

आगमोद्धारक-ग्रन्थमालाया चतुर्विंश रत्नम् ।

णमोऽस्तु ण समणस्स भगवओ महावीरस्स ।

पू आगमोद्धारक-आचार्यप्रवर्धनी-आनन्दसागरमूरीश्वरेभ्यो नमः

आगमोद्धारक-कृतिसन्दोहः ।

तस्याय जैनगीता-आगममहिमा-मुनिसनसिद्धिभूतित्रयरूप

पञ्चमो विभागः ।

॥

मनोधर

प० पू० गच्छाधिपति-आचार्य-धीमन्-मानिष्यसागर-
सूरीश्वरशिष्य शतायुधानी मुनिराजसागर

प्रतय ५०]

[मूल्यम् ७-०० पै

वीर सप्तत् २८९० — वि सप्तत् २०२० — आ स १५

प्रकाशक

आगमोद्धारक-प्रथमालाना पर कायेनाइक

शा रमणलाल जयचंद

दण्डवज (नि लेडा)

उपसहायक

५०-२० पू आगमोद्धारक-आचार्य श्री आगमसागरमूरीश्वरजी
महाराजना दिगंबरल गणितयत्री चिन्तनन्दसागरजी
महाराजना मनुष्यदशरी मालेगाम जनमध ज्ञानमाता
सरस्वती ।

मुद्रक

मंगळभाई वरूरीभाई मटल

मेनेवर

सहकारी ठापरामु वडोरा लि

रायपुरा, वडोरा

शुद्धिपत्रम् ।

पृ	प	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृ	प	अशुद्धम्	शुद्धम्
१	१३	नाम	नाम	६९	९	पृथक्त्वे न	पृथक्त्वेन
५	१६	भवे	भवे	७३	८	द्विका	द्विजा
७	६	घ-द्या	घ-द्या	"	१५	च्छगामो	च्छयास्ता
११	५	सेगा,	सेगाऽ	७४	३	क्षय	क्षय
"	१०	क्रियात	क्रियाऽत	७५	१४	चारन्	चरन्
१३	१४	बुद्धे	बुद्धे	७८	२०	परदा	परदा
१६	२०	धार०	धार०	८०	१२	सविदाप	स विनेप
१७	१८	क्षये न	क्षयेन	८१	१	सङ्गा	सङ्गे
१८	८	मापू	मापु	८२	७	शुभ	शुभ
२९	१३	प्युर्वा	प्युर्वी	८३	२	ग्रहिर्य	ग्रहो
३५	१	तद्देवे	तद्देवे	८६	८	या	ये
५१	१६	तत	तत	९०	१५	जनतानां	जनाना
५३	१८	सात	सात	९४	२	मत्य	मैत्य
"	१५	सुबुत्ते	सुबुत्ते	"	१३	धाङ्गय	धाङ्गय
५७	२	वाध्य	वाद्यै	९५	४	कलित	कलित
५८	१०	पक्ष्याशु	पक्ष्याऽशु	९६	१२	स घ	मह
६०	३	वा-	वा	९९	१२	सत्या	सत्या
६३	१२	मतान	मता न	१०३	३	पदाङ्गसू	पदाङ्गम्
६५	०	भाधा	भावा	१०६	०	मङ्घे	सङ्घे
"	१९	दापिता	दापिता	१११	८	इशक	इशक
६६	१	ऽसु	सु	११२	१	यातेन	याते न
"	९	निवृत्ति	निवृत्ति	११२	१८	स्यभा०	स्यभा०
६८	१४	नोध	नोध	११४	१९	विगत	विगीत

पृ	प	अशुद्धम्	शुद्धम्
११५	३	दशा	दशा
"	१०	छेदान्	छेदान्
११७	१०	अधिकार	अधिकार
१२२	७	निजम्	निज
१२५	१९	धरेयु	धरेयु
१२६	६	स्तीयत्	नीयत्
"	१०	पुगात्	पूगात्
१२८	१०	मेकातिर	मेकातिर
"	११	"	"
१३१	५	यशसा	यशसा
१३२	१८	यन्नात्	यानात्
१३३	४	कुलिशाभ	कुलिशोऽभ
"	१५	प्रभव	प्रभव
१३५	२	विपभा	विपभा
१३६	३	शुद्ध	शुद्धि
१४१	१५	भागे	भागे
१५०	५	रत्रा	रत्र

पृ	प	अशुद्धम्	शुद्धम्
१५१	१५	क्तो	क्तो
१५२	८	धाडो	धाडी
१५३	१६	न	सु
१५७	६	त्रिंशत्	स्त्रिंशत्
१५९	१२	गमाना	गमाना
१६१	१८	भविष्या	भविष्या
१६६	२	भवति	भवति
१७८	४	धर्म	धर्म
१८५	४	पायगा	पाय
१८६	१२	उधौ	उधौ
१८७	५	मुतो	युतो
१८९	१७	देवे	देवे
१९४	७	स्थित	स्थिति
२०८	६	प्राप्तौ	प्राप्तो
"	१०	मवा	मवा
२१३	५	धय	धय
२३१	४	शाख	शाखे
२३८	१६	वधिक	वधिक

— विषयानुक्रम —

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

अधिकार	पत्राङ्कम्	अधिकार	पत्राङ्कम्
अहंत्वगणनम् ।	१	अहिंसागणनम् ।	६१
सिद्धगणनम् ।	३	मत्स्यगणनम् ।	६७
शौचायगणनम् ।	५	अस्नेयगणनम् ।	७१
उपाध्यायगणनम् ।	७	ब्रह्मक्षयगणनम् ।	७५
साधुगणनम् ।	९	अपरिग्रहगणनम् ।	८१
मम्यत्वगणनम् ।	११	चिन्तित्वगणनम् ।	८५
ज्ञानगणनम् ।	१५	चैत्यगणनम् ।	९३
चारित्र्यगणनम् ।	१७	ज्ञानगणनम् ।	१०१
नपाद्यगणनम् ।	२०	धर्मगणनम् ।	१११
जीवगणनम् ।	२३	धर्मलोचनम् ।	१२३
अर्जुनगणनम् ।	२६	आयुर्वर्णनम् ।	१३२
पुण्यगणनम् ।	२८	आयुर्वर्णनम् ।	१४५
पापगणनम् ।	३३	गणनम् ।	१५८
आश्रयगणनम् ।	३८	साधुगणनम् ।	१५८
सर्वगणनम् ।	४१	धर्मगणनम् ।	१६३
रघुगणनम् ।	४५	ज्ञानवर्णनम् ।	१६८
निजगणनम् ।	५०	मम्यत्वगणनम् ।	१७४
मोक्षगणनम् ।	५६	चारित्र्यगणनम् ।	१८२

५१/२१ ५८८

૧. પ્રકાશકીય-નિવેદન ।

૧૦ પૂ૦ ગચ્છાધિપતિ આચાર્ય શ્રી માણિક્યસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિ ઠાણા િ મ ૨૦૧૦ ના વર્ષે કપડવણ શહેરમાં મીઠાભાઈ ગુલામચંદના ઉપાશ્રયે ચતુર્માસ ચીરાજ્યા હતા । આ અરસરે તેઓશ્રીના પવિત્ર આત્મીયોંદ આગમોદ્ધારક-પ્રથમમાલાની સ્થાપના થઈ હતી આ પ્રથમમાલાએ ત્યારથી પ્રકાશનોત્તી ટીકઠીક પ્રગતિ કરી છે ।

તેઓશ્રીની પુણ્યવૃષાણ આ ' આગમોદ્ધારકવૃત્તિસ્વદોહ 'નો ભાગ ૫ મો જે જેમાં ' જૈનગીતા ', ' આગમમર્તિમા ' અને ' મુનિ ચસનસિદ્ધિ ' નામની ત્રણ મહત્ત્વ વૃત્તિઓ છે તે પ્રથમે આગમોદ્ધારક પ્રથમાગના ૨૪ મા રત્ન તરીકે પ્રગટ કરતા અમને ઘટ્ટ હૃદય થાય છે

આની પ્રેસ કોર્પો તથા આનુ સરોધન ૧૦ પૂ૦ ગચ્છાધિપતિ આચાર્યશ્રી માણિક્યસાગરસૂરીશ્વરજીની પવિત્ર દૃષ્ટિ નીચે શતા વધ્યાની મુનિરાજશ્રી લામસાગરજીએ કરેલ છે તે થકલ તેઓશ્રીની સમજ જાગે આના પ્રકાશનમાં દ્રવ્ય તથા પ્રતિ આપવાની સદાય કરી છે તે વધ્યા મહાત્મ્યભાવાના આભાર માનીએ છીએ ।

णमोत्थु ण ममणस्स भगवओ महारीरस्स ।
 पृ० आगमोद्धारण-आचार्यश्री आनन्दसागरसूरि-प्रणीता

जैन गीता ।

। अध्याय प्रथम । (अष्टाधिकार)

अद्वतो मनुते दवान्, दर्शयन्तश्चतुदश ।
 स्वप्नान् गर्भावतारे ये, मलयन्वालयन्विता ॥१॥
 जातमात्रा मुराद्री येऽभ्यमिञ्चन्त सुरेश्वरै ।
 न स्तन्यपा मुरानीत-फलादा उचितत्रिया ॥२॥
 न्यक्तहिमादिषाम्मानोऽक्रम्या परिपहादिभि ।
 हत्या घातीनि लब्ध्वाऽन्य, ज्ञान महायनिरग्रहा ॥३॥
 माधुसाय्य धाद्रूपश्राद्ध्यश्चतुर्धामद्वयसद्वमहा ।
 आद्यन्तयामयोर्नित्य, योजनानुगदशना ॥४॥
 देशका द्वित्रिधे धर्म, जिननामप्रभासत ।
 चत्वारोऽतिशया जात मुरसाभ्योनविंशति ॥५॥
 कैवल्ये त्वेषादशैव, चतुर्विंशत सप्तऽहताम् ।
 मायायिनो न तान् धनु-भीशास्तादृशरूपिण ॥६॥
 शत्रादिभिः कृता पूना, प्रातिहार्याष्टकदधु ।
 अयोगिना गता मुक्ता, जन्ममृत्युर्जाऽन्तकै ॥७॥
 मिद्धि रिना गतिर्नान्या, सप्त कैवल्यचित्सुखा ।
 स्ववभ्रमकालम्ब, भ्रमका स्थिरताविता ॥८॥

न व्यक्तियुज्यतायाः, न भक्तार्थीनतत्परा ।
गुणलभ्यपत्तेरेण भयोद्धारमथोद्गुरा ॥१०॥

भक्तिगणा गुणा मुख्या, येषा निमलशमने ।
सकय पापपरायणी, सिद्धात मिद्धिमाधय ॥१०॥

भाजप्राप्यकलाऽऽलापा, निप्रदाऽनुग्रहोज्झिता ।
सरस्यतन्ममागम्य, यथाहं देशका भुवि ॥११॥

नायुधैर्न च क्रोधाद्यैरमीषा दूषिताऽऽहृति ।
आमाऽऽशुश्रूषा मूर्ति-हनुस्लागधियोऽमल ॥१२॥

यस्याऽऽज्ञागचना मुक्ते-र्हनुमद्गुणमश्रया ।
मक्ति श्रुततमा सानु-गता त्याग तदीयने ॥१३॥

अमर्त्यमत्यमम्भक्ष्यो, श्रुतितियगताऽऽपदम् ।
विधाहृत्वेन लोकानां न मयायज्ञनापरा ॥१४॥

जगद्विधानमैर्यान्त्रैर्मोक्षका न मयाज्ञिताम् ।
यथाक्रमेण पर प्राहु-रज्ञिता हितकामुका ॥१५॥

अत्रिपान् विविधभाजमयाञ्जिनेश्वर,
मन्येत यो 'विहितानवयोनमश्च' ।
नित्याऽपरान् कुर्यादगातिं जातिरव्यान्,
जैन म मय ननु मुक्तिप्रधान ॥१६॥

। द्विताद्योऽथ । (सिद्धाधिकार)

सिद्धान् सिद्धगुणान् समग्रजगतः प्रान्तस्थितान् सादिमात्र
 शून्यस्थानगतान् निहन्त्य निखिलान् ममागपावप्रान् ।
 मूलात् कमचयाज्जिनामगुणतो लब्ध्वाऽमिता सम्पद,
 दृष्टान्तरुभुर शिवाभ्यनहनं वन्दत दवत्वयी ॥१॥

समस्तजीवा अमितादिकाला-त्रिगो-वासे व्यग्रहारवजिते ।
 कश्चित्ततो याति यदानुगृह्य, सलोकमाना भवित-यताऽऽत्मन ॥२॥

भूम्यादिभावान् प्रथगात्मसस्यान् प्राप्तो भवेत् स व्यग्रहारमाप्स्यतात् ।
 तत्राऽन्यतान् परिश्रुतकालान्, नालो भवन् क्षुद्रभयामिनन्दी ॥३॥

पुण्यान्निहतुष्वपि कालहेतोः, प्रधानभावाच्चरमं स यायात् ।
 आनर्त्तमङ्गी शिष्यामसद्ग, तैश्च नायत्र पुन स्पृह्यत ॥४॥

स्वतोऽन्यतो वा यदि मयमात्र, पक्षो भवेन्मार्गमनुश्रयन् य ।
 सन्धर्तृत्तेरनुकारमान, भवत पर मोहमयन्धयन् स ॥५॥

सदागमाऽऽस्तिष्ठमनःप्रबन्धो, मान्याज्जिनाग्नीन् मनुष्ये प्रसन्न ।
 प्रशस्तको नैव भवाज्जिताना, निरस्तचित्तो भयभाषणीत ॥६॥

जिनेश्वराज्ञामविदन् श्रेयैव स, सेवेत दयान् सुगुरुन् सुधर्मान् ।
 भ्रष्टोऽप्यरण्ये ऋतु याति मात, सुदशकोत्ते शुभभाविजीवन ॥७॥

मागा-मुत्त सन्मतिरहिततापो, यदाऽर्धमात्रर्त्तमशोषयत् स ।
 वज्रोपमाऽपूरमपूर्वमाय, प्रथि विमिन्द्यात् खलु पापराशे ॥८॥

विद्ध यथा मौक्तिकमेव पद्म, नाविद्धमेव क्षतपापराशि ।
 कदापि नेष्टु भविता निगोद, गतोऽपि भेदस्य परान् प्रभावान् ॥९॥

विमिश्र मिश्रान्त्रमननमूल, द्वितीयभावेन भवेत्तृतीयै ।
 सम्यक्त्वसम्पत्तिगहो रभेता ऽऽस्तिक्यादियुक्त द्वि गुणे तुरीये ॥ ७॥
 जीवादिमयं मनुत कथञ्चिदन्तित्वनिन्यत्त्वगुण प्रमेयम् ।
 तथैव कर्ताऽनुमरी भवाधो, त्यक्मणा सद्ब्यवहारदृष्ट्या ॥११॥
 भवत्यपाये शिरसाधनानि, सदर्शनज्ञानयमानुपैति ।
 समग्रमक्षयपातगुद्धि-निर्माणमेति प्रगुणाऽऽत्ममाय, ॥१२॥
 आस्तिक्यमैक्यं द्विधा दयाया, प्रपुस्तवीर्यो भरमायमीर ।
 मनातने धाम्नि सदा रत स, कपायरात्रैर जिनादितरै ॥१३॥
 महाप्रताकादृक्क श्रमरीर्या-भावाद् भवेत् कोऽपि गृह्णितोत्प ।
 अभ्यस्तशिक्ष भ्रमणत्वमेति, विहाय हिंसादिभवाऽऽश्रयान् स ॥१४॥
 मोहक्षयायोद्यत आप्तरीय-श्रेण्या समस्त विनिकाप्य मोहम् ।
 स पैषलीभूय सयोगभावो, जिनोऽपि फञ्चिद् भवतीद् जीव ॥१५॥
 तीर्थ विधापैति स व्यापलेश्य-मयोगमेपोऽपि छमेत सिद्धिम् ।
 भेदा यत् पञ्चदश प्रसिद्धा, अनन्तर सिद्धिपद गतेषु ॥१६॥
 एव दुर्दातकमक्षपणकविधया ह्यसिद्धम्यभावा,
 तोच्छिन्ना ज्ञानशून्या न च भवजनना निग्रहानुग्रहाका ।
 शश्वरथास्थिताश्चित्तुमुत्ततिकलिता भव्यजीवावल्म्भा,
 य सिद्धास्तान् सदा यो मनुत उदययुग दयभावेन जैन ॥१७॥

इति द्वितीयोऽध्याय ।

। कृतायोऽध्याय । (आचार्योपनिषद्)

यन्दताऽऽचार्यर्यान् सुगुणपदपरान् मोक्षमार्गवर्तीना-
 र्थार्थैस्तुल्यरूपान् प्रवचनशरटोद्वाहकान् गच्छनाथान् ।
 सूर्यार्थादशकृन् प्रवरपदुमतीन् वादिवादिकतानान् ,
 नित्य तीर्थस्य सारा निम्नत उदयाकाहसुखान् ॥१॥
 गते तीर्थनाथे समस्तज्ञसाथ, शिव यो बहत् तीर्थमार नितान्तम् ।
 यथाऽन्तगत धामरेदो निशेधे, प्रणीपो जगत्या पद्माथप्रभासी ॥२॥
 जिना जीवितान्त बहन्त्येव तीर्थ, सुतीर्थं तथाप्यत इहोदिता नो ।
 अधोदूषातकार्त्तित्वरूपा मुनीश, मता शाम्न यावदत तदीश ॥३॥
 जिनेश शिराध्या समस्ताङ्गिमान्ते, मभाया पुर स्थापितो दोषमुक्त ।
 मुनीना शुचिआषकाणा पर त, सदा सूरिवर्या बहन्ते प्रकामम् ॥४॥
 कृतार्थो यथा सार्थवाहो जनाना, सुतप्याऽध्यनि प्राप्तविनाधनानाम् ।
 तथा सूरिवर्या सुदृष्टिप्रधानान्, विचार्याऽऽपने मोक्षमाग नयन्ति ॥५॥
 यथा तीर्थनाथान् समाराध्य मद्दृष्ट-गम्य भवे तीर्थनाथस्तृतीये ।
 तथा सूरिवर्यान् समागम्य ज-तु-स्तृतीये भव तीर्थनाथप्रभाद् म्यात् ॥
 जिनेश भवेयुर्यथाऽऽशातिता द्राग, भवानत्यमिष्यात्यदानैरुदक्षा ।
 मुनीशस्तथैवत्यनानत नो, जिननाथ्वमतार इहाऽमलाभा ॥७॥
 पर सूरमल्प यथाऽसौ त्रिलुम्पे, भवानत्यमेतीह हित्वा सुदृष्टिम् ।
 यथा ॥ प्रकाशेत सम्यक्तया तत्, स शब्देण गीत सुसूरिवरिष्ठ ॥८॥
 सुदीक्षा समस्तेन उदूषातदक्षा गृहीत्वा गुणे पापहर्त्री मुनिश्राम् ।
 समभ्यस्य मूर्ध्नि युष्म समेत्य, शुपन्नापना सद्यनयापना प्राग ॥९॥

द्वादशाङ्गी गुरुपाग्ने-रर्धात्याऽऽगममध्यम् ।

फाल तावत्तमेवाथ, भवत मृत्रात्रयुग्मवित् ॥८॥

विहारयेत् सूरिवरस्तमाय, साधोयुग दशत्रिदशभागम् ।

मुण्डा प्रतीच्छेच्च बन् मुनीन् स,

विद्यान्च भाषा विविधा जनानाम् ॥९॥

जिनेशनन्मघतक्कलात्त-वृद्धभूमिमेदयाऽमलदशनान्ध ।

ज्ञात्वा पदाहं मुनिनाथवर्यो, पदऽमिसिञ्चन्ति सहानगारै ॥१०॥

ममालवृद्धे गण ईश ण्य, द्रव्यैगुणै सत्परिवर्तनै सह ।

पालयत तेनापि जिनानुकार, तोष्येत सेनाथपत्नी दग्धा ॥११॥

सूरीद्रपट्टम्य यथावदादृतौ, भवज्जिन मज्जनुपा वृत्तीये ।

पञ्चाऽतिशेषा मुनिसायपेऽस्मिन्, स्वप्नेऽपि नेमेऽन्यमुनीश्वराणाम् ॥१४॥

आत्मणमोक्ष परित्राययन् गण यथा विधत्ते सुगुणारतु शिष्यान् ।

निपाद्य पट्टे प्रतिभासमानान्, विधाय कार्योऽन्तगत समाधि ॥१५॥

अविधान् गणधरान् विविधप्रकृत्या

भक्त्या समन्य गुणगाननिन्दलक्ष्म ।

आज्ञाधरो भवति दासनिवृत्तहृषो,

जैन स ण्य जिनशास्त्रधरै प्रगीत ॥१६॥

इति तृतीयोऽध्याय ।

। चतुर्थाऽध्यायः । (उपाध्यायारिखार)

१ मेदुपाध्यायपन्नान्वितान् गुरु-नाचायपट्टस्य शदर्हृपा ।
 वचिद् द्वय मि-तमा वचिनो, पदद्वय धारयतऽपि कश्चिन् ॥१॥
 गच्छस्य तर्हि निखिन्ना रिन्धु-गवायनियुक्तिधरा यतोऽमी ।
 प्रवक्ष्ये सम्यक्खिर गगाव-उ-उ-उ गणिं श्यापि त्रियोन्नयन्ति ॥२॥
 यन्ता मुनीन्द्रा इव साधुरथे -पर्यायत म्युर्यदि वा विहीता ।
 पञ्चातिज्ञेया अपि सन्त्यमीषा, गणशयन् मयकरा गताम् ॥३॥
 द्वाप्यत मम्या कुशलैषिणा विना साध्य च तस्या रुचिपृ-नराणाम् ।
 कदाप्यत त्रिभ न तथापि तस्या , पल तद्वन्धान्नमन्तरण ॥४॥
 सन्ध्याल्लहना मतिवाक्किवाणा, सौन्दर्यमिदृशा पलमायतऽस्या ।
 अतिविताभ्यन्तरा न तस्या , पल लभेयु गृह्याल्लयोऽपि ॥ ॥
 छात्रा यथा मातुरग जिनेशा-भितेऽत्र धम वरदापकात् ।
 मत्र त्रियायुक्तमुत्तमाभावा , सन्ध्यापयन्तीष्टपत्न्याय तानिद ॥६॥
 ७था यथा कौशममृदभावा भानन्त आत्माऽन्यविभागोत्पत्ता ।
 अद्वादिमत्राममरनभागी, जनाऽन्यविज्ञपु म वाचक श्या ॥७॥
 विद्यानिनीत सतत म्यविना विना प्रभात् परिणीन्ते य ।
 श्यायादलीनो गतमत्तभावा , म्यध्यत्यर्मा वाचक आगमेपु ॥८॥
 तु ग्यानि सौम्यन युतानि विज्ञ, आख्याय मुम्यो मरतीह नदद्
 मुनीश्वरम्यो जिनगाममद्वा , समर्थ तुम्पिगथाचक्रम्य ॥९॥
 ग्यादगाऽऽरामुग्यायुपाद्वा-पयानिकादीनि ग्याद्वये च ।
 पट्टमद्वा ग्या कीणगानि, मूर्त्त चतुष्क धरताद्वयुद्धि ॥१०॥

जैनगीता ।

राष्ट्रं भारमखिलं प्रजयाऽऽयतीत्यो-

ऽमात्यो यथा वहति भूतिवरो नृपाणाम् ।

धीवाचने द्रविततासिलगच्छमार

सन्द्रामनेन जयमेति मुनीश्वर्य

॥११॥

रत्नानि राजकुललब्धमहासि जाते ,

शस्यानि तं यन् भवन्ति गुणान्वितानि ।

जीवादिसाधरहमानि पदानि सन्ति,

भीमावकातिक उदारतराणि मूत्रै

॥१२॥

सूत्रानुयोगकृतिषु प्रवरा पतन्ति,

पादैषु विघ्नत्रिजयाय कृतज्ञतायै ।

बुद्धा जिनेश्वरमुनीश्वरसद्वत्तेषु,

वशस्य वाचकस्तैरपि शुद्धि (शास्त्र) सिद्धये ॥१३॥

अनुयोगधरा परमेष्ठिपद, विधिसिद्धपदान् प्रणमन्ति मुदा,

अनुयोग इहाम्ति जिनेशततो, धरित्रतति दक्षिणतो भगते ।

अनुयोग इह गुरुस्त्वन्दिलममुनिपातिपदा मममूत्रगत ,

नागार्जुनमुरिवरेण ततो नमति श्रद्धारलिषु मुजन ॥१४॥

शुभराक्षस्यशगता मुनिपा, विन्तिता जगति म्वाति (मुरि) प्रसुरा ,

परतन्दिफरोऽपि च नदिफरो, धरयाचकदेव इहैव मत्त ।

आवश्यकमात्मिगत मुनिपै-रुदशमुग्रश्रितये क्रमतो,

गन्ति पुनरध्ययनीयपद, सकलेऽयनुयोगविधौ यमिनाम् ॥१५॥

यथा मुनीश सकलेऽपि शास्त्रे, विभर्ति मुख्यव्यममानमाप्ति ।

तथैव मुरया मनु वाचकेन्द्रा-सतो भवजैनवरो नवस्तान् ॥१६॥

इति चतुर्थाऽध्याय ।

। पञ्चमोऽयाय । (साध्वर्धिकार)

चन्दन साधुगणमुत्तममत्त्ववत्,
तान प्रम सङ्गतिं ललना वनूतम् ।
राष्ट्र सुराङ्गमभितोन्सगृह्णेतु
ज्ञातेयमथनिचय च जहौ स धीर

॥१॥

भ्राति भगपु जननान्तरुभारमुग्धा,
नि मत्प्रभारशङ्कामनिरायरूपाम् ।
ब्राह्म्या नारण्यमरुहत्कथित सुप्रम,
पाप ममप्रमधम परिहृत्य न्धे

॥२॥

सम्यग्मत्त्वगोधचरणानि शिवैकहेतो ,
भावनयोगविगमेण युतानि धृता ।
सावनयोगविगतात् सुगुरोश्च याव-
ज्जीव यभार नराश शिरसाग्नेन्दु

॥३॥

अर्गपावनमुद्भिन्न विगतितो मूर्च्छापदा सोऽन्तिमो-
न्त्यङ्ग पापपरायणैरुमहितो रीद्रावचितोद्भु ।
जायन्तऽधवया विग्रीनमचते धमस्य चेत्यात्कण ,
महात्तत्प्रविनुद्धय शान्तमनसाऽमङ्गोऽमव भानिरान

॥४॥

भम्भूर्निद्रमाऽमिनमनुयविनाशहेतु ,
पञ्चाश्रमभचनरा नवलवमाना ।
हयन्त उगतनैर्मिथुनेऽत्र तस्मान्,
नयाज यपिन्यन सफलघशान्त्यै

॥५॥

प्राणा धन व्ययदौ नियतोऽपमाना,
मोदु न रुन्त्यमपहारन्त तु नदि ।

मत्वंत्यमा परिहरद् ग्रहधारणाहं,
मत्र नञ्च (ह्यदत्त) मपि वस्तु समानयोग ॥६॥

भूतादिनिद्वयमुग्र विनष्टादसत्य,
मसारसागरमनन्तमुपेत्यमुष्माण ।
शापप्रधानमग्निलाऽऽगमनिन्करूप,
नराद्रियेत क्षियमौग्यमना कदापि ॥७॥

मर्माण्यघानि कण्ठोऽपहृतौ पटूनि,
धार्योणि सम्प्रनिरराणि विशुद्धमन्ति ।
मुस्त्यैकमाग उन्ति जनुषा पिनाशे,
तयात्र ता वर्यध त्रिविध त्रिधा य (ऽमौ) ॥८॥

हिमाग्नीना यमाऽमौ प्रतिफलमुदयी मातृव्यप्राप्तु चेत् स्या-
द्रूपास्ता नैव यामाशनपमनयता ध्यानपाठौ भवताम् ।
तैरेव मर्ममकथ प्रतिदिनमविना सुदुर्गर्मानुरता,
यावज्जीव्य च शुद्ध प्रतिपद्यति मन्त्राममाप्तु शिर म ॥९॥

मुक्ताणि भयपुरिमानि जने, भुतनाश्यमभयता मुक्ति-
घतपटवतया तदितानि युधि-यदि न भिन्नीय (१०)

निरिलप्रतिना ह्यय लयने-
नहि शक्यत एतदनश्चकये

न ७७५ ७७५
श्रमणत्वमनुत्तममायतने,

स्य साधन चेत्तु शुद्ध दधाति, परो हिमनादि प्रबुध्योत्तदर्थम् ।
 म्यहीयेतर नानि भेने वधे(ध)त-द्वगार्योमनादिशतीत्यस्तुमहः ॥१३॥
 भवेत्तद् व्रताना मुनीना च यना-द्वन वग्नपात्रागनुषाढक तन ।
 धरन्नेत्र द्विमापरीहारहेतोः, पन्थद्वमुख्य मुनिराट् तु किञ्चित् ॥१४॥
 धेद्वयधाऽगाररता तु सेवा, मुत्ताप्तये तद्वदगारिनिभा ।
 मत्वन्ति नैवायमन गृहेषु चरेत्तस्मिन्निभुत्तामिद्वत्सु ॥१५॥
 साधन यन्पि नाप्यते वदि, पापद्वन्मुनिपदं चारिते ।
 अन्तर करोति पापसद्वम, साधन त्यजेत्तनोर्विद्वन् धृषम् ॥१६॥

विपाकतोऽधमन्ततर्निवत्ततेऽधमाधना,
 शरीरमन्त्रियात् एनसा पद विनिश्चयात् ।
 विद्वन्ति स्यरमभद्वममचन्नो मुनि-
 रनम स-द्वधानि मत्सु सयमाध्वयापनम् ॥१७॥
 एवविधान् मुनिवरानक्षनाम्बुवम्-
 पात्रीपधादि विधिना प्रतिलम्भयन् म ।
 द्वाचनादिनिरत् परमेष्ठिमव ,
 म्याज्जेन एव करणानिधिरामभाग ॥१८॥

इति पञ्चमोऽध्याय ।

। पण्डोऽध्याय । (दर्शनाधिकार)

महिता द्वा ध्याता मिद्धा यनीश-पासिता,
 विहिता सेना वाचकपन्थोर्मुनीशपदोचिता ।

मुक्तेरिच्छा चेन्न स्वान्तेऽस्मिन् मृतमण्डन,
विदिताऽभ्यान्त सत्सम्यग्भ्यः सुज्ञेन उदीरितः ॥११॥
आगमनाचो यस्य श्रोत्रे ध्रुत्वा शिखामना,
स्यादुत्कृष्टा भवभयभीतिर्हृदीष्टपदाप्तये ।

साधनमस्या गुरुबुलसेनाविधित्सया वर्तन,
विघ्नापेत विशोपचित देवाधनमादृतम् ॥१२॥

पक्वे भावे भयत्वरयाऽसमे सुरदायिनि,
भित्त्वा ग्रन्थि कश्चिद्विभक्ते भरी शुभभाषण ।
यद्वा स्यात् परिमितभूतिर्नरा शिष्यवत्सल ,
पतित न स्यात् सत्सम्यग्भ्यः कदापि निरन्यथम् ॥१३॥

मत्तो विशो मूल सदृग् योगत्रिरायासोऽ-
पगते विमदे विनो विशो न वै जडतान्वित ।
भ्रष्टो दृष्टे फलमनन्त निगोदमुपाप्नुते,
प्राप्ते भावे सत्सम्यग्भ्यः धुन धरतीप्सितम् ॥१४॥

वर्त्मभ्रष्ट सदुभाष्य स्याच्छ्रुतेऽप्यनि विश्वसी,
दृशन्वाण्या इतरस्त्वितरे न चाद्भुतमत्र हि ।
सम्यग्भ्यः स्याज्जिनमागाक्षौ न परत्र कदापि हि,
विभ्रम्भोत्को नित्य मिध्यामति पुनरत्र न ॥१५॥

लब्धाप्येतयोगात् गुरोर् अद्वाधनरञ्जित ,
अज्ञानाद्वा हीन स्याद्वाऽन्यथाऽनृतरोधताम् ।
वय धम जैनार्थि धरन्नपि धिक्कृतो,
इय सुधिया माग निधौ समो निनयमिभि ॥१६॥

योऽष्टादशभिन्नापयुक्ता अयोऽसम पुन ,
स्त्रीशस्त्राक्षैयुक्ता मुद्रा घग्नि भवप्रणाम् ।
नैते न्या सार्थारम्भा न चापि गुरा पद्,
हिंसाद्यात्मा धमा नैवाश्रित दृशमुच्यलाम् ॥७॥

स्यात् सम्यस्त्य पञ्चविभेद मुग्ध ह्युपगान्तिन,
षट्कायुग्म सप्तप्रवृत्तीर्षिनाश्य पर पुन ।
क्षायितमितरन्मिध मिधान् पट्टारलिखा पर,
साम्यात् स्याद् वदन्मते मिधान् परमारितम् ॥८॥

जैन वचन श्रद्धते यद् त्रिजपविरचित,
गनमिध्याय स्याद् द्रव्येण सम्यस्त्ययुक्तोऽमुमान् ।
द्वारै सर्व मत्त्वार्त्ताना मत्ता इदम रतो,
भावात्तस्य स्यात् सम्यस्त्य वदामहनिगत ॥९॥

प्रत्यक्ष तत्सम्यस्त्य स्यादतीन्द्रियरदिनो,
लट्य बुद्धेरशितनायै स्वमात्मगतीन्सितम् ।
जीवऽन्यस्मिन् शुद्धपायै प्रमीयत आन्तरान्,
नैव धर्माधर्माज्ञान भवाभरणेदिन ॥१०॥

पञ्चथा युक्तै मज्जमिग्ग मत्ता श्रुतिहेतुन,
निश्चयपक्षेऽ सर्व स्यात्पुन प्रशमादिभि ।
चिह्नैरिद्धे पक्षेऽन्यस्मिन् युत त्रिकलैरपि,
प्राप्ते तस्मिन् स्यात्प्रामाणा वृत्तिस्तुचिता सनाम् ॥११॥
नान्य धर्मा षोढा जीवान् कदापि तु मन्यत
हिंसा तथा तार्यै युक्ता स्थिरेतन्वीरगा ।

तत्तस्मिन् स्याद्विमानियमो न वै परमाथत ,
सत्याद्यान्यथेय तेषा ततो द्रव्यमाहतम् ॥८२॥

जीवाजीवो विश्वे सत्ता सदा धरतोऽन्वयात्,
हया ग्राह्या के केऽत्रेति प्रधारणसन्निधि ।
तत्त्वानि स्यु सप्तेत्यत्र प्रमाधनशाधने,
पुण्यापुण्ये श्रित्ते मान्यायुदाहरतो नव ॥८३॥

एतद्यो धरतेऽमुमान् दृढमति स्वप्नेऽपि नान्यान् सुरान्,
धर्मास्तद्वत् आदरेण मनुने ससागर्तागतान् ।
सर्वत्रैक्षत ईप्सितार्पणकर जैने द्रव्यमादर,
सोऽयश्च शिखमनुतेऽत्र यदि वा जन्मातरे निश्चितम् ॥८४॥
अनन्तशो प्रेयमत्रानऽपि, महाव्रतानां धरणप्रभावात् ।
न प्राप पार यदसौ स एव, लब्धाऽदृष्टीह प्रभावतोऽस्य ॥८५॥

लोने यथाऽऽश्वासपद हितेऽथा, मुमुक्षता धमधरे तथैव ।
सम्यक्त्वरूपा निरघा न चेन् सा, मर्बोऽपि धमालयान्नुसेक ॥८६॥

एतद्वद्वा दमति यदपि प्राप्नुते मोक्षमाणु,
बीज क्षेत्रे फलति मृचिर योग्यमालेन सम्यक् ।
मामग्या तु प्रभवति न फल धीन्यूय हि जातु,
ज्ञात्वतत्त स्याज्जिनवचनरतो य स नैनो न चाय ॥८७॥

इति षष्ठोऽध्याय ।

प्राप्ततामधिगत प्रथिवीमुखपु,
धाम्यन् प्रवयमयते तनुनातबुद्धे ।

जिह्वादिजातमयतऽयं त्रयोधभात्र,
प्राप्य प्रत्यनियत त्रिरुलाभभात्रम् ॥६॥

मनोऽयमुत्क्रातिगतोऽमुमत्सु, ततो मतेर्भित्सु मतोऽयमुत्त्वम ।
सब्द्धी मनोल्धिमुपाभितोऽभै, सै पञ्चमियुक्त उदित्वर स्यात् ॥

स्वयुद्धनोधाय परै प्रयुद्धा, याणी पदाधव्यवहारहेतो ।
धुत ततस्तस्मिन् ईरित धर, जिह्वादिपुद्धये भविना जिनेन ॥८॥

ज्ञात्वा तदुक्त परमाथबुद्ध, तीर्थ्या पर तत् स्वकशामन जगु ।
अज्ञानरतोऽयनुकारदम्भा-स्तछौकिर गोचरतीतरूपम् ॥९॥

लब्ध द्वयेऽस्मिन् सुगुणे भवेद्धि, त्रय समश्च न विना क्वापि ।
नय ह्यनध्यादि प्रमाद्धि लब्ध, न केवलान्ति परो दि बोध ॥१०॥

अरूपिनोधात्र परोऽस्ति योयो, द्रव्याव्यकाला मलिता स्वभावे ।
ज्ञात्वा समस्तान् प्रतिनोधयोग्या-नारयन गणिभ्य धुतमुक्तमहम् ॥११॥

श्रोता(श्रा)नुगुण्यन विभक्तमार्हतै-द्वय प्रमाण तु पुरा समृष्टिम् ।
मत्यादि पूयै परयोधधर्मे-यवर बुध्यत तत्रैर पाच्यम् ॥१२॥

शक्तिर्विमुक्तपु न युक्तिर्यामि-ज्ञानचरूपेण तदत्र तेषाम् ।
फल ह्युपक्षा भवकेवलाना, मत्यादिनोधपु फल प्रहादि ॥१३॥

जीवादितत्त्वाधमति प्रशम्या हानाऽऽत्युपेक्षामिरयत प्रबोधम् ।
यत प्रवृत्तो दुरित न उच्यते, यतो भवेत् साधुमतरसूनाम् ॥१४॥

अज्ञोपाज्ञादिरूप बहुनिधमुन्नि सन्धत श्रीजिनाय-
स्तीर्णम्यागम्भूत भनधर उदितगतीरूपो हि नाश्रम ।

आचारेषु स्थितात्मा विधिरदगतिं घत्त ईष्टेऽप्यनिष्टे,
नम्यास्तेन्यत्कृतिर्या भवति जगति वै सा नु मिथ्यात्वरूपा ॥१५॥
आचार्योदिषदागली गुणवता देयेति शास्त्रोदिति ,
सत्राऽपि गुणेषु तत्र गदिता काष्ठा त्वपाशदिनी ।
सा नैत्रात्र पर कृतार्थधरणे, साऽऽव्ययी धारणा,
ज्ञानैतत् परमाथशास्त्रनिर्वा जैनो भवन् सवन् ॥१६॥

इति भक्तमोऽध्याय ।

। अष्टमोऽध्याय । (चारित्राधिरार)

जैन स्यान् पापमीरगत इह मनुते पापमुक्तान् मुनीशान्,
यो यत्र प्राप्तमोक्षो भवति गुणपरेऽमौ क्षत्रय पर तत् ।
लभेतिज्ञातशास्त्रो गुणकणरहितोऽप्यर्चनीयान् मुनीशान्,
शास्त्रे जैनऽत्र तस्मादघततिग्रिता माननीया परेष्टा ॥१॥

अनागतोऽमुमानय चिनोति कमसन्तति,
गुमागुभययोगनोऽव्रताश्च सत्रदा भवे ।
त्रिवुध्य तद्विरामभासमात्रना त्रिय पन्,
श्रयेन्मुनिश्चरित्रभाङ् शिवाजिसाध्यचेतन ॥२॥

चारित्र्य हि तदत्र यन् परिहरेद्दुष्टा क्रिया सर्वथा,
शिष्टा योगममुख्ये न वृणुते या या त्रियास्ता मदा ।
रुद्धना त्वाभ्रप्रहारमञ्जयममौ सत्रिर्नरायुग् प्रती,
स्यात्तीव्रोगमन्तमानसरचि तद्दान त्रियै म्नाययो ॥३॥

चारित्रमादृत्य जिना समस्ता, उपाययामासुन्दररूपम् ।
सत्केवल तीर्थनिश्चना तत-श्चाकुस्वर्थागन्तमुत्तिभाषा ॥४॥

मुत्तेर्हि माग प्रवर चरित्र, स्वलिङ्गमेतद्धि शिवाङ्गमग्न्यम् ।
जिना न गृह्यन्त्यदशास्ततः स्व-लिङ्गेन सिद्धि समुत्सगमाग ॥५॥

पथि सख्यस्त वरसेवधीश, दृष्ट्या न चरे सख्यनानि कश्चिन् ।
न चन स मागा निधिलाभसिद्धे-स्तत्रैव गृह्यन्त्यदजे विमुक्ते ॥६॥

पापेभ्यो विरता भवन्ति पश्यन् मदरयामतीता पर,
मर्त्येभ्यो न परा चरित्रपदवीमाप्नुयतस्तत्र नो ।

इन्द्राचारमुद्रा शुभानुगदिता शश्व यतीना मदा,
सामाचार्युपपात्त नमवे तस्या भवेन्निश्चितम् ॥७॥

यत् प्रोच्यते निनवर्गेगर्वितेऽत्र शास्त्रे
सन्ध्यासन प्रवचन च सुधारहाभम् ।

चारित्रमेव न पर जिना समास्तद्
शक्तान् विधित्सन् इन्द्राचार्युपपात्त ॥८॥

ईर्याणा निरुधिमता प्रवचन या मातरोऽष्टौ तका-
भारित्र जनयन्ति पोषणमलङ्घयन्ति तद्वोचरम् ।

जात पुष्टमभिधयन्ति चरण ता मर्त्येण पालना
मात सन्धरण तत्र गदिता सत्याभक्ता मातर ॥९॥

पापाश्रयाणा निरतश्चरित्र, भवेन्नि म्यान्पयोगवृत्ति ।
समुद्रवती चरणी हि तियन्, तद्वान कायान्मिता सुवृत्ते ॥१०॥

मान मज्ज्ञानरूप निरतियुतमल नान्यथा तेन युक्ता,
मिथ्यात्वज्ञानमात्रा सत्सदुभयगा नेह बुद्धिश्च भोगान् ।

ज्ञानम्याप्तौ सदेव फलमभिलषितं मधरित्र नराणा,
 ज्ञातव्यं मा भवन्तु प्रवरगुणधरा मन्वरित्रेण हीना ॥८८॥
 भ्रामण्यपर्यायमधिश्रिता या, मुम्यासिक्तेषा परियधमाना ।
 मामक्रमेणोपरता तु वर्पात्, तत्र न बोधैरुत्तोऽनुते वै ॥८९॥
 ज्ञानं तु दानयुतं त्रितये गतीना,
 नैवास्ति तत्र परमं पदमिदं त्वत्पम् ।
 मानुष्ये नियतमन्तःप्राप्यते त-
 न्नोनश्चरिषमहिमा निनमागमार ॥९०॥
 यद्यपि सद्यश्चेत्येव, चरणं गदितं तदपि तपस्तत् ।
 अधिस्तह्न तत्प्रतिपदमत्र, केवलमेव न तद् विरतिर्न ॥९१॥
 गोत्रं नीचमपैति यच्चरणतो बोधो भवदुष्चक्रः,
 प्राप्तौ तस्य गतोपमं ज्ञाततेमान्यन्वमभ्यागतम् ।
 रङ्गोऽयस्य यद्गदरात्तुल्यति श्वं चक्रिणा सन्तत,
 गोत्रं प्राक्तनमथवृत्तिं हि भवन्चारित्रलक्ष्यावृत्ते ॥९२॥
 तार्थम्यातुलं त्वं उज्जिततरो गीतं प्रभातोऽभ्रमो,
 यन्सर्वाऽयधिकारवाञ्छिनपदेऽस्याऽऽराधनाया स्फुटम् ।
 त्वोऽहं निनतामयाप रचिरा तमेति स्तत्प्रति,
 तीर्थं तच्चरणान्वितो मुनिगणं शेषास्तमेवाश्रिता ॥९३॥
 लोभानुभावजनितं चरणे महस्य,
 ज्ञानं चतुर्थमुपयाति विना न यत्तम् ।
 लोभश्चरा अपि लभत उपेत्य चार-
 वत्तत्समाचरन् जैनार सदा नृ ॥९४॥

। नमोऽध्याय । (तपोऽधिकार)

क्षाता जीवा अजीवा परिहृत उदितस्त्वाश्रमाणां समूहः,
साधित्वा सपरामृत नमतरमरुणद् धन्यमाहन्त्यलीन ।
यात्रन्मोक्ष प्रयातु ह्यन्यममिसरत्यन्तग कर्मजाल,
प्राप्यद्ग विद्वेन्मा न रात्रु मयि तपस्तत्त्वयार्हं यदि-स्यात् ॥१॥

जीरोऽस्ति नैत्र, नहि य क्षपयेदधानि,
कर्माणो यदुदय सतत प्रयान्ति ।
निर्जीयतेऽधमुदित भविना मताः सा- -
ऽवामा, न सा खलु शुभायतिराप्तमाग - ॥२॥

तत्रापि योऽल्पमुपचित्य बहु क्षिणोति,
सोऽभ्येति कमलयुताप्रभया सुरुषाम् ।
काष्ठ्य सतत क्रमगता तु यथाप्रपृत्ता,
ए-ध्याऽपि ता शममुपेत्यमुमान् फणचित् ॥३॥

लब्धे शमे परत आचरतीह कश्चिन्,
शुद्धे पद तप इहात्मसुखशुद्धये ।
नैत्र सा भवति कामयुता प्रशस्या,
सन्निराऽन्ययपदापणसाध्यरूपा ॥४॥

भृगुप्रपातादिवमाचरन्तो, हन्यन्त उद्धारहृदो मयाध ।
प्रत्याप्ति नैत्रप्रपण त्वमीषा, कुमोऽन बालनिमग्नचेतसाम् ॥५॥
उदात्त आत्मनः शमादे, प्राप्तौ बुधैर्दुतया यदत्र ।
तदुत्तरान्तरि माधनाप्तौ, क्षम भवेऽनन्तग आश्रित यत् ॥६॥

तपो भरद्वाजमुनिपरा सिद्धय त्रिनाष्टाभ्यसमाध्युत्तया ।
सूर्यस्य मन्त्रातय इदंरूपा, भिक्षोऽस्य माया इत्यपिहा स्म्य ॥५॥

अनशनादिगय तप आहते, भवति मोक्षपदाय रत्नमना ।
अयनयुग्मनिदास्य भिक्षास्य स्वस्वियाऽग्नि तपो दहिगन्तरम् ॥६॥

आप्तं पदं पूरे पूरे, भावे माधोगर्भा गण ।
पूरे पूरे शान्तये पदं, पदं स्यादस्मिन्मन्त्रमेतत् ॥७॥

घन प्रसन्न वृत्तिन त्रियाम्या, मिथ्याऽग्रजकाधमुग्राभिताऽङ्गी ।
तस्यैव शयेनैव तपोऽयित, सुतवरणायन आमवाधा ॥८॥

ज्ञानार्थिनो हि भगवानपवगमिद्धि,
ज्ञानार्थि निष्ठागता निषेधे भविष्यीम् ।
गीश्वर शकार तप आत्महितैरिभाषात्,
काय न जात्यवस्था तप तव गति ॥९॥

मोक्ष निनाय तित्तम तयमावमाय
मर्वापनाशनपरा भविषीमिहाऽऽप्ति ।
प्राप्याणि वैद्यन्मनुभमयुगलत्प,
पावत पर तप ज्यैति न विमुच्यतेऽङ्गी ॥१०॥

अशेषितान्विनन यानि जन्तुना निकाशिता-
यपानि माति भग्ममान जरात्स्वगौ तपो भूमे ।
योऽन्तराहृतिर्दिष्टा तनोति तादृगहर्मा,
विनाशमाप्यन रुणो न भेदमन्तराऽहमाम् ॥११॥

न चेत्तप म्याह्नोपमान, प्रवृत्तमेन्धनदाहवक्षम् ।
कथं विराजानहृताहृजालि, तस्यैव, मुक्ति प्रगुणेण्य साधु ॥१२॥

तप विणोति चेद्ध पुरा भगजित नहि,
 कथं प्रमुच्यते जनं कृताहमा प्रमादं मुजे ।
 अनुद्वन्द्वसङ्गतिर्न कमजागमन्तरा,
 यथैत आत्मवीर्यज तपा हि नान्यथा यत ॥८॥

ज्ञाने सत्पदार्थसार्थगमने पापद्वयेन कथं,
 चारित्र्य निगतातिचारमुभय यावद्यथाग्यातिफल् ।
 आगच्छद्वद्वुरितौघमवृत्तिकर स्थाने कयापि यथा,
 प्राग्भीर्जायसमूहमद्वयकर द्युद्ध तप पापम् ॥९॥

सत्य तपोऽस्त्यसुखरूपमिव तु मिश्रित,
 कर्मापसारणपरे मुदितात्मताऽन ।
 कोट्या ऋणं विनश्यते ददताऽस्त्यमेय,
 (ज-तु) छाभन्ततश्च भविता कृत्विनौषनाशान् ॥१०॥

सत्यं तु न भवति दुरितोद्वेकशून्यं कर्माणि,
 कर्माभावो भवति समित्तं प्रेषितस्तदि धर्मा ।
 यावन्मोक्षो विमलनसहितो जातिमुत्प्रेषेन जात-
 स्तानात्मर्षं दधति मलिनं तत्तपो मुक्तिहेतु ॥११॥

यावान् कश्चिज्जगति जनित कमजान सभगो,
 नैवोत्थान जननविगमयो पापसङ्घं विना स्यात् ।
 मन्ताऽऽपत्तिर्लियपदुता मन्धात्या तरऽप्या,
 कमाणूनां विलयनपदुता सत्पस्यव साक्षात् ॥१२॥

मोक्षो भवेद्भूषभृता समये तु यस्मिन्,
 तस्मिन् भवेत् तपस एव परानुदाष्टा ।

लब्धेऽत्यदोषगुणजात इय न यावत्,
तावन्न मोक्ष इति सन्महिमादामेतत् ॥२०॥

वदन्वाला कर्मकाष्ठात्तिदाहे मेघो न्यो ज्ञानमुख्याऽऽययद्वयम् ।
ममाराण शोषणेऽगस्तिरूपो, निराधारं मत्तपोऽन्युत्तरूपम् ॥२१॥

भाय शुद्धो रिमलमनिमता, दानमप्यादरादय,
शस्य शील मदनहृतिर्य वारूपथातीतभावम् ।
धमत्यैपाऽपनिचयहरणी शुद्धगङ्गा त्रिमार्गा,
यात्रास्थान तप इह गति सत्ययागाममेतत् ॥२२॥

अत्रिध तप उदारधिया प्रशस्य,
मत्वा निरन्तरमिहाचति वदतो य ।
इच्छेद्दोऽयुपरतापसमूहमग्न्य,
जन स अत्र ननु मोक्षपैकल्य ॥२३॥

अत्र नवपत्रिमला बुद्धि धतऽत्र देवभिदि शुभ,
भेदत्रयमथ मुगुरौ निर्माणपैकमाध्यपरम् ।
पूज्या परमपद्मयुता ईम सठाराधनीयता युक्ता,
धमचतुष्कयुता नवपत्री मत्र सश्रयेज्जैन ॥२४॥

इति नवमोऽध्याय ।

। दशमोऽध्याय । (जीवाधिकार)

जागर्ति जैनत्वमनुत्तर तद्, यत्राऽस्ति पूज्या परमेष्ठिन परा ।
आगध्यताऽग्या नवपत्रनुश्रिता, जीवादितत्त्वानि नैव चित्ते ॥२॥

मर्त्यस्यास्तित्वता विता मतधरा जीव पर मन्यते,
 पद्मायाभित्तमद्भिन यदि पर जैना सदा मन्यते ।
 सत्सार सरता मिदा दशचतु सङ्ख्या दृषीमादिगा,
 नैगोदान् भयधारिणो गतमितीन् जनो भवद् धारयन् ॥१॥

औदारिमादिपरिणामतया तनूना,
 भूम्यादिषु प्रवृत्तिभेदमपि प्रयाति ।
 अन्नादित प्रभय एव तनुमन्यापि,
 नृणा समन्नि नदि वैरुग्निधो गृहीता ॥२॥
 त्रियम्युषद्विमर्तो यनपाययुता ,
 पर्याप्तभाजमयिताश्च परस्वरूपा ।
 एवेन्द्रिया प्रमगते करणाधिरा स्यु ,
 अत्ये मनोऽमा उदित्तरपञ्चयत ॥४॥

जीवा समस्ता अविभिन्नरूपा , भयकृतानि सहिता गुणैश्च ।
 कर्मावृता मर्त्यतिसारिण स्यु-र्वैचित्र्यभोगास्तु त्रिभ्योऽपि ॥५॥
 विशेषज्ञस्त्यन्वितजीवघाते पापस्य नाहुस्त्यमतो मनति ।
 ततस्त्रसाना यधतो विरामो-ऽनिवृत्तप्र-यादिरधस्य योग्य ॥६॥
 नृपा प्रजारक्षणतत्परा यद् धनं च राष्ट्रं च तद्गुणमन्यम् ।
 गयान्त्रिक साधनमप्यनति, महाननास्तद्वधर्मास्त्यजति ॥७॥
 कुर्ता सन्भाव इहारदत्तु, त्रम चलत जीवरूपभाजम् ।
 अतोमरैरद्वधपापमन्ता हहा । पर स्वल्पमुदाति जीवम् ।
 (यद्वपलापिनस्त्वमे) ॥८॥
 यधस्त्रियोगान्वितसत्त्विकाभि-स्तदुत्थमह शुचितामुपैति ।
 त्रियोगनातानपम प्रमाया-स्तुधा कुर्ताध्या धनगोध्यमाह ॥९॥

मयऽप्येष्यो जायतातघातान्, महत्तर पापमुशन्ति विद्या ।
 आत्मोपमानेन सुखं समाचरेत्, परेषु चेष्टा चिनमागमम् ॥१०॥
 मयीयापेन भवन्ति दुःखिनाः, ममारिणस्तत्र हृदुणिकायै ।
 यस्यास्ति वृत्तिः स दपाति पाप, मत्त्वनि हिमाद्विगतो हि जैन ॥११॥
 मृदोच्छिमुदयान्यपि जैनमार्गं, मतानि पाशाद्यथमोन्मयानि ।
 परं प्रतीकारनिवृत्तिर्हीन, हिंसोत्यमेकद्विदुर्गन्तम् ॥१२॥
 कमाप्रता निमग्नश्चिन्तो जना, दयान् गुरुः धमपणानि निन्यम् ।
 मेधन्त आदशानया व्यपाति, यथा प्रदीपाद्यप्रदीपतन्म ॥१३॥
 यस्यास्ति भूतं नहि जैनमार्गं, क्यादिस्त्य स्वगुणापक ॥१४॥
 निमित्तमावन गुणान्वितवान्, वर्जितं सेवाभ्रदिष्ठा मरुगाम ॥१५॥
 श्लोकांनुभाषान्वितमन्वनाया, योगाः परापन्नमुपय चान्तयम् ।
 आलम्ब्य दयान् गुरुधमयुक्ताः, मय्या लभन्तेऽप्ययथाग वयम् ॥१६॥
 यान्त मोक्ष गतवन्त इति, सुमाधीयै ननु तं ज्ञाना ।
 भवो न तेरा, गमितार एव, जीवानान्तान् मजुलज्ज आज्ज ॥१७॥
 मूढमया प्रत्येन वार्ये, क्षय प्रकल्पेत दया न विम ।
 साकलं सर्वेषु न मुच्यमाता, असह्यमागप्रमिता निगोदान् ॥१८॥
 अज्ञाः परे जीवविहिंसनादि-वार्ये समुत्पत्तिमुशन्ति भ्रम्यमा ।
 रक्षापरा ज्ञानमुक्त्वचरित्रे जैतल्लवस्तेऽनपमो रत्तामिन ॥१९॥
 भूताथो नैव जीवा, न च समुत्पन्नो, नैव भागोऽयमत्को
 नानर्गा भोगहीनो न च, न च कलितोऽज्ञानमूर्त्यो न चाय ।
 श्रित्याभूतवृत्त्यात् न न परमयगो नैव जातो न जासी,
 अन्यं चैतद्यधुनं निवपदपग्मान जैः आख्याति जीवान ॥२०॥

। त्वान्शोऽध्याय । (अजीवाधिकार)

जैन सदा मनुत आत्मविमिश्ररूपान्,
धर्मतराभ्रसहितान् विविधाणुसङ्घान् ।
जीवाणुसङ्गम इहानुविशेषु युनि,
मयेत लोकाभितर प्रमत्तश्च चेद् ज्ञ

॥१॥

धर्मा गर्तौ भवति हेतुरिहाङ्गयणूना,
तेषा स्थितौ प्रभवयान् इतरो धर्मम् ।
अथ तृतीयमत्रकाशमयो दग्धि
वर्णादियुगमिह नास्त्यपपुद्गलं तु

॥२॥

मयेयुष्यणुभ्योऽङ्गवाद्मानमादि-
सुमील्यादिव धातयुच्छास्त एव ।
द्विज तेऽग्नय एकधरूपा सन्ता
हि द्रव्यायताभेदयुक्त्य अनाशा

॥३॥

अथ जैवे पुद्गल चाभित्तायऽन्ता अगा त्वर्तीय त्वमवस्था ।
धर्मऽधर्म पुद्गलेऽसङ्ख्यकान्तु, काला न्य मानुष लोक एव ॥४॥

धर्माणा गगनगमननधारिणोऽत्रास्ति भागे
पश्चात्तामन्द्भुव इह मता कालमागाम्नाथर ।
धृतिर्नाम धृतिरधिस्ता मयत्ता मयभागे,
कालादौषधितिरपरा एव नैवान्धियन् ?

॥५॥

प्रतिभणोपादविनाशनिगा-वस्थाम्बरूप सकल हि धम्तु ।

त्रिभिर्ना मरूपेण पगत्रयण, सिद्धिस्त्रयीरा अपि तत्ररूपा ॥६॥

परे कुतीर्ध्वो प्रतिशोभन्त्या, नव-रचीणस्त्रमुखा त्रिया हि ।
 अर्थपु साक्षान् मक्षलेषु पश्य-न्त्यापि प्रवाद न वत्त्यनेरुम् ॥७॥
 मन्त्रेय सर्वे जगतीह वस्तु द्रव्यप्रसुरैर्निजपथैः म्यात् ।
 पराश्रितस्तेरसन् नार, विरोधभाजोऽस्ति विचक्षणात्मा ॥८॥
 नामाकृतिद्वयपदार्थरूपै, समन्वित समर्पकं दृष्ट्वा ।
 नोरीकरोत्यप यं कुतीर्ध्व, म्यादावमुद्राविपानि यम्तु ॥९॥
 सत्त्व पदार्थे सहज न चान्य-सम्प्र-धमायि प्रसिते गुणत्रये ।
 तुरङ्गद्वयं समानमन्य, सम्बध्य तद्वन्तमुदादुरधम् ॥१०॥
 विचित्रभावा खलु पुद्गला ममे, जीवग्रहं मन्ति विधा प्रसिद्धा ।
 औदारिकाया अमिता परा हि, स्वयं त्रियाव न आपततहि ॥११॥
 जगो स्वरूप न त्रिबुद्धमन्यै-रनन्तभागात्मकमेव दृश्यात् ।
 तद्वत्प्रदक्षम्य न चेभिर्न, कालम्य सुक्ष्म समय कुतीर्ध्व ॥१२॥
 जाधम्य वाच मफल ह्यनुग्रह, श्रम एवष्ट तदिह तु पौद्गलम् ।
 जायायशुद्धे नम आकृतीना, क्षयक्रमे तन्निष्ठमात्मभावि ॥१३॥
 अजीवशब्दे परित्रयमानो, नमशब्द आहाऽत्र निषिद्धदम् ।
 चैतन्यभाजप्रतिपदरूप पदार्थरूप न तु शून्यताकम् ॥१४॥
 नित्यान्यरस्थानयुतानि पञ्च, धर्मादिसानि प्रविभक्तिभाहि ।
 रूपादियुक्त परमाणुमुख्य-मेक स्वयं पौद्गलिकस्वरूपम् ॥ १५॥
 यद्यपि चैतनविगुणा एत, ह्याम्पन्मेतदिहामि रिहाने ।
 मोक्षपथकसहायकराणि, नृत्वमुखानि विषकभृता सु ॥१६॥
 यावद्वोर धर्माऽधमा मिद्विशिन्ता यावत्तौ च,
 परतोऽलोरं नहि नन्भावाद् गमन जीवाणुना धारा ।

मृष्टादियुत धरतुम्य मज्जति तल वृतनलनिवृम्भ,
अपगतलेप तिष्ठेदुपरि तद्वन्मुक्तो भुवनतलोपरि ॥१७॥

तद्वं द्वे जगति स्त तत्त्वात् जीवाजीवौ भिन्नाभावात्,
नष्टेतामन्मात्रोक्ता स्याद्वेयाऽऽदेयनिर्बेकामावा ।

मोक्षपथप्रथन, तत उक्ता सप्त मुनस्त्वी तत्त्वार्थोक्ता ॥१८॥

अपेक्षयाद् सदसत्प्रवादो, विभज्ययाद् परिवर्तयाद् ।

यान्ता अनये जगतीह मूर्ध्नि, स्याद्वाद् आक्यद् द्रविणे त्रिकालम् ॥१९॥

एव जैनो जिनवरगदितेव्यागमेष्वकचित्तो

जीवाजीवौ मनुजमतिगतौ मन्यते शुद्धभाव ।

एव साध्य प्रवरमतिमान् रत्नप्रस्थात्मकं तु

चित्ते वृत्त्या नियतमुदयवान् जैनमायाति मागम ॥२०॥

इति त्कादशोऽध्यायः ।

। द्वादशोऽध्यायः । (पुण्याधिनार)

पुण्ये भेदा भयिसुखवृत्तये मिश्रती द्वे द्वियुक्ते,
मद्यागुत्या यदि च भयिनो हानुदुल्ये हापेक्षम् ।

सम्भस्त्याणा प्रकृतय उन्ति मरमेतद्वि मय,

जैनो जैन प्रकृतिसुभा त्वाप्रयत्न स्यात्पद्मम् ॥२१॥

अकामनिनराजलाच चिनोति पुण्यमुत्तम,

निगोदत प्रयात्यमुन्नतो बहिर्निगोन्ताम् ।

तनस्ततोऽनुयात्यसौ न्ना च व्यावहारिकी-

मुपनि त्मन्मन्त्ररतिप्रभृतिमात्रताम् ॥२२॥

अनन्तपुण्यलाभता हाकामनिजगत्ता-

दुपति नैरुत्था दशा ब्रमाश्वद्विगातिनीम् ।

अनुक्रमेण पञ्चक यद्विद्विधाधित भवत्,

पुण्यलाभसम्भवेऽधिकेऽत्र सश्रितोद्गो,

नरत्नमायदशनातिगोत्रमिसद्भम्

॥३॥

॥ एव यात्यनावृते पञ्च समस्तकमणा,

क्षयादनावृते भर्ता भव विहाय चोपरि ।

प्रचण्डपुण्यलाभज यदायमभुते तनी,

शुभ तु फीक्त्वाभय शिवेऽपि साधन ह्यत

॥४॥

अभया अपि प्राणभाजो ह्यनन्ता , समुपेत्य मार्गं जिनेन्द्रोक्तिशुद्धम् ।

प्रदृष्ट समुद्राय पुण्य ह्यगुस्तनू, सुधामोपरिमैयविरत्नमानम् ॥५॥

अनुज चेद् वीर भवति जलदो नैव फलद ,

शुभेऽयुर्वाधाम्नि प्रबलतरयत्ने वृषिबले ।

तथैवैषा प्राग्य (तथा नैषा मोक्ष) प्रचुरतरपुण्य च दधता,

सुमन्यस्ताभावाद्भवति शमिना तद्गुणभृताम् ॥६॥

यथा यान प्रामान्तरमुपगत नैव फलद,

पर तद्वेतुस्तत्तन्निव सुदृष्टानां ततिरिह ।

न सा म्यान्मोक्षाणां नियतममर्ता कमचिलयान्,

पर मौख्य मुक्तौ भवति निजभाजोपगमितम् ॥७॥

तृण्याया नैव वाञ्छा भवति वृषिबले सोद्ग्रेत्रिश्रयन,

धान्याप्ते प्राग नगत्या त्रिदितमनुपम सद्दशा पुण्यमेवम् ।

मोक्षाथ सच्चरित्रे प्रतिकल्पमुदिता सत्प्रवृत्तिमिताना,

मत्तैव माश्रसिद्धय सततममिरता पुण्यमानोऽयवश्यम् ॥८॥

आस्तिस्त्रयं सप्त पुण्य मनुते वाद्व्यासिद्वयै चारं,
 अष्टविधा न मता पुनरेषा कमण आरुलिका हस्तुमेया ।
 जने धर्म ज्ञानार्दीनामावृतिगमनान् साऽष्टविधा वै,
 पुण्य तत्राद्यातिनिवृद्ध पापमद्यातिनिवृद्ध कम ॥९॥

वेण नाम्न्यायुपि गोत्रे स्य शुभसयुक्ता अशुभास्तास्तु,
 शुभ्रा नामाद्या पुण्यात् स्य पापास्त्यशुभा एता सर्वा ।
 योगात् कर्माश्रयति प्राणी पुण्य तस्मान् सुदररूपात्
 न विन्दन् निवर्त्या यस्मान्छ्रेणि त्यक्त्वाऽनुत्तरजन्मा ॥१०॥

मन्वाना पुण्यतरन कतिचन विनुधा मन्यत पापतरन,
 ह्याया पुण्य प्ररुष्ट परिगतमुदयेऽस्मिंस्तथाऽत्य तक्तु ।
 नतनुक्त यतो वै परिचनप्रभयाग सुगम्यैक हस्तु-
 नतच्चाभाजजन्य न च दुरितहते पुण्यमेतद्वि दुर्गा ॥११॥

पुण्य त्रिधा मतिमता गति त्रिधा तु
 पुण्यानुबन्धनर निरवश्रक्ते ।
 पापानुबन्धमपर जनयत्कुण्ड ,
 भीदीतरागपदगाऽनुबन्धन्यम् ॥१२॥

अज्ञो नर फलमुपेत्य भवत प्रसन्न ,
 पुण्यस्य, वसि न तु पुण्यविवाशहानिम् ।
 मुक्त्वा फल दुरितसन्ततिनातमन,
 उद्विग्नतामुपनयत्यधहान्युपेय ॥१३॥

शिशोर्न जातिनाकाशमीष्टया,
 शिशोर्गभीसाऽपि न तत्र हस्तु ।

तन्यान्दिनीनम्य न चेश्वरस्य

किन्वेवमेवाऽत्र मह हि वम

॥८॥

आत्मास्य गेर्ग रक्षितस्य कश्चिन्, कुल ननि प्राप्तुन इष्टदात्रीम् ।

पराऽपरमिमिह तत्र मुस्त्या, कमव, हनु प्रयरोऽस्मि कश्चिन् ॥९॥

अथाणा पदुनाऽऽयुष मयलता शशी जन् नहमे,

रक्षा मङ्गरमाथनानधिपदि चौराग्निनाम भय ।

दुष्टभ्यो नृपनिभ्य इतिममिता द्यालाहिनागोद्वय-

श्रेमेऽपायन इप्तिनो नमसः तत्पुण्यविगर्हितम् ॥१६॥

तनोति भक्ति जनता मुदाऽत्रा कुवन्ति विद्यापिपुण हि पाठना ।

लभन्त आत्मावमुत्तमेतु , सुखावर सऽत्र मेव पुण्याम् ॥१७॥

अनुमयधानि ममत्पुण्या-म्याहारयुग्म तिनता विदाय ।

जाते निजान गुचिमयमो यत्, मम्यस्त्यहनु निनतावन हि ॥१८॥

पुष्य प्रयान भगवानुजे य-द्वत् नृपन्नादधिष इयोऽऽव ।

न्य हि नास्तीवम इहनाह मनकुमार न क्रतःप्रतिपुण्याम् ॥१९॥

पुण्याम् प्रथिष्ठ्याद्य आनुकूल्य, त्रयन्मिष्टऽनुहनुना हधु ।

य गत्यो न प्रमथानि तस्मिन्, मोत्रस्य माग च महाविताऽस्य ॥२०॥

सवार्थवत्तार आरमावा , मय ममाना परमस्यपुण्यम् ।

जिनश्रणा निमिलेतिमाग, वाणी जन सशयमेच्छा ॥ २१॥

अनीयया यन्पि माधुष्य, प्रयानयत्येष पर प्रयाद ।

यायेर् तीर्थ जिनरानभूता, प्रयाऽप्योऽमत्पुण्यसहते ॥२२॥

मप्रीमुन्तिवर्णापक्षा , मत्वाऽधिक-दु मि-कुपात्रे

धम्य गुरुज जिनगुरुमेवा, पुण्याङ्गा युपकृतियुग रक्षा ॥ २३॥

सम्यक्त्वर चरणं त्रिनयानं, धैर्याधृक्च सप्त पाठानि ।

या यद्वत्पङ्कारणभृता—न्यद्वत्पूनादीन्यमितानि ॥२५॥

यद्यपि पुण्यापुण्यक्षयतः, साध्या मुक्तिं शासनशक्ता ।

तत्पि च जिनपाऽऽदेशा पुण्ये, कारणभृता न पुनदुरिते ॥२६॥

ध्रेणिभग्न्या प्रकृतयः पापा, सर्वत्रास्ति भय आत्मोक्तौ ।

प्रतिपदमेनोयुन्मस्यार्थ ॥२६॥

कथायतो भवति कमणा रसे, धन्धने विमात्रया सन्तुष्टिनाम् ।

तदुक्तिरेनसो रमेन पुण्यगो, भङ्गताऽभुगो रसोऽत्र गीयते ॥२७॥

निनराकृते कृता यशोपधमसाधना—

न्यधकानि सन्ति नो परं तन्विरिताऽत्र न

शुभोऽपि पुद्गलाश्रयो निमित्त्यपीग्यने नहि ॥२८॥

जिनेन्द्रवाङ्मयेष्वयानि निन्दितानि विस्तरात्

कृपापि पापमाश्रितपू दुःस्वितेषु सम्मता ।

पुद्गलैः सुगमं भवतः प्रगम्यते क्रियादरं,

परं कृपया मुक्तिरत्र सुगलयोऽपि क्षम्यते ॥२९॥

मुक्त्यर्थमुद्यममतिरिदि मारशपाऽ—

नष्टो भवतः सुरनराधिपः कृद्धिपात्रम् ।

अत्रत्यं, मुनिमपि साधयति प्रधाता,

मवेति पुण्यपथभृत् भवन् स जैन ॥३०॥

इति द्वादशोऽध्यायः ।

। प्रयोदशोऽध्याय । (पापाधिकार)

जनो भवेत् सफलकालमपायभीर-
नैरापयाति भयनोऽनुगता अपाया ।
नैमित्तिनो न भवति प्रलयो निमित्त-
नाह रिना भवति मोऽपि च पापभीर ॥१॥

यद्यप्यनिष्टफलद् मफल हि पाप,
तस्य तथापि यदि प्रचुराद्विमस्थम् ।
आपाङ्ग जगति मोक्षरिषो च नित्य,
नाक्षातमुञ्चति च प्रयतेऽत्र लाभ ॥२॥

पापोपभोगमखिलेऽयजहारराशौ,
पयाप्तिर्हान उदितेऽपफले भवद्धि ।
एव परापरदंगासु मदोपमुद्धते,
पापानि तत्फल्युत्तानि भवऽखिलेऽत्र — ॥३॥

भवद्वामनिजराषलादयस्य मञ्चयो,
भवेत् नत्र पुण्यमत्र पाप्मना विरोपिताम् ।
निगुद्धमाधना भद्रा न सर्वगुद्धमाधना,
यद्यनेऽपि नानयोर्विरोध इष्यते बुधै ॥४॥

यतोऽनुमायद् पुरातनाहसा सदोदय,
सर्वं तु पुण्यपापयो न केनल्लु कस्यचिन् ।
यद्यने कथायितेऽयमिष्यत सपापक,
धरमयोगिन समेत्युदय णनसा पुन ॥५॥

पापं स्वतन्त्रमणतीह च वायट्क ,
 कश्चिद्वदत्यपि च पुण्यपदायसत्थे ।
 अरूपेतरत्वं उदितेऽप्यचय प्रमोत्थ-
 क्षित्या तु तत्र विपरीतपन्थाभूति ॥६॥

। पुण्यन्यासि निरन्ध्रं शुभतरा योगा शरीरादयो,
 मन्त्रं च कपायसन्तनिगत पापे परे हेतव ।
 रन्ध्रोऽस्याशुभपुद्गलाऽन्धनमयो योगान्निष्ठात् पुन-
 मिध्यात्वाऽग्रतः कोपनादिसहिताग्नावत्कपायोन्ध ॥७॥

स्थानानि पाप्मन् भूतानि विश-रक्षादश प्राणव्यादिकानि ।
 आंगाणि पञ्चाऽत्र तु हेतुकाय-म्यवपभाङ्गीति पुरा न्यनन्तु ॥८॥

म्याभाविका नहि मता सुगुणा कुतीर्ध्व-
 हानं दृशिश्च 'चरण'मभृतु मोहान ।
 । । तन्मापृतीरनुमिता गुणसङ्घर्षहर्षे(र्त्री)-
 स्रतस्त्वभूतविभूतिन मताऽऽत्मनोऽर्ध्व ॥९॥

विचित्रतैगा परमेश्वरे 'यित्', म्भारमृता फरणाश्वभारात् ।
 मीवाऽऽत्मनीष्टेन्द्रियमार्गमिद्धा, न तत्त्वतश्चेतन इष्ट आत्मा ॥१०॥

गतीन्निद्रायमनिमिरिततानि तेषा,
 यदर्शनानि, नदिमेऽप्यन्यन्ति रस्तु ।
 । । पातीनि किं निजमतौ श्रुते ह्यपाति ॥११॥

मप्यमिराणा चत्वारिंशन्, ३ मताऽष्टाशप्त तैम्नीर्ध्व ।
 १ च तन्नाशपरोक्षमन्थन, प्रमन्याना नहि तन्निचित्रम ॥१२॥

तदेव न हि विदित नैतत्, यस्मात्ताद्वयवेद्यात्मा सः ।
 जिनपा मन्त्रलक्ष्मणद्विविदुः—निन्युभाग तद्व्यातोत्कम् ॥१३॥
 पापापद्वर्ता शक भागं, विदित जगतीजनदितकारम् ।
 सम्यग्दशनमोचरिज—युक्त स्वात्मद्विवेपी भयते ॥१४॥

पापाना यन्निदानं धर्मेविरतिमुत्तं ध्येयवागानिहान,
 विज्ञायाचायपार्थे नन्केरणनिधौ मन्यन्त सन्धा तम् ।
 हतूनां सन्धा यन् परिदृतिरमला शङ्कनादां गलाना,
 त्यन्त्या पापौपमेध स्वगतमुदयन रूपमात्मा न्यभाधान ॥१५॥

पुण्य च पाप च न तत्त्वशास्त्र, तत्त्व पद न विचारिते यत् ।
 बद्ध परायत्तयत्तेऽपि पुण्य, क्षमानियुक्त मुक्त च तद्वत् ॥१६॥

तथा स्वरूपेण निपययणा—नुभूयते कर्म सम द्विधाऽपि ।
 प्रवेद्य पाप तपसा त्रिनाश्य, द्विधा भवेन्निमल एव आत्मा ॥१७॥

परस्पर सङ्गतमभावभावा, मूलान्निष्ठा रल्लु कमभेदा ।
 अयस जीनादय आत्मभेदा, परस्पर युग्ममिदं न चैवम् ॥१८॥

मिदा या मत्ता जात्रे यथेन च, ता एव भक्ता द्वयेऽस्मिंस्ततो न ।
 प्रतीत्य भोग प्रतिपादशय, सम्यस्त्वमुग्या मुक्तऽपि गम्या ॥१९॥

आत्मम्यरूपे प्रतिबन्धकत्व—मपेक्ष्य पापेऽघिहृता मुनीशे ।
 सापेक्षमाव हि विरुद्धता न, विरोधदोषप्रतिपान्निनी म्यात् ॥२०॥

शुभा पुत्रला पुण्यरूपेण जीवै—य आत्तास्ते पुण्यमयत्त पापम् ।
 चयो योगत कमणा च स्वभागे, यथा काययोगाद् यद्दि पुत्रलानाम् ।

मत नो कृत नो न चोक्त नयापि पुराणस्य पापेऽत्रितोऽयमेन्द्रा ॥२१॥

वन्धोऽपाना विरमति यदा रुच्यते तद् गुरुभ्यो,
 ज्ञात्वा रूप विरतिनियमं धारयित्वा त्यजेत् ।
 नामाभिप्त भवति जनता गोविधानेषु तेन,
 सत्यद्वारैर्विहितशपथैस्सोपमानेय आत्त । ॥२२॥

सूक्ष्मत्वं स्थानरत्नं विक्लिक्लवणं कायपार्थक्यहानि-
 र्दौर्भाग्यं दुःस्वस्त्वं स्थितिगद्विगतनुर्याम्यमादयश्चान्यम् ।
 अज्ञोपाप्मादिपातं गतयश्च उद्विष्टं सप्रमित्यादि पापान्,
 मत्वा सुखो विरज्याज् जिनमतनिपुणो जैन एव प्रयोगात् ॥२३॥
 यथाऽऽकरोद्भूतगुणप्रशम्यान्, महापता मौक्तिकमालिकाया ।
 तथैव पूज्यो नर उच्यगोत्रा-द्विधेऽनुपूज्योऽस्ति परप्रभायः ॥२४॥

दृश्यन्ते जगतीह सौख्यधनिना शून्या धरः साधनै-
 स्तनुक्ता अपि दुःखभारकलितास्तत्स्फूर्जितं वन्यो ।
 सद्वद्रव्ये धरयाचवे न वितरेऽप्रेत्य लभेतापि नो,
 वीर्ये भोगयुते भवद्विमथनं तद् दुष्टताज्जमिनाम् ॥२५॥
 लोने छोनीत्तरे चाप्यनि परिहरणम्याहमेतन्न शङ्का,
 लोकास्तत्स्वार्थमुक्ता परिमवपदनां पापिन प्रापणीया ।
 आत्मेति त्रीडयेद् प्रभुरभिगते पुण्यपापक्रियासु,
 निश्च तल्लोमसङ्घं कपिवन्मिधरत्यय चेष्टाऽसमथ ॥२६॥

चित्तयति नैन ते दयोक्तयोऽज्ञानाभया,
 व्यथोद्धुरं भवत्पदं कृपालयस्य सा परम् ।
 पुराणपापपाकजाऽपरं च निदयं प्रभु,
 करोति जातमद्भिन्नं महायवाऽभयान्पु ॥२७॥

पुरातनस्य कर्मण फल प्रवदयञ्जनो,
नवीनमन्तीह पापमेव दीर्घकालिकम् ।

ततो त्रिधावृत्तेशितुन शोभते सत्ता गणे,
न चेश्वरे पद मनेद्भवस्वगालोचित,
तदेतदुक्तमहं विमुच्य फल्गुरादिमि ॥२८॥

जैना भ्रुवन्ति जगतीसकलासुमत्सु,
मैया यदत्र भुवन दुरित न कोऽपि ।

मो । स दधातु, यन्ति चाऽकृन् पाक तथापि,
धर्मान् प्रणश्य फलबन्धनभाक् तु माऽस्तु ॥२९॥

मानानुकम्पनयुता मनसा स्पृहन्ते,
यन्मुच्यता जगदिद सकलायमारान् ।

नास्तीह यद्यपि समस्तजनस्य मुक्ति,
सम्बन्धिजीवनपरोत्तिरिवेह योग्यम् ॥३०॥

यन्मुच्यते मनुष्यभावगतो हि जीव-
लम्बिन् मतीह जगतीतरसत्त्वसत्त्वम् ।

आनश्यन्, न च भवन्ति समे मनुष्या-
स्तान्ति सम्भवि पर करुणोत्तिरेषा ॥३१॥

जैन भ्यात् सो त्रिभिधविधितोऽधौधमीत पुरापि,
लभे धर्मे प्रचुरकम्पासङ्गतेलधमैरी ।

मान्योऽस्य स्याद्विधिविधिना हिमनायादिनर्जी,
दत्र साधु प्रवचनरतो धर्मधुर्योऽयवार्थी ॥३२॥

इति प्रयोगोत्तरात्

। चतुर्शोऽध्याय । (आश्रयाधिकार)

वद्यते सकलजन्तुमिभय, कथा कला प्रति मुख व्यधान्वितम् ।
 कमणामुत्थतो, न शप्यसौ, बन्धमन्तराऽऽश्रयानृते न ॥१॥
 जैनो मनुते तत्त्वावस्था, तद्योगानाश्रयहेतूनग्न्यान् ।
 आश्रयभेदौ द्वौ शुभमङ्ग- कायोत्तिष्ठयोगद्विध्यात् ॥२॥
 दु खे च सौख्येऽमुमता समस्ति, यवानुमाय- सतत निजऽग्रे ।
 तथैव बोधावरणादिजात, स्वभावरोधाद्विदुषाऽभिमान्य ॥३॥
 सुखद्वन्द्वमानिश्चकास्यात्मनोऽन्त-स्तथैवात्मबोधादिनाशात् पराणि
 विपाकप्रविष्टानि विहस्ततोऽष्ट-कर्माणि मन्वान- उदारदर्शी ॥४॥
 एको रथो हेतुफलानुयोगी, चेत् त्यज्यते, त्यस्तमर्षे हि सतम् ।
 स्वरूपहिंसा प्रथम हि पाप, मिन्नानि मिथ्योन्मितमुखानि तस्मात् ॥५॥
 मुनिभवेत्सतत एनसो धृजौ, क्षमो, ह्यशेषा न पुनस्तथा क्षमा ।
 अभ्यासधामान्य आप्तवर्षा, अणुव्रतानीह परपु राति ॥६॥
 तथाऽत्र शेषाधिकलोडनाय, मतानि पञ्चाश्रयद्वारि विज्ञे ।
 योगा कपाया करणात्रतानि, तथैव शास्त्रेण प्रणोदितानि ॥७॥

जीरा बध्नन्ति कमादयमनु सदृश तद्भवेत्पञ्चाश्रय
 भागोऽपीष्टोऽत्र कमस्त्वितिमितिसदृशो योगमाना प्रश्या ।
 प्राप्यै क्रोधादिभिस्तु भवति रसचयस्तत्र भेदोऽस्य बन्धात्,
 यद्ध कमोनुमाच्य न च परानित ह्याश्रयास्तत्र योग्या ॥८॥
 कमवदन भवत्थावृत पुराहिमि-
 राणाश्रया न तत्पगा भवेयुरातसङ्गिनाम् ।

हनुकार्यभेद एव चेत्तत्र न मशयो,
न जैनमार्गया चरा श्रयन्ति जातुचिद् बुधा ॥९॥

न चास्ति जन्तुजात एष एष एष सम्भवी,
यतोऽङ्गिना क्षण क्षण नरा नराऽग्नि भावना ।
भरन्ति वीर्यशालिनोऽङ्गिनोऽर्द्धमागगा पर
पुगतन पत त्रिनाडय कुयत्तऽन्पमेव तन ॥१॥

प्रच्यतेऽनुधोऽपि निक्षसङ्गतो बुधीभरन्,
प्रनायते जडोऽपि बुद्धिमाननिष्टसङ्गमा ।
यत्न तु कर्मजन्यतानुसारि कर्म नृगत,
तदाऽखिलोऽपि कर्मजाड ईक्षणियो मुधोन्ति ॥२॥

त्रिं सदाऽन्तरमुखैन्दयागताना
प्राक्कर्मणा प्रतिपन्नं क्रियते निरोध ।
आचर्यतेऽपहतये विनिधो हि धम ,
मर्षं तदव प्रथगात्मकता द्वयोश्चेन ॥३॥

ज्ञानान्घातकरणप्रवणा हि योगा,
मानादिधानकरसप्रभृतीन् दधाना
पूर्वं कृत दुरितमाप्तवय दुरन्त,
कुयन्ति सत् प्रथगिद मतमाश्रवारयम्

[हनुममुमाश्रयते प्रथस्त्वम्] ॥४॥

मुस्तय जिनोपदश आत्रवेभ्य उन्मृतौ,
सवरोऽय तद्गुण क्षयोऽय कर्मणा तत ।
तदेयमाप्यते यत्न तु बन्धजन्यताऽखिला,
पुराणममतिचरा तत्राऽयय पन् भवेत् ॥५॥

ततोऽवधानमाप्यता सदाऽऽश्रवाधरोधने,
 न तद्भवेद्विनाऽऽश्रवाप्रधानमन्तरा पुन-
 भेदेतु तच्च शाम्भृगदाऽऽश्रवान् विबोधयत ॥१५॥

अकामनिजरागुणाद्धमन्त आयमागता,
 उन्त्यरा दशा न सोऽन्तराश्रवप्ररोधिताम् ।
 क्रमाच्छमित्यमाप्यते तत परम्परा शुभा,
 ततोऽवमान्यते युधेन विज्ञताऽऽश्रवाश्रिता ॥१६॥

भवेन्नरोऽत्र धममाग् यदीष्टमागमागतो,
 निरोधने मदोद्यतो धधाविसङ्गताभवात् ।
 जितोऽप्यशेषरोधयान् सुदीपकालरोगयुग्,
 न बान्ध आश्रयान् विकर्मिक न्योगत खलु ॥१७॥

आश्रवे पुगणरुम जतुना निराच्यते,
 ह्रस्वकालमिर्यने प्रदीपकालभाविताम् ।
 महारस नयेत्पर यदुप्रदेशमपव,
 यतो निरोधनेऽस्य तु प्रधारयेद्विषययम ॥१८॥

जीरोऽन्तीशोऽयमात्मप्रतिनियतनिधौ सौख्यदु सैरुद्धेतौ,
 प्रेर्याऽसादीश्वरेणाशुभशुभमृनय हीत्यमाह बुतीर्ध्या ।
 सेया धार्ताऽऽश्रयाणा न भरति मुग्गदा कणयो आच्यमाणा,
 म्यापेया कणमन्ध्रेऽश्रुतरसतुङ्गिता येन दासत्वलीना ॥१९॥

यथाऽऽनुरो वैद्यनियारितोऽपि, जानन्नपथ्य परिहृतुमिच्छु ।
 रमेप्सुगन्त्यध उत्सवीय-मन्यैर जीर मुग्गकाम्यधषु ॥२०॥

श्रुत्वा कृणेरमायन वच इत्थं च श्रद्धाधीनाश्रयान्,
 रन्ध्याद् दुष्पृतगारिधं समगुणान् मत्वा जिनेऽत्र वच ।
 न स्यादात्मनि गुप्तं जन्ममनिरो धर्मादतोऽनेकश,
 म्यान्चासौ वर जैन एव नित्यं मच्छ्रेयसाश्रयताम् ॥१॥

तत्तज्जैनस्य 'शुद्धं चित्तपतिगदितं भवशास्त्ररसारं,
 देया ममारयामे प्रतिपन्नमटनादिष्वथस्थाम्बपीठ ।
 पापानामाश्रया ये ह्येतदनुरचोभिर्गङ्गापु ये श्रु,
 शोभापु प्रयुज्ज्वलन भवति पद्मं भावचक्रमुत्तमम् ॥२॥

इति अनुसंगोऽध्यायः ।

१ पञ्चमोऽध्यायः । (भवराधिकारः)

अन्यापेन शुचितरमुदितं मयं तत्तद्भूतं,
 पापं यस्माद्विरतिरक्षणं तरेणैति नियम् ।
 मिथ्यात्वाद्वा मननत्रिपयं नैव ता सन्दधीरन्,
 यस्मात्तेषां न भवति दुरितं पापकार्यं प्रवृत्तौ ॥१॥

जगति जैनरूपादपरे श्रुताः, धर्म्ममात्रिनमादुरधं परम् ।
 अधिरतां यानि पापमपाय्यते, कथमनान्भवे विकलेन्द्रिया ? ॥२॥

मुक्तो यथाऽमिमङ्को विगतक्रियोऽपि,
 त्रिं प्रवीच्य तितनोति परम्यं धातम् ।
 जीवाम्तथैव रहिता क्रिययाविरत्या,
 पापप्रवाग्मुदिनेऽत्रमरऽपशङ्का

॥३॥

निरोधः सवशा मुनिभिरदितः शास्त्रविधिना,
परित्राणायाऽध्यान् सततमुवितादाश्रयकृताम् ।
पर योगा पापा यद्यमुत्सगता रोध्यवद्वी,
गता रोध्या विह्वर्निखिलदुरिताप्यरुधिकृते ॥४॥

गणद्वयव्रता[न्यव्रता]न्युग्रपापानि माधु-
र्युक्ता निरुक्ता भवयुस्तु योगा ।
कपाया इषीकालि रोध्यानि पशुतां,
भक्त मां तु मध्य मुक्तस्य माधो (जन्तो) ॥ ॥

विषको हि तेषा यतो यत्न ण्यु,
विषम्येषु कार्या कृतनिर्वलत्वम् ।
प्रवृत्तिश्च तेषा यथा नोदय स्या-
दिति प्राप्तधर्मा निरुध्याद् वधातीन ॥६॥

इर्यामापैषणाऽऽसिद्धिपति-परिहरेपूयतो योगकायै-
गुतां वाचयचित्ते भ्रमणप्रभृतिभिर्धर्मभेदतात्मा ।
श्रुतहमुक्त्या विधाया सहतं उच्यता मायने भावनाय,
चारित्र्ये चाग्नये चरति दुरितह्राम धृतोऽन्यमेव ॥७॥

एव योगेषु शुद्धधनुगतसुविधि साधन चार घत्त,
धेया कमक्षपण्या यदि परमन्त्रु कमभारश्चिन्तन ।
सर्वाधान्तपु द्यो भवति स सुयतिर्माग्निद्रो विज्ञपान ,
मर्वाद्वापूणनसे जनिमुपमग्निता सिद्धिमता धृत स ॥८॥

यद्येपोऽनत्पक्वर्मा परिपतति कृषान् मयराद् दक्षनाच्च,
नैरासो ममृतो म्याद् भ्रमणमनुगतोऽपाधरर्तायिक तु ।

उपेयताऽयमेनानिबद्धमनुगतो पातु साधारणतय,
निगत्याऽस्मान् प्रयान्ताग्निगुणगुणितमिति नैव शिष्य म ॥१॥

नाचम्भूयु मयमस्मिन्वय भोगमस्मिन्महाद्
राजन्वयदा विमति म पर मन्ता विमताद् ।
शुद्धये मस्या शुद्धयन्तुमी दिव्यतादिपदी रा,
प्राप्तये मस्य मुनिगुणानिधित साम्यमुद्ग चतुष्टयम् ॥१॥
यग्येष द्विगुणानिधित भाद्रपुर्देयु योग्या,
तैव स्यान्नुद्यमभरणानिधितोऽनुमतिर ।
मेनान्येषा मुरवगृह्यये पौरय तप्यत तन्,
मिष्ट्याष्टौ धर्गति मुनिर्हा सातुता नैव यद्वय ॥१॥

य १११ मय्यन्वमाद्यो विगममनुगत शुद्धदपारिष्ट
मय्यन्व मोदनागाम च धर्गति यम शक्तिर्गो डादन्ताम् ।
दह गह दह्यत द्विष्यममुदय प्रगत सारदीनं,
प्राणान्तेऽमौ न जगत्त मुस्ततिविहितपुपरागेषु साम्यम् ॥१॥

अणुमर्गानि धारयन् मर्द्व सुमन शतो,
यग यग अणो मये तन् नरा म निन्दरा ।
चतुर्विधऽपि वीर्ये च निम्नयात्त पर्वम्,
निनान्तमाभिन्तो मवच्छतास्त्रियसिद्धये ॥१॥

म इत्यर्गणि धारयेन्नुपगानि य पुन ,
परम्परा समाभयेन धृत तु यावदमिताम् ।
शुणपु क्षिप्या युगपु वान् इष्यत लपु-
र्यारण समागत तु यावदमिता मव ॥१॥

दुःस्वित्वाग्ररकाश्रिता परकृत तन्त्र बहत्त पुन-
 स्तिर्येद्धोऽमरता गता अपि पुन सामर्थ्ययुक्ता समे ।
 स्वीकृत्यन्ति न सवसवरविधिं धाव क्षणे साधनात्,
 तन्नैका नरताः रिना कचिदपि स्यात् सत्तर सत्तम ॥१५॥

धर्माचारधर सदाऽऽमुमनुते पाथेयमामुष्मिक,
 दयाचायसुकृत्यपूजनविधौ शुद्धा भवद् या वृत्ति ।
 तीर्थाना परिपयणा पृथक्ता भक्त्या समाराधना
 याऽन्ते स्याच्च समाधिना श्रुतिरिति प्रथ्वमि शेष पुन ॥१६॥
 जीवेषु हेतवस्तु प्रजति करणया रक्षणे सत्प्रयत्न,
 यस्माद् दुःस्वान्वितेषु प्रयतत छन्ति हार्न्भायोऽपनाय ।
 यत् तच्चिह्न प्रसत्तेरधिकृतमुविधेर्भाषसम्यक्त्यजाते-
 रक्ष सद्गुण चेतरमिपचयतो जैन वच्चे रिशेषान् ॥१७॥

मुसयराते यदि भाषनामि-यदात्मना स्वाभिरनुश्रिता म्यु ।
 महाप्रतेपूतधारणाया, यथा सयाऽणुव्रतधारणायाम् ॥१८॥
 सदा प्रतिज्ञा सुररा सता म्या-अ पालना सद्ग्रहमाश्रितेष्वपि ।
 दोगास्ततो धमपरैर्मूभि , सद्भायनाभि सतत प्रत्यर्था ॥१९॥
 योऽणुधताना यमिना समक्ष-माण विषते मयतोऽपसत्तते ।
 दिने निनऽसौ मुनिताधिगत्यै, प्रतिव्रत समकुरुत क्षमूभि ॥२०॥
 महाधन स्यु सतत समुत्तना, य तऽयमूभिनि निज प्रसीरन् ।
 आमूरकागाभिर्पामययु-द्विधा विहाराहमुभायनाभि ॥२१॥
 मुमपृता विभ्यति नैव श्रुत्यो-ग्ना गताना सुगति पदाम्युजे ।
 विमोहन शौरमुपनि सक्त , अण पर मोऽनघनीप्रितानाम् ॥२२॥

न जायते मृत्युं प्रतिबद्धमात्रा, यथायुरवाणनमङ्गिता या ।
 क्षणो हि धमस्य पर दुःखपो, मत्वेति रत्नत्रितयावधाना ॥२३॥
 भाव्य समं मद्धन्ये रिपौ च, स्त्रेण वृण चाऽश्ममुषणयो पुन ।
 भय च मोये च विभाव्य माग, मयगैराग्यपर निनेप्सितम् ॥२४॥
 परे सप्तमता प्रसृता हि धर्मा, वृन्ति दौगत्यगमोदितानि ।
 दुःखानि त्रैराग्यकराणि जैन-धनुगतीना नु भयानि वेत्ति ॥२५॥
 त्रिभेति मयाऽपि भग्नितोऽङ्गी, मृतेन सोऽपैति भयाद् विमीत ।
 सम्यक्त्वयाम्नुजननाद् यतस्त-त्रिषायमेतच्च रिना न मृत्यु ॥२६॥
 ध्वय मदैतपरिसृताना, कण्ठः सङ्गो न्य (वम) न्यरास ।
 मलाक्षदहो भ्रमरोपमाना, चया कण्ठः सद्रुससन्नित भय ॥२७॥

मया त्रिषै गुण कुले निरास आहते मते,
 गणाधिपास्तथात्रिधा अपि भुत पद जगु ।
 अभित्त तत्र नद्विगतेस्तु मोहतम्पर-
 स्तत्रायाश्च तद्विधास्ततो गुरो कुल भयेन् ॥२८॥

यद्यपि दहो गुणकुट्टयुक्तो, मोक्षपदानद् उत्तमुनीनाम् ।
 तत्रापि निरागाध पदमेतु, युत्स्रवतीद् सम मुनिरन्ते ॥२९॥
 आसीरिताद्धमपरो हि जैनो, रत्नत्रयाराधनया कृतार्थ ।
 तत्त्वत्रयी मानसजोऽश्मशे, सदा दधन् प्राप्स्यति शश्वत पदम् ।
 (मग्न सग्ननन्परे समर्च्य) ॥३०॥

इति पञ्चदशोऽध्याय ।

। षोडशाऽध्याय । (श्रद्धाधिकार)

जैन मदा भीतिपरोऽप्यत्रधात, मुमुक्षता निमलचतसा धरन् ।
प्रतीयमानोऽङ्गुदाग्भावाद्, मुक्तेरवन्ध भविता तु श्रद्धम् ॥१॥

आभूत यदाभ्रैरत्प्रमात्मनाऽऽमसु
विहीणमेव चेत्तत्र यात्यदो भवान्तरम् ।

क्षीरनीरत्पुनर्भवा तफसु सङ्गत,
फलतया भवात्तरेषु त्रिपाकमाधनानुगम् ॥२॥

परिधया भवन्ति ते म्यत्पत्तोऽपि सभवा-
श्रद्धन्नपैति यान् सितान् शुभामभायुकाशान् ।
पतन्नपीह तान् प्रयात्यसौ भवी न सशय ॥३॥

धममाधनोऽगता नरा मदा भमानशान्,
पराहरन्त आश्रयान्तथापि सम्पयान्ति तान् ।

व्यसाधुधमभक्तिकारणात्तया शुभान्
विधाय प्राप्तन दुरितमुद्धरति तत्क्षण ॥४॥

प्रकृतेष्वध योगा क्षुयुस्तनौ यथा धातव ,
पूर्व सदृशास्तेषा दशास्ततो नहि सायकम् ।

बन्धनतत्त्व यत्तद्वधो भवेदमुतोऽखिल ,
स्थित्यास्तेषामनुभावान्च क्रियाननुबधत ॥५॥

योगकरणापरि श्रयन्त्यमी, आश्रया सयोगितातमाश्रिता ।
सम्परायिकी समाश्रिता नरा कपायितानुगास्तावदप तु ॥६॥

यदपि च योगा आत्मायत्ता पर गृहिणाण्युप,
अपरममुत्था मगऽयत भवन्ति कपायसा ।

परतोऽनन्ते निवृत्तिं कुर्युं परध्वणुपूदिता,
आश्रयबन्धनयुग्मे स्पष्टो भेगे जिनराट्मते ॥७॥

धायुष प्रतिभर विमिश्रता बध्यते भयऽपि मरुदेव हि ।
परापरायुषा यन्नेत्यो भवे, क भय न्नजति जीय आत्मना ॥८॥

न च नैव पञ्चवस्तुसमित सत्त्वं ज्ञात्वा चिद् भव-
घ्राशो नैव च मत्तधारणपटोग्यस्य विश्वत्रये ।
यत्रो रस्तु जगत्त्रयेऽपि भवति प्रद्वीणमस्य नय
तन्नायोऽयमनादिकालरूपितो नायघन सोऽपि च ॥९॥

प्रदानकर्मा न करोति धम, न च न चाक्रमण आप्तिरस्य ।
मयमताय गहिता अभी तद्-भयान्नादननु कमसयुता ॥१०॥

जात्रा ज्ञानमयो न्दि दधन्धो दुग्ध च मौग्ध्य मदा,
पयायेण भवन् भयान्तर्गति प्राणप्रधानो भय ।
न-गानीन स्वगती गतान धरति चायाति प्रहृष्टऽवरे
गोत्र नानमुरिर्गुणैर्गनुगत किं नाश्रयधो भवत् ॥११॥

यत्र रमास्तु रमणा स्थितिभूतैव यदद्वय,
रूपायत प्रकृत्यते भवऽङ्गिन प्रतिश्रणम् ।
पञ्च गुणा यन्मात्मना न हानिमाश्रयन्त्यमी,
रमेन्वतल्पकैर्जिना स्थिती रमानुगामिनी ॥१२॥

त्रिचारयन्नि चेद्बुधा रसे स्थिनी च कारण,
न घातिक्रमणा स्थिती रसे च तीर्थकालिके ।
घते नामे च वारका गुभेऽन्यतार्थिका ततो-
ऽनयो प्रतीधिका स्थितिमसा बुधै भूतोद्वेगै ॥१३॥

एकशो विधाय पापमेत्यनन्तपापता,
महत्प्रणीघमालिकीं स्थितिं तनोति तस्यथा ।
एव विपश्यते यतोऽहसा चयो न तामृते,
अनादिकास्तु तन्वते मुहुमुहुस्तका लघुम् ॥१४॥

यद्वमह एतद्विषाफन्तान्क्षता,
स्थिते क्षये पर द्विधाऽस्ति कमभोग्यमात्मन ।
प्रशतो विषाफत्तत्र न क्षय प्रदशतो,
यथापरो हन्यते विषार आमयाविनाम् ॥१५॥

अत कृतस्य कमण क्षयो न जानु जायते,
पर क्षतरपीह कल्पकालक्षत्रैरपि ।
प्रदेशमार्गमाश्रित ब्रह्मिन्द बुधैर्मत,
गतग्रह तपस्तु तद्विपाकतोऽपि नाक्षयम् ॥१६॥

यथा रसोऽग्निनाजगन्तान्नि जीर्णमाश्रया,
तथा विषाफन्तयता गता समेक्षणराऽहसाम् ।
निराचितानि कानिचिद् भययुरहसा पुन-
प्रवानि तानि नाक्षयन्ति ॥१७॥

यतोऽप्यध्याय विभाय जनु-विपा-
विमातुरोऽप्यध्यायिधौ वृद्धौ
विभेति चेन्नभयम्
वरायन्तयन्त न

यथा कपाया
कपायतीना

निन्दयोरो भगवात्योगी, न बधक सर्वनिमित्तान्य ।
 मैत्रेति मोक्ष प्रणयान समस्त-कर्माणुसङ्घस्य विगुढरूप ॥२१॥
 अनादिवागीनचिरप्रकृष्टा-ऽप्रायलेर्नाश उदीयने य ।
 यथा । धीनाङ्कुरसन्तते स्या भाग्यस्तथाऽपि निमित्तहाने ॥२२॥
 भीमामका विश्वविधानग्न्या मुक्कणयोग प्रयदन्त्यनादिम् ।
 मोक्षपलापे प्रवणाम्ततमान् प्रत्यप ष्टान्त उदीरित भुते ॥२३॥
 यन्ति कमानुमत् समन्ता-दृणावलेर्नोद्भव आमभूत ।
 न पञ्चधोन्दनो न चास्ति विगुढपूरस्य पुन प्रबन्ध ॥२४॥
 यथैव आहार ज्येति भाव, सज्जप्रकार रमसुरयस्यै ।
 तथा एहीत प्रवर्तीह रम सप्तप्रकार समयऽस्ततायम् ॥२५॥

आमैवाऽनन्तकणश प्रतिममयमहो मृन्मरुपावगाढान् ,
 गृह्णात्यशान समन्तान् परित उपधृतोऽनन्तरगं कणाम् ।
 यस्माद्भक्षानान्योऽस्मिन्नमितपरिमितान्ने अन्न तात्र रोष्या,
 जीवन्वाधारभूता मन्ततिरहिता निश्चला अष्टदशा ॥ २६॥

आमाऽन्यस्यो द्वयम्भु कर्मणा तथारिषा नमि कथ तयोयुति ? ।
 न चिन्त्यमेतन्तिरज युग्मे, इत्यस्य धर्मान्तिु सा यथा स्यात् ॥२७॥
 अमुल गरीर यदि जीवयोगि, प्रत्यमेतर्हि षट्शतयोऽन्य ।
 अनुमदे शक्तिभूतश्च निमहे, कर्माण्यनस्तानि रमान्तिमन्ति ॥२८॥
 अमानामनिप्रिधमात् प्रतहते प्रोधान्तो योचनान् ,
 हिमागैरपमन्वयस्य मुचितवन्धो न वाय कचिन ।

शुद्धत्वेऽधिगतेऽङ्गपीडनमल बाह्येऽनुभूताद्वते-
सद्वत्त्वमयिपाद्यमेति विहिताऽव्याघासमाप्ता इन्म् ॥ १॥

प्राक् ससारे भयमनुसरता दुष्कृत यद्वमत्स,
पावस्तम्यानणुरिह भवति प्राप्तकालोऽसुमत्सु ।
पीरे देवे मदयधयिमति भोगपीडाद्वतेदद्
यद् तीर्थङ्करभव उदित नाभक् नैव पापे ॥३०॥

जैः सम्यग विपत्तिगदित यधतस्व विजानन्,
नित्य नेतोऽपरहितजनतापाङ्गपीडे निन्ध्या ।
साक्षाद्भावा भवति दुरित निजराज्य विवकात,
गोऽमुग स्यादुपरि सुरवरे निश्चयान्छुद्धदेय-
भ्युत्था तस्मान्धिगतमम शाश्वताऽऽनन्मेता (लाम) ॥३१॥

इति षोडशोऽध्याय ।

। सप्तदशोऽध्यायः । (निजराधिनार)

६१ म स्याद्वतिधनिकवर सास्त्रिरेषु प्रधान ,
मप्य धी निखिलभयगत कमलत प्राप्ता / यत् १ राउयम

यतो जातो व्याधि शुपथचरणादरनुपमो,
 निरोधस्तच्यागात्र च शुपथकृद् रोगरहित ।
 पर व्याधर्नाशो विवृतिहरणे ये पटुतरा-
 स्तदा जीवात्तद्वद् भवति विवृति कमत्रिवते ॥३॥

मोक्ष न य त्रियमय मनसाऽऽप्तुमिच्छेद्,
 दुःख शुद्धादिसहित विविध सहेत ।
 मोऽप क्षिणोति परमाश्रितमङ्गमाग-
 स्तीघ्र करोत्यथमिय स्वपकामनाद्वा ॥४॥

सूत्रे यतोऽग्नितपनान्किमाचरन्तोऽ-
 धोगामिनोऽपि कथिता प्रविराद्वभावा ।
 गाह्म्यलीनमनमोऽपि निरक्तराभा,
 आराधका परभव कथिता जिनेशैः ॥५॥

मुक्त्यशता यदि भवेच्छिष्यामसिद्धयै,
 कार्यं भवेद्भयिजनैश्च गुपातमुन्वयम् ।
 यादाश्च सन्ति सम आस्तिकताञ्चिता ये,
 मुक्त्यर्थिन तत इमे शिष्यभाजन स्युः ॥६॥

मुक्त्यर्थिनश्चरमयसगता प्रमिद्धा,
 यादान्विता अपि पर चरमावृता स्युः ।
 तन्नो चिनेद्रुधिन मनुते हि मोक्ष,
 भव्यमनदयनिपुणाश्च परत्र शुद्धा ॥७॥

अरामनिवरायता व्यथाऽमिता फलं लघु,
 सकामनिवरे पुनयहत्फल व्यथाऽल्पिका ।

घृक्षत्वेऽधिगतेऽङ्गपीडनमलं चात्येऽनुभूताद्धते-

स्तद्वत्कर्मविषादमेति विहिताऽव्याधासमाप्तौ इदम्

॥२९॥

प्राक् समारं भयमनुसरता दुष्कृतं यद्धमल्पं,

पाकस्तस्यानणुरिह भवति प्राप्तकालोऽसुमत्सु ।

धीरे द्रवे मद्यधविमति भोगपीडाहतेदद्

यद्ध तीव्रहृदय उदितं नात्र नैव पापे

॥३०॥

जैत सम्यग् जिनपतिगदितं यन्धतश्च विजानन्,

नित्यं केतोऽधरहितजनतापाङ्गपीडे निश्चयात् ।

साक्षाद्भासं भवति दुरितं निजराजन्तं विवकात्,

मोऽमुत्र स्यादुपरि सुरवरे निश्चयान्मुद्वेदय-

च्युत्या तन्मादग्निगतवृभयं क्षात्रताऽऽनन्मेता (लाभः) ॥३१॥

इति पादशोऽध्यायः ।

१ मातन्शोऽध्यायः । (निजराधिकारः)

जा म स्यादतिधनिश्चयः सास्त्रिणेषु प्रधानः,

मघसे यो निखिलभयगतं कमणा प्राज्य (पुत्र) राचयम् ।

चेता धने निम्बिष्टकुपृजितादघातहता मुधर्मः,

माता यद्धद् घृजिनमुपिलय पाकतस्तद्वत्,

रीर्णात्तीमातपम इह कृताभिजराया क तत्

॥३२॥

एष जीव पापमग्न प्रभाया-दाहाराद् सगम्यु भवति ।

यावन्न स्यात्सर्ववैतस्य नाशो, भक्तेराद्या तावत्तु नैव विन्देत् ॥ ३३ ॥

त्रिमोहमुखकमणा तत प्रभृतिवधा,
 १ कोटिकोटिमागप्रमाणोऽधिक मदा ।
 गत गुणेऽपि लब्धन न तस्य जानु जायते,
 रतोऽधिकस्तु धानन समुद्रवेदुणापुन ॥१॥

यथा यथा गुणापृते अयोऽङ्घ्रिरीयैष्टिन-
 स्तथा तथा गुणावल् समुद्रयो तिराग्य ।
 पर पर गुणे यथा गुणावले समुद्रव-
 स्तथा तदाऽधवधन गुणप्रभावत अयेत ॥२॥

कणायागा गानो यदि च शमन स्थान (मणी) प्रभव,
 तदा यध मयो विलयनि भयाधिप्रजनन ।
 पर यध्नात्यपोऽमिगतयुनि धान उदित ,
 पर मा त वेन त्रिपति दुरित प्राक् स्थनिपनम ॥३॥

यन्मया गुमगुणजननी निर्भरा पाप्मना स्या-
 न्मैवाभ्याता त्रिपदपरमे निर्भरा पुण्यभागे ।
 यथाभागे यदपि मुक्तरामगुदबुद्धयोऽमी,
 गुद वस्त्र स्वकगुणनिरत नैव कीमुम्भवमनम् ॥४॥

ममत्तकमनिवरा मन्त अनुभूता भवे,
 भवन्नया रिपाकमाग निपराधिनाष्टन ।
 दशत पर सदाऽऽशयकमणा स्थिते ,
 पुनश्च यधन न तद् द्वय द्विगमे नरि (समस्तनिजरे) ॥५॥

य्वात्तकमजारण तु निर्भरायथायज,
 नरीनकमयधन न जायते ततोऽनारम् ।

श्रुतादयो यथा शमे हि हेतवोऽनियन्त्रिता-
स्तथानुकम्पकादयो भवेच्छमो नथा तत् ॥८॥

अकामनिजरा पृथग् जमाद् बालतापना-
च्छ्रुत तदत्र कारणं बुधैः सुखेन गम्यते ।
इहत्यभोगलालसा नरा प्रथमपट्टिका,
द्वितीयपट्टिका पुन मुरद्धिभोगवाञ्छका ॥९॥

निजैरा तपोषल तपस्तु सजराशिते,
दुर्जिर्धिना पुन प्रदाय नाशिता परा, श्रुते ।
दुरन्तसत्सृतिरभयसाधुता यथा ॥१०॥

जितेन्द्रधर्म आण्यते मले घने क्षय गते,
तथापि नैव छभ्यते शमोऽङ्गिना विनिश्चयाद् ।
मिनस्ति सप्ताफ यदीह मङ्गत तुले वर,
वृन्ने विघातिना तदा ध्रुव शम धयत् ॥११॥

प्रथमत्त्वपस्यमानगा यदा तत् स्थिति क्षय-
दपस्य तद्विरोधिनस्तदा मुने पदाचरु ।
तन् हि श्रेणियुग्मयुग्मुन्निबलाभ आण्यते,
यदा च महस्यपार्थिमानग व्यो भवन् स्थित ॥१२॥

यन्ध कमतत मदातनभयार्थान्नराऽसामिना,
स्वादुभा म समेति नेशरण मुरय यथापृत्तिकम् ।
अमे यानि ततो विशालगुणभृद्भ्यो द्वितीयां वृत्तिं,
जतुर्गोविशमस्तृतीयकरण यानि प्रशादात्तर ॥१३॥

अतः समस्तकमहानितो भवद्गुणायता,
धिमोक्षतत्त्वसम्पत्स्य नययधधिच्युते ॥८९॥

समस्तकमनाशनान्मत जिनेश्वरैः शिव,
परं न तत्सर्वतत्त्वतो निजान् गुणान् सनातनम् ।
वधात्यनन्तमययान्, स्वरूपतः शिवः तु त-
ज्जीवरूपमेव तत्त्वतिस्त्वु निर्नराश्रिता ॥९०॥

यथा हि निजरा शिवस्य साधनं कृतौ स्थितं,
तथैव बन्धनोद्धतिः परा शिवस्य साधिका ।
परं न बन्धनोद्धतिर्विनास्ति कमनिजरा
परम्परा यतोऽनयोस्ततो द्वयं हि साधनम् ॥९१॥

तपोऽयमनिजराफलं द्विधा तपस्तु तत्पुनः,
स्वरूपतोऽयतीर्थिकैः कृतं समं तु बाह्यतः ।
विचायतेऽनुबन्धिता न चात्र बाह्यताश्रिते-
ऽनययतेतराश्रिता गरीरतापनाद् द्वयोः ॥९२॥

बाह्येऽस्मिन्नुदिता मिदो मुनिवरैः पटं तत्र मर्यादया,
तीर्थानां, त्रियतेऽनशनादिविगमो धीगम्य सच्छामने ।
पणमासी प्रमिता, न चेद्भवति तां कस्य महो मानसः,
भ्यात्तपसः परिपारणेऽनमपरो मुञ्चेत् प्रकामं न वै ॥९३॥

यद्वाशी न महो भवेदयमतां कस्य तदा सङ्क्षिपेद्,
प्रति, वज्रानि तत्सहो न निवृत्तीस्तद्वाश्रितश्चेत्तरः ।
कुर्यात् कृणुत तनोमदहं, चन्द्रानितोऽमो सुरः,
नात्तं रौद्रममश्रितं न च भवेत्तन्वद्विद्याणां क्षतिः ॥९४॥

अथवा समुत्थिता अपोदयात्, केचन अयमुत्सोद्धवा अपि ।
 सपराधरणमोहनाशना, वन्धन शमादिमोहज पुन
 य नु भावमाश्रयेत्तपस्त्वित्थम् ॥३३॥

धरणमोहनाशनास्तपो ननु स्थायि या शिष पदऽधमायत ।
 नोदित ततोऽहं आर्यसत्तमै-हं तु कार्यहानित शिषाध्यनि ॥३४॥

जनो मोक्षाध्यायी न च भवतिमान् चारुके यद्वदन्त ,
 श्रिप्तो निष्कर्तुमिच्छेद्विविधविधिपक्वद्वयोऽपि नित्यम् ।
 फर्मान्द्रोभञ्जनाय मततमुदितधी मरगे निजराया,
 युद्धना मोक्षातिवीन मरति तप इह निजराय्यद्वयम् ॥३५॥

इति सप्तमोऽध्याय ।

। अष्टादशोऽध्याय । (मोक्षाधिरार)

जनो य श्रद्धयन्नु सदा मोक्षाय मरगभाग्
 निर्दिष्टो भवचारकात् कण्ठवा सिक्ता द्विधा दु खिषु ।
 आत्मिण्यादिगुणान्वित स्वमण गान्तापद निस्तुप,
 भस्वर्तु गुणकाश्रिणा निरुद्धे स्वर्गान्तिनुष्ठ फलम् ॥३६॥

पयन्तभागे गदितोऽयमाप्तै, पर तदाप्तन हि सप्रवा किल ।
 नगश्रिता नैव परऽपि भावा, सनातनो मोक्ष इव शुभ न वै ॥३७॥

अनन्तविज्ञानमनन्तदर्शन, सात ह्यनन्त निरूपणात् ।
 अनन्तसम्यक्स्वमन-यगति, समप्रज्ञा यान्मन यजेत सदा ॥३८॥

न गर्भवासोद्भवमस्ति दुःखं, न जन्ममावोत्थममानरूपम् ।
 च्याधिन शोको न च नैव धार्म्यं, न चान्तकोऽस्मै प्रभवेत् कदापि ॥४॥
 न चास्ति ससारभरेऽपि (त्र) किञ्चित्, स्थान जनुमत्युविदीनरूपम् ।
 अयं च सर्वासुमत्ताममूभ्या, न धारणीयौ भवतोऽव्यय रिता ॥५॥
 अस्मिन् भवे माम्नि चतुर्गनिष्यपि, स्थितिर्भवेत्तत्र सत्त्वैकरूपिणी ।
 पूर्णाग्न्यनित्या रमणी स्वरूपे, सा मिद्धिमानामपुनर्मन्वानाम् ॥६॥
 अतीतकालेन शिर गता पुन-स्तथैव भाविष्यपि भयजीया ।
 अनन्तमाना न तथापि भ-र्विनाहत आह्वय एव नूनम् ॥७॥
 यथाऽन्त्ययाय प्रपदुद्धती न, क्षयो न चोनत्वमपारभावात् ।
 अमरुदयभावात्तरिता तु तत्र भागो ह्यनन्तस्मिन् सप्तकाले ॥८॥
 कल्पे प्रयात्यक उदस्तमृत्यु , शिर तत्र तेऽतिगता अनन्ता ।
 अनन्तविज्ञानत्रियुक्तिभाग्भि-मुक्तिं गताना मतमत्र जन्म ॥९॥

सञ्जायते अनिरमुत्र भाति कर्म,
 सत्तागत तदपि चाष्टविधानरूपम् ।
 यद्यैकमस्ति न कर्म न जन्मधारी,
 अप्योऽहंतागमभय प्रबलो हि नेत्य ॥१०॥
 आकस्मिकी भवति चेज्जनिरममत्ता,
 निर्वाणमेव न भवेज्जनिकमभारान् ।
 दानादियुक्ता निखिला हि धर्मा,
 कमहुमावुदसमा न तु मुक्तिनिष्ठा ॥११॥

। भोक्षो न चैव भवगामिन्शायुतश्च-
 त्रमादिदुःखस्वनिरेष भवोऽन्यथा न ।

ज्ञानाद्यमोघगुणसङ्गतिरत्र नार्हा

। यत्रास्ति क्व भवसन्ततिकार्यदक्षम् ॥१२॥

मुक्तानां नहि मोहनीयसदृशा दोषा भवेयुः क्षण,

तन्नायुन च जन्मजातिसहिताभ्युदासि लेशादपि ।

तेषां चेद् भववृत्तपतविषयो देवोऽञ्जलिर्नास्तिवै,

यन्त्यायेन हि तेन सिध्यति यत्रो राहान्तशिष्ट क्वचित् ॥१३॥

सूर्यादयो भास्वरभावभाजो, यथाऽनपेक्ष परकायभावे ।

मुक्ता अपि स्वात्मरमा न किञ्चिद् कदापि कार्य परमुद्रहन्ति ॥१४॥

वस्तुवन्ति विभे त्रितयोऽमुत्र य-जन्मस्थितिश्रीणदशानुमायि ।

शेषाण्यपेक्षया गुरुत्वापवादि-न्यपेक्षया वाऽन्ययमाभितेषु ॥१५॥

स्थिता शिषे यत्रापि मुक्तिमाप्ता-स्तथापि भववृत्तपरमव्ययम् ।

वितन्वते यद्वदिहेतिहासा, पराममन्ते परवीर्यसु ॥१६॥

पद न मुक्तेयदि चेन्न सम्भवि, भागे दिशेयुर्निनया तु कस्य ।

मञ्जालेन सूरियस्य अधीति श्रीगणेश साधन माधन तु ॥१७॥

यदाऽन्यय नय पद भवेत्तत्र, धमक्रिया नैव फलाय योग्या ।

यतो दिवौक प्रभृतिन निय, शम्भा न विद्वद्भिरधोमुखा श्री ॥१८॥

परै कृताऽनुन्यसुखा सुसम्पत्, न तोषदा वीर्ययुता नराणाम् ।

ममारचने निखिलेऽयसूना, विरक्तताप्रमदा मुखश्री ॥१९॥

व्याधितेषु रमण निवाधिते-र्धनान्मनमुत्तरेषु यस्तु ॥

सर्वकारभानिषु धरषु तु धर्मिणा पर घृते पद नहि ॥२०॥

रूपिणामपि न काचिदाहति, सूक्ष्मताधरेषु तेनमासिध ।

मुक्तिमाभितेष्वमूर्णता गुणान्, स्थानमप्यमितवीर्यमभितम् ॥२१॥

यथाऽग्निधूमादिषु । पूरयोगा-द्विनिमित्तेषामपयोगयोगान् ।
 धर्माद्यभ्यासान् परतो न लोकाद्, मुक्तोऽस्ततोऽप्ये स्मरतु म्यग्नीनाम् ॥२०॥
 यथोपनत्राद्विपुल ममीक्षते, सनेपट्टि पुरपस्तथाऽत्र ।
 अचेतनेभ्य मुग्धसम्पदिद्धा, निरङ्कुट्टया तुलित शिवे मुग्धम् ॥२३॥
 आत्मैव कम कलयेदणुसहस्रत्वा-द्यत्रास्ति नैव कलनाऽणुसमूहजोती ।
 निय शिव शिवपद कलुषादिहीन,
 मुक्त यन् ननु निरञ्जनमीदृणीयम् ॥२४॥
 प्रत्यात्मदश निखिलायस्त्वि, पर न चैकार्थगतो विमित्र ।
 कस्यापि जन्तोर्गुणयोजनाद्-स्ततोऽगिरात्माऽखिलपरनुवेत्ता ॥२५॥
 अज्ञोयत्रा मिश्रतमो न चैवो-पयोग उक्तो त्रिगुणात्मनोरपि ।
 तथा समस्ताधविदा क्षणे क्षण-ऽभगे भवेज्ज्ञानदृशो सदैव ॥२६॥
 प्राक्षेयलान् म्यादुपयोगयुग्म, मिश्रोऽस्ति भावो मनसश्च वेग ।
 शिव न तायात्मन्यरूपभावाद्, भवेन्न बाधा क्षणरोधदृष्टयो ॥२७॥
 मिश्रेऽत्र फालेऽप्युपयोजन चे-न्नासौ प्रभाय परभावात् ।
 जीवस्थभावोऽत्र तथाविधाने हतुन चैव शिवरूपबाध ॥२८॥
 न जन्म सत्रालि ततो न काय-स्ततश्च सयोगवियोगजन्यम् ।
 दुःख न सौख्य न निनात्मरूप-मुत्तोषभोगैकवसु परात्मा ॥२९॥
 शिव स्वरूपात्मकमेव तस्या-ज्ञात्वात्मनिर्भरति स्वरूपात् ।
 न तत्र यन् पुण्याभ्यासान्, समग्रकमप्रलय तत स ॥३०॥
 यथाभावा यदि च सुगुणतो निवरा चेत् समस्ता,
 ध्रेण्दाद्वाप्ते प्रवरगुणगणोद्भासिनीयप्रभाय-

नव्याना चेद् भवति न युतता कोऽत्र मौक्ष चिल्म्ब- ।

स्तत्प्राप्तानां शिवपथचरणे क्षस्त एवोद्यमोऽत्र ॥३१॥

हितावगृहा इतकमशात्रवा-प्राप्तस्वधर्मा शिवधामसङ्गता ।

भवन्ति ससारश्रुता सुमङ्गला, अर्थाश्रयस्तत्र सुमङ्गलस्य वै ॥३२॥

स्थय भवद्यो भयलेशवर्जितो, भय परेषा क्षपितु क्षम पुन ।

शरण्यमेवोऽत्र शिव गतास्ततः, सर्वाधमीत-र्यतीता शरण्यम् ॥३३॥

लोकोत्तमस्य गुणराशिलभ्य, निष्पञ्चकेषु प्रवरात्मभावात् ।

सदातना ऊननिपययोग्निता

आप्ता गुणा येन कथं तथा ते (तदाभया) ॥३४॥

प्राप्त्य शिवस्याऽऽमुदासभावो, रत्नत्रयाराधनसम्प्रयुक्त ।

नाग्य न वेपो न विशुद्धजानि-वशं कुरु नो भरताविजन्म ॥३५॥

यथा गुहस्यापगताभयस्य, पूर्वाश्रया स्याद्विधिधाऽसमाऽऽकृति ।

शिव गतानां परमाद्भुत्या-ऽऽकृति पर पूरणतोऽत्रमा न्यात् ॥३६॥

ज्ञाने सन् वशेनसयुते परे, प्रयोगवन्त सुखसम्पदा- ।

सदैकरूपा स्मृतिजापचिन्ता-पूनापदार्हा भविता तु सिद्धा ॥३७॥

जैन ॥ तत्र परमार्थतया शिवैषी,

मोक्षस्य मागमनिश्च पुरतो जनानाम् ।

यस्मिन् प्रहृष्टरतिको मुनिमागमथ,

शेषं त्यक्त्वा महितं दृष्टमागधारी

॥३८॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥

। एकोनविंशोऽध्याय । (अहिंसायतः अधिकार)

जैना मन्यन्त आम्निरेषु परमो नैवाधमुत्तिनणा,
 पूज्याराध्यपदालिनीनमनसो ज्ञानान्च तत्त्वाग्ने ।
 शुद्ध तन्मन चक्षतीह दुरित ज्ञान तथा तत्फल,
 धर्मा हि प्रथमो मत म विनुधैय स्याच्छुभाचारवान् ॥१॥

धृते सोऽधिपतिभवेद्य उदित-स्वाचारमग्नो भवेत् ,
 मदक्षो रिगताधमन्ततिमलश्चारित्रमन्त्य दधत् ।
 दयात रूपमलङ्घयन् सुविहिताचार कषायोऽग्नित,
 प्राप्स्यै तादृशमीश्वर जनिरिय मे धन्यतामाश्रिता ॥२॥

अभ्यासयतोभयसाध्यमाय रात्र्याप्यनुष्ठानमुदितप्रतिष्ठम् ।
 कार्ये समन्ते द्विविधो भवत्तु , सिद्धस्तथा साधकभाष्यर्त्ता ॥३॥

सयज्ञा जितरागमुरयदुरितास्त्यक्ताऽशुभप्यायिता,
 आचारेषु निरङ्कुचारवरणास्तसिद्धतामाश्रिता ।
 ये तु स्यु सतत चरित्ररमणा कर्मापहारेप्सव ,
 किञ्चिच्चित्तमनाध्यकमनिहिताद्वाध्य धरन्त पर ॥४॥

परैस्तीर्त्त्यैर्दना अभिमततमा स्वगशिषदा-
 सथा ये क्षोपाभ्यापन्मनुगता शुष्पन्गा ।
 न नेयाञ्चित्तेषा दुरितमधिपरावृत्तिगणुरपि,
 तथापि प्रायल्याज (प्यर्हा धृत्तिन) ननिचयगता-
 जैनवृत्तीनाम् ॥५॥

जीवाना हनन मयोक्तिरपरदत्त न यत्तद्महो-
 ऽग्रज्ञाथग्रहण च पापसचिनास्त्यागस्त्यमीषा वृथ ।

य सत्यपि (वस्तु) चिन्तनपरास्तथा यचो मन्वते,

मिथ्या यन्न परीक्षेणु लभते रयार्ति व्यलीकोत्तिमान् ॥६॥

आश तत्र (धम) तथा भते वधयमे जोस्त परे किञ्चन,

तादृग्याक्यमुदारभावमवन नैवार्हिता पालना ।

नोक्तान्यत्र यधम्य शुद्धविरतौ भत्माधनानि श्रुते,

मोक्षादिर्न फल भत परतमाऽहिंसादृताः कश्चित् ॥७॥

जीवाना हनने सदैव निरतास्ते विरुद्धा नैव त-

नैरपा दुरिताद्रचित्तवचसा प्रेत्याऽनुभोक्ता गति ।

समार सरण भयङ्करतर दुःखौघसदीपनाद्,

दिष्ट जीवधारालीढवृत्तिमि शान्ते स्वकीये कश्चित् (नहि) ॥८॥

स्वरूप जीवाना विदितममल नैव कुमतै-

यत प्रोक्त भिन्न तदिह भवभुत्सु प्रभुपद ।

ततो भाव्य नै क्वाक् त्रितयदलनाभिरनिश,

भवन्तत्र भिन्न किमुत नहि समिन्नपदगात ॥९॥

राश्यान्तेऽशेषकुतीधिरुद, हयो यध प्राणभृता प्रकामम् ।

पर यथा नाऽन्य फलादिवाच-सथैव भेदोदितयोऽपि नैव ॥१०॥

गतीन्द्रियाणा जिनपस्य शामन, भेदा प्रगीता न तथा परस्मिन् ।

प्रत्यभतन्यादिपरिणतीना, क्षित्यादिषु प्रेक्षणतोऽभवस्त ॥११॥

य स्थानराणा प्रथिवीमुखाना, जीवत्वमाहुन विमुक्तयोधा ।

ते निष्कराणि प्रविमुच्य शुद्धा, भवन्ति कार्पापणदानदक्षा ॥१२॥

यो जीवराशि भिन्नाभिज्ञाना-मनन्तभागेऽस्य परोऽस्ति राशि ।

अन्योऽन्यगाहय पर न भवत्, भवन्ति तप्तेऽनिधना कथं शु ॥१३॥

मत्स्य गृहस्थं वृषिसुख्यरत्नै-वधो न चैषा परिवर्तितुमशक्नुम् ।
 तथापि किं दोषपरैरदौष्ट्य, वस्तु नु शक्य शुभमुद्धिमद्भि ॥४॥
 पद्मायग ये परिवर्तयन्ति, वधे घनेयुमुनिभावसुप्रभम् ।
 गृहाङ्गनाड्यशरीरमौढ्य, त्यजन्ति मोक्षाध्यगमैरबुद्धय ॥५॥
 महाघत प्रोक्तमिदं स्थमीषा, त्रिधा त्रिधा कालमन्त्रेपमृदम् ।
 पन्कायिकानां यथमह आढ्य, त्यजन्ति चारज्जीरमुद्धतायाः ॥६॥

नालम्भविष्णव इमा निखिलाङ्गिहिमा,
 हातु न ते शुभम् प्रतिजानते ताम ।
 शक्य न यत् प्रतिपन्न पचनादिसक्ते-
 मिष्याघतं च नहि ते प्रतिजानते ॥७॥
 वध ते त्रसाना त्रिकल्पाङ्गिरागो-गत युष्मदुद्धाय साक्षीस्त्यजेयु ।
 पर भावना ते मदा धारयेयु, समाङ्गिभिते घात आप्ता मतान् ॥८॥
 गार्हः प्रमात्रित्य सन्निविष्टस्यु, शिवादिगान् स्थावरगमरमागतान् ।
 पन्कायश्रोत्रनचेतसोऽमी नानथक् स्थावरग च हयु ॥९॥

गतेऽणुघतभारका यदि परं ग्यु माधुमायोगता,
 आरम्भाणि त्रिहाय सञ्चितकुला कुयुर्देशकाञ्चित्ता ।
 शास्त्राकृता प्रतिमा यदा स्थिररूपे गृह्णन्ति सत्ताधुता-
 मये तद्रहिता पुनमुनिपदं शीघ्रं महीतुमला ॥१०॥
 न वेत्तन् विशेषण भवतु धो हिमान्पापोन्निहनी,
 । आदानामणु वा महन्मुनिपरं साधन्यमेवेष्टे ॥११॥
 सत्यं तद् गृहिणा न सवनियमाङ्गीकार आवश्यक, । १२॥
 । साधना निखिलान्निधा त्रिनिधया त्रैरागिनाम्ते यमा ॥१३॥

अयथातिचरेद् व्रत मुनिवरो ह्येक तदा सर्वगो-

ऽतिचारो न परेषु जीलनिचयाः स्युः सर्वदा सर्वथा ।

सयोग्य गृहिसाधुग मृपुरुषैर्युग्म विशेषान्वित,

याऽपेक्षा ध्रुवधारिभिर्नियमिता ता चेत्ति तात्पर्यवित् ॥२०॥

न सद्यतः पापयित्रर्चन मत महाघत किन्तु परापि सत्क्रिया ।

यतोऽभ्युपेक्ष्यैतदुवाच साधुर्विद्वत्समम् ननु योजयिष्ये ॥२१॥

शय्या भूमौ नियत उपधिलुङ्घ्या कैवल्यतया,

वेद्यादृत्य सफलमुनिगत सर्वेण पाठयत्न ।

आचार्येषु प्रथितगुणगणप्यपणीय स्व आत्मा,

धार्य सर्वा मुनिगण उदयी मोक्षमार्गं सहाय ॥२२॥

गृहस्थाना कश्चिन्न च परिचयो याचामृते,

यतः सेव्यास्ते स्युर्देहननिषय यद्वदितरे ।

महाचारा रत्या शिष्यपदपृते पञ्च विधिना,

न काप्येह न म्यात् प्रमत्सहित शास्त्रवधिते ॥२३॥

ज्ञात मनुपाया भर्त्तासि प्रधाय, पैशाचिकज्ञातयुत मुनीन्द्र ।

मदा भवेत् पाठनिर्घा प्रवृत्त, कथानके सत्यगुणालेख ॥२४॥

यथा तृप म्यात् प्रथम प्रजाया, हितैपितागू मुनिराढपीड ।

पट्यायराश प्रवतो हितेषु, लोकोत्तराचाररहस्यमेतत् ॥२५॥

नैराऽप्य शत्रुन च मित्रमस्ति, समक्ष भावस्वदिधादृतेषु ।

जगज्जनसल्य हिताप्तिपात्र, मानेऽप्रमानेऽपि समक्ष स स्यात् ॥२६॥

असयमाद्य विधिना प्रवक्षा-दाशतनान्त मुनिरुपवीर्य ।

सन्नेयनाय च मते समाप्ते, शिष्यैककाङ्क्ष कुर्वतेऽप्रमत्त ॥२७॥

प्राणातिपातादिरिति श्रुतोक्ता, भारी वधो नैव च जीवतत्त्वे ।
भाधान्वितेषु प्रत्ययोऽत्र इत्य-भ्युक्तमेतद्वधमिधानमस्य ॥३०॥

अतः प्रयुक्तं श्रुतवारिराशौ, श्रुतेः परं प्राणप्रधानमन्या ।
नो चेन्मममेऽपि समानभाव जीवे हते स्यात् कथमहमा भिदा ? ॥३१॥

पुण्यानां निश्चयः अथोपशमिताऽनन्ता च चैदात्मनि,
स्यात्पृष्टिः करणस्य सत्ततिगता स्पर्शोदिक सत्रिता ।
तन्नाशे सत्त्व घट विलयित तज्जीवग हन्तृभि-
रेव च गृहिणा त्रमेपु जिरति क्षोभास्पन् गीयते ॥३२॥

श्लाघायां ननु जङ्गमेपु जिरते स्यात् स्थावरराणां वधे,
साधूनामनुमोना भयवता त्यागस्त्वमीपा यतः ।
सर्वश्रावरजङ्गमाङ्गिषिषयो (हनने) यावद्भूत सर्वथा,
स्याच्चिपाऽनुमतिम्लतश्च विस्तेर्भद्रोऽविदुः स्यात् ॥३३॥

आढा किं त्रमराशिसङ्घवध मीयेन तन्त्रेण तं,
प्रत्याचर्युक्ताऽनगारसमीपे दृष्टाऽपि नाह रिपदम् ।
यस्मात् स्याद् व्रतधारणं गुन्मुखान्नैव स्वयं साधनं,
तत्र स्यादनुमोना स्थिरवधे दुष्टा गुरुणामपि ॥३४॥

मत्तं चेत् गुरोर्द्विज्ञेयुरखिल घात प्रतिक्षोचितं,
नो प्राग् तत्प्रथमात् परं यदि वधे प्राहुः पुरस्स्य चेत् ।
त्याग स्थावरजीवगो ग्रहणने स्युस्ते तन्व होपिना,
आन्तरस्य समधनं न शक्तिमत्त्वत्तुमश्वोत्स ॥३५॥

तत् स्यादरहिंसनेऽसुनियमं कर्तुं गतोत्साहकः,
 दृष्ट्वा जङ्गमजीवनाशत्रियस्य दशु प्रतिज्ञा पराम् ।
 पुत्राणां हननं नृपः प्रयतते यज्ज्वा लघुयागसिः
 श्रेष्ठश्रेष्ठं तनुजं धरन् भवति द्विष्टोऽपरपूजमान् ॥३६॥
 प्रयत्नता यतिना कुलं प्रवहता दोषो न किं क्लेशज-
 स्तस्येयं लपतो भवेद्गणपतेऽप्यस्या समा मोहिता ।
 यद्वायव्यनमेव तद्विधिवत् हानं न मद्भ्रूलेशिता,
 ना यत्तेप्सितमस्तुवाननिपुणा प्राज्ञा भवेद्युर्जन ॥३७॥
 प्राप्नो दीक्षां निवृत्तिपदवरीं सद्गुरुणा प्रसादान्,
 त्यक्त्वा हिंसां सकलतनुभृता याति दशांतराणि ।
 नगोऽर्जुना म्यपरत्रियया उत्तरेण प्रचण्डा
 इत्यादीनि हननविरतेर्बाधिनानि न किं ह्यु ॥३८॥
 सत्र हिंसां मन्यन्तनुभृता त्यक्त्वा प्रयत्नं सन्,
 तत्रोक्ते द्वे मुनिपतिमहिते कारणे कमयन् ।
 रागो द्विष्टः वा नहिं भवति भुनिः सवमी तद्विलिप्तौ,
 यद्वत् सिध्यन् इदमुत्तमयितो नापलेप्तेन लिप्त ॥३९॥
 जैनः स न्याः प्रयत्नतममिदं रोचयेत् सद्गुरुतः प्रो,
 धन्यः कुर्याद्विगततरतिवो वननं यातनायाः ।
 मृत्युं यद्वत् प्रतनुलभ्यज्जायते मादयोधा,
 यं न्यात्रित्य पटुतरकरणोऽभ्यासमेवोऽपि तद्वत् ॥४०॥
 इत्येकोनविंश अध्यायः ।

। विंशोऽध्याय । (सत्यव्रताधिकार)

- द्वितीये व्रत योऽभिमन्थत आप्तै-स्त्याग मृषावादमन्क प्रगीतम् ।
 जैनत्वयुगो मनुते मुनीश, य म्यान् सदा तद्वर्णेष्वमन्त ॥८॥
- यदत्र लोका प्ररुदन्ति सत्य, निरूपणीय, तदिह न चारु ।
 त्रैलोक्यरोषोद्धुर आह विभे, कथ समग्र विहित प्रतिगणम् ॥९॥
- वाच्य तद्वधात्र यदय मत्या-ञ्जित न मत्याञ्जितमुच्यते स्रुतु ।
 ग्य वा येन्न वर यदय, न निधनो वाच्य इहामरुद ॥१०॥
- सत्यामृपालधर्माविप्रमुक्ता, भाषा सदा विप्रजरे प्रमुक्ता ।
 लोकप्रवृत्त व्यरहाग्माय, कथ तदतद् व्रतभू प्रवर्ति ॥११॥
- सृष्टारादयुस्त यच्चो यजनीय-मिहनि व्रते प्रादुरत्युपयोगः ।
 निरुद्धा प्रतीति विध्याद्वचो य-द्वान्य तदतन्नहि शुद्धचतसा ॥१२॥
- अतस्त तत्त्व यो निगदति परान् बोधरिमुख-
 म्मदाऽसौ मिध्यात्वी भवति नियतान्तभरिः ।
 सृष्टारादोऽयेषविध इति वृथक्त्व किमु तयो-
 नं सर्वाऽस्मात् सदा भवति निरतन्तकथमिदम् ॥१३॥
- उपादयमथ वर मोक्षमार्गे, यद्व यन्नक ह्यनारूपवन्तम् ।
 हेय तथा यन्नि पुर परेषा-मथ सृष्टादयनयाऽऽप्तमार्गे ॥१४॥
- प्रत्याख्यया भृगोक्तिभरति जनहृदि बोधध्यान्वय एषा सा,
 प्रोक्त तस्मात्पुनिपतिभिरिह भद् द्वितीय भु ।
 ग्य गुह्य उचस्तु प्ररुहितमणुगो लोकमिध्यापकारै-
 निदसेपे द्रव्यमागे रागरोषप्रयुक्तम् ॥१५॥

चतुर्विध गीयत एतदाप्ते , सल्लुप्त्यसद्वादनतो द्वय भवेत् ।
 द्वय तु गद्दीऽर्थपिधानतस्तथा, यथायथ तद्व्यवहारमार्ग ॥९॥
 सत्यस्य गानेऽपि चतुर्विध तद्, हेतु फल चास्य सुमार्गलोप ।
 गीता तत सत्यतया गिरा सा, याऽऽराधनीति प्रतिबुद्धमार्ग ॥१०॥
 श्लोके यथाऽनुव्रत आह सूर्य, समुव्रत हस्तमित त्वन्ममेतम् ।
 गथादिवस्तुनाभितम यथार्थ गुणान्वितस्यापि तथैव गद्दी ॥११॥
 आराधनापक्षमुपेत्य योत्ता, जीवादय मन्ति न वैय श्लोके ।
 असद्भ्रम्यमाना भुवि लोकभागा, सत्तामपभ्राजनमापलुप्यै ॥१२॥
 सूरदृष्टयो ये वितथोक्तिशून्या-सत्योक्तिशून्या अपि शुद्धदृष्टय ।
 या गी समाराधनमागरूपा, न हेतुतस्तत्र विरुद्धयाद् ॥१३॥
 शर्म्यौषवज्जीवदयाऽत्र मुरया, व्रतानि शेषाणि धृते समानि ।
 तदुपातकाले ह्यपरादभाञ्छि, मगादिरक्षार्थमतो मपोदिति ॥१४॥
 कृत्वा निवृत्ति प्रथमापधान्त-च्छदस्यभावाच्च भवद् व्यथाऽस्या ।
 ता शोधयेन्नैव मपोत्तिमान् ना त्या-या धुव सा धृजिनोपभीति ॥१५॥
 यथादय कतत्रिषाधिका पर, गणस्य वाधा तनुते मपोत्ति ।
 भुवन्ति विज्ञा व्यवहारजात, सत्यप्रतिज्ञ प्रकृते विधाद् ॥१६॥
 एकत्र मर्याणि मय्युरह - क्षानानि, पश्चे पर उक्तिरन्या ।
 तथोभुपोत्ताधिकऽधताति-यतो न तद्वान् व्यवहृत्तमह ॥१७॥
 जिनन्तसूत्रादिपरीतरादी, मज्जेदन्तादि जनृषि नियम् ।
 योधिभवदन्त यन सुदुलभ , परानुनोक्तौ ॥ विकल्पधाम ॥१८॥

अ तमुत्ताद्वयताह मुक्ति-मिष्ट्यादृशं यन्पि शुद्धमार्गम् ।
 अन्वयाचा ॥ स ण्य दुल्भो, भवेऽत्र तद्वद् य मयान्तरण्यपि ॥४॥
 अतीतमहस्या परार्थिना जने, मुने तु मत्ता धृतमार्गवापका ।
 मोक्षा यत् स्युर्गृहेदिनो जना, प्रचण्डस्युभ्य अरचण्डा ॥ ॥
 मोक्षालक्षो यन्पि मृत्युका, सम्यक्त्यमानमन्वि प्रयाना ।
 भवानन तान् जिनरीरयाचा-अव्याहृतो मत्तामात्रमोक्ष ॥ ॥
 अन्वयाचा ज नरा पराश्या-मत्त्वऽपि यस्मै तदुक्तिमाभिधा ।
 मुक्तोक्तिपाद्या इति ते १ जना, अन्यगताद्या इति गाम्बद्या ॥ ॥
 यत्र वृषकर न जिनेमामाद्, विष्ठा जनपु व्यपहारिषेपु ।
 तत्राऽन्यपूर्वापयद्व तस्मै, कृत कृत कल्पयत आहताम ॥ ॥
 जना भवेदुत्तरमयाऽहुषत-मार्गवापारी मुग्धचिन्तित ॥
 अन्य, प्रभूताश्च भवेपुरह-द्वतेनिमन्दा विपरीतदृष्ट ॥ ॥
 यथा अक्षतो निम्बिलाङ्गिहिमा-निषवनऽमो अक्षतो
 तथाऽत्र समारगतो न सवा-नूतोक्तिहानो प्रभूता ॥ ॥
 स्थूरातूतोस्तर्षिरा न जह्याम, कदापनुमिष्ट ॥ ॥
 एव यथाऽमो भवति प्रतीतो, तस्यामृष्ट ॥ ॥
 ज्ञनऽपराधस्य विनिन्दितो यथा, कदापि ॥ ॥
 सञ्चिन्त्य न म्या प्रतिभून्मयाव, न्यासे ॥ ॥
 विधनेय नवममलमुद्र, प्रमेण मद्र ॥ ॥
 भवेत्समर्था विधाति दक्षता, एव ॥ ॥

क्षेया जिना सुगुरवो त्रिविधाश्च धम-

भर्च्यैजिनशगदिताऽऽगमशुद्धवाण्या । ।

चेत्ता करोति त्रिपरीतपदार्थनिष्ठा,

योऽन्यो भवेत् सुवृत्तिनामपरो हि वरी ॥२९॥

त्यस्त गृह धनयुत निजमा जनाञ्च,

दीक्षा धृता गुरुजन परिचारितश्च ।

तप्त तप उदितमोहरणो विधूत,

वृत्त्या पुरो निनपतेवचनानि चित्ते ॥३०॥

चेत्तानि लोकत्रचनेर्न हृदि ध्रियन्ते,

लोकानुसारवृत्तये निजमानसाऽऽस्थाम् ।

त्यस्त्याऽर्हदागमगता त्रिविधेन वृत्ति-

र्हाहा हताश । तटमाय्य पुनर्निमग्न ॥३१॥

दुर्वारज-मन्त्रधौ शिवमागदायि,

ज-माऽऽश्रितो यदि सनोपि शुक्रमनाशम् ।

माग निनेशगदिते हृदय समेति,

ध्रान्त सुमाय्य उपयाति सुखम् वस्तु ॥३२॥

यन्त्रमेव जनमानयतीह माग,

दत्तोऽग्निरेऽपि पटहो हमार ।

सुत्वाऽर्हदागमवचो भववारिगर्शो,

स्वाऽन्यान् जनान् निविशतो भविता गति का ? ॥३३॥

लोकोपकारकरणैकनिबद्धश्रमा,

मोक्षप्रतीक्षामतयोऽङ्गमुख्य रितेन ।

शाम्ब विबुध्य तदपि वित्तयोस्तिर्ना-

मध्यानुकार उदितेऽयकरे मर्तो ह । ॥१॥

त्यस्तया राग्य राष्ट्रकोशादि दीप्त, इत्वा मोह निवृत्तयश्च दृश्यते ।

सैव न्य मन् दशयामास तीथ, तन्मुष्पन् वा [मयगतिरमो]

निधनो दयगुणे ॥३॥

तद मन्त्रद्वये सुप्रसफुटं मन्त्रं सन्तु तन्मना,

यो जैन म भवेद्भय मुनिषु प्राप्तप्रमोक्षेभ्य ।

तद्वत्सु प्रमुतापदेषु निहताघेषु प्रवृष्टा मुनि,

मधुपु मयनेपु मुकलमना यो वणयेन म्मं ३६७

इति सिद्धम् ॥

। षष्ठिगोऽध्याय । (अमेयप्रवृत्तः)

जनोऽमौ मनुते कृतीययमा न्याय पर श्रुत्य

यस्यापणमन्त्राधरणं तस्याहं

प्रेतदुःशृङ्खल आत्मलामरसिद्धिदत्त नदीरु-

न म्यारोपमरुन्तोऽतिवृष्टो वरुणं ॥ ५५ ॥

धैर्यं त्याग्यतया मत परमैत सर्वं दृष्टम्

विप्रेगाढनकादि नोत्तिमि ४२२६ इ २३३/४७१

यद् व्यवहारपरायणेन गन्ति चेद् मरु मरु

धौरोऽमात्रिणि नो कथं नृणां नृणां नृणां नृणां

प्राप्ते च धार्यऽपि भवेदन्ता-ग्नौ तदन्तः ॥ ३ ॥

अथ यत्किंचिदुच्यते तद्भवेत्तु न, सुखादिभ्योऽपि

तिलापहाराय सुत प्रवृत्त-अकार धौयं नृपदण्डयोग्यम् ।
स्मत्वा स्ववृत्त जननीविस्लस्य, स्तनस्य मातुः परिक्लृप्तं यत ॥४॥

समुत्सृज्य स्वाभ्य स्वधनजनगत सत्रविधया,
गुरो पार्श्वे दीक्षा यदि च धरिनु स्वीययथनम् ।
गृहीता यारत्नपरचनगत जीवन्मृते,
भयशाक्य सत्र यदि च भवतीहापितभुज ॥५॥

अतोऽर्हिसा धर्म मुनिपतिर्गिहोस्त्या वृत्तिवृत्ते,
जगौ साधोर्भिश्चाचरणविधिग धाम्यनिश्चयम् ।
परैर्त्ताभ्यैस्त्रिषण् सत्रलस्यदन स्वीययमने,
यत प्रोक्तं प्राणायनकरणतोऽपि नहि भवेत् ॥६॥

भवेद् गृहस्थेषु पर मुनीना, भक्तानि धार्मार्थगतौ निमानम् ।
तथाप्यन्ते च परिग्रहेऽपि, धनोद्यतानां नहि दुष्कर भवेत् ॥७॥
आश्रयाशनमनपात्रग, न केवल मुनिस्त्यजवर्णितम् ।
अपितेऽपि धनिना तदिच्छया, भोग एव यतिना व्रते हित ॥८॥

यत्र नास्ति धनिन कचिन् पद, सत्परमाश्रितायनाय तु ।
योग्यमेव तदपि याचित भवेत्प्रमदप्रमदणमित्युनीय च ॥९॥

जिन-व्रशासन मताधनुर्विधा, समर्पका
धनी भवो जिनो गुरुश्चतुर्विध । ततश्च तेषु याचना ॥१०॥
अतगायहानितो भवन्तु लाभ आत्मन-

स्ततश्च दर्पणादिना ग्रहे तु लाभयाधनम् ।

परस्य सत्यमीष्यते विना व्रतस्य साधन,
तत्रापि लाभयाधन भवतिरपु लाभदा ॥११॥

यदपि साधनमिष्यत आहताः, तपि समयपोषणकार्यतः ।
 गृहीतमप्यणु तद् भवत, कुल्लगणाञ्जितमुज्झितमाश्रयै ॥१२॥
 तनुमत्पोषयनानि परिग्रहो, गुरुपदेषु समपयनो न हि ।
 अननुपत्य गुरुन् स्फुमादरान्, कृतिरन्तपरिग्रहसङ्गृह्ण ॥१३॥
 अनुदिनं तत आन्ति आहवा, मुनिनना मतत नितराञ्जिता ।
 गणिपद् बहुषड्विधिं व्यधु-भयति चैवमदक्षममुज्झतम् ॥१४॥
 श्यामिता तिरश्चि यावत्तमजीवनं भव-

धरम्य षोडशादिसा प्रम् पितुस्तु लीकिनी
 (उभयायुते च वृत्तरि) ।

भवेत आरत श्रुते मुनं हि शिष्यचोरिसा,
 मुनयमापथ न तत्र रक्षणं तथाविधे ॥१५॥

श्याचित्याऽऽहृतिरग्नपात्रनिचयं सागुर्न विज्ञापय-
 दाशायप्रमुखं स्वन्माभरनिष्कृन्तत्प्रहायानान् ।
 अष्टोऽसौ न मत शिवाभ्यगमनं यत् सा महारोषिका ॥१६॥
 श्यामोऽग्रामोऽपि मात्रेण भवति गणिनामाश्रया यर्षितो तु
 का नार्त्ताऽयम्भं करणे चरणगतविधौ तस्य दम्भं प्रुत्वम् ।
 कुत्राऽयं यतोऽसौ न धरति तनुरं नैव गृह्णात्यन्तं,
 दुःशम्य चेत्तदतः जिनमुनिविधयः सद्यः प्रविधा वै ॥१७॥
 मुष्णाति धाटीं विजने धनेशान्, मुष्णाति चौराऽलमाप्य लोभान् ।
 विमुष्य लोभान् छलशक्तिहीना, सत्र मर्दाय कथयन्ति विप्रा ॥१८॥
 न चोपकाराय जनस्य शयै, यतो भयात्तस्य भवत्यन्त्रं ।
 अनरुन्नेय परायणकारी, तथाऽयं मुष्णन् पश्यायसुधम् ॥१९॥

राक्षोऽपि दशेषु परेषु सत्ता-कृते समित्यादिकृतिर्न युक्ता ।
 चौरेण कृतेऽन्योक्तिविरोधरोधौ, न्यायादपेतौ विमुक्त प्रदत्ता ॥२०॥
 सुग्धान् प्रतार्याऽक्षयं प्रनचन्, अतत् सदस्यैर्गुणित प्रज्ञाता ।
 भये परस्मिन् भुवनेन क्यपि, वदन्नहा । किं जनतारिताभाम् ॥२१॥
 कार्यं निजं श्राद्धमन्यमार्थं, परेतमानापितृपुत्रमुख्यै ।
 इत्थं वन्तो नहि अगच्छन्, निषिध्य लोकान् पलभाजन व्यधुः ॥२२॥
 मत्वा पापं चौगमाचय मूर्खा, पातं श्रेष्ठे निश्चित
 लम्बितार (कुपत त) ।
 चेद्धर्मति प्रोच्य मुष्णति सुग्धान्, वाऽमुना म्याद्गुणिन्मांशानाम् ॥२३॥
 ये स निगम परमेशतयाऽवतीर्ण,
 भक्ताज्जनाद् द्रविणगान्यतराद्गतानाम् ।
 आदाय विष्णुपरिहाऽधमकार्यग्राहा,
 हा हा ! स्वभक्तमहिता कुगतौ यव म्यु ॥२४॥
 भक्तान् मृतान् परगतौ सुखमाधनाति,
 लेभ्य विविध्य परमेश्वरतोऽप्यासि ।
 वस्त्रा हरन्ति धनसञ्चयमाश्रितेभ्य,
 येऽन्ये मलिम्लुच इहाम इमेभ्य आत्य (विधमन्त) ॥२५॥
 अविधेषु कुमतेषु यन्धरन्, अष्ट्वा श्रवेद् धनपरान् गुन्देवधर्मान् ।
 जैन परत्र सुगतेर्नियमाद्धि पात्र, यस्माद्विशुद्धमतय
 सुपसिद्धसौख्या ॥२६॥
 यद्यपि शुद्ध धर्मं मत्वा, तद्वन्त समुपास्य सुमन्त्रा ।
 गच्छति दिग्मुदितात् शुभपुण्यात्, विमुक्ताणुघ्ननधरणे लीन ॥२७॥

शुद्धा यो विदधाति सव्ययद्विति तस्यैव धमा यर ,
 पूनायामित उच ण्य गुचिता भावाधिकारे सदा ।
 गुद्धि सद्गत ण्य ण्य मुनिमिधर्माधिकारी मतो,
 जैनोऽनो भवतीह सद्-ययद्वनौ रच शिवेप्सुयव ॥२८॥

फलामधिका -ययद्वारमार्गान्, गृह्णाति जैनो न परम्य पार्श्वान् ।
 फलार्थिनोऽन्यस्य न दुदशाया, घृणा भवेन् किन्तु परो हि तोष ॥२९॥
 द्रव्यादिनाशे जनिते कुट्टष्टया-निर्मितं लाभ प्रजल प्रतीच्छेत् ।
 भवेत् प्रशमा जनिते सुपद्रवे, पाप च तस्या अपि घोरदुःखम् ॥३०॥
 प्रयोजयेत् स्तेनमिधौ न चौरान्, जानीतमर्थं न च तै समधम् ।
 क्षात्याऽऽदृष्टान्पधनेन नैव, समानरूप न दधीत वस्तु ॥३१॥
 प्रतामिपिच्छो हितवृ-प्रज्ञाया, कृपन्वनेतीह मुनीनिमर्हाम् ।
 व्यतिक्रमेनैव जिनेन्द्रधर्म, क्षात्या मुनीतिप्रवर न जैन ॥३२॥
 मान तुला नैव धरेद् विहीना-धिरा यदतद् व्ययहारि चौर्यम् ।
 समाचारन् सद्-ययद्वारमेन-मुपार्नितार्थेन सुपात्रपोषी ॥३३॥
 न वैप धर्मार्थमुपानयेद्धन, चेत्तर्हि धर्मार्थमपानि सृजेत् ।
 मत्पोर्निभीतो धृतिनाप्तिप्रज्जी, भवेत् सग्न न्यायपर स जैन ॥३४॥

कर्तारं प्रति गच्छतीह दुरित नास्तक कम या,
 सत्यप्येवममौ सदा निष्ठरति प्राप्याऽऽहत शयसनम् ।
 न स्यात्तम्य विगहण नयप-गोहदधान परवार्हलो,
 धमा येन भवेन् सुदुल्भतरो जैनो गत स्यान्नये ॥३५॥

अन्यायागतमग्रमर्पयति सोऽर्थेज्ञान् नयेप्सुयक ,
 स्थान्चैत्यस्य विधौ क्षमो जिनपतेरर्चा विधातु यव ।

सहस्रम्याप्रत उच्यते त्रिधिपदऽर्थम्यास्य शुद्धि कृता,
तत्तत्त्वामिसमपेक्षाद्भवतु मे मत्स्वार्पणात् सत्फलम् ॥३६॥

अन्यायोपगत धन ॥ यमिनोऽर्णय व्ययाय क्षम,
यच्चौर्योगतगोमयेन विहित भोज्य परा विवृतिम् ।
गत्वा चौर्यमति चकार मुनिपे हारादिराशे स्फुटा,
वाक्तेऽस्मिन् प्रतिसञ्जहार यणिज त तत्रय साधयेत् ॥३७॥

जैनो यन्पि साधन निमनुते सासारिका सत्क्रिया,
सप्पोरागुगतश्च नीनिसहिता द्रव्यस्य सिद्धौ तत्काम् ।
तत्त्वेनायमुदाहृतिप्रचयतो द्रव्यागम बुध्यते
लामस्य प्रतिय धपे विरचिते जैन परोऽसौ मत ॥३८॥

इत्यकविंशोऽध्याय ॥

। द्वाविंशोऽध्याय । (ब्रह्मव्रताधिरार)

मत प्रज्ञावय ममैस्तीर्यनाथे , सदा मूढभूत सुधर्माधुराणम् ।
शिवाप्तिमुदृक्ष्य सजैनय-स्तुरीतैतद्वरणोद्यत च प्रकाम ॥३९॥

जायन्तेऽमुभुतामसहस्रयत्रिकलाक्षाणाममेया न्यथा,
गर्भाद्भूतिभृता नृणा नवशनी बाध्येत सन्हापरे ।
लभ्राणा विषयेभ्यसा नरभवे दुर्धायमेक घत,
तत्पठप्रतिमात्रितेऽपि कथित यात्रद्भव धारणम् ॥४०॥

दया मयनायकयुता प्रगल्भि रिय,
 पैमानिष्ठा मयननाथमुषमवपा ।
 ये दुःख प्रतमिद् शिवसाधनोत्था,
 नित्य मुचेतम इह प्रविधायनि ॥३॥

भीमग्निनेष्टवितती हृत् एष पया ,
 शुद्धागमेन दशमं पन्मानीतम् ।
 विद्वद्वैद्वयमयोऽग्न पुनश्चतुर्थ-
 ज्योऽध्या माऽऽत्मपवादपथम्वरुपः ॥४॥

मोक्षाध्ययाधिननताविहित ममम्-
 जेनागमं सतनधारितमेतद्दह ।
 रागादिपात्तिमूल एतदुर्नीयत न,
 मोक्षाध्ययानपरमारिममो यन्मो (च तौ म्) ॥ ॥

दत्रय मरुलजानिगतिभिन्नाना मगारिणामिह पर नरजातिमस्थ ।
 गानि रोदुमन्मेनमुदित्वरर्धारातागमोदीतमग् प्रतमादर्धीन ॥५॥

पम्याक्षिन विवकमम्पदगला न-पूरिषा च क्रिया,
 फम्याक्षिन विचारवतागा मम्पत्तेरान्तरम् ।
 तुवे द्वेष भयमतेरनु पुनश्चष्टा विचित्रात्मनो,
 प्रद म्याअरवमरु न तु पुन दोषऽद्विसाध वरिद् ॥६॥

मोक्षो यन्पि लभ्यते प्रतघरेगतागमोदीरिते-
 नत्रापि प्रशमैरहेगुग्मल प्रद्वय मत्कारणम् ।
 यत्तिष्ठन्नागमन्मधारणपरो मुक्ति न चैवानुत,
 कामोद्रेकपरमद्वय न मत मिद्ध द्वितीय पदम् ॥७॥

ससर्गतोऽत्र घनिताजनसम्भवात्तु,

शेषाघमद्विपदानि न दुल्भानि ।

पापप्रचारणपद प्रतिबुध्य तत्तत्,

त्यागो जिनेश्वरमते प्रथमो भूतोऽस्ति ॥१॥

मैथुन भवति तत् त्रिधा त्रिधा मनोवचस्तनुमिराजसङ्गमे ।

यत्कृत स्वयमपि य कारित इत्थमेतदपर त्रिधा पुन ॥२॥

यद्यपि पुनरिदं त्रिधा भवेत् मानुषामरण्यप्रभेदतः ।

धगगाधिनारत पुनर्द्विधा वैश्विय परमुदारकायज्ञम् ॥३॥

भदा अष्टांशमी प्रवरवृजिनदानेन मानन्त आप्ते-

भेदा अमलजाता भुतनतितनने स्पष्टमुक्ता मुनीनाम् ।

भदास्तावन्त एव प्रवरमुनिपरैर्ब्रह्मचर्यं हि प्रोक्ता,

आदेया घमवुर्देयदि शिखगमन प्रेमिमत म्यान्निराग ॥४॥

स्त्रीणां कृते जगति देशधरपु पूर्व-

मङ्गल्यातिगा जनविनाशकरा महान्त ।

यद्विमहान्तद्वयबुध्य नर सुरार्थी,

कुर्यात् सदा विरमण परदारसन्नात ॥५॥

विनेश्वरोऽयं धधनातिगकीर्तिपात्र,

सानिध्यसम्पदधिको नियमाङ्गतोऽपि ।

सैव प्रचण्डप्रलयत् सतत दधानो,

हा ! रायण क्षयमित परदारक्ते ॥६॥

ध्रष्टयासीद् दृष्टशीलमानमधरो राज्या कृतान् सोढवान्,

उपसर्गान् त्रिनिधान् सुदर्शन इति प्रौढेन नाम्ना पुरा ।

यद् दृष्ट्वा नृप आश्रित मुनिसम त श्रामयित्वा भ्रष्ट,
जाता चाऽमरससन्म्य मुपरा गाने घनम्य स्थिते ॥५॥

यद्यपि प्रतिघत मुनीश्वरस्तु भावना ,
पञ्च पञ्च कीर्तिता स्थिरत्वसाधनाय ता ।
दुराचर मत त्विद जिनेशशामनाधिप-
स्ततोऽधिका मता नयन वृत्तयोऽत्र याद्वये ॥६॥

घटेषु शेषेषु विनाशनोत्थिता, यथा मता भाधुषैकभारतै ।
प्रोच्याऽत्र तावत्त उदित्वरो नहि, वेत्ते यथा स्यात् हि वृत्तयन्मथा ॥७॥

नैरनवासो लडनानना, नाऽस्या पुरो वा कथयेत् कथां न ।
नासीत् साधुस्तक्यैश्च आसने, तिलोरनीयानि न चेन्द्रियाणि ॥८॥

वृत्तान्तरस्थो न भवेत्तु सत्या , गमरन्च नैराप्ररनिक्रियाया ।
गन्मादकारीणि न चाऽनुवीत, बह्वाशनो न भयन्च मा ॥९॥

उत्थित वैद इमा न विन्तु प्रागेव रक्षाकरणे सम ॥
ता वृत्तयो यत्प्रभव वणाना, क्षेत्रम्य शिष्टा वृत्तिगुणवृत्त ॥१०॥

मुनीश्वरा पञ्चमहाघटी मता, शिवाजिसामा निगद ॥
तथाऽयनम्य जगुगाप्तपादा , सद्ममक्षचयं बह्व ॥११॥

स्थितो जिननोदितसाधुमाग, तप प्रभावात् ॥
तथापि योपेप्सुगवाप पात, धर्तार एतम्य ॥१२॥

गुरो कुठे वास उनीर्यते सै , सद्ममक्षचयं बह्व ॥
साधो समप्रा मुनिमार्गचर्या, क्षान्त्या ॥१३॥

स उत्तरत्वेन मत तु घर्मे, गुणोऽयमुक्त्वा ॥
तथा च तत्त्वेन विरक्तताया, मूल्य ॥१४॥

निवृत्तिरूपाणि महाव्रतानि, ततो मिथुनाद्विरतिन्यग्राणि
 ब्रह्माथरत्वं गुणताऽऽत्मतत्त्वे, न तत्प्रतिष्ठा न भय च यावत् ॥२५॥
 हिंसादिवन्चेदमघस्य घाम, लोके प्रतीत मिथुन ततोऽम्मात् ।
 प्रसिद्धरूपा प्रितिपनेषु, लोकोत्तरे चाध्वनि सुष्ठु गीता ॥२६॥
 मानुष्यक भद्र समाचरन्तो, गराश्वग तत्तु विहेढयन्ति ।
 तल्लोमवृत्तेष्विहित न तत्त्वाद्, यथादसूना विनिवृत्त्यभावात् ॥२७॥
 ये ब्रह्मचर्यात् परिभ्रष्टिमात्ता, सद्ब्रह्मचर्यान् यतिन पदेषु ।
 म्वीयेषु भ्रष्टा परिपातयन्ति, प्रत्यापि तेषा न वृषाप्तिर्हर्षा ॥२८॥
 अमिथुना मन्ति दिवौ न आशा (सुधाशनाद्या),

पर न तेषा वृषलाभ उत्त ।

भयस्यभावाद्विरतिन तेषा, तस्या अभाव न च सवृत्तत्वम् ॥२९॥

धृतेरभाव यन्ति म्यानु भयरो, व्यङ्गेन्द्रियाणा सविशेषन स्यात् ।
 एतेन्द्रिया मन्मतरा न कश्चि-निष्ठाति ते नैव परैश्च हिंसा ॥३०॥

प्रतिक्षण स्य परिणामभेदा, स्थास्तुप्रते स्यादुररीकृते तु ।
 विना प्रतिष्ठा करणिर्न शोक्त, प्रामाणिकत्वेन लिखेत्कदाचिन् ॥३१॥

ननु प्रताजीरनधाद्विरक्ते-गताथमेतत्स्थमुच्यते वै ।
 यतोऽङ्गिता रगावरनङ्गमाना, यथाद्विना नन भवेत्तु मैथुनम् ॥३२॥

सत्य जिनाना प्रथगेतदस्ति, न मध्यमाना जडताभृता पुन
 रात्रतर्तीये यतिना विमिनम् ॥३३॥

गच्छत्सु घात न ऋजु प्रयोग, कायेन वाचा मनसा च कश्चित् ।
 न धात्र वीर्यन्त उपदुताद्वा स्तेनेदमुक्त प्रथगेय विज्ञे ॥३४॥

परिमह म्याहृनाहमहो, म्वीये पराक्येऽपि ममानमेता ।
 तत श्रुने तद्वतपाठ ण्ण, तिमिन्न चो मुनिमिद्वयोस्तु ।
 भवद्विरत्तियत्तिना घदिद्धा-दानाद् द्वयोश्चात्र समागम कृत ॥३५॥
 त्रिधा त्रिधा यत्तिनामिद पुन , आद्धाम्मु त्रिधैरभिप्रहै ।
 अणुज्जेऽत्रास्त्यतिचारभाजना द्विभैकधाश्रित्य घुरघुरोत्तिता ॥३६॥

जैन सम्यग् त्रिशमन्सा सस्तुवीताप्तयग,
 यात्रज्जीव धरति शिरद ब्रह्मचर्य पराध्व ।
 आद्धान् कांश्चिद् घतरतिमनस शक्तितसद्गतध्व,
 ससाराधौ जनुरिदमनघ दुलभ प्राप्तुमेतन् ॥३७॥

इति द्वारिंशोऽध्याय ।

१ त्रयोविंशोऽध्याय । (अपरिमहप्रताचिन्तार)

जैा स ण्व भनुते गतकिञ्चन यो,
 मोवाध्यसाधनपटु निवमुत्तिसिद्धये
 (रागद्विषान्धितमेतदपूरजालम्)
 यग्मिन्नरेश्वरमुरेश्वरमन्तति स्यात्,
 प्राप्तायतारमत्तिसद्दलिताऽधपूर्णौ ॥१॥
 अये भद्दा परिमिताध्वविचारिण म्हु,
 काल चरन्ति निवगाशिगतास्तु त तम् ।
 वशा गतिं वचिदमी दधते स्वराशौ,
 वित्त्वप सवन्निपमो भद्र म्प्ररूप ॥२॥

प्रेत्य महाते न तु साद्वसधा , न गमगाना प्रचरन्ति सार्धम् ।
 मय्यैव ते तन्यत आधिजात, कदापि सम्पत्तिमनुत्तरूपाम् ॥३॥
 अयं तु सर्वासु चरन् नशासु, निम्पाकृत स्याच्च मुखे सुराय ।
 अनन्तं नृप्यार्पणतपरोऽस्त्ये, परो न सप्तसमृतेऽस्ति(स्य)वे (भे)त्ता ॥४॥
 अनाविनालीसमन्तजीव-राशिस्थ आध्येकपद् नगणाम् ।
 एकावश इमानमितोऽपि साधु , प्रत्येति तन्मादपि मूलमायम् ॥ ॥
 अभयजीवा परिपात्य शुद्ध, चारिरमग्न्य सुभलेश्वर्याऽऽत्मम् ।
 पुन पुनर्भान्तिमनस्तकाला, सप्त धरतीह परिमहेण ॥६॥
 सप्त प्रह विष्ट उदित्थर न, नर प्रयातीह सदा प्रह त्वमुम् ।
 म्यान्तमन्तत्रोऽपि गतात्मन्त्रो, वेच्यात्मन्तत्त्र विवितामन्तत्त्र ॥७॥
 लोकोत्तरेऽयं त्रिनिधे मयित्ते-ऽचित्त च मिथे द्रविणे प्रगीत ।
 भाव च तत्त्व कथित जिनेश , मूर्च्छात्त्रोह द्रविण विहाम्य ॥८॥
 जशोकृष्णभारिमहर्द्धिमत्त्व, पर शताना यतिना प्रमुत्वे ।
 अनन्यरूपा धडवोऽतिशेषा , निस्माह्वचक्षुषे तथाऽपि गीत ॥९॥
 अत स्वरीयाननगारिणो न, दृढान् क्रिया कारयतीह सूरि ।
 गते मदीया इति नृत्ति नैव, परिग्रहप्राप्तिमयाकुलत्वात् ॥१०॥
 आदेशान्ते यतिना तदीया, याच्यामधिप्राप्य न चेत्स पिङ्ग ।
 आक्षापयित्तयप न तेषा, परिग्रहान्त दृतिता च नैवम् ॥११॥
 साधनो विदधति प्रभून् प्रति, मागण प्रतिक्रिय न तद्वतात् ।
 यद् विदन्ति तन भाजिनां, यथा ततो मुनीशनाचया प्रवृत्तम् ॥१२॥
 प्रविग्रजन् श्रीजिनराजपार्थे, यदात्मनाऽऽख्याति भविष्यदिच्छाम् ।
 तदापि साहाऽत्र न विघ्नकार-स्त्वया विप्रैस्त्वत्त सौग्यवृत्ति ॥१३॥

धर्मार्थपापप्रतिषेधकारण, महाप्रतोन्चारतदर्हशिक्षणम् ।
 सूत्रायणन शिवमागतातो, परिप्रहित्व नैरतमेष्वमीषु ॥१४॥
 स्यानेषु धमस्य ममत्वभाज, धरन्नपि स्यान्ममताप्रमद्वी ।
 परिप्रर्हा कन्नहि धमधाम, प्रमादपोषाय जिनै प्रगीतम् ॥१५॥
 दुर्गतीनता बुद्धिरनुत्तमा यदि, वट च बाह्यभ्यकमन्यभाजम् ।
 परामिभाजय यदि प्रयुहस्ते, तान्येव तस्य प्रभवन्त्यपाय ॥१६॥
 गर्हातिराऽऽज्ञाननगारिणा या-ऽऽहागेषधे म्नीयशिवाप्तिसिद्धये ।
 परिप्रहो नैव, यनो प्रहो न, प्रयुक्त एव परिणा सहात् ॥१७॥
 पराणि पापप्रवणानि यानि, धामानि नो सान्युपमगरन्ति ।
 ततोऽपराधीयपद निरुद्धे नाशोऽपि नैवात्र परे परस्त्रे ॥१८॥
 एव विनादबहुमानपृच्छा, स्मृत्या च तेषामममोपकारिताम् ।
 आराधनोऽर्चादिनपूजनाद्य-मर्चाभिरुत्थादरभृद्विदध्यात् ॥१९॥
 न तत्र तस्यापपन्न परत्र, चेन्न न दोषश्च शुणोत्तमानाम् ।
 दशशरीणां प्रतिमाहत्वा, निषेधयन्नो किमद्यप्रधान ? ॥२०॥
 आद्वय्य धर्माऽस्थिरजन्तुरक्षा, सदा प्रवृत्त मितिमुत्थनाशे ।
 पूजाकृतौ योग्यपदानुसारा-दहदगुणाद्यव भवन्निमग्न ॥२१॥
 यथा प्रसाना हननान्निवृत्तो, मये च मामे च मदैव मीत ।
 यथा तथा नो भवतीह मैथुने-ऽधिकेऽपि मानुष्यनधापलेदे ॥२२॥
 नाशानभात्रो न च निदयन्, शुणैरगा प्रमुपादयो पुन ।
 न च मुनीणादिनति शिवाय, तत् कर्मनधस्य यत् प्रशस्ता ॥२३॥

नेर्यापथो बन्ध उन्मथ क्षीण-वषायिता सा च १ दीर्घमाला ।
 विहाय सार्वदयधर ततोऽमी, सप्ताष्टबन्धा नियमाद्बन्धवली ॥२४॥
 मत न निर्गोसस उद्यमाढ्य, शिनाय योपक्रिययोपयोगि ।
 सत्सयमे स्यात्पुकारक त-द्विज्ञा च घर्माच्च बहिभूतास्तन ॥२५॥
 न भानलिङ्ग निश्चय तद्व्यां, नाम्न्येऽमिनिवेशश्च मत क्षमीयाम् ।
 ततश्च कैवल्ययुतां शिवाप्ति, निवेधयन्तीह दिगम्बरा श्रियाम् ॥२६॥
 नार्या यत स्यु शिन्साधनक्षमा, विहाय वासासि तदीयधम ।
 न चाङ्गनाना गतचीवरत्व, न तैर्जनपु प्रसृतैश्च योगिनी ॥२७॥
 सत्साधनानामुपकारकतुता-मुदस्यता तेन निराकृता समम् ।
 ईर्यादिका, चेन न ता भवन्ति, त्रिनोपकर्तृन् प्रयतात्मनामपि ॥२८॥
 गृह्यन्यलिङ्गेषु शिवाप्तिभाजो, माधुकरी या च मुनीशचर्या ।
 तथा जिनार्चा नयनादियुक्ति-न्यपेधयेत् सधमिद त्रिबुद्धि ॥२९॥
 ये उन्मपका कुर्वत ऊननाम्ना तपो यथोक्तोपहृती प्रतीत्य ।
 दयामुग्यास्ते धममन्त्रिना यतो, जिनान् विहायाम्बरमो न नासु ॥३०॥
 अणुघतेऽस्याऽऽद्रियते स्यरेच्छा, मानाधिकस्य विरति ग्रहस्य ।
 इच्छा यत प्राप्तधनानुयाता, सदा न सेन्यस्य मत व्रतत्वम् ॥३१॥
 ग्रहऽप्यमुग्यामृत आचरेन्न, क्षत्रादिभेदेषु परिग्रहेषु ।
 अन्यान्ययोगध्वयप्रकारान्, स्तुत्यः स प्याणुधरोऽपि सद्भि ॥३२॥
 वदति केचिज्जठरादिपूत-रायदयकोऽधमनत आदराय ।
 मिथ्या, यत सति जना वलृप्ता, समृद्धिमत्स्त्रीधरनिर्जरेषु न
 (वेऽमरनायकान्ध्या) ॥३३॥

अयानि पापानि समाचरन्तः, प्रवृत्तयोगास्मदुपादाना ।
 गृहीतमर्थं मनसीहयित्वा, पुरश्च पश्चाच्च धृयाचक्षित (चेता) ॥३४॥
 रौद्र ध्यान लीनताभाग्नेषु, घत्तेऽप्राणा पुष्टयेऽर्थं प्ररक्षन् ।
 मत्वा याति तादृशं कुन्तिताया, तियम्जातौ लोभरम्भापरायाम् ॥३५॥

जीरो ह्येव सरलमयगता एति तासां न्यथा नु
 सङ्गाहोने न्यवनरहितस्तासु तामु प्रदिशु ।
 आत्त सङ्ग न्यवनविधये नैव (त) भागकाले,
 दुःखं लब्ध्वा (परवशगता) नैव कुर्यन्ति भागम् ॥३६॥

नैनोऽसौ यः सदा न्यादृतघनफने रक्षचेता मुनीशे,
 दानाह सद्गत सत्कृत उन्तिमा गहकाय निरीह ।
 शस्तेऽसौ तोपमेतं घुमरपङ्गतं त्यक्त्वा याहमान,
 सन्तुष्टः सर्वदाऽसौ जितपङ्गमणो मोक्षकामो महात्मा ॥३७॥

इति त्रयोविंशोऽध्यायः

। चतुर्विंशोऽध्यायः । (जिनविम्बाधिराजः)

नैनोऽसौ जिनरात्रिपादकमले भृङ्गोपमानश्चरेण,
 धत्ते ध्यानमनारतं प्रभुपदोर्माक्षाप्तये मन्त्रि-
 लोकेऽसौ रात्रु दुर्लभो भविजनान्भोत्रप्रयोजक-
 र्यस्तद्वापरेऽपि भयनिनहा स्तुति-
 प्रतिदिनं प्रग आदरतः पठे-
 यदि परममनसा शयने स्थितः, परिनि-

भयति नैव विधिं चरता नृणा, श्रुतगताविधिजातमघ पुन ।
यदि च कष्टतमा तनुजाम्बिति-नहि तदाऽविधिरास्पदमहसाम् ॥३॥

सा महल प्रविधातु जिनालिरग्य,
स्वर्गापवगमुत्पदानपरा अनानाम् ।
या दुष्टकर्मकलिलावलि परम्ना-
यस्या परा न शिवगा १ च पूज्यपादा ॥४॥
गर्भोत्तारसमये जननी प्रमुता,
याऽदृश्यत् सफलजन्मगताङ्गधारीम् ।
यत्र यद्वितादधिकर्त्तृतिधरा चतुर्भिः,
स्वप्नालिमुद्धरयुषा नशाभश्च युताम् ॥५॥

जिनपरा नितरागमदा सदा, भविजनान् मुहृत्कालिपरोक्षतान् ।
दुरितकमभरात सुगमाध्वना, त्रिदधतु प्रवरोक्षमशालिन ॥६॥
अतिप्रभाते जननाद्दग्धे, माहृत्यसौख्यैकधनप्रकाशम् ।
समप्रचक्ष्ण गतविनराजि, वर्तारमाप्त सुगन्धरद्वे ॥७॥
त्रिलोचनायान्तत आप्तनुद्धया, हृदयकोशे धरति प्रगेऽयम् ।
परी न तेभ्यो जगद्यकाली, स्वर्गापवगप्रद एव नास्ति ॥८॥
मुग्न प्रगे पश्यति सञ्जन सत्ता, ससत्ततेराटननीतिरीते ।
असहस्यकाल प्रमुता जिनस्य, त्रिचिन्त्य वस्त्राञ्जमुपम्य वेक्षे
(पश्यामि मुराञ्जमस्य) ॥९॥

शास्त्रे यद्यपि सत्रवन्तुविषय न्यासे चतुष्क मत,
भाषोऽर्थाकर उच्यतेऽर्हति पर पूज्या समेऽमी यत ।

नामि धीमनि सन्निधता भुजमता मन्त्राऽऽरुण मे-
नदन्त प्रतिमा सुगतुग्नौ पूजा वि- ॥१॥

मिदन्ता वरमाधोर्ध्विनर देवदन्तर्वा-
स हृदये १ तु तत्रय विदिन पूज- ॥२॥

मिदन्तापु धनुषु भावमनयऽवासीधनप्र-
सर्वा पूजयन्ता नृपमभिगन्तान्नि- ॥३॥

अन्ये यन्त्राणि सन्मयेयुगविला निध-
नान्मोहा विषय पर न तु ॥४॥

मात्रागिर्या नमत्र पूजा विधि-
तन्निश्रेयसाता ममेष्टी विषय- ॥५॥

यत्रान प्रणमामि गुडमनमा श्री-
निश्रेयस्य धनुष्यो मन्त्र- ॥६॥

धुल्या धममयापनु सुगती नृ-
रात्रौ द्रव्यचिन्ता भक्ति- ॥७॥

गर्भायनारम्भमयात्रिविधो-
धार्मिकम वि- ॥८॥

प्राग्वन्मतोऽमुमिवन म-
मि- ॥९॥

इद्रा समप्रा भगवन्तमृषु-
धन्याशकाना धियय पुं- ॥१०॥

आहत्यमुष्ट भुज-
स्योन्नेभिन्नो लाभ इ- ॥११॥

तदेतच्चतुष्कं जिनानां तद्वन् य , स नित्यं भवेद्धन्यमानी सुनि १
न धार्या न नम्योक्तं नप्यो न पूज्यो, भवेत्तस्य देवोऽपरं कर्मकीटं ॥१७॥

इदं न गुह्यं कुरुते करोति सनतं तीर्थेश्वराणां महान् ,

ससारोत्तरणैः साधकतमं तीर्थं तदीयं परम् ।

ध्रान्तोऽयं भयारिधौ जनिमती क्षुरन्मनस्तान् भवान् ,

यत्तान् प्राप्य तदीयतीर्थमममं न्यात्पारगं सेवनात् ॥१८॥

यथा यथा गुणोत्तमान् सुमेवया भवत्ययं ,

जिनां भदात्मसन्निभान् गुणान् विचिन्त्य मासे ।

तत्र पूजकारणं तथा तथोच्यते यदा-

यदाऽऽत्मचित्तया भवेत् क्षयस्तु तद्विरोधिनाम् ॥१९॥

यथामिधानस्य भद्रात् आग्या, गुणा स्मृते सिद्धमिदं जगत्याम् ।

गम्य [यत्] तत्पुण्यदायकजाने स्मृते स्मृते कारवत्तापदगता ॥२०॥

अर्जुनः प्रतीतिप्रिये कोऽगन्तव्यं सदा त्रिदन् ,

सिद्धाया तु अने भवेत् स्फुटमते सत्ता प्रतीतौ गुणा ।

चित्ते तत्र गता यदीह निपुणा किं नापृतिगता गुणा ,

स्मृतव्या हि भवन्ति वेदधयवे निदोषशुद्धं किमु ॥२१॥

सर्वैस्तज्जिनविभक्तैस्ततिगता देवासुरैर्मानुषै ,

स्तुत्यर्चामुक्तासाधना सुविदितैः विन्नाऽऽदरादाहता ।

स्पष्टं सर्वजनेषु यत्प्रतिगता सिद्धाद्विषोऽभयः ,

तद्वद् द्रष्टुमिहास्ति नैव जिनपे मायाभित शक्यते ॥२२॥

मूर्तिविनानां शमलीनरूपं, मुखेन वक्ति प्रशमं दृशा तु ।

अङ्गोऽङ्गनामङ्गविरक्तचित्तं-मायाति युग्मं परयोररागम् ॥२३॥

नामासमेत जिनन्ट्रियुष्मा, दृष्टिश्च कोपादिरिमुक्तसद्भा ।
 चिद् व द्विचिन्निर्दि विम्बमात्रे, रागस्य रोषस्य च तैश्चोऽपि ॥२४॥
 नद् दृष्टमेतद् भविसार्यगाना, न्यूनचि सात्राद्रुतरागता विभो ।
 न ह्यक्षीर्ष्या विनराजमुद्रा-मुपेतुमर्हा शिरदा कथं ते ? ॥२५॥
 मिद्वन रूपेण तदात्मजेन, यथा तथाऽहत्प्रतिभा नु युता ।
 साध्य तदराति सुदयमाना, स्वादर्शरूपानुगता तत सा ॥२६॥
 यथा यथा ता प्रणिमामनद्वा, जितेश्वराणां निचभाररूपाम् ।
 तथा तथा तस्य गुणप्रवृद्धि, पश्येन्तन्मा मुद्रात्मरूपाम् ॥२७॥
 नामाऽऽहृन्त्योदन्तान् तीथराजा, भव्यानां म्यात् सद्गणानां त्वमीषाम् ।
 स्मृत्या युक्तं ज्ञानमायदयस्य स्वा, बुद्ध तस्माज्जिननिमुखस्थान-
 द्दृष्टवदत्तद् । वृत्तेनैवा शुभगुणजननेनाधित सर्वथऽस्मि ॥२८॥
 यथेतिशसोऽप्रजनुष्मता बुद्धे, गुणप्रदीप्तिं तनुते क्षन्तनाम् ।
 यथाऽप्रजानां प्रसन्नादिभाम, इव तदत्तत् खलु तीथदृष्टी ॥२९॥

पाश्चात्यानां धूपममिलपतां दर्शनम्याप्रगुद्धि,
 कर्तुं वृत्ता धमणपतिगिरा भारका सत्यभारा ।
 तीर्था-यन्याभिरुतमुरष्टीम्यथपूरव्ययन
 चरुस्तेभ्यो भवशननिचित पापपुञ्ज प्रयाति ॥३०॥

सूत्रे प्रोक्तं धृतधरणचणोऽनेकदक्षेण गच्छन्,
 उभाऽऽगाढ (दशन) जिननिमुखत पावनास्तीथर्यान् ।
 दक्षं दश जिनगुणगण धारयन् भूतपूर्व,
 यं म्यान् साधुर्दत्तरञ्चियुक्त स्त्रिपट्टे स योग्य ॥३१॥

धाद्वैस्तस्माद्विमलमतिभिः प्रोज्झ्य ससारजालं,
 तत्तत्तीर्थान्यमलविधिना सेवनीयानि शुद्धये ।
 सम्यक्त्वस्येतरगुणसहितस्याप्तिशुद्धी दधान
 युक्तं सर्वं स्वजननिचयैरद्विक्लञ्छामनम् ॥३२॥

निर्दिष्टा धीप्रवचनपटुमिमीथसेनैव यर्या-
 ऽऽकल्प्य सद्व्यवहरणनिपुणमतेस्तत्र यत्कामितानि ।
 स्थमोद्धारो प्रवचनपटुता भक्तिगहन्ययुक्ते,
 ह्युन्मत्काम सुकृतसमुत्थी सेवत तीर्थगम ॥३३॥

उदयमेनमुदीत्य मनीषिभिः-नरकृते सुधिया फल्यमीरितम् ।
 बहुगुण जिनचैत्यममुद्धतां, प्रयतते यदि तत्र वृषोदुर ॥३४॥

तीर्थानि तत्र विविधानि पुराकृतानि,
 ह्युन्मत्काल्पितानि ममुद्धतानि ।
 हेतुः फलस्य भवतीह समुद्धृतिः सा,
 सम्यगश्नो य इह प्रेत्य सुराण्यतिशया
 (प्रध्वरमागच्छन्भा) ॥३५॥

यस्याऽऽहता भक्तिरत्यन्तभद्रा, भविष्यद्जनताना समुद्धारिका यम् ।
 तथैवाऽऽमध्याम्ययुक्ता यतः सा,
 सन्तः पुत्रपौत्रादिहितोद्धरा म्यान् ॥३६॥

पालानां सरणिर्विचारविमुक्ताऽन्यानुभिता तु म्रिया,
 बुभुक्षन्ति धर्मरमणि रत विम्बाचने तत्परम् ।

पश्येयु स्वप्न, तन स्वयमपि तत्रोद्यता स्युरग,
तच्चैत्य गृहदशभाग उदित कुर्वन् कुटुम्ब धरन् ।
(निन्द्ये दधन् स्वजनग धमप्रचार दन्ती) ॥३७॥

जनाना साथोऽय निजनगरगाना सममुधा,
स्थितिं धृष्टिं रक्षा यदि च मनुते अनुमसमाम् ।
तदैकस्मिन् स्थाने मिस्रति जनतोद्यतिपर ,
तथा जैन साथोऽन्ययदृढमतिश्चैन्यमयति ।
(तदथ चैत्य किं न भवति भविना मुकुतिगतम्) ॥३८॥

अधिष्ठात्रा नून्य भवति भवन नैव रतिद,
सदा सेव्यो नार्हज्जनपनिचितेरन्मि मनुज ।
तत स्थाप्यो भव्यै स्वजनवृषट्ठनेऽस्मिन् जिनपति-
न्ततश्चात्मा नित्य तनुत उपमाया पन्मिताम् ॥३९॥

आरन्वोऽनूतन मुग्गायति नृणा यद्वन्न जीणस्तथा,
तद्वन्चैत्यमनूतन तत इहोद्वारं प्रतिष्ठापदम् ।
भाद्वद्यतसि तद्विचिन्त्य नियत चैत्य नवीनोपम,
धाम्नि भामनले च शाम्भ्रनिभिना फलु भवदुद्यत ॥४०॥

नैरोपकार यजने जिनाना, यतो हि ते रागरूपादिशूया ।
वनुन्मथाप्यथ यथा प्रयुस्ते, ज्वरादिरोगप्रशमाय रत्ने ॥४१॥

यधोऽहिना पापभरैकहेतु-न न जिना नाचनमर्हन्नादे ।
एसाक्षजीयोद्वनन धृणा चेत्, स्थिनिर्गृह नेतरया विमोह ॥४२॥

तन्यद्गनाऽऽल्यमुक्तार्थमनन्तकायम् ,

द्राग् हिंसता मनसि यम्य न कापि शङ्का ।

सैषो व्यथा यवनया हापगाद्धिना म्या-

न्मिध्यात्रमोहजनित कुमतोत्यमह ॥४३॥

नरद्रवेन्द्रसमूहसत्कृता-मर्चा जिनार्चामधिष्ठ्य सिद्धाम् ।

विलोप्य ससारसमुद्रगाना, करोति भक्तिं स कथं विवेकी ? ॥४४॥

जिने यत्तमाने चिदानन्दपूर्ण, कृता देशनाभूमिकार्य सुरेशै ।

जनौ निःक्रमे मोक्षमिद्धौ च या ता, सुभक्तिं विलुप्याधमै-

धर्मी च (भवे) ॥४५॥

त्रिधा पञ्चधाऽर्चा पुनश्चाष्टभेदा, दशावितै सप्तमिश्चाहता या ।

श्रुतोक्तिप्रपञ्चै प्रयोडा विलोप्य, गति ता च गन्ता दुर्गपथधर्मा ॥४६॥

त्रिसन्ध्य जिनाना विधायार्चनं य , मन्त्रैरुत्तमै संस्तर चापि कुर्यात् ।

मुसौम्यानि देवस्य चिन्तातिगानि, स लब्ध्वा जिन

क्षीयमानोऽयमयम् ॥४७॥

कृत सत्फलं तेन जन्म स्वर्णीयं, नरेणार्हतां भक्तिश्रुत्येन यशे ।

समारोपितं करपट्टश्रोऽनुचाना, सदा स्वर्गमोक्षफलप्रदायी ॥४८॥

यद्यपि पूना फलविषये स्मात्, पौद्गलजाले धनकनकाद्यै ।

सत्तृणमात्रं शिखरलसिद्धे-सत्स्याद्विबुधजनस्तन्मात्र (दान्छ) ॥४९॥

जैनोऽमाराहंताना प्रवरगुणगण क्षेत्रमेतन्पूयेत,

मूलं यत्सद्गुणा प्रवरगुणयुता धर्मकारस्य ययम् ।

कल्पातात फलं यद् भवति नरगणे तन्निदानं चिनार्चं,
ध्यायति शास्त्रज्ञाचाऽनुगतमतिवृत्तिं साधयेच्छ्रीनिनार्चाम् ॥५०॥

इति चतुर्विंशोऽध्यायः ।

। पञ्चविंशोऽध्यायः । (चैत्याधिकारः)

स म्याग्जैनत्यधारी जिनपतिचरणप्लावित चैत्यमाढय,
भामे वा पत्तने वा यदि भवति तदा वासमादातुमिच्छेन् ।
निष्काणां वेच्छत सद्गुरति निजशं कारयेद्वासधाम्नि,
चैत्यं नूतनं यत् म्यादविरलगुणभूतपुत्रपौत्रादिषु ॥१॥

निनश्वराणां महनेन भावो, यथा त्रिदा धाद्वष्टपोढहानाम् ।
तथान्धिमभयणान्वितानां, भावाय चैत्यं सुकृतोद्दहाय ॥२॥

षडानुनशागतमग्नानां, गृहस्थिताह्निलयेष्पणेन ।
न्नि दिनं स्यान्निरधर्ममुद्धे-दूषय गुह्यवृत्तिरोपिता वा ॥३॥

निचाप्रचानां परिमाननीयं, स्मार्यश्च जाप्यश्च निषेयणीयः ।
को मङ्गलार्थं परिपूजनीयो, द्वयोऽभ्यस्तत्स्मरमिद्वचेत्यात् ॥४॥

जिनोपदशं विनिश्चयं दृष्ट्वा, येनाऽऽगमास्तीर्थविशोधनाय ।
गणेशिता सोऽह्दुदारचैत्य-वर्ति पुरस्थां परिकीर्तयेद्धि ॥५॥

जगत्त्रिभिन् सप्त नगरवरनिगमभामसदृश,
जनानां भूषाया निवसनजनितगौण्यमहिमः ।

अणाद् इह नष्ट जनपदजननाशेन नित्यत,
तथापीश्रन्ते शा पुरवरपरिगतैश्चत्यवृत्तिभि ॥६॥

पुराणामुद्धसाना प्रकीर्णैर्युताना, मताना नृपाणा त्रिनाश गतानाम् ।
विबोधो बुधाना तदारम्भण स्यात् सुचैत्यानि दृष्ट्या तथैवाप्तराजे ॥७॥

दृष्ट्या मूर्तिं वीतरागप्रभूणा, म्याद्वै बोधो दृष्टुराप्तस्य शुद्ध ।
दृष्टे चैत्ये चित्रकीर्णे तदीया, बोध्याऽवस्था प्राप्तनी चित्तबोधा ॥८॥

यथा साध्यासिद्धिर्विना साधन नो, तथा साधुता शुद्धधर्माधिमाह्वाम् ।
विना वीतरागस्तदतद्विधान, सुचित्राङ्किते चारुचैत्ये समानम् ॥९॥

भाषा या लिपिसञ्चिता न नियता कालेन दशेन च,
प्राप्ताऽनकश उच्छिद् बुधमता चित्र तु पापाणवत् ।
प्रश्रन्ते समकालमा बुधनहा गच्छन्ति सत्य पथ,
सम्मानिचरितयमेतदमलैश्चित्रैर्युते चैत्यके (मन्दिरे) ॥१॥

चनरिक्थयुतैरुत्तुद्धिधनै-जिनवाट्यशत्रिद्वगुचिश्रवणै-
चननित्यसदागममानरै , धमणादिसुसहधधनिष्ठमै ।
शुभसन्मतिधारकसधिजनै-चैनसाधयताऽऽदितिगुह्यरवै-
रमणीयतर वरचित्रयुत चिरचैत्यमुदार (दीर्घ)
मते विद्यते ॥११॥

तदा सम्मान्य तदादि ३ विधिना धृष्टश्चिर,
मनोह चैत्य चैत् परित उदिताचारततिवृत्तम् ।
न चास्थाने सन्तो विहितत्रिविधाचाररतयो,
गतिं स्थान शसा त्रिधत्त र्त्था यत् उमा ॥१२॥

रक्षामूलीकीकमानो विशत्वे, तच्चैत्य नो दीर्घकानीनशोभम् ।
शतुत्य नो चेदरयुम्ननीना, माय नित्य नतरै मर्वन् स्यात् ॥१३॥

सन्तोष्या शुचिकारवो मतिरनैन्ते क्रियासुतर,
चैत्य मुम्परचित्ररानिकलित घमप्र देहिनाम् ।
कार्योणा रमणीयतामलमिमे कुयु प्रसन्नान्तरा
यदेहन वृतिमवेदन्त्यमूचेष्टानुगा नान्यथा ॥१४॥

विम्व यणपि गोमन जिनपते कान्प्रसत्त्याऽभर-
न्नराहान्तर भवेन्नि पर चैत्ये सुचित्रान्विते ।
स छाद्वि प्रणिधायते न विधुधानम्प्रदे सत्स्थले,
नो ऽष्टि प्रतिमहरेद्विधियन् सामान्ममालोकनान् ॥१५॥

चैदऽधिक्रियते निनस्तदनुगा चैत्ये क्रिया चित्रणे,
नो चेराग्नर भवत्र ऋत्य तुष्ट भवत प्रेक्षिणाम् ।
तत्तत्वारणयोगिनो जिनपतेराश्रित्य तिम्रो ण्शा-
मोष्ट्रयाम्नदनुश्रितै प्रकरणै सत्रऽपि सत्कार्य ॥१६॥

विम्व रत्नमुवणराचतकृत नास्माद्विशिष्टा नृणा,
चित्ते शान्तिरनुत्तरा भरति तु सौन्दर्यसत्त्वान्वयात् ।
तत्तत्कारय उत्तमेन धनिनाऽङ्गाकारसिद्धय ध्रुय,
सत्कार्यास्त्रिदशागतै प्रकरणै स्याद्विम्वशुद्धियथा ॥१७॥

यथा नृपाणा प्रचया प्रमोदा-द्राज्यामिपेके विविधक्रियामि ।
कृते मदाऽऽडम्बरराचितामी-राष्ट्र महत्त्व वचनातिग स्यात् ॥१८॥

तथाऽर्हता रम्यतराणि विम्बा-न्यशेषस्तरत्रियथा पृताणि ।
यिना प्रतिष्ठाविधिमाह्वाना, पूजाऽऽपदस्य न हि जानु याति ॥१९॥

चित्रै सुरम्ये विहितेऽथ चैत्ये, दशाहमध्ये त्रियते प्रतिष्ठा ।
प्रभोन चैतत्तद्वत् मनोह, रक्षोऽधमे शीघ्रमधिष्ठीयेत ॥२०॥

अह-रैत्यप्रतिष्ठासमयमनुसृत वस्त्रशृङ्गारकार्ये,
नाट्य धर्माङ्गप्रद विनिधयधयुतेऽमारिधातो निवेत्ते ।
समान सर्वगो विनिधगुणधरे भावस्त्वहमङ्गुषे,
कार्यं यत्त निवायाऽन्ययपदमन धमप्राप्यै विशेषात् ॥२१॥

उत्त चन्द्रास्त्रकारै परिणतिपशतो ह्याभरा निजराज्ञ,
तत्सत्य यज्जिनेन्द्रो भवसुरमहता पापबन्धो विधाने ।
तद्वत्कार्यं जिगाना प्रतिवृत्तिमहने त्रिगतेऽङ्गक्रियायां,
स य सर्वाऽत्र तन्माद्विधिदनुसरेत् सर्वशोभाग्रहत्वम् ॥२२॥

विधौ प्रतिष्ठावृत्तिसंज्ञितेऽथ कृते जिगाना महिमाऽष्टपञ्चान् ।
विशेषत आद्वयैर्विधेयो, यथा मुदायै, जिनविम्बचैत्ये ॥२३॥

चैत्य विहित विम्बैर्युक्त, सहस्रप्रदिता पूजां प्राप्नोति ।
नाप्य निवर्ते धार्यं सङ्घे, व्याख्या मुनिभि कार्या मूक्ता ॥२४॥

भग्या अग्रागत्याऽनर्हता, दृष्ट्या मूर्ति धर्मोऽऽरामात् ।
बोध यातु प्राप्तानदा, शीघ्र यान्तु मुक्तिं रम्याम् ॥२५॥

नयात्र शङ्क्यममलप्रतिरोधमारै-

नैवदमामविहित करणीयमार्ग ।

गन्धादिमांस्यमुन्नि रज्ज्वाग्निमृचे,

शाम्भेषु नैव त्रिनरिम्बगृहादिकार्ये

॥२६॥

अने मुनिभ्योऽशनपानस्याय-म्याद्यानि यो हि षडमादि कृत्वा ।

तत्रापि चच्छास्त्रकारे प्रभूता, मन्त्रिनरा तर्हि त्रिमोहन पथम् ॥२७॥

अग्निमुनीनां मन्त्रमाश्रयन्त , पुष्पादिपूजां त्रिहिता गृहस्थे ।

पदऽपरादस्य मनन्ति, तत्रा-धिरारियोग्यो हि त्रिधिम्बधा न ॥२८॥

नियगे विधिषा भक्त कर्तृयोग्यो, मुनीशो निषिद्धो गणेशतिहार्य ।

मुनर्मागाद्या निषिद्धोऽग्नि पाठो, निषिद्धा स्थिति कल्पिके

पात्रगारे ॥२९॥

दृष्ट्वा त्रिन चैत्यरिपणित अना, प्रजन्ति राग चिनशासनेऽनये ।

ममूय एव क्षयति प्रणाम, द्विष्ट मपहं गन्तु नीतिपाद्या ॥३०॥

चिनाय शान्तिप्रथमाननाय, नत्वा निव तद्रक्षितागमाय ।

भवेप्रवृत्तो नर आन्मतायी, प्रकृष्टशत्रो पदमाश्रितो यन् ॥३१॥

एका नतिर्या जिनरापमानव कृता नरे माऽऽरिषाधताममम् ।

निहन्ति, यत्रैव हतौ दिनेश-प्रमाऽलसा स्थाप्तिमिराजरीनाम् ॥३२॥

पूजामष्टत्रिधा तथाविधमति प्रात म्वर्णीये गृहे,

चैत्य याति मनोहर पुरगत श्रीसदधमत्ता श्रिते ।

मन्याख्यानपरो विधाय गुरुणामाचारचर्यां वरं,

मध्याह्ने प्रतिलम्ब्य साधुनिचय जिनोऽशन खादति ॥३३॥

सध्याया गुग्गुत्ताशिकी विधियुतामात्रयसी सत्क्रिया,
 ग्लानत्यादिशाश्रिते वरगुरौ त्रिधामणामाचरन् ।
 स्वाध्याय परम विधाय जिनराट् चैत्येऽर्चना सम्मदान् ।
 श्रुत्वाऽऽयाति निर्येतन शुचितनु (स्मृतिधरो) जेता
 नयेद्यामिनीम् ॥३४॥

जैनध्वेत् प्रगल्भापसततिभरान् क्षीणेऽथ रिम्येऽयया,
 हेतौ वा समुपस्थितेऽपरतमे देशात्तर गच्छति ।
 जानीते स्वनमन्तरायमुदित लाभविधातोऽतः,
 क्षीण नैव भवत्तकद्यदि पर, लाभो महान् धमग ॥३५॥

जेनो देशान्तराणि घ्नति यदि तदा चैवयुक्त निरास,
 गत्वात्रय मुचेत्य मुनिगणसहित यापि नत्वाऽन्यथा न ।
 पश्चात् ससत्तिरेभिभवति यदि पर स्मारयेद्दन्दन तत्,
 स्याद्वै जैनमात्रा मिलितविमलद्वारक शासनस्य ॥३६॥

धाट्टो भवेज्जिनद्वाराचनबुद्धिपूरो, नैतद्य चैत्यजिनबिम्बयुग विहाय ।
 तन्पुद्गाद्वधममतय प्रतिपादक द्वि, कुर्युर्भवदो जिनपतेऽतितरा
 द्वि रक्ता ॥३७॥

एव विबुध्य विबुधैर्जिनरिक्थमेतत्, सद्भाय दिष्टममलाय शिष्योद्यताय
 तद्वधनायनविनाशफल प्रदश्य, त्रैध गृहेऽर्चनविधौ सकले च योगि ॥३८॥

यो धर्षयेज्जिनघन प्रवरोपयोग, श्रीजैनशासनगतोन्नतिसूत्रधारम् ।
 सज्ज्ञानदर्शनचरित्राविकाशधुर्यै, प्राप्नोत्यसौ जिनपद प्रथित

प्रथि-याम् ॥३९॥

द्रव्य तिनम्य न भवेदपरिमहम्य, भक्त्यै गूर्णानममलेन हृदा जिनम्य ।
 वृद्धो जिनेशयत्रनोप्रतिकेऽस्य भावी, मच्छामनम्य भुवि वसतिता
 १ चित्रम् ॥४०॥

धैर्य दिग्ध जिनम्य प्रभवति मकने मग्भेऽ हिताय,
 वात्ता वृद्धा युवान सुकृत्स्मनिधराः स्वीययोषामिरताः ।
 जान्या वनैर्न दशैः प्रपुरनिचयिनोऽवाचपामामिटापाः ,
 लाम बोरेनमन्ते तिनपतिपटित मुत्थित वद्धि वृष्ट्या ॥४१॥

वत्सरं रघवताया जिन-जिनगृहयो मुत्थित-योद्धवाया,
 मा म्यात्तद् द्रव्यमिद्वेरिति मुट्टनमरा वधेन वद्धफगाः ।
 पायेनाऽऽग्मन्त्या गतविषययथा धममात्राधवाच्छाः ,
 सर्वगा मुनिराहन्ना जिनपदमनुल नाकृत यद्वरन्ति ॥४२॥

य मत्या नहि तादृश धनवत्त युनित्रयोग कलां,
 भुज्यन्त प्रवन् च नो वधमपि वृद्धे पर कारणम् ।
 दवम्यस्य वरा नरानन्दयन् ह्यु सोऽगमा मुचरे,
 नरपामुपकारकस्य विधिना मुक्तिं लभेरन् ह्यु ॥४३॥

ये तु प्रोत्पटमोहगजजनितप्राबन्धमाजो नरा,
 मिध्यात्याऽऽवृत्त्येनमो जिनधन तादृश प्रमादायितम् ।
 नो वृद्धिं न च रक्षणं प्रतिपद ननु प्रवृत्ताऽऽदराः ,
 भग्नन्ति प्रमदाः परैश्च निहते नो वारितु सादरा ॥४४॥

ते धमस्य विषयन स्थितियुत निर्णायन्तीनर,
 त मोहं समुपायं दुधरनर प्राप्स्यन्ति दुग्गान्विताः ।

सत्सारेऽयमवृत्तयो नरकगा दुःखेन बोधिं परे,

जन्मयासुरभावनोऽतद्वदो नैव शिवश्रीभय ॥४९॥ युग्मम्

भृत्या फल विनपतिद्रविणे प्रवृद्धे, रक्षागत न मनुजा शुभयोगशून्या ।
पूजादिकार्यविधिषु द्रविण ध्ययन्ते, ये तेऽपि नैव त्रिधिमार्गपरा समेषु ।

चैत्येषु विम्बसहितेषु यथाहंमाधा (मर्त्यम्) ॥४६॥

दशप्रवृत्तेशु परापरेषु, विम्बानि चैत्यानि पुरातनानि ।

दर्शं दर्शं भवनीया अनेके-ऽनापुनोधिं तदभृतश्च स्थिरत्वम् ॥४७॥

प्रमादतोऽकारि सुसयतेना-ऽकृत्य कदाचिन्न च तत्परेभ्य ।

गीतार्थसविम्वमुनिभ्य आगु, निवेद्य शोभ्य परतोऽपि जातु ॥४८॥

तत प्रल्ले चैत्ये भवति जिनपतेर्या प्रतिवृत्ति-

स्तदमे शास्त्रेण न्ययमपि समालोचयति स ।

गीतार्थं शोधीना सकलगुचिस्त्रान् वेत्ति सुविधीन्,

अकृत्य निर्मास्य शुचितरमणा गुण्यति तत ॥४९॥

पुराणानामेव विनपतिगृहाणा प्रतिमया,

निष्ठायाऽपि द्वाग महिमप्रवर्ति वीज्य सुधिय ।

सदा शुर्पुस्तूत्या निरपमत्तमुदा पालनयुता,

रुमन्तं ते प्रेत्याशुभमततर्ति पापपदिका ।

विदित्याऽहच्छास्त्रप्रथितमहिमानं शुचिपदम् । इति वा ॥५०॥

मरेद् जैनोऽसी च प्रतिनियतसामध्यसहितो,

विषयान्चैत्याना विविधघटना विम्बमजुषाम् ।

मय ससारात्रेस्तरणनिपुणभारयति वै,
गता धमाराम न भवति त्रिदुषा स्वान्यविभिन्ना ॥११॥

इति पञ्चविंशोऽध्यायः ॥

। पञ्चविंशोऽध्यायः । (ज्ञानाधिकारः)

ज्ञेनोऽसौ नियतं तनोति भक्तिमान् यो ज्ञानकाय सन्,
ज्ञेन यद् मुनिः शासनं विषयते हृत्यान्यतीर्यप्रभाम् ।
सोऽनर्पो महिमा प्रचण्डतरुणो ज्ञानप्रभापोत्थितः,
प्राप्तेष्वधनरेषु यद्बहुतरेष्वीश्वरः शृण्वते ॥१॥

ज्ञानं जातं मुनिः जैनसीधं, ज्ञानेन तत्स्थापितमहता पुनः ।
ज्ञानप्रवृत्तिं मुनिः जायमाना—मवेत्यतीर्य जगतीह वतते ॥२॥

ज्ञानस्थैश्च महः परात्परतरो, जागर्यनूनं पर-
सीधंशा परिपल्लुः यच्छ्रुतधराऽऽश्रयभारान्विता ।
गच्छेद्वा श्रुतकेवलं निखिलत्रिदुष्यन्तान् पुरः स्थानगा-
स्तानादौ च नमस्करोति निखिलं शेषं समामग्नयन् ॥३॥

मुनीश्वराणां गणानायकत्वे, स्थान्ये मता या निखिलं गुणालि ।
मर्त्याऽपि सा युक्ततमाऽपरां, परं श्रुताऽऽचारगुणे त्वसां न ॥४॥

त्रियात्रिहीनेऽपि मुनी नाना, मिथ्यात्वभासो न तथावृत्तिश्चेत् ।
गीतार्थताया मुमुनी (च) तद्बद्धं मवेत्यतीर्य जगतीह वतते ॥५॥

गीतायनिश्रामभिहत्य ये स्युः, म्रियापरा सयमिन प्रभूता ।
 तेष्वपि एकोऽपि न मयमस्य, क्षात्वेदमायं श्रुतसाधनो भवेत् ॥६॥
 भेदा पञ्च रयातिमन्तो युधेषु, ज्ञाने गीता शास्त्ररर्हिताय ।
 मस्यागस्तु व्यावृत्तिस्तस्य शास्त्रे, कालाद्येषु गीयते शास्त्रनिष्ठा ॥७॥
 जैनैः पर्व राध्यते ज्ञानमन्त्रः, पञ्चन्या वै शुक्लपक्षोपगायाम् ।
 तत्र स्नाप्य शास्त्रवृन्द पुरस्तात्, तस्याग्रे श्रीमद्भूष आप्नोति धाम ॥८॥
 वर्षाश्रितौ न्याद्वरपुस्तकाना-मात्रत्वं तद्धेतु विवृत्तनादि ।
 तत्सारणादायधिकं प्रभायो, मत्वा श्रुताराधनमिष्यतेऽत्र ॥९॥
 तदाश्रया कर्तिकपञ्चमीय, मता जिनेशानुगतैः समस्तैः ।
 पर्यायभेदेन मता ततोऽसौ, सौभाग्ययुक्ता श्रुतपञ्चमी वा ॥१०॥
 चिरन्तनानां यतिनां न काचित्, पुस्तकपेक्षा स्मृतिपाठयानाम् ।
 तथापि तत्रामलशास्त्रपद्धति - गीतार्थताहीनवनोपयोगिनी ॥११॥
 देवेन्द्रयुक्ताद्गणिनः पुरमाणा-ऽऽमन्मुनीनां वचनानि मानम् ।
 परं परस्तात् स्मृतितानत्रानां, पुस्तानि सर्वेभ्य उदारमानम् ॥१२॥
 ततोऽनुना नैव वचांसि मान, न त्रिभ्रतीष्ट शुचिपुस्तकानि ।
 महासुनीनां शुभमङ्गराणां, नासम्भवी यस्मृतिलोप उग्र ॥१३॥
 प्रवक्तुमेतद् यदि नोचितं न, प्रवक्ष्यमिन् शेषमिह शसनम् ।
 हेतवान् सुपुस्तप्रथितान् निहाया-परं नैव धियते कथञ्चित् ॥१४॥
 यथा स्मृताहाधरणादिभेदा-प्राचुर्ययुक्ता मुनयः प्रशन्ताः ।
 तेषां तदा पुनश्चमङ्गप्रदस्य, परिग्रहः कारणमेव नान्यत् ॥१५॥

मेया यदा हीनतरा मुनीना, षोडश नियुक्तिमुखप्रहोऽभूत् ।
हानियदा तत्र यमूय भूरि-भूय समग्रस्य बभूव सहस्रह ॥१६॥

यथा ह्यल्लस्य-मे हि वस्त्र, परिग्रह म्या मुनितापदाङ्गम् ।
परपु यसयमसाध्यता म्यात्, तेषा प्रहान्चीरभाजनादे ॥१७॥

अतोऽधुना पुनरसहस्रहो य , स एव बोध जनयन्नुत्तमम् ।
परति चेत्तानि न पुनरुक्तानि, ह्याम्यादिसत्ता भुनक्तो
म(वेयु) वन्ति ॥१८॥

ततोऽधुना ज्ञानगुणेषुना सत्ता, कार्यं द्वय ज्ञानपदाहणायाम् ।
धारायना ज्ञानपदस्य आप-ध्यानादिमि पञ्चपदानि लात्ता ॥१९॥

अन्त्य मुनीभ्योऽमलपुनराणा, विलेखनामचनमारचय ।
समपण वाचनमन्ययुक्ति-द्वयोपनाराय सदा प्रयोग्या ॥२०॥

न न्हन गात्रविहीनमार्गी, शास्त्राणि सर्वाणि समाश्रितानि ।
सुपुनकालि गणिना वरेण, ज्ञातु स्वस्यान्यानि निदशनानि ॥२१॥

धार्याणि निश्शेषमताश्रितानि, तत्कालकालान्तरपुनरुक्तानि ।
गणी भवेन्नेतरस्या स्वस्यान्य-मतोद्ग्रहे शक्तिधर प्रकाशम् ॥२२॥ युग्मम्

यावत्तीर्थ जिनस्य प्रचलति भुवने तावदपोऽपि सहस्रो,
यावत्चाऽसौ जनेषु प्रकटतिमिरहा तावदर्हच्छुतानाम् ।
तस्याना सप्तवन्धनवमपथधृतिप्राप्तिहेतुत्वमाय,
तानि स्म पुनरुक्तानि निचयमनुमता यचनीयानि भव्ये ॥२३॥

अन्त्याऽऽवतप्रमिते (माणे) भयगतिगमने शेष आप्नोति मार्गं,
 भयो जीव प्रभावात् सुकृतनियतितो जातकालात् प्रधानात् ।
 सत्रानाभोगान् सन् प्रचरति जिनपोद्भाविता यद्वदन्धो,
 सत्भाग्यो भयजीवध्वरति गतपथो सावदेशितमार्ग ॥२४॥

तद्वन्नीरोऽपि माग यदि घञति पथि भ्रानहीनमपि,
 देवाद्यर्चादिवसोऽनुगतत्रिमलभा हेरयेत् पुस्तकानि ।
 अभ्यर्च्यार्थेपशिष्टद्रविणनिचयत सद्गुरुभ्य समप्य,
 सत्याप्य भोक्तव्यं गुरुचनमुधापात्मादत्त उच्चै ॥२५॥

दत्रो गुरुधर्मवरश्च बोध्या-न्येषा समासाद्य श्रुता प्रमाणाम् ।
 व्याख्यात्रधीनानि यथा श्रुतानि, विद्वेषतोऽमूनि तथाङ्कितानि ॥२६॥

तथापि बाहुल्यमनेहसीय-प्रभासो बुद्धिधनस्य निस्मृते ।
 कुत्रादिना फल्पितपाठनादिना, विलोपफाना च न विद्यतेऽन्त ॥२७॥

गताङ्गोऽनहसि मागरत्ता , पथ श्रयेयु शिरशुद्धमार्गे ।
 जतो तिस्रादहरानऽमिन्न-रूपान् सुपुम्मान् भविनोऽर्चयतु
 त्रिमिर्निशेषकम् ॥२८॥

निशम्य पैशाचिःशृत्तमात-स्नुपाकथा च प्रतिन स्वशुद्धये ।
 त्रियातिरिक्त समये विदध्यु , स्वाध्याय ण्योऽपि सुपुस्तकाश्रित ॥२९॥

एव च ये स्यु सतत समुद्यता , स्वाध्याययुक्ते धरधर्मचित्ते ।
 सुपुम्माना धरणे प्रवीणा, ध्यानेऽन्यथा बाध उदियात् प्रचण्ड ॥३०॥

तीर्थधारतना सुपुस्तकिचयस्तनैव महत्प्रभो-
 र्दयानीत उपाय आगमविधौ पुनस्त्य उपायधि ।

मिद्वप प्रतिबोधनाय गुरुणा रक्तम्ब बोद्धे मते,
न्यस्ता सुन्दरपुस्तिनाऽस्य त्रिमले जैनेन्द्रधर्मे मति ।
पूज्य-श्रीहरिभद्रमूरिरचिताऽस्याऽऽलोकनेऽजायत ॥३१॥

त्रिषोदिता जिनागमा अनन्तर-परम्परा-
ऽऽमसरूपभेदत पुनर्द्विधाऽथमूरत ।
द्विधाऽपि घततेऽनुना परम्पराभिधानसो,
जिनेशशासन मुने परम्परानिहानित ।
मुपुस्तकाधितस्तत स ण्य पूज्यतामिह ॥३२॥

मत्प्रेर शासनम्यानुपमद्वितकर पुस्तक त पुरोगै-
नैके कोशा कृता मत्पुरुषरचनत शासनोत्तपनाय ।
नैके आद्योत्तमास्तु त्रिषिधित्रियुतान्याचरन्ति प्रराम,
तत्तद्वैचित्र्यभाषु तप उदयवृत्ते यापने तद्विलेखान् ॥३३॥

यथा त्रिनेशभक्ति बहुप्रकारिरार्चना,
त्रिनेश्वरेषु पूजने तदीयविश्वमहत ।
नथा त्रिनेशगाम्भृतम्भक्तिभारिणा जना,
मुशाम्भोधिस्तन्याश्रयाश्च पूजयन्ति वै ॥३४॥

अत ध्रुते समीरित त्रिधाऽऽष्टनेत्रिषधन,
धाधनान्ध योधि-योध-नद्विताऽङ्गसदृते ।
अथ तु चेन्नमीहते प्रकाममात्मकाम्यया,
त्रिपूज्य तदाष्टते त्रियान् मुपुस्तकान्वयान् ॥३५॥

धन्याना नूतनाना वितनुत चरिता मत्त्रिज यद्वनान्ना,
उदारप्राप्तनाना त्रिषिधपुरयुता तन्वते भक्तिनम्ना ।

अत्याऽऽतप्रमिते (माणे) भयगतिगमने शेष आप्नोति मार्गं,
 भयो जीव प्रभावात् मुक्तनियतितो जातकालान् प्रधातान् ।
 तत्रानामोगयान् सन् प्रचरति जिनपोद्भाविते यद्वन्द्यो,
 सद्भाग्यो भयजीवधरति गतपथो सावदेशितमार्ग ॥२४॥

तद्वज्जीवोऽपि मार्गे यदि घञति पथि ज्ञानहीनमदापि,
 देवागर्थाद्वित्तोऽगुगतमिमलमा लेखयेत् पुस्तकानि ।
 अभ्यर्च्य शेषशिष्टद्रविणनिचयत सद्गुरुभ्य समप्य,
 सत्याप्य धौतपायं गुरुवचनगुधापापमादत्त उच्चै ॥२५॥

यद्यो गुरुर्धर्मपरश्च योऽप्या-न्येषा समासात् श्रुता प्रमाणाम् ।
 व्याख्यात्रधीनानि यथा भुक्तानि, विशेषतोऽभूनि तथाद्वितानि ॥२६॥
 तथापि बाहुल्यमनेहसीय-प्रभासतो बुद्धिधास्य विस्मृते ।
 ह्रुवादिना कल्पितपाठनादिना, त्रिलोपकाना च न रिचतेऽन्त ॥२७॥
 एतादृशेऽनहसि मार्गरक्ता , यथ भयेयु शिष्यशुद्धमार्ग ।
 जतो निसवावहरानऽमित्र-रूपान् सुपुस्तान् भविनोऽर्चयन्तु
 त्रिमिर्निशेषकम् ॥२८॥

निशम्य पैशाचिरुत्तमात-स्तुपापवा च घृतिन स्वशुद्धये ।
 त्रियातिरिक्ते समये विद्ध्यु , स्वाध्याय ण्योऽपि सुपुस्तकाश्रित ॥२९॥
 एत च ये स्यु सतत समुद्यता , स्वाध्याययुक्ते वरधम्यचित्ते ।
 सुपुस्तकाना धरणे प्रसीणा, ध्यानेऽन्यथा बाध उदियात प्रचण्ड ॥३०॥

तीर्थाधारतदा सुपुस्तनिचयस्तेऽपि महप्रभो-
 र्दयानीत उपाय आगमनिधौ पुस्तम्य वर्णावधि ।

तसत्रागतिरस्य मुग्धहसनी मिद्धिर्न पाचिपरा-
प्यर्थोऽस्य सकल्पप्रयास इह चाऽमानिद्वियाया समः ॥४१॥

प्रागुक्त भुतधारकै भ्रुतिपद य सयत सयन ,
गत्या स्थान उद्गन्तौ श्रवविधौ वाच्यासनेपूयत ।
वध्नान्वय (न) पापमण्डपि यतोऽसौ शत्रु प्राणिना,
चेप्राणान्तमिता परेऽनव इह पापाय नो सादृशे ॥४२॥

अथ नो विधितपरोऽपरमुनि साध्य विहायाऽऽत्मना,
कुर्यात्ता परमप्रमादसहिता हिंस्यान्त जन्माभ्रयान् ।
जातव्योऽपत्तिानसञ्चितिपरो रक्षाविधौ न यत,
अथ यत्नपर परेऽत्र न मृता स्वायु समर्था यत ॥४३॥

भुवेन वच आहतिप्रचुरताभागाह शिष्यः परो,
नो ज्ञान शिरसाक्षिणा मतिरत कार्या फलेनोक्तिता ।
आह्वानान्तिपदा सदा द्विविधायात्स्यलेनोक्तितो,
यो जीवतर्मार्थयोधरद्वितो रक्षोयत किं भवत ? ॥४४॥

तत्रापतरस्तुन्दविषय ज्ञान पर धाम्यन्,
पुण्यापुण्यविधानयोधननित मुक्त्यन्तसौरय ध्येत ।
तत्प्रथम जिग्धाममागनिपुर्णज्ञान परप्रेयमे,
मातृ यन्निनशासन द्वययुक्त रयात्यव्ययाप्तिप्रदम् ॥४५॥

धीनशामनमतेऽत्र नराधनुर्धो, ज्ञान तु केषलमुपासतमुज्जिमेयम् ।
हीना जिदा पर उद्गतिपरा प्रवृत्ति, द्वौ चापरौ गुणाविशेषतया द्विफ तु,
नैतपुत्रधन नरो जिनमागमन ॥४६॥

विम्याना जयजीणप्रकरणनिपुणा उद्यम सन्दधते,
सदध जैनशनम्ये बहुविधविनय सभयन्ते सुधर्मा (बोधा) ॥३६॥

सर्गोऽप्येष प्रभावो मुनिवरसज्जुष सद्वपसाधस्य तीव्रो,
भेदैर्युक्तश्चतुर्भिः भ्रमणमुखगतैः पुस्तकाधारजीरैः ।
व्याख्यात सत्क्रियायुक् प्रवितरणचर्णं शासनस्तम्भरूप-
युक्तस्य पुस्तकभङ्गा त्रिकरणत्रिधया सञ्चितमर्थं नूनम् ॥३७॥

शास्त्राणां निहिता वरा सुरचना पुत्रेषु विहोत्तमैः ,
मा चेद्गुणधमियतिं तर्हि जितपम्पाऽभूत्पर बाधितम् ।
स न यद्वरति प्रकृष्टमणिं स वश्रग सगश ,
सूत्राणां मितनाधने परममुग्मिन धमवार्ता वृत्ता ॥३८॥

ज्ञानं सर्वमतानुगैरभिमत धर्मादतो सारभृज् ,
जैना जयभिमत्यते परमिद् तरयाशया नो परम् ।
जैना यच्छ्रियसाधनं परतरं मन्वात् उद्धारक ,
ज्ञानं सत्क्रियया युतं न विरलं वैरु ह्यपीव्यप्रदम् ॥३९॥

रोगी नैव निदानरूपमिषना रोगस्य बोधाद्भवे-
दल्पेनापि गदनं मुक्ततनुकश्चेन्नागदाना क्रिया ।
यार्धम्भारवता मितोऽपि षट्पुष्पैस्तारणं नोद्यतं ,
पात्रं नो समिप्यन्तसौ नन्दनीवैव क्रियाऽऽवश्यिकी ॥४०॥

युक्तोऽपि क्रियया त्रिचित्रत्रिधया यत्नाकुरेप्यागत-
श्चेत्तासायनमुष्यतेऽत्र पतिनं सारं गतायै च वा ।

मार्गात्त्रयं मम्मिलिता विमुक्ते , सम्यक्त्वबोधप्रतरूपरत्न ।
सम्यग्बुद्ध्यामानं प्रमृति क्रमोऽत्र, तस्यास्यबोधन विना न विभ्रिति ॥१४॥

ज्ञानं बुद्ध्यापारतं त्वं यम्य, तस्याग्नि साध्यन्वमुदारदर्शने ।
एत्यादिपद्मो म नरो लभेत, ज्ञानादि सम्यक्त्वगुणस्य साधनम् ॥१५॥

निनेश्वरा यद्यपि गर्भवान्-द्विशिष्टमस्यैवधर्म ध्रुव स्यु ।
ज्ञानत्रयं तत्र तथापि शमा, जैनैः कृता प्राप्नुत इदुसाध्यात् ॥१६॥

परित्यजति तीर्थेषां समग्रपापभाजन,
गृह धनाह्वनामुनादिमयुतं व्यथेयम् ।
तदैव मुनिमाप्यते समं मनः सुपयं,
न जायतेऽन् आभितेऽप्यगारमात्मभासत ॥१८॥

कृते तु दीपेन गृहं प्रकाशनं, धूर्तिप्रमुखस्य विशोधा परम् ।
न चेद्भूतेन तां प्रथमं तत्र पुनः, मुनिरूप्यान्विषोहितं भवति ॥१९॥

तदैव बोधनं विना कृतं तपो, मवेक्षामेन युतां विनिवरातम् ।
इतुं प्रति, प्राप्तिसौ न मुक्ते-रादयद्दयाधयिदा न तत्र ॥२०॥

निरोधं कृतं नृणां नृणां नृणां, पुराणापराशोच्यम् आत्तरूपम् ।
यदायपापप्रचयभ्रमं स्या-द्विबुध्य तत्तत्करणिं निरुध्यन् ॥२१॥

रश्मो यदि कृशो मनस्विना, सद्यमे तपसि च क्षुतागमे ।
निवृत्तिं करतले पुनः स मुः, क्षानिनोऽप्यथाऽधनृत्ययन ॥२२॥

ज्ञानं पश्यन् पुनः क्षुतमेवमेव,
व्याख्याति रूपममलं व्यपराधयाद्भम् ।

ज्ञानक्रियोभयगता पुरुषेषु भद्रा, यत्ते नरेषु भज्जगत्पदतो विभात ।
 ज्ञान लभेत पुरुष प्रचुराद्यभेत्ता, बन्धोऽपि जातु नहि प्रथिपरो
 हि तस्य ॥४७॥

नैति क्रियाकृतिमसौ मतिरस्य सद्रा,
 तेनाद्यमेति पदभाराधनया प्रभूतम् ।
 जैती क्रिया प्रविदधान उपैति मार्गै,
 योग्यत्वमस्य न तु सको नियमास्तमेति ॥४८॥

मन्येतरा केचिदिमा समेता, न तेऽत्र भया अपि मार्गहीना ।
 आराधना तस्य भवेद्धि न्यूना, मार्गण हीना इति दुष्टताद्वा ॥४९॥

ज्ञान क्रिया चापि समेत्य युग्म, सम्यक्स्वचारित्र्ययुज पुरुषा ।
 मार्ग जिनेहस्य यथास्थित ते, मोक्ष लघूशान्ति विशुद्धभावा ॥५०॥

जैने कुले ये जनिमावधुते, यावन्न तस्वेतरभारविहा
 वृद्धानुपृष्ट्या क्रियया विदा च, वृत्तास्तथाप्यत्र न ते प्रमाणम् ॥५१॥

क्रियायुतो ज्ञानपदार्थशूयो, विवेदितोऽरुण्यगतोऽक्षिहीन ।
 नियुक्तिकारै प्रसभ द्वयोस्तु, समत्यमाश्रित्य युगादराय ॥५२॥

द्वयो पर साध्यमपेक्ष्य तैर्हि, चारित्रहीन कथित गुरे सम ।
 ज्ञान ॥ दीपैस्तुलित प्रधान, ज्ञानक्रियाम्बा सहितोऽद्वय ॥५३॥

समस्तकमक्षयतो विमुक्ति, श्रेणिप्रभारात्स भवन्ता सा तु ।
 केवल्यर्हानि शिरसाधन तद्, ज्ञान सदा भयमिदं तु भवे ॥५४॥

। सप्तविंशोऽध्याय । (धमणाधिकार)

‘नोऽमौ चित्तशामनाधिगमतो जंम स्वरीय सदा,
धय मयत्त आत्ममुर्च्छिपरम नाम्नीतग्च्छासनम् ।
पूज्यत्वं चित्तशसनस्य सकलक्षोणहरणं सर्वदा,
जीवानां हितदशनादघटितानुक्तेमुमुषुप्रहाण ॥१॥

‘दो रागनिनाशदृग्नि न सत्साधोर्निशे छासन,
ज्ञानान्त्रियसयुत विरमण पापेभ्य आख्यान्तने ।
निद्वत्सु प्रनीत पद प्रथमतः स्यादशकम्भुतो,
नो चेष्टेरि नतरे च निर्मिण निर्वाहणा सन्नृणाम् ॥२॥

‘आत्मा वेवल्लधिर्मालनपर स्याद्वागरोपाविजिद्,
यम्माज्ञानदृशोन नश्यत् इहादृग्यौ कपायान्विते ।
यद्यौ नैव निगच्छतो भवकरेऽनिष्टे कपायान्वय,
तत्कैवल्यररो जगत्पतिरमौ श्रीरीतरागो जिन ॥३॥

‘महत्त्वं जिनम्यासि यत्सोऽखिलार्थान्, समत्वेन वत्त्येक सामान्यरूपान् ।
प्रथमपधाराम्भु वत्ति प्रवृष्टान्, निशेपान्वितान् युगमरूप पन्थ ॥४॥

‘ववा, यथा स्याद् ऋजुतान्विताद्भुलि, नष्टा स्थिरोत्पादयुता ॥ संख ।
एव प्रमु कालभिन्नेतिथिताना, वेत्तीह पर्यायन्शाश्रितानाम् ॥५॥

‘अयमिधानन समूहमेव, स्याद्वाद यजामि पदार्थरूप ।
बुध्यात्परे नित्यमता परेश, स्वस्मिन्ननित्ये न हि कुप्रहा स्युः ॥६॥

‘मिना जीवा भवेयुर्यदि न हि करणैर्ज्ञानसौख्यादिभाजो,
यानस्य प्रेत्य च मामभय इह न हि प्रेक्ष्यते किं न इह ।

मूकानि शेषमतिमुग्यविबोधनानि,
स्वेषा न रूपममल वन्ति क्षमाणि ॥६३॥

ज्ञान यद्यपि वैबल्यं यत्तर सर्धार्यबोधान्वित,
नित्यानन्दसमन्वित नियतताम्राजिष्णु सग्रीतमम् ।
मेरौ काञ्चनसन्तते सममिद लोकोपयोगोन्मत्त,
तत्स्वर्णं रत्निसम्भयाभमनिश श्रोता श्रुत सस्तुयात् ॥६४॥

कालोऽयं कलिसङ्क्षितो न च नृणां ज्ञानानि शेषाणि वै,
नैराकाशविचारिणा गतिरिहासत्तर च लघिम्पृशाम् ।
मेधा नैव तथाविधा गणभृता सद्योगयुक्तात्मना,
तुल्या, शासनमादृत त्रिजयते सामर्थ्यमाप्य श्रुताम् ॥६५॥

जनेन्द्रशासनमिदं सकलान्यतीध्य—
न्यतफारकारणसह जयतीह लोके ।
मर्तोऽप्ययं लिखितशास्त्रमघोऽनुभासो,
शास्त्रदमनं लिखनेऽलसिता सता वा ? ॥६६॥

जनाऽर्मां वरभक्तिभागं वितनुते नित्यं महं ज्ञानम्,
तथापि श्रुतलेखनायनत्रिधौ जनेन्द्रविम्बेष्विव (स्याधिके) ।
दया यद्वद्व्याप्य जन्म इदिति श्रौता मरन्त्यर्चना,
तद्वद्व्यं प्रतिवासरं वितनुते श्रौता मर्त्त्या मुदा ॥६७॥

इति षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥

भाष्य निश्चित ज्ञानो नु विदुषा भोगे न्वन्यात्मन-
धारित्र इह ज्ञानो न च परेष्टान विना कस्यचिन् ।

हतो साधनबाधनप्रचयण कर्मयोगोत्तो,
साधनबाधकसार्यग भवति तन्वर्मयोगेदुबाधने,
ज्ञान्यानि ततोऽपसद्ममहती रूपानि मत्स्योदुरे ॥१६॥

मन्त्रैव निनराह दिदृश भविष्य सम्यक्त्यबोधप्रता-
पस्य तद्विधयोपवृत्तार्थिता इह न चैव शमा ।
तन् समारम्भमुन्वादनिरतोऽपदेरमौ तामरा,
पुण्योदणपर समम्भविदमुभो जिन दुगत ॥१७॥

मन्त्रैव भरवाग्निषे पन्ना गन्तु मुनीशो निन,
नारं शरणस्य कमरन्कात्र प्राणारमाशिभिषा ।
मनानी सुमनान् गणाद्रशुषि प्राप्रभियः शान्द,
कतुं चन्तुमग्न शोणमपरा अशोधममद्वि ॥१८॥

भरवति प्रपरोयमा मुनिररात्र्यत्ताऽऽपरा पद्मभा,
गमाराशुषिरधन पदुारा दुर्गैरुदावानरा ।
पात सशरूपमात्र्य मधने शुद्धे नपस्युगा ,
बाडान पृथनपम्बिनश्च सतत ये स्यु सदा मेविन ॥१९॥

निश्चानु प्रयणो भवन्न मतिमाऽऽम्भन काम्यपि,
किं कर्मभ्रपणाय सादरतया प्रारम्भतन्त्र निपेत ।
मन्त्रेणोऽपि ततो तरो धृतिपर प्रोक्तयत्न सदा,
काङ्क्षी चैन प्रवरत्त सत्य यत्ते वाण्डा परा यावता ॥२०॥

आचन्मभाविति कलानिचये यदीद,
 किं तर्हि नैरुभयमाध्यफले चरित्रे ।

तत्राऽस्ति योगचकृतिर्गहिरात्तद्देतु-
 रात्मोद्धति पुनरिहान्तरसाधनादय ॥२१॥

छात्रस्य यदि न त्यजति सकलां विद्यां ग्रहीतुं गता
 मन्दं मन्दमनुश्रयन्त उविता सा शिक्षमाणा अपि ।
 अव्याप्राप्यपदैषिणोऽपि हि तथा श्रामण्यमल्पं गता
 यत्परमाऽस्ति घनं भद्रैरगणितैषद् यं श्रेयं हि सा ॥२२॥

प्रद्वौ कीर्तौ क्रियाया गिरिवरचटने प्राममन्यं विद्यासौ,
 विद्याया गेहचित्या क्षितिगह्वरणे कूपमित्यां कृपौ य ।
 मन्दं मन्दं प्रवृत्तं स्थिरवृत्तिरुपयात्यन्त्यमुमेऽपि कार्यं -
 किं तर्हि मोक्षासिद्धये चरणमनुचरन् शस्यते नाल्पमिच्छन् ॥२३॥

यथा जनेषु सरलता भवित्री, संशु धायु जनप्रसिद्धा ।
 तथाऽन्तरङ्गारिजयप्रवृत्तौ यज्येति भेदा श्रमणस्य उक्ता ॥२४॥

अनानसस्कारविमोहमादे, कश्चिद्भवेद्भाग्युतोऽयं साधु ।
 शरीरयुस्तेषूपकारकेषु, स सयमी सन् मङ्गलमिधान ॥२५॥

कपायदोषाद्विनिमोहनाच्च भवेत्स्वपायी त्रितयादतिश्च ।
 आचारमार्गे (ज्ञानादिषु) प्रयनोऽप्यरागे, कुशीलसङ्घे स
 मुनिर्विगीत ॥२६॥

तपस्तन्यत शुद्धसाधुप्रतिष्ठा - पदस्योद्भवेहृन्धिन्दाररूपा ।
 सैन्यं तत्र चक्रघम्य दाम्भ्येन, कुप्येन् रुद्राचिच कुतोऽपि हतो ॥२७॥

कतुं शमा स्याद्विफल क्षमस्तथा, समद्विपात्र न तयर्थियोगात् ।
एव मुनि सोऽनुगत प्रकोप, निराधना निपथुता प्रयाति ॥२८॥

यथा सुरणै मलिना दृशा गता, जहाति जातिं न तथाऽनगार ।
छवे प्रयोक्ता विजहत्स्ववप, सोऽय पुलकामिधया प्रगेय ॥२९॥

हयता सयथा जिनरैरंगवरै - र्गातिपूर्वा समस्ताऽऽश्रयाणा,
तत्र हिंसादिना नियमौ परिन्ता इन्द्रियाणा निगस्यैतर्धान् ।
शोधमुत्थान् पुनश्चतुर् उद्वरति स प्राप्तसिद्धनिप्रथमारो मुनि-
स्तुभेदे पुन शुचितरा परिणतिं प्राप्य निग्रन्थनामा भवेत् ॥३०॥

यन् छेदो भवेद्धेनोधुव फायस्य भाव्यस्मौ,
कृतेक्षत् तत कपायस्य क्षयो ज्ञानघनमणाम् ।
एव निशेषभानाना ज्ञाता स्नातकता गतो,
यस्मात्र लिप्यते जातु क्षीण कममिराप्तिमान् ॥३१॥

वाद्याद्वनादे सुविनिगता इमे, ग्रन्थात्तवस्ते व्यग्रहारनीत्या ।
पञ्चापि नैमन्थ्यमश्रिता हि विशुद्धिदृष्टेयकुशादिका मि ॥३२॥

गता साधवसश्रितामरतमोद्गायाद् मुनिस्त्वे भिद ,
सन्त्यन्या अपि पञ्च सयमगता सामायिनाद्या भिद ।
नैग्रन्थ्ये तु पुगेन्ति भिद इह स्यात्सयतत्वाश्रया,
नोचेद्धेन उपाधिषु प्रगुणितो नाऽसौ निक्षेप्ये भवेत् ॥३३॥

त्यजन् स्वीय गृह सारगन्धमूल प्रतिज्ञया,
जन्म स्वीय फलीदुर्यात तन्नाऽसौ सात्त्विक पुमान् ।

ज्ञानादिषु प्रतिज्ञा चेन्नावर्जितमाचरत्,
तत साधुत्वमागत्य प्राक् सामासिकमाश्रयेत् ॥३४॥

बुद्धा यदा भवगता गुणानुन्यताऽन्या,
जमान्तराऽऽधिदहनेन जगद्विदग्धम् ।
त्राण गुणौषसहित परिमुन्य धम,
नान्यत्ततो भगमर्मु परिहृतुमाम ॥३५॥

गृह त्यन्त्या दीप्तालयसममिद स्वार्थनिरत,
कुटुम्ब पापालेर्नियतमनुभूत भगवत्तम् ।
मयैरेनेद त्रिविधगतिपूहामदमन,
त्रिनैक धमै नो पर इह परत्राऽपि सुखद ॥३६॥

ततोऽह प्रव्रज्या गुरुररसमीपाद् वरतरा,
गृहीत्या पापालेर्निजकमभिरुपामि इदिति ।
विचिन्त्यैव जीवो गुरुरपमितो याति मुनिवाम् ॥३७॥

त्याग सचित्तस्य समानभावा, भ्रमिस्तु भ्रूङ्गेण धरातले शय ।
वैशस्य लोचो भ्रमण प्रविश्या, चर्या मुनेनन्दरणे गुरु सति ॥३८॥
त मुण्डयेन्नुद्धतमे मुहूर्ते, भवद्विशिष्ट परिमुण्डने विधि ।
ततो निधौ शास्त्रकृता विभिन्न-मादेशयुग्म कथित ॥३९॥

गाहस्थयुष्म न सनेतनार्दान्, पुण्यत आप्ता न यत् स्वरीतिम् ।
पदत्रायभेदान् सत्रिशेषयोषा-ज्जात्वा तर्दाया यतना त्रिसेधु ॥४०॥

महाव्रतानामपि लघ्वरीया, सम्यक् परिन्यागपरीक्षणेपु ।
मुलघपाराह, भ्रमणा द्वितीये, स्थाप्यन्त आर्ग्यच्छ्रद्धाभिधाने ॥४१॥

छगेपस्थापनीदाभिहितमुपगता माधुपर्क्यसङ्ख्या,
गगना चमत्तनोऽनी धनपरिणतिषा मद्धितीयाग्निरित्राग ।
साधूना सरथर्षा मुनिपतिगणद्वामिना निभया भ्यान्,
पञ्चान ग्राम धुनालि परिगमिदन् स्यात्पुनरे परितः ॥४०॥

एव भामण्यपर्यामपुनरुदितो मोहनीयतायाय,
नराणि प्रान्तरभागे यदि भवति कानो लोभगो तादानीय ।
तत्राऽमौ शुद्ध आगा चरणमनुपम सुयमाधाय तिष्ठत्,
सूक्ष्मास्त सम्पराय निपतिचरणार्शमात्रेण हीनम् ॥४१॥

निनाता चरित्र कथायैर्विहीन, यथाग्यानमेद्वि वय समेषु ।
सममा पुत्रेणा अधिकारपात्र, ममाधिन्य यतन्त एत चरित्रम् ॥४२॥

एव साध्यस्य काष्ठा विविधगुणवती लक्षणीकृत्य पञ्च,
प्रोक्ताभारिप्रभेदा शिष्यपदपधिका सयताम्या यद्वन्त ।
सत्रायेते दशाणि प्रयरगुणगणा भिन्नभिन्नम्यरूपा ,
श्लाघ्य साधुत्वमेवा निचकृन्ति सङ्गुपार्मार्प्यया हीनचित्ता ॥४३॥

गम्या सत्राये जैन परमपदगता ईशितारो गुणाता-
मन्य स्थान स्थितास्त ननिपदमद्धिता सत्रायेदस्तु साधौ ।
यत्तत्रानररूपाधरणमधिगता भिन्नभिन्नोक्तचेष्टा ,
सत्रायेत समा सुदुर्मननरपतिथाभेदोऽपि ताऽय ॥४४॥

सत्रायेते नम्यपादा मुनीश, धर्मानीर लक्षधर्मातिरिक्ता ।
मोहोमाये यद्वक्त्रा मदैते, नम्या मुन्या सर्वदा मग्नि हर्षा ॥४५॥

धर्मातिरिक्त सफल समुज्झित-मनस्तर चापि परम्पर च ।

तेनच शास्त्राधिगतायर्मीषा, स्थाः यदेते दुरितानि नृत्ता ॥४८॥

धर्मातिरिक्ते नहि सदृष्टशा म्या-च्छेयस्त्वबुद्धिर्नगतीपदार्थे ।

तथापि पापप्रवरोऽनसाय इतीह नो तेव्यधिकारिण स्यु ॥४९॥

सिद्ध्यादृशो जीवरूपेषु सता, परिग्रहस्य प्रचये च लीना ।

तेत्याग(मोक्ष)मार्गादितय समस्ता, ससारमार्गा इति सङ्गिरन्ते ॥५०॥

न कारुण्ये परमेष्ठिराचो, निष्ठा ववे ये च परिग्रहे च ।

तेषा हि वक्त्रे शिखसार्थवाचो, भयेयुरा नैव च सासु राग ॥५१॥

ज्ञान मुनीना शिखमार्गसिद्धये, पर्यायमानेन ततो ह्यमीषाम् ।

अङ्गोद्वितीना विद्यते हि दान, नेय विम्बन्ति प्रसभ ह्यगीता ॥५२॥

उद्घोषणा वर्तुमल नयाना, ये सन्नयेषु प्रसभ प्रवृत्ता ।

आरम्भमग्ना नहि जैनराचा, हीना वधाधिगदितु समर्था ॥५३॥

शास्त्राणा प्रमा कृत जिनरी सदृश्य धर्मोदय-

शदानाच शमप्ररोधचरणान्यघोस्तराणि सदा ।

धनु सत्परिणामरत्ननिचिते पाठोऽपि तेषा मुने,

तत्तत्साध्यमृतेऽङ्गमुख्यपठन शाठ्य पर सदृष्टशाम् ॥५४॥

मत्यादीनि विबोधनानि मग्निना चत्वारि सन्ति स्वय,

जानानि प्रश्नमाकर भुतमिद तीर्णकरोक्त परम् ।

कारुण्य भयमानचिन्त्युतिवर चित्ते निधायात्मना,

न्त तत्सफल भवेदि पुनश्चम्यते मुचये ॥५५॥

मत्याण्य सन्ति मसाधना इह, योधा स्वरूपेण षण्णेनयुक्ता ।
 आदेयद्वयादिफलं स्वयात्त, श्रुते तु धारित्रफलं न नान्यत् ॥५६॥
 य त्वाधवेभ्यो ॥ निवृत्तचित्ता, न सत्तराणां धरणे प्रसक्ता ।
 निध्यान्शस्ते मतिशास्त्रहीना-अनुपथा वृषपतञ्जनानाम् ॥५७॥

अध्येय मुनिभि सदा गुरुपद्मैराधनातत्परी-
 यद्वक्त्राद्विनिरति शास्त्रममृतं तित्थ मृतगौरवम् ।
 वासोऽनेन गुरो कुले फलभरं तत् मुनित्वे धृतिं,
 मोक्षं परमस्य मयममुखो धम परार्थोऽग्रै ॥५८॥

तद्द्वेषेऽत्र पृथ्वपदने गुणसङ्गयुक्ते,
 भेदैश्चतुर्भिर्गदितेऽमलमागमार्क्षे ।
 उद्देशं च उदितं सन्तलाधनाश-
 चन्द्रोद्यता मुक्तिरासत्सेविनोऽये ॥५९॥

दानं सुपात्रमिति यद्वन्ति मुनीन्-
 स्तत्र सयमस्य परिपुष्पिनिधानहतो ।
 प्रत्याप्तिरस्य मनुते निगधैक्यना-
 द्यत्पोष्यते परमव शतशस्तनान्नि ॥६०॥

मुगारिस्त्रिपण्डित्य नाथो विरत्या, हीनमनसा श्रेणिस्त्रातराज ।
 मयिष्यतन्मीथस्त्रौ सदत्तत्, निनाप्तवगस्य मुनित्वदानात् ॥६१॥

मुनिभ्यो नितान्तं तनोलीद्वयर्गो, नितान्तं सुराजानां धनिधराणां ।
 यत्नामपानोपवृत्तिप्रधानं, तेषां मयात् मयमसाधनं सुराम् ॥६२॥

यान्य परभ्यो मुनिमिर्यदतद्, मुधाऽप्य ह्यत्र रिद्धि त्रिमेभि ।
 दोषोज्झित त मुनिभिर्गृहीतु युक्त यतो याचितमेव तेषाम् ॥६३॥

अफलित न लभ्यत पर पचित्रिया यदा,
 मतो दधतु साधुपूयत तदा तु दोषित तक्त ।
 अरण्यसूतकादिष्वेऽपि दानशून्यवाचन,
 तन्मध्य शस्यतोत्थितो मुनीनाम आहित ॥६४॥

फल वातुर्नात् परिणतिदिग्माश्रितमिति,
 मुनित्वाग्निं प्रेत्याप्य-इति मनसा ह्यभिलषन् ।
 असौ दुष्परकारस्त्यजति च सदा दुस्मयजमिव,
 न जात्वथै(धं) लेखे लभत उदित लेखविगतम् ॥६५॥

दाता चेद्भयतीदृशो मुनिमभिप्रेत्याचराशि क्षिपेद्,
 द्रव्य चेन्नरहित विगुद्विप्रिधिना पाप क्षिपेद्भूरिश ।
 किन्त्यस्य विदधाति नूतनमय पाप पर नानुग,
 पुण्य साममुपैति नोदरहितो दाताऽशनादेमुनी ॥६६॥

तारफ भवोदवे समर्पक गुणावले,
 शोषक समोदले त्रिबोधक शमाचले ।
 आश्रयान्नुनाशने निदाघतापसन्निभ,
 मोक्षसाधवाहमेनमर्चता मुनीश्वरम् ॥६७॥

भयसागरतीरमभिच्छेदन वरसगरनिवरणोन्मिलितम्,
 जिनमागमनुभयितु प्रवण परितपयतीह निरीहजनम् ।

गमगोधचरित्रगुणापणत शिवसाधनशुद्धसहायकने ,
गतसाममनुश्रितधमपद परिचारयतिश्रयतान्छ्रमणम् ॥६८॥

भयमाराधयेन्निष्ठपथ साधयेत् गुणगणावाप्तिनिपुण हृदय धरेत् ।
पापमार्गाभ्युत्त समग्रश्रेणिग मिजराग्रहणग मयमधर द्विदि चिन्तयेत् ।
कर्मशायनले शमपयो वपयेद् गुणिचने मोदमनिश मनसा धरेत्,
क्षान्तिनारानिधि कृतमथ चिन्तयेन् मदनगे नैव गमन मुजनो
धरेत् ॥६९॥

न यस्य रागद्वेष न लेप आश्रिते जने
सचित्तमुन्यसाधने न सङ्गलेश आप्यते ।
ज्वल्लेखपोजतेनसा दिवान्दोऽनदीप्तिमान्,
स सौम्यतागुणैर्जनपु बद्ध आप्तरानमुम् ॥७०॥

स ईश्वर मुनि सदा श्रयेत् भावगुदितो,
द्वयेऽपि यान्ति सद्गतिं मुनीश्वरोऽथ वन्द्य ।
न जैनशामने मताऽधमणरातिरल्पश ,
प्रदीपकान्तिवत्समेपु जायते फल बहौ ॥७१॥

स जैन म्याच्छूठ प्रचुरतरगुणैरुत्तमनिश,
मदा मोक्षोद्योग दधति च परमानन्दकलित ।
शिवाप्त्यै सत्साधु निजपरिक्वतो वत्सलधर,
नमेमहन् शुद्ध निजजननफल नापरमत ॥७२॥

इति सप्तविंशोऽध्यायः ।

। अष्टाविंशोऽध्याय । (श्रमण्यधिनार)

जैनाऽसौ श्रमणीगण शिवपथोत्साह धरन्त सदा,
पदयेन् स्वीयकुटुम्बलोकललनावर्गान्मुना सादग्म् ।
स्त्रीत्याज्जन्मन आरतोऽपरजल निशाययो जीवित-
स्त सरक्षणमानभक्तिरूपे पुण्याच्च धर्मोद्यत ॥१॥

त रक्षन्तिजसारसु दरतरस्त्रीसार्वमध्ये धरन्,
तस्योपासनया स्वकीयजनन सम्प्राप्तसार निवम् ।
मातास्त्रीभगिमीमुरा प्रतिदिन स्वस्योत्तितो मानये-
देन चेप्रविधीयते यदि तदा सन्ध्यादृष्टतामाश्रयेत् ॥२॥

स्त्रीभ्य पुगज्जेरुनिधान् प्रचरु सुदाम्णान् दरतराप्रगाणाम् ।
सह्रामलभान् महतो भयद्वरान् योऽसौ मुरारि समदीक्षयत्
स्त्रिय ॥३॥

मात्रा पुरा सप्त वरा मुपुज्यो व्युद्ग्राहिता कृष्णपुरो विमार्गणे ।
या स्वागितीत्यस्य वृते स रिण्गुम्ना नेमिनाथ सकला समपयेत् ॥४॥
द्वारायस्या त्रिदाह जिनपतिमुरगतो भाविन वेदायित्वा,
शाम्भ-प्रशुम्नहेतोमरणमुरावृताभाभिदानाद् मुनीशान् (तमोऽत्तान्) ॥
पुया तत्राखिलाया प्रघननवृत्तयेऽद्रापयद् घोषणा स,
य वत्रिदीक्षित म्यात्तनुचमुत्तनन निरदिष्यामि तस्य ॥५॥
पर महमान् जितराजपाश्व, गदयादिलोकान् समदीक्षयत् स ।
रिण्गुम्नवाभारणतो न्यवद्ध (भात्सी) श्रीजिननामाऽचलितस्य

भायम् ॥६॥

निप्यापणा मुनिपतिभ्य चपार्णित प्रागं,
यत्तीर्थनाम जिनपते परिवदनाथा ।
तद्वारित फलभर मुनिकाचनेन,
सेवापराभरभगोदलनाय दीहा ॥७॥

मगधदेशरिमुर्नृपनायको, विविधदृष्टभरेण समप्रयन् ।
बहुवमा ललना जिनवीरस भ्रमणमागमय समवारयन् ॥८॥

विविधशास्त्रमुधारससेवन , (फल) भ्रमणदृष्टिदुष्प्रफलानता ।
स्वयमशक्तित उग्रप्रमत्तितो, भ्ररतोऽपि पगन् कुरुते मुनीन् ॥९॥
नरा यथा मोहविमागणोद्यता-स्तथैव नायों भवभावरभेदिका ।
दुर्गं सुदुर्ग व्यतिष्ठत्य मोह-मन-तर-घाट् प्रविनाशयन्ति ॥१०॥

सम्यस्त्यलाभात् प्रथम मुदीर्षा, भेया स्थितिर्मोहनृपस्य सीमा ।
अतान्य ता चेहलना समीयु प्रयान्ति कैवल्यमिमा (ममू)
न चित्रम् ॥११॥

स्त्रीधर्म्य हेतुर्यन्भूदमु सा-ऽनन्तानुगन्ध क्षयितु समर्था ।
सा किं न शेषा प्रवृत्ती क्षिपेत भागे क्षनन्त बलमेव तासाम् ॥१२॥

(दर्शने विवर्धक च कम यत् प्रगीयते,
क्षेपकोऽस्य साधुतोऽपि निजरदसहृदयकम् ।
अस्ति चेन् समयताऽङ्गनाजने तदाश्रिता,
तदा सदा म किं भवन्न साधुतापदान्वित ॥१३॥

न चाम्बर विरोधमाहू चरित्रसम्पदा मत,
यतस्तनोर्न विस्त्रिदन्त्यदाश्रित ममत्वहन् ।

न धर्महेतुतो मता तनुर्ममत्वसाधन,
तदाऽम्बराणि किं ततस्तथाभूतानि सन्ति न ? ॥१४॥

पत्यौ मृते तदनुषङ्घिदिहाङ्गनाजः ,
स्नेहाद्विशेषादि चित्ता जनतासमक्षम् !
तस्यास्ति दुस्त्यजमिदं किमु चीवरं यद्,
नाना न सन्ति बहुश किमु योगिकान्ता ? ॥१५॥

स्थानानि सन्ति ललनाङ्गगतानि जीव-
ससत्तिमन्ति यदि नैव ततश्चरित्रम् ।
तासां तदा पुरुषकायगतानि किं नो,
चिद्वे शुद्धं जठरभाग उदीक्ष्यतेऽक्षी ? ॥१६॥

पट्टकायजीवयतनाप्रयतन्य न स्यात्,
पापस्य देश इति वारिधरेषु सिद्धा ।
१ हङ्गनासु यतना नहि, जीवबोधात्,
तत्केयलं चरणयुक्तममूषु (१ स्यात्) किं न ? ॥१७॥

अध्येतुमर्हा नहि दृष्टिवादः, स्त्रियस्तदाऽऽसा किमु केवलं स्यात् ।
॥ जातिहीनाय चरित्रदानं, ततो ३ किं सोऽयमप्युपयान्नो ? ॥१८॥

जिनादिकल्पा न भवेयुरष्टा-अद्यानो(उ)नयपा विधिशालाकाङ्क्षात् ।
॥ कोनत्रिंशच्छरदामघस्ता-च्छामण्यमानोऽपि न पंचलं किम् ? ॥१९॥

भवेन्मनः पययवेदनं न हि, त्यक्तो न यावद्ब्रह्मकार्यभारः ।
ततो न किं स्यात्स्वकलिङ्गशूये, सावदयमुक्ता पथमत्र भक्तिः ॥२०॥

नाथ प्रकृष्ट लब्धतां प्रयान्ति, स्थान तत किं परमयशसा ।
पापोपचिन्या नहि ता स्वतन्त्रा, धर्म तु कम्मा परतन्त्रयेनु ॥२८॥

न धाम्नि साम्य त्वथ उर्ध्वगत्यो , स्पष्टो विरोधो जिनराइनिचारे
(न निनेन्द्रमुप्ये) ।
समनसोऽप्यायिमियति माऽन्य, स्थान युत कवलशाश्रतभिया ॥२९॥

एष प्रभावोऽमम आहृताना, नवाचरोवेऽय पुराण (रोऽप) नाशे ।
अन्यभमासा प्ररलो जगत्या-मसौ तत किं न शिर हामूपाम् ? ॥३०॥

विकल्पभेदान् प्रविदशयद्मि-भाष्ये न्यगादीत्यरलिङ्गभेत् ।
भेदो न चोक्तोऽत्र मनोविशेषे, लिङ्गोद्भयोऽस्तु प्रमदामु मोक्ष ॥३१॥

क्षियो जगत्या रलु दुष्परक्रियाः , प्रेतऽपि पत्यौ मरणावधि यत् ।
यमेव रक्षति सदा म्यदील, मृतपु दारेषु त्रास्तथा नहि ॥३२॥

रक्षायै स्वकशीलरत्नमुनिवे कीटि यथाना परा,
या मत्यो जगतीह मुन्दरतरोद्गाथा न किं सेहिरे ? ।
' तासा शैपितपापिका गुणपरीमाप्या दशा को नर ,
अह यादृतकुलुतिस्त्रयमने नेत्राणमौघरिताम् ॥३३॥

अर्द्धा हि धमन्य पत्रितताभृ-न्मूल सदा जीवगत सुमायम् ।
तेदोपयेद्वर्गगत मुरामा - म्ना मुदुमार्गा भ्रमणीमुसद्धान् ॥३४॥

वने कुले चापि भवत्यमुय, आह्वा म्वरीयामनथा निवेष्टुम् ।
निवश्य तग्मिन्द्रमणीममृणो - द्दह गणीश भ्रमणीधरयु ॥३५॥

निवश्य ता साधव उग्रसत्त्वा, ग्रामान्तरे वासमुपश्रयेयु ।
वासो हि मामद्वयमेव धाम्नि, गणोद्गुग्मा अपर तु नेया ॥२९॥

प्राक् प्रत्युपेक्ष्यापरधाम पृच्छा, योग्य मुनीशाय निवेदयन्ति ।
मत्वा निराधामुदारभास नेतु पर धाम नवेयुरार्या ॥३०॥

यत्राऽऽरोधस्य नृपा गताध, कुत्रन्ति देशान्तरगन्तुषामा ।
रक्षापुरोग नयन तथाऽऽर्थे - स्तीर्यन्त आर्या शुभसत्त्वरक्ष्या ॥३१॥

गणोद्बहा नैव समं मुनीशा, आर्यागण वक्तयितु समर्था ।
आर्यागण वक्तयितु क्षमो यो, भवे तृतीये शिखरो ध्रुव स ॥३२॥

सूत्रे हि पद्यापणररपनाग्नि, द्वितीयभागे प्रथमाङ्गसत्थे ।
गण्यान्पिगतात्पृथगुक्त जातै , मार्यासु धत्ते गणधार आक्षाम् ॥३३॥

यथा पदानि प्रथितानि गच्छे, सुरीश्वरादीनि सुसाधुमान्ये ।
तथाऽत्र पद्मापि महत्तरीमुखा - न्यन्याणि साध्वीगणपालकानि ॥३४॥

आर्याऽपलापे त्रय एव भेदा , सङ्घस्य वा पञ्च न चेदमार्यम् ।
तत्सूत्रभेद प्ररणो हि मन्यात , साध्वी युदास ननु नामचारी ॥३५॥

कस्या अपि स्पश उदम्यते स्त्रिया , स यात्वसौ त्याज्य उदारसत्त्वात् ।
स्पश पुम्पस्य तथा द्वयोर्भवे - रुचारित्रसारस्य यथाश्ररक्षा ॥३६॥

धामद्वय तत्पृथगेतयो म्याद् , गमागमो नैव च प्रवेश ।
यथा तथाऽन्योऽन्यममागमो न, यथार्यतव्या जिनशासनाज्ञा ॥३७॥

अतो यथाधि श्रुतमागरे ध्रुते, वर्षादिहेतोरपि धाममध्ये ।
 उवस्थिति शीलमुसाग्रायै, न पत्रम स्याद्वहिणा न चेशणम् ॥३८॥
 रूपा अमण्य सकलम्बशक्या, समस्य महधम्य निरागमिद्वयै ।
 अकापुम्या अमणीचाम्य, (रणा)ष्ट्रोपमर्गात् सूरिकालकात्या ॥३९॥

गणभक्षकम्भू चत्रतू रवण प्राग
 दशानहतिशक्ती आर्यिकाया प्रसामम् ।
 रचिरमुनियिहीना दुष्णिनीलरुद्धा
 सकलजलकलामिरार्यिसा धातुमुक्ती ॥४०॥

परिपेल्वसत्ययता श्रमणी, शिरमागपरा नितरा विमला,
 शिगुशाल्तपम्य जराज्वरिता, किमु रक्ष्यपदानुगता मता ।
 रहिता घतधारणया गृहिणो, यदि तामसहा पटयेयुरिह,
 घतलोपमधिप्रयति प्रवरा, तदुदाहरको नहि सरिद ॥४१॥

तत्त्वतोऽतुमाग्रहि स्ववेदधारको त्रिभु
 यत ममन्वेदनाशमम्भरा समस्तविद् ।
 वैपदेहमभितो विकार आत्मनो ननु
 न बाधते यत सरो न मोहनातिसम्भव ॥४२॥

यदि च सङ्गमात्रता विद्याधिकाऽस्ति केवले,
 मरेण्टे सतीह कोऽपि चीवरेण वेष्टयेत् ।
 तदा विनाशि केवल किमुरीकृत नहि ?
 यदाङ्गनाशकेन चेतदा तु नश्यति तुतम् ॥४३॥

यदि च सहनन नहि योपिता, प्रथममेतदरिष्टमवाससाम् ।
यत इदं नहि जैनमते कचि-द्व्यति कीकसतो जनकाभितार् ॥४४॥

मह्नी यो जातिमाप्तो नरभयसहिता स प्रपु केवलाय,
सहनन यो धिभर्ति सकलसुरगतिप्रापणादात्मभानि ।
विघ्नाना घातिजाना क्षणभरवृत्तितो नाशमाधानुमर्ह,
मत्वेद सरयदा शिवपदमयिनु द्रव्यतोऽर्हा भुते न ॥४५॥

वेदो नपुसकमपि पुरदाहृत्य-श्चैद् द्रव्यतो न विन्धाति विवाधमाल्या ।
भारान्ते ते प्रवग्माप्य बल यथोऽपि, श्रेणे क्षय ननु प्रजति न
कापि शङ्का ॥४६॥

प्रवरवरणासन जगति जिनगासित, द्रव्यमेकातिक न ह्युनाच,
प्रबलतरमोहत परवशितचेतनो द्रव्यमेकातिक प्राह मूढ ।
सिचयचयनाथन द्रविणललनाशित वेदमाहानुयुक्तोऽप्यमोक्षि,
शृणुत सुजना जनि वरसुफलसाधनी वाचमाधत्त चित्तै स्वकीये
(श्रद्धुता) ॥४७॥

षामोऽन्वितात् सितपद्मद्वन्द्वि-भ्यगणा, जात प्रभव इत्यभरत्तदङ्गा ।
प्रान्ते कृते जनतयाऽभ्यरसस्त्वजाते, दिक् चैव मेऽभ्यरमिति प्रतीता
तदारथा ॥४८॥

प्राक् पाम्बनायजिनपम्य वभूव सह्य,
साधुदुर कलितसर्वसितादिघणम् ।
वद्य दधशरमतीथगतस्तु शुभ,
क्यात ततो जगति शुभपटा इतीमे ॥४९॥

ईर्याणा नहि साधुतामनुमता निर्गन्त्राणा यतो,
रात्र्यावौ लघुनीतयऽपि निरयन् कुर्यात्कथं रक्षणम् ।
जीवानां करिषादबद्धिं दधत श्वेताम्बरा आयत,
पादान्माननमस्मि सम्भरपद जीवायन निश्यपि ॥१०॥

सून्माणा नहि रक्षण भयभृता यत्र बिना यातिनो,
नर स्याद् भ्रमरोपम हि गमन भामादिदृष्टोदते ।
निपात्रस्य कथं महोज्झिती पर स्याता त्रिषोपत्रिदा,
हा । हा । निश्चितनष्टमूलचरणोऽमो नग्नरायो मुनि ॥११॥

यथा जिनानां यरतीधनाम्नो, भोगे भवेदिन्द्रमुखैः कृतायाः ।
मत्प्रातिहार्यान्निराचनाया, अरागभावात् न दोषलेश ॥१२॥

नष्टचने तत्प्रतिनिम्बराणे विचित्रवस्त्राभरणैरुधानाम् ।
ना चेदसौ तर्हि कथं विचित्र-वस्त्राञ्जलापिक्रियतेऽङ्गदर्श ॥१३॥

निषेक्षित्राधारा परिणतिमिता विश्वनिपये,
यदेक निर्माय प्रदमगुभक्त्याऽस्ति न विरति ।
म्रिया लुप्त्वा शाटां परिणतिमितोऽसौ जिनपते
बिलोपायाऽश्णोऽस्तु शतमुखनिपातो विधिक्षत ॥१४॥

दिग्ब्रह्मैललनागणैर्नदनुगैः शोच्य द्वय स्वातरे,
सम्यक्त्व कथमाप्यतेऽधिगमिक सूत्रं च योग्यं कथम् ।
चेत् माध्या, नहि सा पुन श्रुतमृते साधो प्रमद्वे तथा,
वृत्तिभद्र उदीयते तत्र । इत चीरेण नाश मतम् ॥१५॥

सहस्रार्ताता स्त्रियोऽगु शिवपद्मसम प्राप्य वैरत्यमर्ष्य,
 प्रवेये ते हि जग्मु सचरणभविनो ये नु चैते पुगास ।
 तत्रेयुर्येऽव्यभया न च पुरुषररा नैव चैता अनाय,
 प्राप्याऽरुणा सञ्चय त्युस्तदपगत शुभम्याम्नि याग प्रसार ॥५६॥

श्रीआदिनायेन त्रिघेरिघात्रा, बोधाय मुस्ते भरताजुजम् ।
 आर्य, ततआप स बाहुमाधु-निर्मन्ययोषे हामितप्रभावे ॥५७॥

चलितमपि चरित्रा-नेमिनायस्य धन्व
 धनपथलदनायै योषदेश सतान ।
 स्थितरचरणोऽमौ बोधमाप्य प्रजात-
 सत इति न समोऽय राजिमन्या प्रयत्न ॥५८॥

मूपेपु वया नृप जाहत ओ-सुहन्तिपादाम्बुनभृद्गुरुप ।
 श्रीसम्प्रतीति भरत सशोभ, चकार यश्चेत्यमुन्नेरिभूषै ॥५९॥

सुम्नितस्ते भरत त्रितण्ड, स्वदीक्षितानेकमुनीन्द्रवर्ष ।
 प्रन्तारयामासुरनेकशास्त्रा-प्रशास्त्रयाऽशेषधरा सुसाधून् ॥६०॥

तानाचार्यान् विविधविधिना पालयन्ती जिनाता,
 धमम्योमा सखलमुहृतिना भाविमोक्षप्रधानाम् ।
 स्याति चक्रे प्रयचन्यशसे सोदरेणातसद्गान्,
 नान्ना यथा प्रवरमतिधनाह्वयगिर्यायधर्मा ॥६१॥

मात्रा गुरुभ्योऽर्पित आर्यवत्स , पण्मासमात्राप्रयस्कवाल ।
 सोपाश्रये त धृततल आर्या , कथ न सहधस्तदुपक्रिया स्मरेत् ॥६२॥

जैनोऽसौ विधिरहधाति हृदय स्वया जनाना मनि,
जैनेन्द्रे वरधमकमणि परा कर्तुं सुवासोत्तराम् ।
चिन्ता तत्र निशेषतो निजकुले मात्रादिवे स्त्रीगणे,
ता सफरीकुरुते अमेण सुपृथार्यासङ्गतो बुद्धिमान् ॥६३॥

आर्याणा महिमाऽयमाप्तयज्ञसा वशस्य यन्निश्चल,
शील मेरुनम विमर्ति छलनालोष ममसोऽमरम् ।
तत्रोऽत्र भवेत्तदीतरकुले जात नर न त्यजेत्,
शीलेनाप्तयशा भवेच्छ्रमयुषा रामगरक्षो भवत् ॥६४॥

यपामार्याकुल नो सुदृढतृप्तिविधौ शुद्धमागप्रदष्टु,
धर्माचारे प्रीणा सुदृढतरग्रनि वेष्टुमर्हाऽयलानाम् ।
शुद्धा धमस्य चेष्टामपरपुण्यत स्याच्च धमप्रवृत्ति,
स्त्रीणा नो तत्र शील भवति क्षत्रजुशीला धमनाम्नाऽधमना ॥६५॥

आर्याकुलेनापि तधात्र काय, आदयो यथा स्यु सुदृढोद्यता दृढम् ।
वर्गो महान् यत् पुण्यादधाऽऽसा, कुल च धमप्रवीण व्यग्राम्यन् ॥६६॥

यथा च मोह न व्रजेयुरय-कुलोत्थिते पुंसि पराध्व धर्मे ।
भवयुरेवा धृतधारितृत्तै, सत्कारमाप्त्वा भमणीजनेन ॥६७॥

निमर्गसम्यक्त्वमुदीरित भुते, आद्धामकाणा प्रवर तदेतद् ।
आयाननाद्धमपरायणत्व, जात समारयात्यवताननस्य ॥६८॥

शोभनस्य कुलधमसद्विधे-र्या पुन फलपरम्पराऽनघा ।
भाविनी भव इहापि ता पुन-दग्येयुरादिना न चापर ॥६९॥

श्रमण्या सत्कार विपुलविधिता श्रावकजनौ,
 विदध्याश्रित्य चेत् कुलमपि सकल तत्कृतिपङ्क्तम् ।
 भवेदेव धर्माद्यमपरहृद सर्व उदिता-
 जिनेनै सद्धर्माच्चलयितुमल नाऽमरगण ॥७०॥

जैनोऽसौ धर्ममूल विनयमधिगतो धर्मकार्योद्यतेषु,
 साध्वीयोगेषु यस्माज्जिगणयतिना या गुणाना प्रसप्ति ।
 ता सर्वा मूलरूपा विशदतमगुणामेष वर्गा दधाति,
 मान धत्ते गुणाना य इह नरगणो धन्य एषैव जैन ॥७१॥

इति अष्टाविंशोऽध्याय

। एकोनविंशोऽध्याय । (भावकाधिकार)

जैनो यो मनुते भगवियमदता सूस्माज्जिगोदाद्वदि-
 निस्तरण तदि दुष्कर परकृत लोकाभुभावो यत ।
 सम्मील्याश्रितभययाऽवनिचिति दु खित्वभाव धरन,
 निर्मायाऽल्पमसुश्रित नयति तनेद फल स्वोद्यमा ॥७१॥

एव क्रमेण समिलायुगयुक्तिगत्स,

मोक्षस्य भूमिमनया नरता च तत्र ।

देश कुल प्रवरजातियुत लभेत,

सुगद्वमेकमलमनुत आत्मयन्नात् ॥७२॥

मोक्षस्य सश्रुतिमय क्षिणुतेऽय्ययोधा-

द्वयोनसप्तनिमित्तमधिका च विद्वित् । ।

पाराशरपु तितग त्रिकोटिकोटि,

तैव तथापि ह्यभने भमणागमयाम ॥३॥

भयत्यभाषं परिपश्यमान, भयद्विपाशान्दुपयशस्थित ।

वृत्तिभयेदामा ईर्ष्या या, भेदगु भारी वृत्तिशमभाषे ॥४॥

न तादृशीयन्तमग्राटयनो भय, प्रस्फोरयामास वृत्तिं कदापि ।

गीत ह्यपूर्वं तत पथ विहै-रप्राप्तपूर्वं करण वृत्ति ताम् ॥ ॥

नैतत्त्वम्यापि पृथ जगदुभयतो वचयित्वाऽऽमयन्त,

जात कस्यापि जन्तोर्न भवति भयिनो भाविनीदृश्वि काहे ।

तद्वध स्वात्मयने प्रचुरतग्वले शरारित भयभाषाद्,

जात भाद्वत्त्वमग्मान् परममभिगतां शुद्धमम्यकन्यलप ॥५॥

एतन्निषेते निधायेतरजनद्वय सत्त्वनिष्ठां प्रमाय

शुद्धया धमरागो जिनगुणनिययऽमिमहो द्यावृतां चेत् ।

सत्या ज्ञेया हि सगमिन् परिणतिरमला शास्त्रवाक्याश्रयेण,

स्वमिन् ज्ञान यद्वा न च परवदिनो नैतदपराधताभाक् ॥६॥

सत्त्वेऽस्य म्यामनोऽपि प्रमथति रजिरा नित्यतान्द्विनेऽरे,

जीवादी म्यात्पदाङ्का भविरमरासऽकम्पनीया सुयोयान् ।

द्वेषाऽस्या दुःखाग्नि कल्मनुषृणयोद्विग्नता जमयाद्-

मोक्ष हीन मनश्च न भवति कणमलत्त्वभूते (माध) दुरात्मा ॥८॥

सम्यक्त्य शुद्ध (माय) रने वृजिनचयहते प्रापित तीव्रभाषाद्,

यनेनामामल्यकरणहृनिभरे म्यान् प्रवृत्ति भुनत् ।

श्रमण्या सत्कार रिपुलविधिना श्रावकजनो,
विदध्यान्नित्य चेत् कुलमपि सकल तत्कृतिपरम् ।

भवेद्वध धर्माद्यमपरहृद सव उदिता-

जिनेन्द्रै सद्धर्मान्चलयितुमल नाऽमरगण ॥७०॥

जैनोऽसौ धर्ममूल विनयमधिगतो धर्मकार्योद्यतेषु,
साध्वीयगैषु यस्माज्जिनगणयतिना या गुणाना प्रसक्ति ।
ता सर्वा मूलरूपा रिशदत्तमगुणामेव यगौ दधाति,
मान धत्ते गुणाना य इह नरगणो धन्य एषैव जैन ॥७१॥

इति अष्टाविंशोऽध्याय ।

। एकोनत्रिंशोऽध्याय । (भागवतधिरार)

जैनो यो मनुते भगवन्निमगता सूत्राभिगोदाद्वृष्टि-
निस्सरण नहि दुष्कर परश्च लोकाभ्यासो यत् ।
सम्मील्याभितभययाऽपनिचितिं दु रित्यभावे धरन्,
निर्मायाऽन्पममुश्रित नयति तन्नेद फल स्वोद्यमात् ॥७२॥

एव प्रमेण समिलायुगयुक्तिरत्स,

भोश्रस्य भूमिमनवा नरता च तत्र ।

देश कुल प्ररजातियुत लभेत,

सुभ्राद्धमेकमलमनुत आत्मयन्नात् ॥७३॥

मोहस्य सस्थितिमय क्षिणुतेऽयरोधा-

देवोनसज्जनिमितामधिषा च किञ्चित् ।

तदा म्याग्नाद्वार्ता प्रथमरथान्तपुत्र ।

कथं मोक्षो जातोऽपश्चरिष्यामि न स्थितिर्नित् ॥१४॥

यथा पाया युजान्धवदितम्मायसचिर

भवन्तीष्टोपत्तौ कृषिच्छिन्नैर्द्युतिमयी ।

मत्सर्पाद्यप्येषा पचनविधिर्निद्रितु करणा

तन्नाऽज्ञाननाजाम् प्रथमकरणाभ्या इह ॥१५॥

जीवन्ताधिगत निमग्नजनिम मत्पत्त्यमादौ १ यथा

तजायेन सुरीरिगिरमम गद्योगनद्वाह्यत ।

भाद्वाना वरयोगाऽधिगमज प्राप्ति मुगतास्य २,

मयोगैवधन न कायगुदयेन कथापीठमिद्विप्रम् ॥१६॥

धैर्येभ्योऽपि य जायते जनिभूता सम्पत्त्वमेतत्पर,

धैर्यानि प्रतिविम्बमतिपुत्रायेकाकि ३ भावराज ।

सुनेत्र १ य तानि सन्ततगिहार्थाया पद जायते,

धैर्यानि विविम्बरात्रिसपुत्रा योग समूहोचित ॥१७॥

जिनवरागमपारङ्गो मुने , गुहिरारागमवन्मुख्योरिते ।

मयति सद्वृत्तगुत्तरताभिज्ञे, मुनिवरागमन समवायत ॥१८॥

समन्ता क्रिया धर्ममय्यो ज्ञाना, म्यु माहृषर्यान् समूहे मयत्तन ।

शुभामपास दधता लघु म्या, धर्मोक्ततातामपि धमना ॥१९॥

धर्मो द्विपाऽऽद्य महकारमाध्यो विचारमाध्यञ्ज भवेद् द्वितीय ।

धामध्यसाध्य द्वितीयेऽपि तस्मिन्, तेनचित्तरक्षापरिवधानि ॥२०॥

अन्धोऽरण्यं प्रयातो यदि शुभसुदृतो दशकादध्याया,
वेदपोऽगुध्रभावी दुरितचयघरो याति मार्गं भ्रमाह्वयम् ॥९॥

यथा न भाविभाग्यवान् वृथोपदेगदायकान्,
शरणमेति भाविसौरयसम्पदा समन्वयात् ।
तथा कुतोऽर्थ्येतन्मतानि मन्यते न दर्शनी,
मन ततो हि दशने सति ध्रुतं शुभं ननु ॥१०॥

एव प्राप्तं स्वयं न्याच्छुचितरमनसं स्युः परेऽपीदृशाश्चेत्,
सयोगः भ्रातृर्नैव भवति नियमतो धमकल्पद्रुमाम्बु ।
सयोगा सयरूपा निखिलजनचर्यैर्लब्धपूर्वा ह्यनन्ता,
सयोगः भ्रातृलोपे भवति तु कतिचिज्जमभावात् भूरीन् ॥११॥

सम्यक्त्याराधनं यद्भवति भवभूतो रजयित्वा त्रिरादि,
साताष्टौ जन्मभावात् परत उदयो वसतो मोक्षधाम्ना ।
एव भ्रातृरपि त्याजिनमतरमिषैस्तद्वत् स्वस्य योगो,
ज्ञात्वाैतद्भक्त्यं शुचितरमनसा सादरं भ्रातृलोके ॥१२॥

कुलं सच्छास्त्राणां सदृशमनघं देवमणिमि-

यथा तान् भाग्याद्भ्यो भवति नर आराधनपरः ।
तत्राभयत्वं न्याद्यदि च परिपायगतिमन्,
मुसम्प्राप्तं ध्यान् भवति जिनमागमतिमान् ॥१३॥

यथाऽभ्यासानां न्याजिनपरादितर्थात्पठनं,
घने मोहे क्षीणे पुनरपि च तस्मात् क्षपयति ।
वकाराद् पाठे सुगतिगमनं धमकरणान्,

मुष्पापा जगतीह जैनमतिनी श्रद्धा समन्नाङ्गिभि

सम्या दुष्करमेव मौम्यमनसा मुस्त्यै ममागधनम् ।

आप्तौ विन्नरराणि कमदलिहान्युद्वेष्टयेद्धयना-

ऽऽरम्भार्थोत्तिकुमोहरक्तमनसं स्यादुष्कर पालनम् ॥२७॥

प्रेषाञ्चिन् फलभावनान्तमुमगा श्रद्धा नराणां यत ,

भसार भ्रमना भवाभ्रितिमता विज्जोत्करोद्भूतय ।

म्वल्पान्येष द्वि साधनानि मतिमत्तममगमागेद्धया-

न्येतान्यात्मगत्यातिरिक्तसहितान्यथप्रदानीह नो ॥२८॥

सम्येय भवमायतानयता ता नेतरेऽर्हा शर्ता,

चिन्तामण्यमरद्रुमातिपरा नञ्जान्तरा सन्वृतिम् ।

सम्यग्वेपु भवेत्त चेमुधिकया तेषामनाराधना,

तत्साध्यं फलमश्नुतऽत्र तदिनाहञ्जामने सद्रुचि ॥२९॥

प्राप्या श्रद्धा सुगमं स्मृतिपरिजननं स्यादुणाणां समूहो,

आर्गानुआयनत्रीं मुनिपतिरधिना पञ्चयुक्ता च त्रिंशत् ।

ज्येष्ठ धान्य प्रभूत मयति यन्नि मुनि शक्राय त भूरि,

आद्यानां भाग्यमेतत् प्रचुरतगुणैर्नासितं यत्तुदुस्वम् ॥३०॥

एषा गुणानां मुठभा म्वसत्ता, स्वतमन प्राद्मुनिशम्भरूपा ।

हेतुर्भवेत्तत् सुमयनैव, भाग्योदयोऽयहगुणाजयेषु ॥३१॥

निपगृहं पुनराप्तमुमंस्कृति, यदि भवेत् मुद्रतावनयधने ।

इतरथा वृणुञ्जसमुद्रम-मज्जमेव न रक्षणवधने ॥३२॥

इस्ते समुत्पत्तिरथ प्रयत्नात्, स्थितिश्च वृद्धिश्च ततः प्रसूते ।
समप्रमेतत्समुत्पायसाध्य, मत्वेति कुर्यात् सततं सुखद्वयम् ॥१॥

प्रचलत्तरपुण्यतः कल्पनातिगमुरथ, साधनैः सह नर शुद्धमेति,
प्रचुरतरमोदजः सञ्चितो नहि भवेत्, प्राणिनः शृणुधरः कृष्णालेश्य
(तीर्थमोहः)

सुगुरुचरणश्रितः शास्त्रशासनयुतः प्राप्नुते जिनमतः स्वल्पयत्नात्,
अपगतकुम्भकः सिद्धान्नधमको मन्यते सुरकरः आद्वयम् ॥२॥

आत्माऽनादितः आहितो धनमतेः मिथ्यात्वपद्मोदुरे,
नैव ज्ञातमनेन सुदरतरः नित्यस्वरूपः निनम् ।
तत्सर्वं चित्तराजं यत्र विमलशोभिर्भरेणेहितं,
भन्येभ्य उदयाय तन्निगदितं मन्या जिनः मानयेत् ॥३॥

रागद्वेषमुत्सारिवर्गविलयाज् ज्ञात्वा समप्र जगत्,
स्थावादाङ्कितसर्ववस्तुनिकरः भयाय मोक्षाप्तये ।
योऽदिक्षद् विनयेपिणे मननभूरूपः स्वरूपः परः,
जीवाद्यवयवस्य तच्छुचिमना श्रद्धापथं नामयेत् ॥४॥

भारा भविष्यन्त उगाररूपाः-स्वदा यदा क्षस्तमना इदानीम् ।
जीवस्तथाऽसौ शुभशास्त्रसन्ते-स्ततो यतिभ्यः श्रवणं त्रियेत् ॥५॥

ससद्ब्रह्मेदन्यो रुचिततरवस्तुनिपयः,
स स तोष्यो दत्त्वा दलितविषयादिवस्तुमननः ।
स से य म्याङ्गैर्निर्हपः विषे सेयनगतात्, ॥६॥

पापप्रहाणस्य समस्तधर्मे, सु-यापनत्वात् सुरभावसाम्यम् ।
गुणे चतुर्थेऽच्युतसीम्नि तद्वद्-दशाद्विरर्चि धितवत्यपीह ॥४८॥

भ-यन्वपाकेन यथैव भ-या , क्रमेण सम्यक्त्वसुरान्यत्रापि ।
स्नानानि तद्वद्भवित-यतागुणा-न्मुक्तिमवित्री लघुर्दीपकालान् ॥४९॥

ततो न दीर्घेऽमरजीविते वा, लघुन्यपीष्टस्य विलम्बचिन्ता ।
भावा द्विधाणुग्रतसहिता वा अन्यथा न तत्राऽस्ति मिदा सुरत्वे ॥५०॥

सम्यक्त्वसत्त्वे यदणुग्रतानि, योग्यत्वभाज्जि परथा न चैव ।
गाताथनागैस्तु यदुत्तमेतत्, त्रसेतराणा मननाद्धि योग्यम् ॥५१॥

गुणरमो य प्रतिपादितोऽभिर्मै , स प्राप्नुणाना स्थिरतादिमिद्व-ये ।
न चाप्रमाणा भवितव्ययोगा-दुपागताता विनिषेधनाय ॥५२॥

नित्य सम्यक्त्वशून्या अपि जितवचनादोषत साधव स्यु-
म्रेये द्वेभाव परिणनिगुचयोऽनन्तसङ्ख्या प्रयानि ।
सम्यक्त्वानाप्तिहेतुयत न्तितरा ग्यायते जीवरत्ना,
तरमात्मैर्याय सोचिन तु गुणहतये तत्त्वविद्भेदमेतत् ॥५३॥

अमयत सयतता वदन् यो, मतोऽस्ति पापत्रमणीयमध्य ।
शून्य स साधु यगहारधृष्ट्या, तथोदिति सयमिरन्दनाय ॥५४॥

सम्यक्त्वचिद्धानि शमान्धिकानि, निजात्मनि ह्यात्मिद मतानि ।
परात्मनि ह्यातुमिद तु धम-रागान्धिकानि प्रथितानि शास्त्र ॥५५॥

एव च तत्त्वात्परधमयानपि, स्वाचारमात्रित्य चिने-द्रधर्मो ।
साधर्मिक त मन्सा प्रबुध्य-माने न मिध्यात्वणोऽपि भावी ॥५६॥

निनगद्गे तु गुणा स्वजने पुरा, यदि भवेयुर्गैति मुम्यताम् ।
निजकृत्यादि सम्भव ऊरु, वरतर त्रिकसप्तमिता गुणा ॥३३॥

अनाम्यकुम्भ शुभवासनामित , प्रशस्यते प्राप्तवरै प्रकामम् ।
तथैव ॥ स्याज्जिनधमप्राप्तिसौ-ऽनाम्य कुताध्यै स धरोऽस्ति
जैन ॥३४॥

एवन्नभागं शुचिसौम्यरम्ये, शुवासनालेशविमुक्तिशुद्धे ।
लोकोत्तमाना शरणे प्रभूणा, ध्यान सदा मङ्गलकारकाणाम् ॥३५॥

एताश्चो गुणवतो जिनसिद्धसाधून्,
धम च यो धरति नित्यमरागरोप ।
सय म ण्य परधर्मगतान् समूहा-
च्छ्रुतो यथा मणिगणोऽमरराचजाते ॥३६॥

जिनययान् श्रुतसारप्रियोधन कृतपरस्परधमधिरोचन ।
शिरपद् प्रति यत्नयता समा रुचिरतो भवतीह सुनोऽन ॥३७॥

परमतानि कृतेषु गुणान् बहून् जगति सर्वजनाभिगन्ति ॥
जिनभाज निजरूपमुपानय-श्रुत आह दुर्गात्मन आश्रयात् ॥३८॥

यतो यताना निजरूपता तत-श्चारित्रमोहोऽनुमता विवन्धक ।
कानि नान्येन दुर्गमरान्य-यतानि मुक्त्वा जिनराजमेकम् ॥३९॥

चारित्रमोहस्य विवन्धकत्व, पापाभिष्टेनैति तत्प्रतीते ।
तस्याभिताया प्रतिवन्धकत्व, रुचेरन ताश्रितमित्यन ता ॥४०॥

धर्मादिद्वार्य सुसहायनिष्ठ महायक्षा धर्मपरा मयैव ।

जनकभग विदधीत भक्तिं, कुटुम्बिलोकारिणायकारिणाम् ॥५९॥

मनोऽनुमृत्याऽप्यवमायभाया-ऽन्यथा मनोवर्जितनातिमानाम् ।

तन्वयात्वेऽपि मसाधने नरे, भयलघृत्ति सखला मसाधना ॥६०॥

मनश्च कायन तदीयरर्गा-नादाय निष्पागत आत्मरूपम् ।

कायश्च जीवस्य गृहीतमधो-ऽनुमृत्य तद्रूपमयो यन म ॥६१॥

सुमातुरत्न नपहीनराद्ध-मनुद्धमत्तना स सुमोय गहम् ।

यान्त गृहश सममापिपत्त-श्रे प्रजग्ये किमु नीतितान ॥६२॥

चैत्यारम्भ प्रवरतरफल भाद्रपदस्य कार्यं,

तन्नाद्रत्य भवति च कनक नीत्यनीत्यो प्रसारात् ।

मन्नाऽऽरम्भ द्वयिणमनय धम्य तत्तस्य द्यय,

सकृपम्यामऽणुकनकविषय शान्तमेतस्य सोऽय ॥६३॥

गृहस्थायम प्रवर हि दान, म्यायागत तत्प्रथम निरीत्यम् ।

भद्राक्रमाना सुपलास्तना म्यु-त्रयेण शुद्ध यदि दानपायम् ॥६४॥

भाना हि दाने पलादानदश, पर न सोऽन्यायपयान्तराणाम् ।

समन्मेतन्मनसा विचित्य, कुर्यादसौ सदृश्यगदागुद्धिम् ॥६५॥

न हिम्रुत्त्या च कृमाख्यान्न चौर्ययोगात्त च यद्वान् ।

यद् अन्यमात्त न क्लोक्रमात्मा-हामक्रमो यत्र न लब्ध्वा

तथैव योऽभयतया विनन्दधर्मांश्चुद मुद्रशिलासमान ।
 तथापि शुद्ध मुनिचयया मुनिं, वदेन्न तत्राऽस्ति कणोऽप्यघात ॥५०॥
 श्राद्धस्य चर्या विनपस्यद्वासा, धार्या सदा मस्तकमञ्जरीव ।
 जहात्यपथ्य सुमती रुजातुरो, यथा तथा दशनिनो विमिनान् ॥५१॥
 सम्यक्स्यचर्या जिनपूजनाया, करोति ससारसमुद्रसेतुम् ।
 स्थिरा मति प्रत्यहमाहतामि, क्रियामिरस्मात् प्रतिफलमुदर ॥५२॥
 जायदयकपट्के मुनिमात्रसिद्धये, शिक्षाव्रतानीष्टदिने विधयात् ।
 दान सुपात्रे मलमुच्छलील, चित्र तपो भावममोषमेयात् ॥५३॥ युग्मम्
 स्वाध्यायरीनो प्रतभावरूप-प्रमुख्यवशिष्टव्रतारारो ॥
 सर्वास्त्रस्थातु निधानगूत एवेत् सप्त पञ्चनमस्तृति च ॥५४॥
 भावत्वशोभायहने प्रवीण, परोपकारोऽस्मि ततोऽत्र यत्न ।
 यत्रात्मनो जीवितमेव कान्त तथा समेषामिति तत्प्रदेयान् ॥५५॥
 त एव धुर्या सुजनेषु ये स्युः-गुणार्चितास्त्रि सृष्टमचयन्ति ।
 तत्राऽमितान् प्राप्य गुणान् शिराभ्यो-देशान्तदहो न हि किं
 जिनशा ॥५६॥

गुणानाघायान्त सुजनसमुदायो गुणिजनान्,
 गुणाद्युद्देशान्चेद्भजति नितरा वै ममुचिन ।
 ततोऽहन्तोऽर्च्यो स्युर्जिनपतिगुणानां स्तरजत, ॥५७॥

देवो धर्मा जीरमुरयायसस्त्व, जीवे न स्यान्नैव स्वज्ञानमयम् ।
 अज्ञानोऽस्मिन् साधन तत्पठ च, नैव व्याक्तत्पूरिरर्च्यो बुधानाम् ॥ ८॥

जीवम्यासि विकम्पन पर इति प्रासोद्यताम्नायते,
पद्माया परिरक्षणीयपद्मा जैन परो मन्यते ॥७०॥

शास्त्राणा विधियान्यराशिरधुनत्पापप्रतानोदय,
यत्नङ्ग्यागतमानमेय इह तद्वाक्य सदृशुक्तियुक् ।
ताभ्यां यन्न विद्यस्ति पद्मधो वाक्यै सदृशैस्तद्,
पद्मातप्रतिदशनान् क्षणमियागान्द्रय सङ्गति ॥७१॥

मत्तैव धरधर्ममागनिपुण धाढ पर भवसेत्,
प्रामे यत्र जिनेद्रचैत्यततय म्याच्चागमम्यागिनाम् ।
निष्णा धमरिधौ च जैनमतगा क्षेत्रे गतोपद्रव,
मत्र स्युर्गुणगशय फल्धरा सस्थानरान्द्रितान् ॥७२॥

धाढस्य जममरणोभितमेव धाम,
प्राप्यै, न तच्च न्मनन जिनेद्रियाणाम् ।
धारित्रमेव पट्ट तत्र तत्र म्यतन्त्र-
स्तत्कार्गं सुनद्रुमानयुतश्च सङ्घे ॥७३॥

शुणाय यम्याग्जिनराजमार्गे, पूज्य तदवनि सुपुस्तकानाम् ।
पूजा यन्पत्रहि साधन स्या-त्कलौ गुरुणां गुरुरव तदयन् ॥७४॥

आराधनन जिनपादिगणम्य मुक्ति-
गराधन च परिणाममनुप्रधानम् ।
भनेन्द्रुम सोऽनुसरन् क्षणाळि,
यथायशक्ति मतनु क्षणांस्तन् ॥७५॥

छात्र श्रमा शासनम्यात्तमा म्याद्-यद्वन्द्वना नो तथाऽयं
सुपायै ।

नियमवाप्तीवृद्धानहतो-मिठोद्वशादानयन्तीद् हेम ॥६७॥

पत्तन पटुतरो धर्ममहिमाऽसमोऽजेपनेन सत्वरमुपेय ,
धमगात् पटुतरात् मानमहिमादतात् क्षपकार्येण नो सुषट्तेजा ।
भात्रना पटुतरी लोकसमुदायजया कनुमर्हेण जिनमतनाता,
स्यन्तो धरतरो द्रवतरुसत्रिभो भ्राम्यते दानकीर्तिपरगान् ॥६८॥

श्रीशत्रुञ्जयरैधनाचलगिरिप्रोद्यत्प्रभावाहुं-
जीरापल्लिमुखणसानुसहित मम्मेतश्लोऽञ्जन ।
यात्रिया करणीयतापदमित म्याद् वर्सन यद् नड,
तीर्थेशादिनिहारनिर्गतिमुखोदन्ताबले सस्मृत ॥६९॥

भाद्र मवजिनेशशासनरत्न सूर्योष्णमेव पद,
ससाराभ्युधितारणेऽममफट द्वार नरामत्यशम् ।
एक शाश्वतसिद्धिधामगमने सामायिक प्रत्यक्ष
भस्वेत्यात्मनि शान्तिमुद्धरति सन्नारप्रवक्तो-मुरताम् ॥७॥

दोषा ये क्रियया भवन्ति भविना कष्टप्रचायोन्मुखा-
न्ते मर्ष सुनया त्रिरुद्धृतितन्मन्या पदो-मार्जनात् ।
दुर्वास्याग्निनरागगीतपदतोऽर्थाना प्रत्यापोरितात्,
ससारे ध्रमण गतान्तमिति वाञ्छेष्ट श्रुतोक्ता सरेन् ॥७॥

राना गति रक्षणीयपदगा म्वीर्या प्रजामादरात्,
तत्प्राधनमित्यन्य जनता ता गोवनेनाश्रिताम् ।

मर्यागर्वेण यथा जनानां, स्वेच्छीकृता योऽन्यविद्या ज्ञानागम् ।
द्विनेस्तथा दिग्भरणे स्वोऽन्येण योथा प्लविता क्षिप्यते ॥३॥

न जनमार्गे शिरसाधनाया, धणस्य पेन्स्य विशेषार्ता ।
भग्ना क्षपण्यां क्षपयन्ति यन्-स्त्रयोऽपि मोक्षपणे क्रमेण ॥४॥

मायो हि जीवस्य क्षिपाक्षिमाग, म्यात्तुत्मितो रोगुर्मर्त्त, न धाय ।
पञ्चैन्द्रियन्वप्रमुक्त तु साधन, म्यासाधयो भाव उदात्तरूप ॥ ॥

यथा गुनीना प्रवह क्षिपाय, प्रवक्षमातो गृह्णिवर्गदुष्ट ।
तथा धमण्योऽपि क्षिपाक्षिदेवो-रीक्ष्यत युष्ठा म्वासेविशामि ॥६॥

आद्वया गृह्णिय सफल तु कार्यं, गृहाग्निं नित्यमुपाचरन्ति ।
जग्धो य पाने य गृहाभित्ताना, जीरायनान्नुममूयदीपा ॥७॥

यन्मीपकारोद्बहनेन पत्यु-मदय यावदूयमात्रयेद्बहम् ।
शय्या न पत्युयदि नैव रुद्धया, पर गहम्रा शरदो दिवि स्यान् ॥८॥

पिना तात घालं भयनि यनिना पालितु (रत्रितु) मल,
विषायाव्येषा तु प्रवर्धयन्ति कण्डनमुत्तान् ।
पिना योषा शाल भवति १ दि गृह्णयिषी,
नियन्ता उ जीवेदपरयनिवारक्षितमय ॥९॥

अत स्त्रीणा प्रोक्त व्रतमतुलित म्वेतरनरे,
सदा धार्य मद्वाऽपरपुण्यमीक्षे १ न दशा ।

यद्यर्थं श्राद्धत्वं भवति भविना शास्त्रगदित,
 जिन ज्ञानार्थोक्त इह विधेया बहुमति ।
 न विघ्नानां भागो गुरुगुणसंपत्त्यां विदधती,
 महादानं नित्यं भवति गन्ति चिद्वर्तितिरियम् ॥७८॥

पर्योमसौ नित्यमुदारबुद्ध्या-ऽहोरात्रिणीं श्राद्धगणोचिता धरेत् ।
 न चेत्समेतो मुनिभावमत्ये, सहेतव्यनामुत्तरसौख्यशमयेत् ॥७९॥

जिनोऽसौ परधर्ममकरणेऽनन्योपकारक्षम,
 मत्वा श्राद्धपरं तनोति नियतं तस्य प्रभावप्रथाम् ।
 सहस्रम्यापि चतुर्निधम्य नितरामाराधने स प्रभु,
 कर्ता कारयिता प्रशसनपरस्नुत्वास्त्रयोऽप्यार्हता ॥८०॥

इति षोडशोऽध्यायः ।

। त्रिंशोऽध्यायः । (श्राद्धाभिसारः)

जिनोऽसौ मनुते समसाचिनपैमाक्षं वरेण्यं पद,
 शन्तु येऽमुधृतोऽर्हता निरगता संचारयन्तो मता ।
 तेषां यो भणितः सुसर्मकरणो धर्मः शुचिर्योषिता,
 तं नित्यं शिवधामसाधनपरं पूजास्पदं भजितं ॥८१॥

अर्द्धाऽनघा शासनगा सदाऽम्या, श्राद्धोतिशब्दो न पराप्तसद्भात् ।
 धात्वा युगलोद्विजराविनीर्णा, श्राद्धास्तु वर्गो चिनपं प्रशस्तः ॥८२॥

मृत्तिलोयै शौचि प्रसितममलेऽतमतिनमे,
गुणानां सहघाते जनिमुनिशिवाप्यादिजनिते ।

गृहस्थानामेपोऽमितगुणकरो भावमतिगत

स्वरस्तेराजस्य विनयमहिते शौचि गृहभागे ॥८८॥

प्रत्यान्याय निनात्मशक्तितनियत प्रातस्त्यमादौ यम,
सहपत्राकृतमर्हतो गृहमितो यात्वा निशेः सा निषे ।

कृत्या चाचनमर्हता बहुविधै पुष्पादिभिर्भाजन ,

प्रत्यान्याय च निर्गता गुग्गुमुष्पाच्छास्त्र धृणोतीष्टदम् ॥८९॥

आगत्याऽऽल्यभाचरेद्विधिपरा धर्मान्नदान मुदा,

यद्वा भोजनधारण तिस्रतीक्ष्णे साधवे दातारि ।

शुर्पात्पौषधपारणेऽपि यदिद पम्पुत्यते दीपनज ,

जैन शासन एष नो ऋणगतो न्याय कदापीष्यते ॥९०॥

धान्येभ्योऽम्बुनिशोधने निन्दयगा सत्रत्र रक्षापरा,

दुर्वात्कायमपायपापरहित प्रेत्यास्तार हृद ।

जमे क्रय मुख्यदुष्कृतिफल नो त्रिस्मरेचित्तत ,

धाद्वयेषा द्वयमाप्नुत सुखकर कीर्ति परत्रामरम् ॥९१॥

तीर्थानां विविधाहृदादिमहिमाद्व्याना जनुपावनाद्,

यात्रा सत्कृतिसमुत्ता भयवरी कार्याऽऽय सत्साधनीम् ।

सम्पत्तिं सहचारवत्परजन चायस्य सिद्धौ फल,

शेय, षष्टमराजितोऽयनिचयो दाताऽन्यथा दुर्गतिम् ॥९२॥

धम स्यात् प्रमुशामनोन्नतिवर सत्यापितो जन्मना,

दान चेन्निरध विधाय त्रिधिरन्ध्रील धृत निमलम् ।

स्त्रिया भूया शील कुलमपफलद् च भवति,
मुनीना यत्रैतास्तत ऋतिशीला स्त्रिय उमा ॥१०॥

यत्र शुद्ध शील भवति धनिता पत्युरुदित,
प्रतीते पात्र यद् धनकुलमुतादिप्रद इह ।
भवेत् स्वामी प्रेते भवति धनिता यशसहनी,
तत पाल्य शील चरितमुदित प्राक्तनमुदेत् ॥११॥

मयाधिसत्तारणयानतुल्य, दान सुदृत्येषु पर सुदृत्याम् ।
अल्प विघ्ना महिला विद्वन्मु कथं न तासा भववार्धिपार ॥१२॥
मध्याह्नकाल प्रवर्गे मुनीना, मिश्राभ्रमन्यागमसम्मतत्वात् ।
तदा च दानप्रसङ्गे हि धर्मा, भवद् गृहायुत्तितयाऽन्ननानाम् ॥१३॥
त्रिस्तभ्य जिनाणा विधानु समर्था, महिला यत कालमुदाधत्ता सा ।
स्वर सन्दधात्यधदग्धो निषेध, महिलाऽस्ति योग्या शुभोक्त्या न
मिथ्या ॥१४॥

मुक्तेर्निषेध ललनागण्य, दिग्भाससञ्चक्रुन्दररूपाम् ।
चिन्नेन्द्रपूजा न ॥ मुक्तिसाध्या, स्वरस्तु मूलप्रविणाश्च ॥१५॥

प्रभाते शय्याया पठति परमा पञ्चपदनति,
त्रिमुशन्ती निद्रा यदि च निजक स्यान्नुचिरम् ।
स्मरन्ती ता चित्ते यदि च तनुक स्थान्निहि शुचि,
ततश्चित्ते कुर्यात् कुलममलिन धमपरमम् ॥१६॥

चेत्प ततो गेहगत प्रविश्य, निषेधिरीमुख्यविधिं विधाय ।
कुर्याग्निनेन्द्राचनमात्मलाम - प्रणेतन पुण्यमुख्यै सुदृत्यै ॥१७॥

साधुप्रजानां न चतुर्थयामो-ऽपराधमूखवरणं च तस्य ।
रागद्वेषां चैव स तत्कालात्-प्रचाङ्गनानां स गतापराधः ॥३१॥

इत्यस्मिं शास्त्रे मिथुन भ्रमण्या, द्रव्ये, न भावे भवाम्य मम्मय ।
हृदप्रकारस्य यदस्ति तस्या, सुसम्भवा नैव तथा सुपुण्य ॥३२॥

यत्र प्रयन्तां स्वयमादरण, वृद्धादिवर्गेन सुरभितत्यम् ।
गीतं स्वरक्ष्म्यं वरं हि जीविन, मत्वेति शीघ्रं परिरक्षणीयम् ॥३३॥

अतः कर्तव्यं सुकलप्रनाशे, यथा समं पोरिणमेति सत्यताम् ।
नाशो गृह्येतत्तन्मनाशे, पुष्टं तथा नो करिणा जनेन ॥३४॥

यथा हि शस्यस्य धराभूमि-मन्था च कण्डममीरणानाम् ।
अनुप्रतिमद्विदाङ्गनानां, सङ्कागृहीतिं सकले मयशे ॥३५॥

शरीरवत्त्वं शिरानुमत्-वन्न च नार्यागवमेव मूलम् ।
मातृप्रभूतं तनुवत्त्ववत्ता, परीक्षते ह्यगमिदा विरादः ॥३६॥

यस्मान्माता प्रभूते निगुमनपपद् तेन सा गीतिमाप्ता,
सपुत्रादीन् जगत्या प्रचुरगुणगणे गार्गिमातेति काव्ये ।

शास्त्रे रत्नप्रदीपप्रवितरणकरा रत्नवृत्तिर्नमस्या-
ऽऽपन्ना सा मज्जोक्ते त्रिभुवापतिमिगरिस्त्विति सोप्ता ॥३७॥

स्यातो चित्ते द्राऽऽगमं यत्र शब्दः, क्रिया च यद्वत्पुण्येऽपि तद्वत् ।
जिनश्चास्यादिषु सुष्ठु दया-दनुग्रियेति प्रयुतो न मित्रः ॥३८॥

सर्वेषुपि सम्योक्तमेतदेव, आदौ तथा आद्वगणो मियस्तु ।
इत्युक्तं हि पदं तदत्र तार्या न तस्मात् क्वचिदप्यधस्तम् ॥३९॥

धूर्गोपार्जितपापपद्धतिविलयेऽमाधारण कारण
तप्त दुष्परमुद्धतिकरतपो भाव च भव्या धरेत् ॥२३॥

या श्रद्धाभरमयुता, जनगणो या सस्तुते शीलत ,
वशी द्वौ विशदीष्टौ मुद्रित सज्जन्मवत्या यया ।
यस्यै धमपर सदा नतिपरो, यस्या गुणाना मज्ज ,
सङ्घे सञ्चरते मतिश्च तरुणा जायेत यस्या यश ॥२४॥

नारी यद्यपि निन्दिता क्षुतधरैर्वाक्यप्रथ-धोदुरै ,
स्थाने स्थान उपोदस-मतिभरै सा नैव जातिद्विषा ।
निन्देतै पुरुषप्रधानमतन सभित्य वाक्यप्रत,
स्त्रीराभित्य निरूपणे पुरुषमा सैवाटता पौरुषे ॥२५॥

स्याद्वादो निनराटमतेऽप्रतिहते होपैर्गुणे सभिते,
सोऽनेकान्तनिरूपणेन सफल सर्वाभपेक्षा दधत् ।
नास्त्यनाश्रयता त्रियामपतते सम्पत्तु सम्पद्रते-
हानो दोषगणेन श्रद्धिवरको नैवेति नो मयते ॥२६॥

साधून् यथोद्दिश्य जिनेद्रमाग, दोषा धमण्या प्रतिपादिता बुध ,
त एव साधीश्वरसङ्गमेह्ये स्यु , निग्रन्थवर्जानपि सभिता हि ॥२७॥
काम स्त्रिया यद्गुणितश्चतुर्भि-नरात्तदतत्पृथगस्त्यपेक्षया ।
व्योतिस्तृणानां क्षटिति प्रजायते, निर्गति चेत्थ न च पुम्पुमेपु
(वारीपेपु) ॥२८॥

स्फुलिङ्गसयोजनतरङ्गानि, अवलन्ति घटादियुतास्तितोऽपरः ।
शान्येच तार्णो द्रुतमेव नाय, इति प्रबोधान् स्वरकारण न्यजेन् ॥२९॥

इता कुले या म्यसा च पुत्री, धर्माऽपि तत्रत्य उपासनीय ।
तज सदाचारभवान्तराणा, रम्यार्थिनी ता न परत्र दयात् ॥४८॥

अत्रन्यैतस्य उपासने स्या-द्वयैहिकी धर्महेतुऽन्यभाविनी ।
आद्याऽन्यत्र परधा परा तु, निरुपेक्षमन्यश्रितये न दयात् ॥४९॥

यथानुराग आत्मन प्रम्यान्ततोऽघिनोऽस्या निपुत्ररम ।
मित्रे तु धर्मऽधमस्य सश्रयो, नीचैस्तरा वृत्तिगोधमोहिनी ॥५०॥

सिद्धात्रिप्रसुगप्रशान्तगिरिषु प्राप्ता परा षोडश-
मत्स्वनेऽपि न याति सम्भयपन्थेपा न श्रद्धाऽनघा ।
मोक्षं किन्त्विदमात्मवशसहजा सरस्कारवार्तामति-
यथा ने गुतरा विधाय सुमतिं तीर्थानि तानि स्मरन् ॥५१॥

आद्या सिद्धा समग्रे भयभयविगमावाप्तमोक्षालये या,
साम्प्रत्या जैनमार्गेऽप्रसृपितिमुपमदुष्यमाया जिनाम्बा ।

नैवाऽऽसीत्तत्र तीर्थं निरगुणमहिमोह्लासितात्मप्रमाणम्,
मन्त्रैव म्यात्मगुह्यै चिनपतिरचनाच्छ्राविनाणा प्रयत्न ॥५२॥

वग श्राद्धथा प्रणम्योऽविचलमुमतिर्धर्मकार्ये सदोक्तो,
दयानामयचात्यो बहुतरविधिमि सयमादाप्ततत्त्व ।
तत्रास्ति ज्ञातमग्न्य चरमजिनपते नागमार्या प्रवेष्टा,
सम्यक्त्वे देवतुष्टौ निनयरशिवगे शुद्धमत्याऽप्रदृष्टि ॥५३॥

समग्रे नगर्या जनो ध्यान्तिमात्तः, यदाऽसज्जिनेशम्यागम कतुमिष्ट ।
स ग्याम्बुड प्रातःजनाचनादि, न मुग्धा सुमम्यस्त्वधरा न याता ॥५४॥

सर्वाङ्गिणी कोऽपि करोति मन्त्र , समस्तसङ्घे परमादरेण ।
सर्वत्र कुर्वन् प्रथमं द्विधा स्त्रिया, विशेषहीनं सधवाधरायाम् ॥३९॥

श्राद्धीनां म्याद्वमक्षेत्रेऽमलत्व, कुर्यान्नेतोद्वाहधालेऽपि पूजाम् ।
धाम्यो महिमाऽनूनं ण्योऽपि तादृक्, पापारम्भे साधयेद्धर्ममादौ ॥४०॥

मतिर्या भयान्ते गति साऽपरत्रा, धाण्यत्र प्रेत्यास्ति समानलेश्या ।
न्यवे भवे चेति विवृण्व्य सर्वा-नार्त्तान् सुनिर्मापयितुं यतेत ॥४१॥

आराधना निर्मलभात्रपूर्णा, चतुःशरण्या शुभपापकमणो ।
प्रशंसया निन्दनया च भायात्, स्वान्यातुरत्ये हि करोति वर्याम् ॥४२॥

यथा परं प्रेत्य सुरालयाणां, मुक्तेश्च गीतं परिदायकत्वात् ।
महेश्वरं सत्रजनोपकारी, मिथ्येयमाराधनकारिकां तथा ॥४३॥

यान्ति प्रशान्ता प्रभुभक्तिघाणी-प्रणोदिता स्वर्गपदं शिवं वा ।
सत्कारिकां न नहि कारिकां हि दुग्धानां किं अन्नं सपिरान्ति ॥४४॥

कुर्वन्ति वैराद्विमत्रं पुत्र-पौत्र्यादिकम्यं निनयाधय ।
तथापि तच्चण्डकृतिनिष्ठस्यै, नीतौ स्थिता स्वर्गशिवाप्तियोग्या ॥४५॥

तथानिधानीति परामवेयुः, सत्कर्म क्वनु शिखमागमेतुम् ।
अतः स्वीयं कुलशयुष्म, पुरा हि रक्ष्यं मुधियेति गीतम् ॥४६॥

यथाऽऽयदेशं मुनोपकारकम्, सङ्गं विधायादत्तसाधुचैत्यै ।
चक्षुःशुलं वा मतिभाववत्यापि, विधाय तैः सङ्गमिहोपकारी ॥४७॥

मर्यादयसौ समभया प्रभुलीगनाम्ना,

मूलं तु तस्य तत्र आदित्यम्पिनाया ॥६०॥

भवनं प्रतिष्ठा तिनश्चिन्त्यराग्या , प्रभुत्वभाष गदिय रिर्हापयत् ।

मर्यादप्रभुभाषि न पूज्यतापद, भादृशो युतोऽप्य(१) रिगायसौ

धर ॥६३॥

यैर च यथापि निशाहृत्नाना, पट प्रतिष्ठापामाद्रियेत ।

नगराणि तातामधिकारभाषो, विशेषतश्चात्र शिनामा रिर्हा ॥६४॥

न मद्रराज अत्र विमाननाविर्षो, गमाद्रि न न च ता अनीयु ।

दु गानि नौर्माश्रमयानि कान्यारि, याप्रदुभय नातिमुग्धागुरेयु ॥६५॥

दशदर्शीन मन्कारपेश , शरीरगोमायहसो यरेधि ।

नमन्कपोपस्य निषधनान् पर, तीर्थोन्नती किं तु न सेरिय ॥६६॥

ददर कर्माधराय दृश्य, गमागद्देशोरपनिनराय ।

तदर धर्मोन्नतिकायहृतो-यदाभरास्य दि परिधया यन् ॥६७॥

दिनाशिराना गरिराणि धानि, दिनाति कल्याणराक्षिणाति ।

पकाशनामारि-रथोन्मैध, भादीनन शोभयतऽन्नरीरे ॥६८॥

कन्यागाहं प्ररु न पूजा, भादीननो वाडार आहन गन् ।

तिनभराणमधिपाय धर्म-धन्वेपु कुरन्त भयन्तुदर ॥६९॥

कन्या उक्ताः भमप्रधान, गह्वर रिमागा परममतामी ।

धर्मेषु धमप्रवरषु यग , भादृशो यतो मूरितगा गुयता ॥७०॥

गृह्यु धर्मीय उदारमाय , प्रवर्तते तत्कृत ण्य भूरि ।

गमानि कार्याणि तदुधमत्या, धर्म दि चैश्वर आदरेण ॥७१॥

जम्बूस्वामिन आत्तमुदरपरा प्रेयस्य आज्ञादरा,
 अष्टापि प्रपरा व्यधु समगता तत्कृत्यष्टलोचता ।
 यातेऽग्निन् मुनिता म्वय गतमदाश्चन्मुनित्व पर,
 जाता सयतमागसाधनपरा श्रीचन्दनाया पुर ॥१५॥

श्रीयशप्रसन्नितुसयमरुधा लोकात्ततश्चागता,
 भुक्ता श्रीधनगियुदारचरिता वप्रे सुनन्दा यरम् ।
 जात वयप्रभु दनौ लघुतर पण्मासमात्र शिगु,
 ता को न न्नाधिता त्रिनागमरुचि धाद्वो पर पावनीम् ॥१६॥

श्रीहेमचन्द्र प्रभुमार्पिपद् या, श्रीदेवचन्द्राय मुनीश्वराय ।
 भक्तु मुदृत्य परम रिदन्ती, प्राद्वथा अहो या स्वमतीव आदर ॥१७॥

श्री वस्तुपालाप्रजतेजपाल, प्राप्त निधान रानितु निचितम् ।
 दृश्य जनेश्वरीयकृताननई धेय नथेत्युत्तमलोभपण्या ॥१८॥

राक्षी सुभद्रा जिनमागमोदा, जलेन द्वारत्रितयी पुरम् ।
 सतीत्वमानम् महाप्रभाव, जनेषु जनयन् पुनरुपदित्री ॥१९॥

राक्षा मुशीलो महिषीप्रदत्ता-भ्याख्यानयुक्तो हननाय युक्तः ।
 सुदर्शनो रक्षित आर्यघृत्या, प्राद्वथा स्वकीयाचलधमभात्रान् ॥२०॥

श्रीरेवती नाम जिनस्य बद्धवा, भावी जिनो तीर्थपदानशक्ते ।
 निर्णीय को न स्तविता जिनानु-यायी वश प्राद्वपथो मुखा स्त्रिम् ॥२१॥

शाही अक् चरमुदारमर्ति दयाया,
 लीन न वेत्ति जिनशासनतत्त्ववदी ।

मराऽयसौ ममभवत् प्रभुतीरनाम्ना,

मूल ॥ तस्य तप आदतिश्चम्पिकाया ॥६८॥

भवनं प्रतिष्ठा निनग्मिराज्या , प्रभुत्वभाव यदिय निर्दिपयेत् ।

सर्वाङ्गुधापि न पूज्यतापन्, आदत्ता युतोऽस्या(न) विवायको

धन ॥६३॥

क्षेत्रे च यत्रापि जिनाहनीना, पटे प्रतिष्ठापनमाश्रियेत् ।

तत्रापि तामामधिकारभायो, विशेषतश्चात्र नितामनानिधौ ॥६४॥

न सदृशं अत्र निमाननानिधौ, ममाश्रितं च च ता अतीयु ।

दु म्यानि दीर्भाग्यमयानि फान्यपि, यावद्भय शान्तिमुगान्युपेयु ॥६५॥

यथायमीश सत्कारदेश , शरीरगोमानहको न्यपधि ।

नसत्कपोपम्य निपेधनान् पर, तीर्थाग्नितौ किन्तु ॥ सेवनीय ॥६६॥

यद्यपि कर्माधरणाय कृत्य, समारहेतोरपनिवराय ।

तदन धमाग्नितिरायेहेतो-यदाग्ररास्ते हि परिभवा यन् ॥६७॥

निनाधिपाना रचिराणि यानि, दितानि फल्याणरराङ्कितानि ।

ण्काशनामारि-रथोत्तमैश्च, आद्वीजन शोभयतेऽन्नचीरै ॥६८॥

फल्यागहेतु प्रररा न पूजा, आद्वीजनो वाऽपर आहत सन् ।

निन तरागामनिधाय धस्ते-ध्वन्येषु कुर्वन् भवत्युदार ॥६९॥

धन्यार उक्ता भ्रमणप्रधाने, सह्ये विभागा परमप्रगामी ।

कार्येषु यमप्रररेषु वग , आद्वीगो यतो भूरितमा सुयन्ता ॥७०॥

गह्वेषु धर्मीय उदारभार , प्ररक्ते तत्कृत एव भूरि ।

ममानि कार्याणि तदुत्थमत्या, धर्म हि जैनेश्वर आदरेण ॥७१॥

जन्मम्यामि आप्तमुन्दरवरा प्रेयस्य आप्तादरा,
 जष्टापि प्रवरा यधु समगता तत्त्वत्यट्योद्यता ।
 यातेऽग्निन् मुक्ता स्वय गतमदाश्चमुनिव पर,
 जाता सद्यतमागसाधनपरा श्रीचन्दनाया पुर ॥५५॥

श्रीरमप्रसरितृसयमकथा लोकात्तनआगता,
 श्रुत्वा श्रीधनगियुदारचरिता वधे सुनन्दा वरम् ।
 जात वरप्रभु ददौ लघुतर पण्मासमात्र शिशु,
 ता को न सविता जिनागमरुचि आद्वौ पर पावनीम् ॥५६॥

ग्रीहमचन्द्र प्रभुमार्पिपद् या, श्रीनवचन्द्राय मुनीश्वराय ।
 भक्तु सुख्य परम विदन्ती, आद्वया अहो या स्वमतीत आदर ॥५७॥

श्री वस्तुपालाप्रजतेनपाल, प्राप्त निधान रानितु विचित्तम् ।
 इदं जौधौयदृष्टाननह धेय तथेत्युक्तमलोभपत्न्या ॥५८॥

आद्वी सुभद्रा जिनमागमोदा, जलेन द्वारत्रितयीं पुरम् ।
 सतीत्यभाजस्य महाप्रमान, जनेषु जनयन् पुनरुपदित्री ॥५९॥

राक्षा मुशीलो महिषीप्रदत्ता-भ्याख्यानयुक्तो हननाय युक्त ।
 सुदशनो रश्मित आर्यधृत्या, आद्वया स्वकीयाबलधर्मभावात् ॥६०॥

श्रीरेवती नाम जिनस्य उद्धवा, भावी जिनो तीर्थपदानशक्ते ।
 निर्णीय को न सविता जिनानु-यायी वर आद्वपयो-मुरा विम् ॥६१॥

शाद्वी अकञ्चरमुदारमर्ति दयाया,
 लीन न वेत्ति जिनशरानतत्त्ववेदी ।

यथा महासानुतलाद्बह्व्या , मुनाहिनीश्रातममाधत्वा ।

चिन्तामणिर्नोपलभ्यन्तुन्य , पुनातु० ॥ ॥

परोपकारप्रणैरचेता, निवद्धश्च कश्चिज्जिनमर्म जीय ।

गतोऽन्यत्रमानि धराणि तानि, पुनातु० ॥६॥

नष्टे तु तस्मिन्नपतीर्धपत्वे, भवेज्जनाना प्रवरा गतिर्नो ।

वान्ता सुधा नैव गुणाय लेशात्, पुनातु० ॥७॥

पर तयाभ्यभय जिनत्वं, धर न यद्ध धमतीह कश्चिद् ।

पथो ददाना सुरभिन चाभा, पुनातु० ॥८॥

निने द्रनामार्जितमयथा या, निशान्यतेऽस्त्ये भवने तृतीये ।

अद्विष्टाप्तादिषट्पु भक्त्या, पुनातु० ॥९॥

जिनन्नाग्न्येवमुपार्जितेहि, विमल पद् नैव यदापि गच्छेत् ।

परायकामी न भवेद्धि त्रियद्, पुनातु० ॥१०॥

यथाऽऽमिष्यन्नपभोगभाज, रत्न न धार्पेस्तलगाकरे स्यान् ।

नोत्पद्यते भाविजिनोऽसुराणिषु, पुनातु० ॥११॥

स्वप्नप्रलम्भो न मनोऽनुमारी, यस्यागमे लुभितले सतित्री ।

पश्यन्पद्मदय चतुरन्वितान् दश, पुनातु० ॥१२॥

हस्त्यादिका नानुगतिहरीणा, सप्तस्वपीश्रेषु भवेत् प्रलम्भे ।

गजादिका ह्यत्र गति प्रधाना, पुनातु० ॥१३॥

जन्मक्षणे शत्रुशत्रावलीद्ध, चकार मेरौ नियतामिषेचनम् ।

पडयुक्तपद्माशदपि कुमाय , पुनातु० ॥१४॥

आद्वयश्च देव्यश्च न विमुञ्चयन्त्यस्तथापि साम्येन नयन्ति सर्वान् ।
 आद्धांश्च दवांश्च जिनोत्तमैर्धर्मैः स्वयं दृढा कुर्वते धमरत्नान् ॥७२॥
 यथा परेषामधिगारिता नहि, गृहे च धर्मं धृतमुख्येऽपि ।
 तथा न जैनेष्विति सप्रधमऽस्त्यासा समो हेतुमतोऽधिकार ॥७३॥
 नासा धर्मा वशनात्यादिरुद्धो, यद्धर्माऽप्याराधनीय स्वभावात् ।
 आभार्थं तद्वारयन्त्या नितान्तं, गीता तीर्थैर्निन्दयित्वा न्यनर्हा ॥७४॥
 जैन स स्यान्मातृवर्गण तुल्या, सर्वा भ्रातृमीमानयित्वा महेष्ट ।
 मोक्षार्हाया समक्षेया विभेद, चित्ते नैव स दधीताचलेश्च ॥७५॥
 इति त्रिंशोऽध्यायः ।

१. अत्रिंशोऽध्यायः । (देवाधिकारः)

जैन स एवार्हत्तधमधारी, यको भगवधोरवनोऽदृताऽभूत् ।
 नास्त्यन्यधमप्रवणो जनेऽस्मिन्, पुनातु देवो भवितो जिनोऽर्हन् ॥१॥
 कालावनादनिजभयताया स्वरूपमन्यामदृश दधान ।
 यथाऽऽन्नवृक्ष स्वरजातिधीजात्, पुनातु० ॥२॥
 मग्नस्वरूपे मग्नगल्फाले, जहौ न तान्मथरमात्रसत्ताम् ।
 मलीमसं क्षणमयो विभिन्न, पुनातु० ॥३॥
 तथा सगं कालविनर्तसंख्या-तीनं भगवधौ परिवर्तमान ।
 तुल्य परे कालभवान्तुल्य, पुनातु० ॥४॥

यथा महासानुनलाद्वहन्त्या , मुरादिनीश्रोतसमादधत्या ।

चिन्तामणिर्नोपलघुन्तुल्य , पुनातु ॥ १॥

परोपकारप्रवर्णरुचेता, निमद्धय कश्चिज्जिनकर्म जीव ।

गतोऽन्यजन्मानि धराणि तानि, पुनातु ॥ १६॥

नष्टे तु तस्मिन्पतीथपत्वे, भवेज्जनाना प्रवरा गतिर्नो ।

धान्ता सुधा नैव गुणाय लेशात्, पुनातु ॥ ७॥

पर तथाभक्त्यभय जिनत्व, वर न यद्ध वमताह कश्चित् ।

पयो ददाना मुराभन चाभा, पुनातु ॥ ८॥

जिनेद्रनामार्जितमन्यया वा, निरान्यतेऽन्ये भयन कृताये ।

अहच्छिन्नास्तादिपदेषु भक्त्या, पुनातु ॥ ९॥

जिनेन्द्रनामन्येषमुपार्जितेहि, तिर्यक् पद नैव कदापि गच्छेत् ।

परायसामी न भवेद्धि तिर्यक्, पुनातु ॥ १०॥

यथाऽऽगमिष्यन्मृगमोगमान्, रत्न न पाथस्तलगाकरे म्यान् ।

नोत्पद्यते भाविनिनोऽमुरादिषु, पुनातु ॥ ११॥

स्वजप्रलम्भो न मनोऽनुमारी, यस्यागमे कुशितले सन्नित्री ।

पश्यत्यन्य चतुरचितान् वश, पुनातु ॥ १२॥

हस्त्यादिषा नानुगतिहरीणा, सप्तस्वपीष्टेषु भवेत् प्रलम्भे ।

गतादिना एव गति प्रधाना, पुनातु ॥ १३॥

जन्मक्षणे क्षमशतावलीद्ध, चकार मेरो नियतामिपेचनम् ।

पद्भ्युत्पपद्माशदपि कुमार्य , पुनातु ॥ १४॥

यस्याग्निष्वाकुक्षिरपेतपद्मा, जम्वालमुक्ताऽप्यटोद्भवादा ।
सुरामुरभेणिशतेन यन्मा, पुनातु० ॥१५॥

जमामिपेनेऽप्यमराचलेऽगु, सुरासुराधीश्वरबोटयो मुदा ।
अष्टप्रभाराचनमावि(द)धातु, पुनातु० ॥१६॥

पाल्ये न मातुर्निदधाति पान, सन्ये मुराधीशतेन नीताम् ।
सुधामपारङ्गुष्ठमा मुग्धाय, पुनातु० ॥१७॥

चकार चेष्टा लघुदीपनीत्यो-रुदेद पाल्ये न महेश्वरोऽयम् ।
यशे महेन्द्रै पृतराग्यवृद्धौ, पुनातु० ॥१८॥

परैर्न येषामयकल्प्यता म्याद-तिशयांविंशतमाभिता समम् ।
चतुर्भिरार्हन्त्यपदोदितास्ते, पुनातु० ॥१९॥

मेमाय विश्वस्य विधाय दीक्षा, नित्योपसर्गांश्च परिपह्नांश्च ।
निर्मूल्य पातीन्यखिलानि सर्वविद्, पुनातु० ॥२०॥

प्राग्वद्धतीर्थंकरनामकर्मणो, द्विघोदयोऽर्चाभमणादिसिद्धया ।
द्वितीयमाह्वयपदेन देशना, पुनातु० ॥२१॥

यदीक्षिताना भवतीह शब्द-तीर्थे प्रवाहो न नरोऽपर विना ।
भान्यात्तु भयत्वयुतात् स एव, पुनातु० ॥२२॥

तीर्थे द्विधाऽगारपराश्रित दिशन, कार्येण युक्त गुचिभारणेन ।
जना प्रभूता ब्रमसिद्धिसाधना, पुनातु० ॥२३॥

वर्गद्वयेऽशीष्टपद्यानुसार-स्ततश्च सम्पून् गृहधारकांश्च ।
नुनोद धर्मार्थमरचदोष, पुनातु० ॥२४॥

बुद्ध्या भरोदधिगता त्रिविधा व्यथास्ता,

जमान्तराऽऽधिरिन्द्रियामयनालजाता ।

ज्ञात्वा तदतकरण मुनिभागमेक,

सेव्या = ॥३॥

पातोऽप्यथा परतट नयतीद्विभाष्ट,

निर्योगवेण मत्तिसाधनसयुतेन ।

धर्मे धरा मयिजनोद्धरणैरुलभा ,

सेव्या ॥४॥

लोक प्रदीप्तमखिल जननानलेन,

मृत्यारुचौ धममत्याञ्च विबुध्य मया ।

शान्त्यं चित्तेनागदित उरधममादु ,

सेव्या ० ॥५॥

मातापिता सूनुपरारमोहा, जयं समस्त वृजिनौघलातम् ।

गृह्णन्ति न प्रेत्य फल विदन्तो,

सेव्या = ॥६॥

मरं जना ऐहिकसौख्यदुःख-समागमाना प्रचयात् प्रमीना ।

नातीतभारिभ्य इमे तु तेभ्य ,

सेव्या ० ॥७॥

अर्या सन्त जनकुलागतनीतिरीत्या,

रक्ष्या मनन्ति गृहिणो न च आनते ते ।

दागव्यपातिन इमे मुनिमिर्निष्ठश्चा ,

सेव्या ० ॥८॥

सर्गार्थसाधनमिदं वपुरक्षय नो,

यत्त्वेति नाश बहुकारणाश्रितम् ।

विस्त्वा सुमयमकृते परिरक्षयन्ति,

सेव्या ० ॥९॥

मन्वाद् तत् प्रथमतो महिमानमुग्र,

धमस्य भागफल्युष्ममिहानगार ।

सामान्यतः परिवरे(द्) धमरोपमान ,

सेव्या ० ॥१०॥

न म्री न घात्र न च बाहनानि, न स्वगदानादिपृथाप्रचारा ।
 पल्याण्टा किन्तु शिराभसिद्धि , पुनातु० ॥३३॥

गतो ऽ गन्ता ऽ च गच्छतीश , परा गतिं सिद्धिविनाटता य ।
 भयान्नादूरगतो जितात, पुनातु० ॥३४॥

न कम मृष्णा न च रागरोषौ, नाहानदेश परमात्मताभून् ।
 न तीर्थनाशाऽननरद्वलक्ष , (जहन्) पुनातु० ॥३५॥

जैन स एनात्यटन भयावधौ, ऽ वाञ्छति प्रेप्सति सिद्धिमार्गम् ।
 जमातनेभ्यो भयभृन्छिद्येषु , पुनातु० ॥३६॥

इति एकविंशोऽध्याय ।

। द्वाविंशोऽध्याय । (साध्वधिकार)

जि० ॥ एव मनुते मुनिराजपादान्,
 ससारसागरतटप्लवने सुपोतान् ।
 दारिधनेश्च रदितान् घृतघर्मयोगान्,
 सेव्या सताऽऽदरभरेण सुसाधुवर्या ॥३७॥

क्षात्या जिनेभ्यचनाग्रि वा मुनीशान्,
 (शुक्लस्ते) स्मृत्वा च पूज्यनुप मयभावमीरु ।
 पट्टायादिगामभान् प्रचुरागदहन् (शिवमार्गलीना) सेव्या० ॥३८॥

सत्रं पृथा भ्रमणा सनस्ते-धर्मप्रचारो मुनिसङ्गमोत्थ ।

वृषोऽत्र धाधादिषु सयतानऽमुक, स्तुत्या ० ॥२०॥

तत्रदि सोय जिनराजगीत, षत्तैत यावन्मुक्तिराजसङ्गमः ।

अतो मयूरोपमिता गृहस्था, स्तुत्या ० ॥२१॥

५मो मुनिभ्यः प्रदद जितेशो, परप्रशङ्गाय समाप्तमक्षम् ।

काय धरन्तो मुनयोऽदुरेन, स्तुत्या ० ॥२२॥

न किञ्चनास्तीह मुनीश्वराणा, त्रिहाय दृष्ट्यादिगुणान् जगत्याम् ।

दुःखान्य मूल पर इत्यमीज्ज्ञान, स्तुत्या ० ॥२३॥

योग्येषु इन्द्रेषु परिभ्रमन्त, धातोपदज्ञेन त्रयानि कृत्य ।

चैवामि जीर्णानि समुद्धरेयु, सेव्या ० ॥२४॥

तीर्थानि पूषर्षिमहाप्रमात्र-विद्योतकान्याज्जमहत्त्वयन्ति ।

प्रमात्रयन्तश्च समुद्धरन्त, सेव्या ० ॥२५॥

अचिद्रुहाया विजने यनात्तरे, मान्वप्रभागे मरितस्मदे वा ।

निराकुल पण्डितवीर्ययन्त, सेव्या ० ॥२६॥

वसगमादृत्य समस्तमात्रा, मित्रे रिषौ क्षीत्रन आत्मनोऽन्ते ।

मृनिर्हि येषा क्षणकालभूता, सेव्या ० ॥२७॥

गुरुपदशाद् भवितव्यताया, प्रमात्रत स्त्रीयसमुद्यमान्च ।

उन्नेऽपि मार्ग शिषगा भविष्या, सेव्या ० ॥२८॥

नानानिन्मधुकरै समताऽत्र धृते,

गमण्यमुत्तिसहिता सुगुणावलीष्टा ।

योधेन युक्त उदयप्सुरतो मुनीश ,

सेव्या ० ॥११॥

प्राणा परै स्व परिरक्षणीया, मता ॥ तत्राग्नि दयाप्रचार ।

प्राण स्वस्तेयैरपि जीवरक्षा ,

सेव्या ० ॥१२॥

मत्स्य परेषा परम हि तत्स्य, दयाङ्गिना जैनमते तु तत्त्वम् ।

स्वजीवनाश परहानिमुक्त्यै (शुद्ध),

सेव्या ० ॥१३॥

सत्य चलीकमुदित हल्नादिहेतौ,

रागो द्विषा चान परापचीनम् ।

त्यनेदलीक भवभृत्सुरक्ष,

सेव्या ० ॥१४॥

त्रिधा यथोत्पादमलीकमुक्त्वा, नादत्तमत्र ग्रहणे मनन्ति ।

इमे पराम्ये कृणुमान आशा,

सेव्या ० ॥१५॥

परे नियोग त्रिधिमागमाहु-रिमे त्रिधाऽन्यथा परित्यजन्ति ।

तरक्ष-मानुष्य-सुराङ्गजात,

सेव्या ० ॥१६॥

भूयिष्य ग्रह पापमय परेऽगु-रिमे कृत कारितमादत्त पुन ।

स्वदेन धर्म्य न परिग्रहत्व (स्तुत्या),

सेव्या ० ॥१७॥

महाप्रताना परिपूणतायै, स्वाध्यायशान्त्यो परिरक्षणाय ।

त्यजन्ति क्षोपाग्रमधमोग,

स्तुत्या ० ॥१८॥

नरीकृतागमवन सुदुष्कर, क्षणे क्षणेऽन्ये यत आत्मभारा ।

मत्त्वति निस्सङ्गतया व्यदार्पु ,

स्तुत्या ० ॥१९॥

। प्रथमोऽध्याय । (धर्माविकार)

- नैव स एव मनुते जगद्वसार, हेतुस्वरूपमुविशुद्धमुदाररूपम् ।
सावयलाञ्छितजिनैरदित सुधम,
धर्मो निनोदिततया भविना शरण्य ॥१॥
- सर्वेषु धम उदित परमार्थसारो,
दौर्गत्यशरणसह सुगते प्रदाता ।
ताभ्यै समैस्तव इय प्रतित्वप्रसिद्धि- धर्मो० ॥२॥
- सामान्यमेवमिह नैव तिलोम्यते द्वै-
स्तस्य म्यरूपममलाधयगुद्विसिद्धम् ।
उत्त्वापि मङ्गलतया जगुरम्य सङ्ख्या, धर्मा० ॥३॥
- शून्यं नैव न च सन्मनसाऽस्य जन्म,
चिन्त्वम्य भेदधरणात् त्रय एव भेदा ।
तद्व्यतामुपगते न हि धर्मतत्त्व, धर्मा० ॥४॥
- स्वप्राणनाशमयेऽपि न पर विहिंस्याद्,
यत्नश्च सर्वभरिनामवनाय नित्यम् ।
मान्ददुष्टदुरितोपशान्ति, धर्मा० ॥५॥
- इय प्रमाणमिति धमधराभ्रमन्ति,
तेऽजोऽभ्युपेयममल श्रुतगाम्प्रणीतम् ।
मिथ्यात्वसङ्गतिमिवेदमसाध्यमुत्त, धर्मा० ॥६॥
- सप समग्रमुदित शुभप्रकीर्य, सिद्ध ततोऽधिकरण त्रितयप्रसिद्धये ।
धमस्य धृत्तमनगरपदोपशोभ, धर्मा० ॥७॥

आत्मानमात्मप्रतिबद्धरूप, जानन्त आत्मयतिरिक्तमिन्द्रा ।

कायादिभ्यः स्थानमपाहरन्तः, सेव्या ० ॥२९॥

यं तिर्यकरूपं प्रवरं विदन्त-श्चैतन्यसौरयैः मय जिनोन्ते ।

अधिष्ठिता इव निजरूपहेतोः, सेव्या ० ॥३०॥

यं पौद्गले नय सुग्रे निमग्ना, न द्वेपिण पूर्णनिजस्वरूपा ।

निश्च्य योगान् विगताघबन्धा, सेव्या ० ॥३१॥

परं हि ताड्या निजसेवकान् सन्ना, तैरभ्रभावप्रभव निदृश्य ।

दुःख विपण्णा भयभावमेते, सेव्या ० ॥३२॥

पूना परीनारकृते न क्षीणा, सम्यक्स्वचरित्रविदादिरूपाः ।

बहुभुजिष्ये भयमयनाय, सेव्या ० ॥३३॥

सुख्यथमात्ता य इमे परेभ्यः-स्वजन्ति तान्गुह्यासमादीन् ।

निमुच्य बोधादिमय तु जीवः, सेव्या ० ॥३४॥

न बाह्यं प्राप्तपुरं कान्य, नैरा समुद्रस्य तद गतानाम् ।

भवेति हात्वाऽपरमात्मलीना, सेव्या ० ॥३५॥

जैन स एवास्मिन्तत्त्ववेत्ता, मार्गं मुनीना इदमक्तिभाव ।

सदा धरंस्तेषु गत शरण्य, सेव्या ० ॥३६॥

इति द्वाविंशोऽध्यायः ।

इष्टस्य सिद्धिरिवैर्मतिसाधनायै-

नामत्यन्तरेण त्रिदुषामपि तान् कदाचि ।

धर्मस्य सिद्धिरमला भवित्यताया, धर्मो ॥८५॥

पुण्याग्निं प्रभवमेति नरत्नमुख्य,

कालसु मुख्यपदमत्यग्रितभावे ।

वार्यं ह्यपूर्वमुपयाति शुभायतिर्ना, धर्मो ॥८६॥

धर्माणि यानि विविधानि गतान्कालात्,

तेषां शमेन नियम शुभधर्मलाभे ।

जीवस्तनोति शममेतुमुदारवीय, धर्मो ॥८७॥

जीव ब्रमेण शिरसागरिधानसिद्धौ,

यत्न तनोति दुरितानि तथाऽपयान्ति ।

इतुर्हि कर्मविलयोऽङ्गिनिष्काशसाध्यो, धर्मो ॥८८॥

पातोऽपि सम्भविष्य न तथापि यत्नो

जीवेन सृष्ट उपयाति न निष्फलत्वम् ।

अन्तो भवस्य नियत शुभधर्मभाजा, धर्मो ॥८९॥

पञ्चेन्द्रिय-नरजातिमुरा समग्रा,

लब्ध्या सुसाधनतर्ति नर गति मोक्षम् ।

साध्य तु घोष-दृशि-सच्चरणाग्रिमत्वं, धर्मो ॥९०॥

मन्यस्त्वमाप्यत इहाङ्गिष्ठत्वात् सुयत्ना-

च्छात्रं प्रत च भवितव्यतया न विद्विन् ।

कमादयो निगदिता सफला निनेन, धर्मो ॥९१॥

निर्दापधमगपनाधपदोदयाय,

प्रोन्नाऽसमर्थननतापरिसाधनाय ।

तस्येत्यगारसहिताय लघुघृताय,

धर्मा०

शस्तेतराप्तिनिधया महता प्रयत्न ,

सर्वभ्य उद्यनतमा हितकायक्षा ,

एवो गुणाय मुनिताऽभ्यसनाय कृत्या,

धर्मा०

मुखा निवृत्तिरुदिता यतिधर्मसार्थे,

दानादिपृत्तिसहिता गृहिणा तु धर्मे ।

गृद्धपुमनामरसनात्तनियत्तनाय,

धर्मो०

यत्राऽस्ति दानमुत्ति ममताविगुस्त्यै,

रायत्ततेन्द्रियगणम्य हता सुशीलात् ।

(भवे भवे धमपर कुटुम्ब, धर्मा०

क्षान्त्यै तपोऽप्यगमनाय शुभस्तु भायो,

धर्मा०

अर्थार्जितिनसुदृशा किल धमपृद्धयै, एवम्य तस्य सुकृतावुपयोग उ

मोक्षस्य यत्न परसद्गतिनि स्पृह्य,

धर्मा०

संसारयासजनित प्रमदप्रकर्षा,

नो तादृशो भवति यादृश आत्मकार्ये ।

तस्यैव लब्धिरुदयाय भगवन्निना म्याद्,

धर्मा०

जन्मानि जन्मजलधौ भविनामनन्ता-

नावत्तमान् प्रवृत्तान्यधमारभाञ्चि ।

दानादिधर्ममलङ्कृतमेवमेतद्

धर्मा०

॥१४॥

भाष्य यद्व जगति प्रयत हि तस्य,

नाकारण भवति कार्यमनादिकालात् ।

यत मृत मतिमतेतरथाऽपि वायं, धर्मो० ॥२२॥

ज्ञानानि यन्पि मतानि बुधैस्तु पद्म,

मोक्षैकसाधनमल श्रुतमेकमेव ।

तत् प्राप्यते तु मतिमजनसत्तिभावात्, धर्मा० ॥२३॥

लप्तेऽपि छोरकलनैकगुणे प्रबोधे,

नि शेषधर्ममधिगमो न विनैव (विद्याय) यत्नम् ।

भजेरदृष्टनिधयेऽपगतेऽपि जीवाद्, धर्मो० ॥२४॥

न प्रेम भक्तिरपधास उदारमार,

शुद्धा न मोक्षनिधये विहिता गुपात्रे ।

निर्दोषधर्ममधिगत्य समे कलाद्या, धर्मो० ॥२५॥

धर्माजिनेशगुरवोऽपि च धर्मवृत्ति,

वृत्ति सन्ततमिमे दुरितालिनाशात् ।

धर्माजिते नहि जितव्यगुरव्यभावो, धर्मा० ॥२६॥

दीपाद्भवेन्मणिगणस्य यथाधरोधो,

नैन विनाशतमसेऽधमतिस्तदीया ।

धमस्य बोध उदयेद्रुदवभावाद्, धर्मो० ॥२७॥

अहो यदा धर्ममागत आत्मभावा-

दावत्तमात्मनिचित विदधाति धमम् ।

— सहित प्रयोदयाद्, धर्मो० ॥२८॥

भजानररि भवेन्नुधमागृति-

नैवामिरोचति जनो गुणलाघयोग्य ।

दुःखेति मुञ्चने प्रगत मुमागं धर्मो० ॥२०॥

धर्मान्तिशय उदय रिमना प्रयानि,

माग प्रकाशितमपेतभयप्रपञ्च ।

तत्रैव वचनपरैरुगमि प्रन्धि धर्मो० ॥२१॥

दिसान्तिो धृतिमाधमुपति मत्त्वो,

मुत्रेत वमनिषयान मुट्ठाजिगीत ।

तद्द्वय न विहित नरचरजात, धर्मो० ॥२२॥

वणा जिनरा उन्नितरवमपकस्ते-

धर्माध्यराहफनर समुपति मोग्म् ।

धर्मे न्यय स्थित इति प्रद आत्मसिद्धे- धर्मो० ॥२३॥

सा० समुद्र उपयात उन्तरयाने,

नैतायताऽम्पगुणनोदधितारकम् ।

निर्गमकम् वृत्तिनोऽमित एष लाम, धर्मो० ॥२४॥

॥ सन्नितोऽपविलय प्रगत सुरमान्,

सैरैति धममपक्षोपचयै इन्नि ।

मिथ्या तमेव विदधाति चयैऽहमा सत्(इत्) धर्मो० ॥२५॥

नारोऽहसा भयिन आत्ममेतदार्ज,

पुण्यम् योगनृते इत्तरी धर्मा ।

पुण्येतरप्रविलयो हि सदाभर्ज, धर्मो०

नत स एव मनुते जिनरात्रगीत,
 श्रेष्ठ ममासु गणभृन्नियमेन धमम् ।
 यावत् प्रभारममल मविभिर्धृतो-हि, धर्मो० ॥३६॥

इति चत्विंशोऽध्यायः ।

। चतुर्विंशोऽध्यायः । (ज्ञानाधिकारः)

जैतो यो मनुते मग्ग सहगत सज्ज्ञानमात्मभित्त,
 ज्ञानानन्दमयो यतो निनमते जीय समसो मत ।
 यावन्ना विनाशित भवति तत्तस्मादुते कारक,
 सज्ज्ञान विद्यता मद्दा भविन्न । म्मायप्रयोधोगत्तम् ॥१॥

सूक्ष्मोऽसौ भवधर्ममध्यमुत्थन् ज्ञानम्य तैश्च दधद्
 धात्तोऽनादित आरुती अतितरा सर्वत्र चैवेन्द्रिय । (१)
 यत्कालं व्यग्रहारनिततनुसाग्रच्छरीराद्यु , सज्ज्ञान० ॥२॥

आगत प्रथिवीमिदा तनुतरा प्रत्येकफाय धरं-
 क्षैतय व्यग्रहारितामनुगत प्राप्नोति सज्ज्ञा पृथग् ।
 प्राक्कालादमिता जघ-यपरिका वृद्धिं समेतोऽमुमान्, सज्ज्ञा० ॥३॥

एव वृद्धियुतो मतावतितरा धार्यायुतेजोयुते,
 प्रत्येकं च धनस्पतावनियमाद्वृक्षीतरे धारयन् ।
 स्पशशेन पदाथरूपमननादवेन्द्रियत्वान्वित , सज्ज्ञान० ॥४॥

एव य क्रममात्रा भवमशान्तायप्रवाहा भवन,
मानम्यागगितन भागमुपयन हायैश्च भाग्यश्रम,
मन्थान स्वरुपानित क्रमस्य धानस्य प्रवृत्त्यादिनु, मन्थान ॥१॥

पुष्पापमितेन पुष्टिपद्वौ धारद्वी सम्पत्तन्,
सायत्सहपत्तेऽस्य प्रद्विसहित विद्वेत्तन्,
एव वृद्धिरपेक्ष्यतेऽग्निसृता शस्तरस्मृता गणे, मन्थान ॥२॥

धारनश्यति हन्यमानजनपु प्राणापरोपोद्धव
सा धारत्प्रमित धधोगतनर पाप मन्थान
नरात्रान्ति विशिष्टता भवभृतेष्वन्येषु जीवन्तु, मन्थान ॥३॥

मानुष्यो शुभमिक्ष शोषिष्टतये जीवस्य दृष्टन्
तत्तन्भेदमनुभितैलपुत्रहत्वापो मन्थान
मायश्चित्तमनेरधारममनने सामर्थ्यमन्थान, मन्थान ॥४॥

द्वित्राश्रममन्विते भवभृति स्युर्गोवर्ग
स्वादाया स्वणान्तवा निवर्तिता मन्थान
गमाजीयशरीरगा निगदिता रिश सुख मन्थान ॥५॥

पञ्चाक्षन्धमधिभिता अमुभृतो नाना
आता सत्र विना परा मुनिद्वयमन्थान (मन्थान) । ॥६॥
तत्तज्ज्ञानिसमुद्भवस्य रिलयो शत्रु मन्थान, मन्थान ॥७॥

मानुष्ये व्यरहारमागसुगम मन्थान
लिप्यादर्ननिन यद्वयस्य मन्थान योयन् ।
तत्सत्र व्यरहारमागपतिन विद्वेत्तन्, मन्थान

तत्तस्थ ध्रुतमीर्यते ध्रुतधरैः सर्वज्ञाकयाधय,
 यत्तयश्चरा वचन समस्तविदुषा नान्या प्रमाणाधिषा ।
 तद्वाक्यैरनिवेदनं ध्रुतिमता सर्वार्थगतापर, सङ्ख्यान० ॥१२॥
 सप्तह वचन भवेतरगतं शृण्वन्त्यशेषा सुरा,
 तेषां नैव परम्परा न च गणी सूत्रालिङ्गता प्रभु ।
 परम्परायमपीन्द्रा न च पर मूत्रायधारा क्रमात्, सङ्ख्यान० ॥१३॥
 देवानां न निरागमागमनयोगादिना न क्रिया,
 मिथ्यात्वे ध्रुतरेणलित्वहतिवत् प्रेत्योद्धव नो तथा ।
 शास्त्रं तन परम्परा ध्रुतगता मानुष्यिकी केवला, सङ्ख्यान० ॥१४॥
 तियत्रो न यता परम्परपदं दूरे परात् सयमात्,
 श्रद्धागानिनामिनश्च नरका न श्रौतमाप्नातिन ।
 मानुष्या अनिगम्य केवलनिदो नाम्नायविस्वास्तके, सङ्ख्यान० ॥१५॥
 न ज्ञान विरहस्य शासनमिदं श्रौतं समुत्तिष्ठते,
 तीर्थम्यापि जने प्रवृत्तिरनघा श्रौतप्रसीधोद्धवा ।
 श्रौतं चेन्न प्रवर्तते न भवति तज्जैन परं शासनं, सङ्ख्यान० ॥१६॥
 निशदोषाण्यपि पद्म्या प्रतिपदज्ञानानि गीतानि यत्,
 तान्पाराध्यपदानि न्शनमुत्पान्यात्रिपदीजोद्धृतौ ।
 तीर्थतानि पदानि पञ्च सुधियामर्च्यानि तेभ्यो ननु, सङ्ख्यान० ॥१७॥
 ज्ञानं श्रौतमपोज्ञ्य मूकसन्शान्यन्यानि च यार्यपि,
 ज्ञानानीति यदीर्यते ध्रुतधरैस्तत्राजुयोगादनि ।
 म्याधीभासनरूपता तु निम्बिला मयाञ्जसूयप्रमा, सङ्ख्यान० ॥१८॥

पूय विश्वतले विज्ञेयमतिना द्रव्य जिनाग्रस्तित् ,
 पद्मायेत उगारमात्रविधयाऽऽर्यन्ते परा भ्यामिन ।
 युक्ता दानामुत्पद्युद्धगुणयुग्-गुण्याश्रयाऽऽराधना, सद्धान ॥८९॥
 साः यत्रपि मोक्षसाधनतयोद्गीत श्रुतार्थाद्वैर ,
 मामान्येन सत्रापि न ध्रुवमते मोक्षप्रयाणोत्तमम् ।
 यत्कर्मागमराधनागतिपुण सहस्रस्थितौ साधन, सद्धान ॥९०॥
 कैवल्य विमल चरित्रममल कुर्याच्छ्रुत प्रभ्वर,
 बुद्धियशपि साधने सहचरौ साध्या पर सा ध्रुते सद्धान ॥९१॥
 यावत्तीथकरो षडन् परिपदि प्राग्भारमर्याश्रित,
 ह्यात्वा निर्मल-चेरलेन यतिना तारच्छ्रुत तत्पत ।
 यश्चात न निवेदित परिपद् तत्केरल केरल, सद्धान ॥९२॥
 मत्या यान् पित्रिभान् मनोगतनमावेत्तीह बोद्धा नरो,
 नैतान् वस्तुमल ततो न गदित सरं मति केरला ।
 मत्या यच्छ्रुतमुच्यते मतिर्नैस्तत्साधनापेक्षया, सद्धान ॥९३॥
 सस्कार मतिग तनोति मुतरा यत्सस्मृता भ्यामति ,
 धौतेनान्वितमानसा नहि भयन्त्यल्पत्वभाषो मते ।
 अद्वाद्ये तु भवेच्छ्रुते प्रथमत शब्दादयो बुद्धिगा , सद्धान ॥९४॥
 ज्ञानव्य प्रिदित न्यात्मकतयाऽऽदेय च शास्त्रात्तथा,
 धुत्वाऽधीयत सप्रभात्मपरम मोक्षान्तमापत्कलम् ।
 तेने चिनराजसम्मानियत ज्ञानं सन् धायते, सद्धान ॥ ९५॥

येऽर्था सन्ति चराचरे जगति ये तद्वाचका नि स्वना,
 'नित पतिता कुतोऽपि वियदागाद्वस्तुवशत्रोद्धता ।
 ते सप्त वरदृष्टिनादमपतन् तत्तद्धर सप्तवित्, सञ्ज्ञान० ॥२६॥

दृष्टिश्चेन हि साम्यता हृदयता नैवार्थयोधोऽमल,
 म्यादित्थ वरदृष्टिनादमनन सम्यग दृशा सत्यभाक् ।
 अक्षातीतपदार्थबोधनपटु सम्यग्-दृगागो ध्रुव, सञ्ज्ञान० ॥२७॥

ज्ञानार्थ यदि ते मनो भवति चेदापधनायोद्धर,
 नित्य तद्गुणगाहिना गुणवता भक्त्यादि कार्यं पुरु ।
 ध्यान सत्पदजाप उत्ततिरुोऽभ्यासो नवीनधुते, सञ्ज्ञान० ॥२८॥

ज्ञान ज्ञानवता महाप्रतजुषा भक्त्यादिभि प्राप्यते,
 यत्रयोऽस्ति गुण परेभ्य उदितो यो दानदेये क्षम,
 पाठागा अपि मगता न मतये चेद् नैत आत्मा नय सञ्ज्ञान० ॥२९॥

यस्यान्त प्रकटा समा नयमिदो वाचश्च नो विधृता-
 स्त्यस्त्या भद्विनय सदा सचिनया जीतेन यत्तद्व्यशा ।
 पाय म्यज्जन्द्वागतोऽपि निनय नोज्जेत्सुगीतात्मन, सञ्ज्ञान० ॥३०॥

गान्धु योग्यपदान्वितो नरपतिर्धिक्कारदूरीकृतो,
 देवाना न करोति साधनयुता भक्ति परा यौगिकीम् ।
 चेत् तज्ज्ञानपदान्वितेषु गुरुषु त्रिधात्रितो ज्ञानयुक्, सञ्ज्ञान० ॥३१॥

नाम्यन्योऽपर एतद्विस्तार प्राप्तर्धिर सत्पणो,
 य सङ्ग्रामपद भजेत् परजने मूलाङ्गवेदाऽधिक ।
 चेत्तादृग् गुणसङ्ग्रहो न रुचिदो गन्ता कः सोऽन्यथ, सञ्ज्ञान० ॥३२॥

। पञ्चत्रिंशोऽध्याय । (सम्यक्स्थाधिरार)

जनाऽसौ मनुन सप्त जिनपतेराद्या मुग्धाना रनि-
माहाप्यत्त उदारकमनिधना स्वर्गाय मोक्षाय च ।

हात्वाऽनादिभयाटन भगभृता सच्छेदनाय म्वय,
न्ध्यान्तुद्वतर चरित्रगमण निष्ठ जिनेन्द्र परम्

॥८॥

उगुप्तोऽर न चेदतीतदुरितो भाज्जोत्यमव्य शिव,
मत्पूरं भगधारिणाघधिलये सम्यक्त्वमादीयते ।

तत्र स्तो यतनायता प्रशमिना निरदसवेगकौ, दध्या० ॥२॥

मोक्ष मत्रमतेभ्वैरनुमतस्यागेन सर्वास्तिकै ;
धर्माशापगमाजिने धरमते चारित्रयुत्तेरसौ ।

यन्नारह उवित्थरेऽप उपयात्यन्त पुरा सन्वित, दध्या० ॥३॥

पापेभ्यो भयमादधत्त उदिता मय जगत्यास्तिका,
पापाना नहि कारणानि मनसा स्तै स्तै रूपैरानते ।

अज्ञानाश्च दयामुग्धा प्रतिपन् प्राणिग्रजान् धन्यमी, दध्या० ॥४॥

पाप हेयतम नृभि प्रतिदिन स्वीये सदस्यग्रजे,
व्याख्यान्ती न च तीर्त्तिका परिहृती तेषा समथा यत ।

जानन्ति न हि ते स्वरूपमथ चाङ्ग साधनाद्य तथा, दध्या० ॥५॥

जीवानेव धदन्ति नो परमतायास्वाय धाष्ट्र्यं परं,
ग्रन्थात्नीन् प्रथितान् ग्रसेनरविधान् पञ्च स्थिरान् (मौन्यत) ।

मन्यादि-प्रविधानदश्रमतिष्ठान् पाथान् जगौ पद्मितान्, दध्या० ॥६॥

वगाय तपुनघन सहस्रत स्रग्धा समेऽमी नुरि,
म्याहार भ मनातन प्रदिधन्या र्मायजातिमितम् ।
सन्ययेरमनात्मतत्त्वविदुग नोशन्ति प्रख्यामून्, दध्या० ॥७॥

आत्मानलमुपेत्य मुक्तिपदगी गन्धमता नैव च,
भयानामवसानिता न च जगपूण मत शूरे ।
यत्रानित्यमसुभ्रजस्य सक्ते भोग क्रियाया निने, दध्या० ॥८॥

मर प्राणभृत म्वनमफलिनो नैवान्यदत्त इत,
मुह्यन्ति प्रमुरीश्वरो न च क्ते घर्ता गिनेता भवत् ।
ससारोऽयमनान्त्रिको जनिमृतिघातो मतो यत्र तद्, दध्या ॥९॥

येन कर्तारमुपैति विश्वजनक नरिद्रदौगत्यक्-
शोद्योत्पत्तिमयानि तानि जनताटु-सायुपैतीश्वरान् ।
तन्निष्कारणवैरित्तामुपगतो यत्राश्रितो नेश्वरो, दध्या० ॥१०॥

सत्रया जगतीतले निनत्रो हित्वोपकारेतरा,
निन्दाम्नोत्रममानयन् जनत्रने भास्य प्रभास्ते सदा ।
तद्व्यत्र मतो जिनद्र उदितादयेतरार्थोदिति-दध्या० ॥११॥

दुःसागरिष्यति भवोदधिमग्नेने-
ष्टो नार्चितो न जगता प्रमुरेण लोकान् ।
मीत्येति नैव महनीयपदे मतोऽर्हन्, दध्या० ॥१२॥

स्वर्गापन्नगपदगी विनयामि सस्य,
म्यागो न मे चरणपङ्कजपट्पदाम ।
चेस्यात्तथा प्रवितरामि मुदति नाऽन, दध्या० ॥१३॥

आत्माऽनादिभयभ्रमि स्वष्टतमुर चैतन्यपूर्णा भवेत्,
सम्यग्गतनरोधवृत्तसुगुणैश्चेदुदसी मोक्षणे, दध्या० ॥१४॥

य समारचनाम्पुनरलिसमाद्वधात्स्वय निर्गतो,
लीन सयमसाधनेऽपनिचय शिप्त्वा वृत्त वेगलम्-
श्रीसङ्घाय समाप्तिशब्द मुनिगृहित्रेय सदाऽप्राहते, दध्या० ॥१॥

समाराब्धुधिमप्रचित्तचरितोऽय प्राणिनाशङ्कित-
स्त हित्वा गुण्योग्यतामधिगत सोढोपसर्गान् क्षमी ।
माचो यत्र गुर मदा शिवपथे पान्थीयति नि श्रहो, दध्या० ॥१६॥

पूया यत्र जिनशिन शिपथादेशात्स्वरूपस्थिते,
सिद्धा धमसमादरा गणिमुग्गा सेध्या मुपात्रस्थिते ।
सदृष्टगोपचरित्रपुद्गतपसा सङ्घ मुधर्मास्पदे, दध्या० ॥१७॥

आत्मा ज्ञानमुरगमितैगुणगणे सिद्धी युत रक्षातिभाक्,
तत्तद्रूपविभाजनाननमुग्गो धम स्वरूपे निजे ।
तल म्यात्तिलसञ्चये न रजसि तेन्नात्र धर्मोऽपरो, दध्या० ॥१८॥

पापाहे परिवारन मतमिहोन्मृष्ट तथा वत्तन,
दान्त्याऽक्षाणिगण नपोऽनश्नतो वैराग्यद भावनम् ।
नारम्भो न परिग्रहो न विषया धर्माय देहभिता, दध्या० ॥१९॥

लवेऽयं क्षयमात्रितेऽपनिचये न्यायात् पथो लाभत-
स्त पात्रालिसङ्गत इदि मदा फर्तुं मनो धारणम् ।
येयो यत्र लोभमद्वयगरे लाभे न जातून्यते, दध्या० ॥२०॥

रुर्माण्यप्रविधानि बोधमुखान्यामिद्य मोक्ष गमी,
भयौ धर्ममुपेत्य शश्वतममु बोधात्स्वय वा गुरो ।
यऽपरया प्रतिमागता शिरश्रिता यत्राहंवा मम्मता, दध्या ॥२१॥

धर्मो यत्र निरोधजनपरो जीवान्तकारिण्यपि,
सर्वेषा भयिना सुखैस्मननो दुःख्यद्भिदु रापनुत् ।
यगद्वेपरिनिवात्मनि गत सत्तरवेत्तु सदा, दध्या ॥२२॥

यत्राश्रिता गुरुपदे - क्षितिमुख्यमायान्,
जानत उत्तमधिया परिरक्षयत् ।
धैत्याभयाश्रितजनादिममत्यमुक्ता, दध्या ॥२३॥

यत्रास्ति मायमनघाहंतशास्त्रवाच्य,
पूर्वापरार्थविपमा नहि यत्र वाणी ।
सर्वाङ्गिजातहितकृत् परमार्थदेशि,
दध्याच्चरित्ररमण निनदशन स्मरु ॥२४॥

यत्राऽस्ति कोऽपि अगता न यधारिपात्र,
शास्या समस्तजनताऽघनिनाशनाय ।
मोक्षाधिरुद्धेसरणिं प्रति सारयित्वा, दध्या ॥२५॥

ज्ञानेन यत्र विषयोभ्यसनेनरम्य,
नैवात्मनत्परिणत फलिताधशूयम् ।
हेयादिदानिमुखकृद्भिदितात्मतरन, दध्या ॥२६॥

दुःखद्विपो जगति दीनदशामुपेता,
देवाङ्गनादिरसलालितवत्तदेहा ।

नैरादृता सुमहनीयपद मुनीशा , दृष्ट्या० ॥२७॥

धर्मं विदन् प्रविद्धन् त्रिरताघट्टन्दो,
धर्मं सदा प्रविदिशन् जिनराहुदीणम् ।

यत्रादृतो गुरुजनोऽनघमागमामी, दृष्ट्या० ॥२८॥

प्राग्धर्मापितसत्पदोऽनघपथो रागात्सर्वारिहा
स्याद्वादादमृतवर्षतो मुनिगणैरात्मायय क्षाभत ।

अन्य श्रीचिनराट सदा सुरनैरेवो मत सद्गुणै , दृ० ॥२९॥

ये धर्मं परम श्रिता तिनपदे विम्बानि तेषां सदा,
ध्रुवन्त्यादरसयुक्तानि विशदालत्तपनादृया सदा ।
मोक्षार्थप्रगुणोऽक्षिप्य उदितो यत्रास्ति पुष्टौ धृतो, दृष्ट्या० ॥३०॥

प्राङ्मुख्ये पञ्चनभस्कृति क्षण इहाये सस्मृता पूजन,
पुष्पागैर्जिनराजविम्बत्रिपय सत्सारेणाश्रितम् ।
धर्मस्य श्रवणं न रात्रिरसनं मुष्टिं वृत्ताराधना, दृष्ट्या० ॥३१॥

पूयो यो न रमा रमेत त्रिपथेनास्त्राणि द्वेषावहान्,
नाक्षानाञ्जपमालिका न च परे लीनो भरोत्तारवे ।
पयङ्कासनदृग्यतोऽखिलभ्रान्तेऽसौ गत रत्ना विद, दृष्ट्या० ॥३२॥

पूज्यो यत्र गुरुर्निराश्रयतनु सत्सयमेवो दृढ ,
सोढा स्यादुपसर्गदुःखवितते निर्मित्य वृद्धमुरगान् ।
सर्वानेव परीपद्वाभ्रचयद्वासैकदृष्टि सदा, दृष्ट्या० ॥३३॥

धर्मा यत्र समस्तमन्त्रततये मा भीष्म सिद्धये,
पण्णा जीवनिर्वायरक्षणरुणे मुच्यन्ते वस्मिन् सदा ।
आचारैरपदगने फलमरत्तातेस्वदाचारिभिर्-इध्या० ॥३४॥

नो यत्राचनमापगावलिगत नामागवुश्चाधित,
तियन्नातिगत न ससृतिगते देव कचिन्नाधितम् ।
कैरत्यान्वितमद्वयतित्रजगत तत्माभ्यत सदा, इध्या० ॥३५॥

तिष्ठेत्तत्र जन पुराकृतमुदुर्दुर्नीतिरीतिमहो,
मायस्त्रायपधानुगोऽधनिचयोन्नामैकमदादर ।
एष्य शिरमन्त्राधरहित ध्येया जितो वयता, इध्या० ॥३६॥

परान्पुस्तत्रानयोऽत्र जितता दाने घने सक्तु,
भारनोश्चितशान्त्रवेन तपसि प्राणैरुद्वारे ।
उगन्तु जगता हिताय प्रमिता द्रुढोपदेशे सदा, इध्या० ॥३७॥

यत्र स्मृता दृधुगुणा मुनीना निरासा-
स्त्रीतियगादिवियुता रहिताश्च वि ।
भान्निभ्यतोऽपि न पर धितमैधुनाया, इध्या० ॥३८॥

यत्रप्सितानि च विराहमुग्वान्धरीका-
न्यादीयते तृणमपीह परे इध्या० ।
धाय नृ नृ नरभेदसुदारभाय, इध्या० ॥३९॥

यत्रानि नैव निशिभोजनमशतोऽपि,
धात्यादपीह फलपञ्चमन ।
नान्तन्त्रायनिचयोऽशनमेति जातु,

धैत्ये यत्र विधायते स्थितिपद वामे म्रिया दक्षिणे,
पुसा, नैव परस्पर स्पृशिविधिर्नो वेपवैयत्यत ।

पुसा तत्तन नैव (नरुन) देवचरण शुद्धये निजात्मस्थिते—दध्या० ॥४२॥

मृत्युप्राप्तवनो हि यत्र निवतो न भ्रातृकामी स्वय,
भोक्ता सञ्चितरमणो न निहितं प्राप्य परैरपिनम् ।

पार्थक्येन जगन्ति कर्म निजय भोक्तार इत्युच्यते, दध्या० ॥४३॥

यत्र भ्रातृगृहं तु गङ्गागता कालाम्बुनारी मयै,
वचस्वस्य ॥ कूपिका न च भवेत् स्थारुप्रपीडा गुरु ।
न धर्माय नगादिसिञ्चनवृत्तिर्नैवामृताशी प्रधा, दध्या० ॥४३॥

सेत्रालो नहि यत्र नैव च पथ पूरय्योऽनथसो
नो पण्डादिविपोषणाय निहितिर्नो पञ्चरालिगह ।

न न्यायेन विनिगता चित्तिरपि प्रथ्वस्तपुण्या कृति—दध्या० ॥४४॥

स्याद्यत्रास्तिफवश्मसु प्रमितिमान् पानीययन्ता पृथा,
ना हिंसा वनतजसामतिमिता चेष्टा भवेत्तद्विनाम् ।

प्राणायातुपद स्थितेतरमिदा मीतिश्च पापान्त , दध्या० ॥४५॥

यत्राभोगलनानि धान्यतृणगोविटकाष्ठमुरयाश्रिता,
रथायै त्रसजीवसन्ततिश्रिते यत्नोऽप्यह वीर्यते ।

स्थान स्थान उदीक्ष्यते मृदुगुणा समार्जनीना तति , दध्या० ॥४६॥

धुन्दादिप्रसित तु दशदशरे च द्रोदयैरद्विते,
मत्सामाफिरूपधालयुते दानादिधर्मोद्धरे ।

वास न्याद् गृहमेधिना जिनगुरुप्राप्तागमे सद्गृहे, दध्या० ॥४७॥

माला अप्यनुवासर स्तुतिपदायुद्धोपयन्ति म्फुट,

प्रभृजमुग्रपद्मपाटुचिरमान्यद्वदगुरुणा वृत्त ।

सर्गामीप्रस्थापना सुविनीता मष्टेपमुस्थाः सप्त, दृष्या० ॥५८॥

स छद्वायगीरत्र चैन्यमुगुग्म्यापु दग्गादरा,

दान पौपथकमणि प्रयितती सामाधिकाना वृत्तौ ।

अदृष्टासनमानिनाममितमुमान मग्न कुर्वते, दृष्या० ॥५९॥

एलानाना प्रतिचारणामु निरता सर्वे जना निर्मिद,

मत्वा ता प्रीपातवर्जिततमाः मठमसिद्धये मुदा ।

यत्रक्षयत विद्याभ्यासनिताश्रेणिप्रभाशेमिताः, दृष्या० ॥६०॥

यत्रात सनलाङ्गिरनियुनिर्भेरी च सर्गामुमि-

माद। प्रष्टुगुणान्यितेषु सतत साद्र च इदं दु रिपु ।

इयादयविरजितपु सरलोपेश्रा पणार्थप्यल, दृष्या० ॥६१॥

यत्र म्याद्रदिणा मुनाथगमन साधं समर्थार्मिरे ,

पङ्करीणा प्रतिपालने। मुमहत्मद्वार्मिकोदसला ।

तन्वन् सन् प्रतिधामसद्विधियुना पूजा सनात्मयस, दृष्या० ॥६२॥

चैत्ये रिम्प्रविधी निदशलिपिषु वाचयमे आनके,

प्रात्ताना विनियोजन वितनुने रिक्तप्रचोना सुधीः ।

यत्राप्तेर्निहितो धृतो मतिशरैर्मुक्त्यथमात्तप्रतो, दृष्या० ॥६३॥

य देशान्तगमाश्रिता प्रतिदिन चैत्याचनादौ नडा ,

आद्वान् यत्र प्रयन्तिनानि कपया वन्दापयन्त्युन्मदाः ।

चैत्यानि प्रतिभाममानमुन्मद सम्मीलन नै सप्त, दृष्या० ॥६४॥

न्यायाद्यथ समयेन धनगत शस्त प्रयोग पुनः,
सत्तोर्थेषु जिनेद्रविम्वसहितप्याग्रायते मुत्तये ।
तस्योद्धारनवीनरायप्रियये भामेऽपि चत्यादिषु, दध्या० ॥५५॥

स्याद्वाद्याम्बुधिसम्भरानि यचनान्यर्पापयन्त्यन्वह,
रत्नान्युच्चदशैषिषु प्रतिपद यत्राहताः सम्मदान् ।
पर्याये परिमीलितानि भुजने द्रव्याणि पट सभिता, दध्या० ॥५६॥

जैन स्याद्विमलेन कर्षणपदनोद परार्थे दृढ,
आत्मान भवचारिणे परतटमानेतुमुन्ममना ।
जन्माद्यैर्विषिधैरशमनिधिमिजाता व्यथां व्यथयन्,
दध्याच्छ्रेष्ठतम चरित्ररमण एष्ट जिनेद्रै परम् ॥५७॥

इति पञ्चत्रिंशोऽध्याय ।

। पञ्चत्रिंशोऽध्याय । (चारित्राधिकार)

जैनोऽसौ ननु यो दधाति सद्ये मोक्षैकसौधारुदे-
ऽलम्भूणु प्रयत्नावृत्तिवज्रहतौ निष्ण चरित्र परम् ।
सत्रऽयेतद्व्याज्य कमविलय परमेश्वराश्चकिरे,
आत्मारामपट भजतु भविनश्चारित्रमत्युत्पलम् ॥५८॥

पायास्ते पृथिवीमुरग पडपि नो घाल्या मनोराक्तनु-
सम्भूतः फरणादिमिच्छित्तिमिरान्मोपमास्ते मता ।
यावज्जीवमनाहत घतमिद यत्राश्रयेज्जिमम, आत्मा० ॥५९॥

मोधाद्बुधनया हसेन भयतो नो यत्र वास्य मया,
स्वाद्याच्य निखिलापहेतुनुलित ससार उद्धामकम् ।
सर्वा पापपरिग्रहेकरुचिरा जायेत चेष्टा ततः, आत्मा० ॥३॥

नादत्त तृणमात्रमथमपि चादीयेत यत्रान्छता,
दन्ताना प्रविधातुमाप्तिनिरैरादेयधार्यऽखिले ।
आमार्थान्तनिष्ठित भक्तमिह सेव्य प्रदत्त शिरः, आत्मा० ॥४॥

यावन्नीयमनारत गुरुगुण धार्य तु ब्रह्मान्वित,
सेद्धाभिनयमि सदा सुवृत्तिमिर्यजीविताम प्रते ।
सर्वासयमसाधन परिहरेत् स्त्रीसङ्गमत्रोपितः, आत्मा० ॥५॥

तस्मिन् जगतीतले विदधीतामङ्गत्प्रभार त्यज-
त्र शेषाथपरिग्रह स्थित इह वर्माणुमीतो मुनि ।
वर्मायापि धरेद्रजोहरणद्वग् नि सङ्ग उत्तोपधिः, आत्मा० ॥६॥

याध्यायादिप्रिघातक घृतगुरुप्रह्लाष्टन शार्कर,
वर्णि चाशनपानयान्त्रसहिते स्वाद्ये निशाया त्यजेत् ।
क्षेदात्मनि यत्र सत्त्वविषया स्फूर्जत्सुधी सदया, आत्मा० ॥७॥

लोभ लोभमदान्वित च निष्ठति जह्यात् स्थित सन्निरि,
गौचे सयमसयुते सुतपसि ब्रह्मण्यसङ्गे रतः ।
वर्ण्य दशयोदित घृतवतो धर्म तु यत्राग्रयेद्, आत्मा० ॥८॥

यथादिभितपञ्चक त्रिकमपूर्णाश्राभित पूज्य,
दीवाना गतचेतनाश्च यतते प्रेक्षा समुत्प्रेक्षिकाम् ।
याग चापहति समीक्ष्य तनुवाक्चित्तै सदाऽत्रोधमान्, आ० ॥९॥

सूरौ वाचक सत्तपोऽसहसिगुनाते कुले सद्गणे,
सद्गणे साधुमनोजयोहरु सदाऽऽधीयत वैयारुतिम् ।
यत्तथै प्रतिपातरचिततनु स्वात्मश्रिय कामुक्ते, आत्मा० ॥१०॥

योपाणा निलये न वासमुचिता वाता करोतीह य,
सेवतासनमिन्द्रियाणि वमयेत् कुड्यान्तरो न भवेत् ।
ग्रीडा न स्मरणीद्वमुज्जति रस शोभा न काये सजेत्, ॥११॥

यावज्जीरमविश्रम दधदिह हानादिरत्नत्रय,
हौ भेदौ तपस स्वपद्वसहितौ क्रोधादिवृन्दोऽननम् ।
मपत्त्यान्धमिद हि चानुचरण यत्राप्यते सरत, आत्मा० ॥१२॥

आहारे वसतौ पतद्गदधृतौ वल व ह्रुद्वधर्षिता-
मीर्षाया समितीश्च पञ्च दशयुक्त ते भावने द्वे कृतौ ।
भिक्षणा प्रतिमा सदेन्द्रियपथ वस्त्राद्यवेक्षा गुपी, आत्मा० ॥१३॥

आवाह्यादपि दीक्षण भवमिद कर्मानलान्मूपम,
यावद्दीक्षणकाययोग्यमसम सामर्थ्यमिष्ट तनौ ।
घर्षात्ता न भिदा न चाधमममोऽन्येष्टोऽत्रधर्मेक्षिते, आत्मा० ॥१४॥

नैवाऽत्र क्षितिकपण पशुगणो नैवात्र पात्यो मतो,
व्यापारोऽपि समघपापनिलयस्त्याग्यो मत, सर्वथा ।
आरम्भात् सपरिमहाद्विरमण त्रैध त्रिधाऽत्रार्हते, - आत्मा० ॥१५॥

यावत्स्थाम शरीरज मतिमुत्तमान् शक्तो गुणानेधितु,
नि सद्गोऽत्र मुक्ताले नरविध कल्प समाराधयन् ।
धर्मागोतपरोऽप्यसन्ततिभिदे कुर्याद्विहार मुनिः, आत्मा० ॥१६॥

यत्राऽऽहारवृत्तिः समुज्झितपदा चक्षुयुगैर्दूषणै-
यत्राणां वदीरितो मुनिगणान् रक्षाक्षमो ब्रह्मण ।
पासो जीवमनृतन च परैरेष्यं वसीतान्यद् आत्मा० ॥१७॥

एणा जीवनिर्वाणगावर्त्यमुमता क्षाता स्वरूप वध,
ग्रैथ ग्रैधमुदारधी परिहरेत्तेषा तनोपस्थिते ।
स्याद्योग्योऽत्र मुनीग्रोऽत्यन्तपे तीर्थे तथाऽऽरम्भते, आ० ॥१८॥

पर्यायेण युत समाहितवया स्यात् सूत्रलायी मुनि-
रुज्झाना तु यदा भवत् परिणतो योग्य भुताना मत ।
आचारस्य प्रकल्पने क्षम इह स्याद्धमदर्शी मुनि , आत्मा० ॥१९॥

न्तमगैरपरादनेश्च विविधैर्युक्ते युते मार्धके,
योऽधीती स गीतार्थतामधिसरेद्योग्यो मुनीन्ने पदे ।
सङ्घोऽप्येनमधिभ्रयेच्छ्रुतविधौ मोक्षकतानोऽत्र द्वाद् , आ० ॥२०॥

गाहस्प्येऽयमुपास वेधमसदृत्तत्साधुभावे त्यजेद्,
ज्ञातेयांश्च निचिरसङ्गसहितान् द्वयस्य सर्वं धनम् ।
नित्सङ्ग प्रतिग्रधनचित्तमा देशेषु यत्रादति, आत्मा० ॥२१॥

यत्रस्थ प्रतिपादयेत्तत्रगणान् धर्मं विना निश्चिति,
तुच्छाना प्रतिपूणैर्मन्त्रवता हिंसादिपापोऽज्ञात् ।
दानार्थं सहित मुदर्शनमतियुक्तं सद्व्रत ख्यापयन्, आत्मा० ॥२२॥

यत्राऽऽख्याति जन सुधर्ममनिश धर्ता प्रकल्प्यस्य ॥ ,
स्यास्तु सयममाग आगमरुचि सत्त्वोद्धर्ता सोद्यमाः ।
स्याद्योग्योऽयमनुधयन् तु परस्त्वात्प्रायको नत्तक , आत्मा० ॥२३॥

देव मोहमहाभगोज्झितिपर सक्कसवक्षिण,
 शनार्थं सुरसाधपैर्नियमतोऽर्च्यं पादयुग्मं सदा ।
 यन्माशेषपदार्थत्वं च इह ख्यातिं स्थितोऽज्जोत, आत्मा० ॥२४॥

सर्गारम्भपरिमहाद्विरतश्च शास्त्रायपाठे रतो,
 लीन सयमसाधने परतया मोक्षार्थचेष्टापर ।
 यो भवतीह मुधेरुज्जीवनपर सोढोपसर्गावले
 (त ख्यातिं धम स्थित) आत्मा० ॥२५॥

सम्यग्दशनरोधपृच्छकरणमुक्तिं यन्मत्र स-
 नामादिन्यसनानि नीतिमितिभिगम्यानि तत्त्वानि च ।
 निदशादि-सदादिभिश्च भीलितै रोधाय कर्मावले , आत्मा० ॥२६॥
 णकाक्षादिप्रभामता भतिभिदा भौतस्य सावाचित्त ,
 स्थानावयमुदाश्रिता भिद्वधौ हेयात् पुनर्मानसे ।
 सय त्रयमुत्त तु बोधति विदान्त्वं ख्यातिं यत्सञ्चित , अ० ॥२७॥

न्यादात्माभितभावपञ्चकमिह जीवावतीना क्षया-
 ष्छान्तेर्मिश्रणतो द्वयोरुदयतोऽनादर्मवाभामनात् ।
 ख्येय फादत्रिधानममुतमिद सोपन्नम जीवित, आत्मा० ॥२८॥
 यद्दानाद्भवतीह कमफलतो वेद्य भवेत्कोटिश ,
 कायो जीवितमीदृशेऽनुभवता श्चक्ष्रेषु दवेषु च ।
 अत्राख्याति चतुष्टय गतिभृता निर्विण्णतालधये, आत्मा० ॥२९॥

सयोगोऽमुमता मिधोऽणुविततेत्किप्रमाणात्तकद्,
 धर्माधमनभोऽन्वितात् परिमितिभाजोऽणो नासयः ।

फालोऽनन्त इतीह पञ्चमुदित त्रयस्य यागार्थयत् , आत्मा० ॥३०॥

जैवे कम लगे यथाश्रततेरात्त स चाक्राश्रते-

युस्तंयागपपायनैरिविधतो यत्कर्म वग भरे ।

मिध्यात्वेन कपाययोगसहितेनात्रात्मलग्न मत, आत्मा० ॥३१॥

हिंसाया भुतवेदिना प्रतिषद् वर्ज्या प्रतिज्ञाविध ,

शेषाणि त्रिदशामुतोऽधनिचयाद्यद्वा सतोऽमी नत ।

सद्वत् समितादिभूरिगुणिनोऽत्रोक्ता तप साधना , आत्मा० ॥३२॥

ससारोऽयमनात्कोऽन्तर्जराकीर्णोऽमुग्राणा रनि-

रुडेयो मतिमद्भिराप्तुमसमज्ञानादिपूण शिवम् ।

लोकाप्राप्तिमन्तुषु स्थितिभर रयातीति यत्राभित , आ० ॥३३॥

इय दानमपापऽपरहित धर्मोऽग्रे सत्सग्रा

दु खिप्राप्तुतोषक गतभय धृत्वा दया हृद्गताम् ।

जीवाद्यधनिरोधन च भविना ज्ञानऽत्र दान मत, आत्मा० ॥३४॥

धोधो इय ड्वेय तापप्रव(निपु णो मानोऽन्तकृन् सन्नते ,

विश्रम्भैरविधातिनी परिहरेन् माया पद स्त्रीरिद ।

लोभ सत्रिनासपाटवधर जह्यादिति रयायत (होत्त सदा), आ०

पूव यन् मुद्वत् चित नरभवाद्याप्तिस्तत सङ्गत्वा,

नात्वा दु खफल न किं सफलयेत् सदृशनाश्रान्ते ।

दौलभ्य पुनरस्य चोदकसम बुद्धधोद्यनस्वेह वान्, आत्मा० ॥३५॥

नित्योऽय परिणामवान् नितनुते सङ्ग वियोग सदा,

कर्मालिह्ननादितोऽप्रियमुबोऽन्यथा निरक्तेस्तत ।

सिद्धयै सति मुदशनादिवगुणा भत्वेति सिद्धान् मरे , आ०

कर्मातिप्रभवो भवो न निहितो दुःस्मैवरूपा विभुः,
 कर्त्ता नाऽस्य न चापि दुःखसुखयो म्याता तु कर्माश्रिते ।
 ते प्रत्येकमिहाङ्गिषु प्रयततामित्याह यत्सञ्चित , आत्मा० ॥३८॥

ह्यादयतया भिदाऽर्थनिचये ज्ञानोत्तमात् प्राणिनां,
 पाट्याऽजीवत्ते सक्षोपकृतिषु पुण्ये च पापे क्रमो ।
 कर्मानुक्रमगो गुणेषु त्रिल्यात् पाट्याश्रवे सम्मता,
 प्राप्यत्वन च सद्युतौ बहुगुणोद्दीप्तिरमो निजरे ।
 यथे छेदमो मतोऽचलपदारोहस्य भित्वा गुणाः,
 मोक्षं धीपदग क्रमो नयभिदि प्रोत्साहिकास्तद्भिद ।
 तत्तानाः मतमाश्रयद्भिर्जिनपम्योन्यत आप्तु शिर, ॥३९॥४०॥

यामेऽन्त्य निश उच्यतेऽत्र त्रिलय सुख्या स्मृतेरर्हता,
 स्वाध्याय चरमाश आनसनतामवदिये छेदनाम् ।
 पादोन प्रहरे तु भाण्डलिरन सूत्रार्थपाठो द्वयो,
 भिक्षा बाह्यगतिद्वय तु वृताये छेदा सशय्याशुभं ।
 पात्रेऽन्त्ये प्रहरे तु क्षिप्रगता कुर्यात् पडावश्यरी,
 व्युत्सृयादिलपापसन्ततिमथ स्वप्याद् द्वयोयामयो ।
 शपे धर्मसिस्ते तु मोक्षगमरे ध्याने च काले इदि, ॥४१॥४२॥

यत्रोद्भितानि मुनिभिः सञ्छानि कर्मा-

ध्यात पद त्वत्रिकल परमात्मरूपम् ।

तान्येन वन्दितुमनाश्रयतीह साधु ,

श्रेष्ठ तदेव चरण भविका ययध्वे

॥४३॥

तार्प मिद्वगिरिं स रेवतमथो सम्मेतमष्टाप-
धम्पा पुगीमपापिका गिरिमथो वैभारमप्यनुदम् ।
सारङ्ग निविधातिशायि त्रिनपोपेतानि सेवेऽन स्राफ, आ० ॥४४॥

मोक्षम्याप्तिरूपरूपधरणे सदृशान्निधय,
तद्धेतु प्रतिबन्धनार्थमनन शानात्मुग्रामोन्गम् ।
धारित्र त्रिह धमनयनिलये नयामहणान्वित, आत्मा० ॥४५॥

य य वधनहतरो भनभृता वायाहतिप्रायिका-
मांस्तान् व्युत्सृजतीह प्रेयगमने म्यायथा वधनम् ।
मत्यापीति निवेकरत्नमसम ध्यायेत्सुधीरग, आत्मा ॥४६॥

प्राणातेऽनघा दधीत मुनिगत् सत्तेरनामयुता,
दगादीन् प्रतिभून् निधाय महन स्थिर समाराधनाम् ।
ज्ञानान्निधिमोचरा निधिपरः शान्यानि हृत्वा गुरी
(५३ वृत्त) आत्मा० ॥४७॥

आम्नात फलमत्र धर्मकरणे भर्गापयगद्वय,
गर्वाशूरसन्मिता अपि अहोद्वृते सुखे सादरा ।
गौणीकृत्य ततोऽग्रिम परम् वाञ्छेन् सदाऽप्रोचन, आ० ॥४८॥

अन धमयुते गुरो च न यथा रागोऽमनघभ्रम,
मन्यस्त्वादिगुणाचलेनिमलताऽम्मादय वस्तुस्थिते ।
तदन्मोक्षपदऽभिलाप उदितो धैर्याम्यसदृष्टद्वर, आत्मा ॥४९॥

अग्न्यन्त सुधियाऽत्र य परिकरा अर्धादग्ने यत्नत-
स्तेऽन्य मरणान्तमाप्य त्रियुजि गन्ताः आप्या न ते ।
कमकुशवियोगतो निजगुणा आप्या शिवे रगायिन, आ० ॥५०॥

नष्टो वैर समुन्मिलत्यपि परा बाह्योऽयं आत्मार्जितो,
 नष्टोप्येति पुनस्त्यपार्थभक्तोऽयं इय नगादिगुण ।
 काष्ठा चैव हि याति शुद्धिपरमा तत्तत्र कार्यं स्थिति , आ० ॥११॥

ज्ञानादिनित्य मत नियमतो यद्वावलिङ्ग मुने-
 द्वयेणापि रत्तोद्गर मुख्यपटीपात्र सचोलगुणम् ।
 लिङ्ग स्यान्न्यदुरापधमजनन धार्य सन्ऽत्रोदित, आत्मा० ॥१२॥

चारित्रस्य धवन्ति जन्मनि परोलम्बा समाकृष्टयो,
 धपेणास्य चरित्रचारमतिना तान्त्रप्रभाणा धवन्त ।
 वैपेणैव वन्द्यतामनुगतध्वनीद् राजादिभि , आत्मा० ॥१३॥

उत्सर्गण हि कोऽपि न प्रतिवृत्ति कुर्याद्भवाना मुनि-
 क्षेत्रो तिष्ठति धमशुद्धमनन कुर्याद् द्वितीये पद ।
 शोधिर्दोषतने पुनन गृहिता ध्यान शुभ चोद्भवेत्, आत्मा० ॥१४॥

अथे हस्तिनि गोघजे जनगणो भूपार्थमाभूषणा-
 न्पारोहेन च तत्र ममता काचिन् पशूना भवेत् ।
 तद्वत्सयमसाधनाय यतिना मुक्तोपधौ मुक्ता, आत्मा० ॥१५॥

थावलाभमधारयन्पवर स्तेन महालोपिण,
 स मानेन ददन्तमयमतुल छेदऽस्य शूलीकृत ।
 तद्वज्ज्ञानगुणादिलाममनुयन् धर्ता परम्योत्तम , आत्मा० ॥१६॥

चारित्र न परत्र गच्छति सम जीवेन बोधादि-
 द्वादादरिव बालमाल उदियात्तास्फार एतद्भूष ।
 अत्रैतद्व्रतचेतसा न च पुन प्राप्त् तद्व्यनेत्यात्पता, आत्मा० ॥१७॥

दश दीर्घाया भवति चरणोद्देशिताया भवति,
तत्रापुनरप्यस्य तस्य त्रिपुणं वर्णा च संसारिता ।
चन्तोर्भायुगं प्रयत्निकरं साध्य ॥ प्राण्यनित, ॥ ८॥

सगारं नृणांसाधिते मुनिषु च न्यायकोटी भवद्
या ता नैव मुरेन्द्रसाधनयो गच्छन्तिपण्याऽनये ।
स्योर्निर्गद तथा रवरिव परं ज्योतिधराणां ग्रने, आत्मा० ॥ ९॥

राशयधमम मुनेभ्य इह स्यादितिमाराधन,
प्राप्तये पतिना ॥ वन्द्यमयं पुत्रुका माधव ।
न स्यात्तत् श्रयमन्तरा मतिमता योय सदेहागमान्, आ० ॥ ६ ॥

आयुक्तस्य विभाग्यं नागमवित् कुर्यान् समाराधन,
तृतीयां प्रणिपत्य सन्नियमानादत्तं नृकारकान् ।
सांगीष्टं त्रिपार्श्वकान् पुनरपि प्रोत्साहयेत् सद्ग्रने, आ० ॥ ११॥

गच्छन्तान् सफलान् क्षमेत सशिशून् आश्रयसाधुविधा,
आत दत्तनुयाऽऽगमयचोऽनात्तं चीर्णं तद्गत् ।
आचार्यादितयाचकान् समवृषान् दिव्यादिफान् समना, ॥ ६०॥

जैनऽग्रायित्तमवृषगच्छदुलगाताऽऽथानृष्टान् मुनी-
ना चमावधि चट्टमं तनुवचश्चिन्तननिष्ठं वृषे ।
क्षाम्यन्तं भगवतरे वृषमनो न स्यात् पुनदुल्लभ, आत्मा० ॥ ६३॥

जीवा य भवतालमत्समदृशा मदमलाभोजिता-
स्तान् क्षाम्येत् स्पृहयेद्य यन्न दुरितं वप्नीयुराभित्य माम् ।
आयत्या १ परिगता वैरस्य मुद्विष्या (त). आ० ॥ ६४॥

जीराना भयतीह पूर्वभग्नो द्वेषोऽपि रागोऽपि च,
प्रत्यक्ष तु विना स्मृतिं गतभवद्वेषादिहेतूद्भवाम् ।
तद्वद्वरपरम्परा विबुध्य मतिमान् सर्वेषु कुर्यात् क्षमा, आ० ॥६५॥

नीतो दवेन युग्मी मुरमननसमात् क्षेत्रता वैरहेतो ,
श्वभाप्तेयाग्यमायुम्ननुसुरलघुना प्राप्य धामेति मत्ता ।
स्वाप्य केनापि नेद मनुन इह भगी क्षामण तद्विधत्ते, आ० ॥६६॥

लभ्येऽपि प्रभुताधरे जिनपतेजन्म-यशेषाङ्गिना
मुक्त्यर्थं न तु वैरमाप चलन वृत्त्यस्य गोपस्य च ।
पार्श्वन्यान्त्रजिनेश्वरस्य मतिमान् ज्ञात्वेति वैर शजे-दात्मा० ॥६७॥

पापाना परिहारमेव कुरुता सर्वं जगन्मा च भू-
रुत्ताना भयन पद तु लभता नित्य महानन्दम् ।
युज्यतेऽंशचिन्तया न विदुषा वैर ततस्तत्त्यजे- दात्मा० ॥६८॥

सर्वाङ्गिष्वपि शेषतः सुरमतिश्चेद्वारणीयाऽन्वह,
पीयूषोपमिता तदा कथममी वैरस्य पात्र विदाम् ।
सञ्चित्येति विषोपमामरिमतिं जह्यान् समेष्वङ्गिषु, आत्मा० ॥६९॥

यत्रेक्षेत गुणाशमात्मद्वितद नम्रो भवेत्तत्र ना-
तश्चेन्मोदपद मुधी द्वितकर द्वेषेण किं दहते ।
मत्वेतीह सदा भवेद्गुणपदे वैरस्य नाशे यतः , आत्मा० ॥७०॥

जीरा सधमिदान्विता निजजिनाऽष्टप्रेरिता ससृता,
चित्रा योगसमुद्भवा विरचयन्त्यात्माश्रिता चेष्टिताम् ।
पेपाश्चिद्भूषित-यता न सुभगा किं तत्र वैरेण भो , आत्मा० ॥७१॥

प्रश्यादा रित्रिवा नशमिह्ननादीना पन्ना वश,
नीता येऽत्र जनौ पुरा भगतेनाज्ञाननिग्रामृता ।
श्रेय श्रेयममुय पापसदनम्याऽस्तु व्ययो दुष्कृते, आत्मा ॥७०॥

छोमाद्वान्मयुताद्भयान्च यदयम् मिथ्या क्रुश मयुत-
सन्ने मयभरोन्धि परिगतो भूयाद्वया दुःकृतम् ।
द्वेयेन्मलोरगेरुगिपर कालाभ्रमावेषु च, आत्मा ॥७१॥

माय धार्यमदत्तमात्तममतिं त्रित्वा मया यद्भवेत्,
तत्सर्वं विदधामि दुःकृतपद मिथ्या शुभेनात्मना ।
प्राणा यद् नहिरधजातमसुषु प्राणप्रदोऽग्रन्, आत्मा ॥७२॥

तैरध सुरज च मर्त्यननुषो यन्मग्भवेन्मैथुन,
यत्तत्साधितमल्पितात्ममतिना कामान्धताधारिणा ।
तत्सर्वं परिहायतापदमद् आत्मायत प्रापये- आत्मा ॥७३॥

हुग्राना एनिरेप यो बहुविध मङ्गो धनादिप्रदे,
नातोऽन्यजगतीह जन्तुविषय दृश्येत् सन्मयम् ।
तत्सर्वं परित्यजतापन्मयेत् सङ्गो घृपाङ्गभिता, आत्मा ॥७४॥

भसारस्य भतो महान् परिकर क्रोधो यतस्तद्वश-
चतुर्नेव हिताहित विमनुते दग्ध कुदग्नि भित्त ।
जीवे तापकर त्यजामि धमद् त्रित्वा सदाराधना, आत्मा ॥७५॥

यगस्य त्रितयस्य य प्रतिपद धातु विधत्ते मद,
 आचार्यादिगत भनक्ति विनय वालान् समुत्साहयन् ।
 त सर्वं विनयामि सत्पथगत शृङ्गाष्ट्रैः सङ्गत, आत्मा० ॥७८॥

माया नागीत्र नित्य परदरमणा जीवितान्त करोति,
 धारित्र पालयतो मुनिवस्त्रपमा भ्रष्टमायान्त्यमुया ।
 मत्स्यायास्तस्यजेत् ता मुनिवृषभ इतो मार्गमार्येशदृष्ट, ॥७९॥

लोभ सवगुणोज्झित स्थितपद यो याति सूत्माश्चित,
 यावत्सद्रूपधारण मतिमता दुःखैर्भूमि गत ।
 सत्र परिहृत्य समयमता मार्गेश्चुना सस्वित , आत्मा० ॥८०॥

राग प्राणमृता स्वरूपरमणप्राणापहारे पदु-
 यद्वष्टो गणमेद् निषयंयमतिर्गह्य पदार्थ निजम् ।
 माया लोभयुता विशेष्य तनुमांस्त्यागस्य धामैष तद् आ- ॥८१॥

इष्ट हतुमुपस्थित स्वहृदये दृष्ट्वा समुद्रावयेत्,
 प्राणी द्वेषमनात्त स्वरमणे धरानुनयप्रदम् ।
 रूप मोधमदात्मक प्रकृत्यत्यंतस्ततस्त्यज्यता, आत्मा० ॥८२॥

रागद्वेषपशाकुला प्रविश्ल मञ्जति योधादिव,
 हित्वा सोध्यमनर्थकारिकलहे सप्रस्वनाशे रता ।
 तत्रैव क्षणमस्य दातुमुक्ति स्वस्मिन् प्रवेशो बुधै , आत्मा० ॥८३॥

रागाद्यात्मना सदा प्रयतते भ्रष्टे मते सद्रूपे ,
 सत्यान्यै परिपातितु गुणपदाद् दोषैर्जनाना पुरा ।
 अध्यायानभुदीरयेत् कटुफल तत्सपदादस्त्यजेत्, आत्मा० ॥८४॥

यं गुणं न हि शुद्धमागमनेऽन्यान् पातयान्मुनयः ,
 प्रीतिं सन्नरगोचरा विच्छयति प्रोच्यारुत चद्रुचम् ।
 वत्पैगून्यमिदं सतामपपदं त्याज्यं सदात्मैषिणा, आत्मा० ॥८५॥

इषं शोकयुतं समैति शुभतिरर्थेषु जीवेतर-
 प्वहानान्धतया स्वरूपरमणं विस्मृत्य भोगानुगं ।
 कर्मानुत्तणमेव आत्मनियतं पश्येत्तद्वर्तौ त्यजे- दात्मा० ॥८६॥

धर्माय न यतेत यो निजगुणभ्रशान् परास्यैकदृक् ,
 सोऽन्येषां यद्वर्तीह दूषणपदं सत्यं तथा याऽन्यथा ।
 तद्वै परिषान्न परगतं सद्भिः मदा निन्दितं, आत्मा० ॥८७॥

प्रायेणोच्यत जादरेण त्रितयं मुग्धान् परान् यश्चित्तु,
 तत्सत्याभमुदीरयन्ति मनुजा मायां प्रयुज्यामृत ।
 विश्वमाङ्घ्रिनाशने पदुतरं मायामृषां तत्त्यजे- दात्मा० ॥८८॥

भ्रष्टे तनुं पापधामप्रिततिं हेयाच्च मन्वेतसा,
 यं व्यादूर्नितमानमो जिनप्रदं पीयूषपाने रत ।
 मिथ्यागम्यप्रिनाष्टनमृत इदं व्युत्सर्जनीयं बुधं , आत्मा० ॥८९॥

पापस्थानविरक्तचित्तलतिको भूयान्छिवाभ्यासितो,
 हत्वा दुर्गतिकारणानि मतिमान् सद्गुणसिद्धिं भवेत् ।
 रक्तोऽज्ञादिभवेषु तत्र न हि तत्त्यागं विना भयसी, आत्मा० १९०-

यत्राऽऽत्मा नितरामुपतिं मननं न ह्यस्ति मे हिन्दु-
 नैवान्यस्य जनस्य सयुक्तिररोऽहं सिन्तुमिह मयम् ।
 आमानं निजमेकमेव मनुने शश्वन्निदं तान्नि, आत्मा० १९१-

ससारे ध्रमता कृता बहुविधा मयोगसार्था पर,
प्राप्ता दुःखपरम्परा प्रतिमथ जीवेन कर्माननात् ।
ज्ञानादथ निजमेक्ष्य जीवमधुना सर्वां त्यजामि त्रिधा, आ० ॥९२॥

सयुक्त भगवति धारयुमता जात न कैर्वस्तुमि-
सात्सर्ग स्थितमेव न पद जीवानुग प्रेत्य हा । ।
तमे शाश्वतरूपमेत्य रुचित ज्ञानादिरूप शुभ- मात्मा० ॥९३॥

ये केचिद्विचक्रमपाशपतिता भ्राम्यन्ति लोकेऽसव-
स्ते सर्व क्षमयन्तु मेऽमर्षित त नि शेषमाग पथि ।
स्थित्याऽऽ क्षमयामि वरमधुना त्रिष्य त्रिधा यत्रग , आ० ॥९४॥

प्राप्तमार्जितपुण्यभारसहित भुञ्जन् जिनाह्व त्वय,
गर्भ जन्मनि दीक्षणेऽन्यत्रिवि च प्राप्तौ शिरस्यागिले ।
त्रिधे सातमुदीरयन् शिरपथोद्देश्यत्र मेऽस्तु प्रभु , आत्मा० ॥९५॥

थैरष्टादशदोषसन्ततिरल प्रोद्वेष्टिताऽऽत्माभयात्,
प्राप्त पैरलमुग्धल सुरपतिनातन पूज्या सदा ।
मोक्षान्ता कवितायशुद्विभूति सङ्घाय तैनायता, आ० ॥९६॥

कृत्वाऽनावित आत्मनि श्रितमिह कमघन भस्मसा- ,
दामाद्या यदबोधसौख्यबलदा शक्ति स्वरूपात्मिकाम् ।
सिद्धास्ते जगदुत्तमा शरणदा भाद्रत्यकारा सदा, आत्मा० ॥९७॥

सोपाध्यायमुनीश्वरा गणेश्वरा मोक्षार्थमाप्नु यता ,
सांगत्य भविष्यत् (बीज) धमविधिषु प्रत्यक्षमाविधत्ते । ~
अष्ट ४ शरण च मङ्गलत्रिभिं चाहति तेभ्यो नम , आत्मा० ॥९८॥

धर्मो यो जितदुश्चितोऽययपद् नेतु जनान् य क्षमो,
यश्चार्मास्त्रयत् कपेग सद्विपश्चितापयुक्त पुन ।
चन्तुना दितदशो भवतु सोत्तमोऽयना मङ्गल- मात्मा ॥९९॥

ययोऽद् भयार्थियाननुत्ति लभ मया शासन,
नैत स्यात्पदगयुना निरमुक्त सयामुमत्तारकम् ।
निपत्य समनीनियान्कलित यत्रास्थया स्यान्विष्ट- मात्मा ॥१००॥

धन्यास्ते मुनय समेत्य जितपत्ये वर शासना,
प्राणान्तोपनिपातनेऽपि न बहु भण्यपद्राविणाम् ।
मुक्ता कमविनाशान् प्रवर्त्तिताऽनुन्यन वीक्षण य, आ ॥१०१॥

दीपे ग्राहिर्यद्विदाहममहत् भीनमिशिष्यो गपो,
पालोऽप्यालपराधम श्चुरत प्रतालय सम्भित ।
निर्या जितरात्रसाधितमगाम् कौधामिनासागु, आ ॥१०२॥

धन्यास्त मुनयो गमामि धरणाभ्याजपु तेषा म-
कोना पद्मशता सुवर्णपीठिता ये सिद्धिमापु मि-
मय ये विरिदुर्भिदामतिशयान्मा द्वयोराऽन्वि- ॥ १०३ ॥

धन्यो येन समाहितात्मविधिना कृत्या क्ष-
रन्ध्रा वैरलसनिदादिनिभूति इया मृदु-
धनेधेतरेदुदृतापरिमिता सिद्धि निव- ॥ १०४ ॥

अत्ये योगिरोधमाप्य विनष्टय व-
धेण्या प्रापचित म्वक्म निचय इदु-
मुक्तवौदारिकमुपयसायनितर्ग मङ्गल- ॥ १०५ ॥

गच्छन् शिवमागमेत ज्विताकाशप्रदशान् पिना,
 गान्याकाशगदेशसत्रयमगुर्यद्वाऽप्यगतीं गतिम् ।
 आभिरागुरवाभशश्वतमुप सिद्धान् सदा तान्नम,
 (सिद्धभ्य ण्भ्यो नम ,) आत्मा० ॥१०६॥

घेषामूष्मलोत्पातिततमाऽस्याद् पूजयोगाद्गति ,
 कर्मासृजनभक्तोऽपजनिता बन्धच्छिद्यो वाऽऽत्मन ।
 स्वाभावाच्छरसुरयस्तुतिहे यद्गमदैव्यो नम , आ० ॥१०७॥

गर्भे जन्मजराऽऽधिगेगनिचया नैषा भवेयु पुरो,
 निर्बाध भूतपालमानमपगपृत्त शिर शाश्वतम् ।
 धामान्येत जितोदितान् स्वरमणाचारित्रतो मार्ग-
 रात्मारामपद् स्मरामि नितरा चारित्रमत्युज्ज्वलम् ॥१०८॥

मात्र चारित्रशुष्का भविष्यततये चारणायात्मशीप,
 प्रतिरत्विना ददामि प्रतिपदसुभगा लब्धुमग्यामरस्थाम् ।
 तनावाप्नोमि शश्वत्सुगमयपरमानन्दधामेति याश्वा,
 इवाना सद्गुरुणा मुनिद्वितयविना सत्पत्ताऽस्तु प्रसादात् ॥१०९॥

पूयाराभ्यपदाना नरक जीरादीना नरतन्याऽनु ।
 पद्ममत्र महाघतनद्ध चैत्यादीनि च सन्ति तु सप्त ॥११०॥

दन साधुर्वर्मा रत्नान्यापु ज्ञान हक्चारित्रे ।
 इत्यपा गीता जैनीया पट्टिशदध्यायसमेता ॥१११॥

नरभयनिहरोऽसमकल्पसेरो भात्रिनभावो गतदौ सृष्टो,
नम्रशिरस्को विगतरत्नस्को भवति तस्मद्भजनमगा ॥५॥

चलति जिनेश सुरपतिविततादासनात् सिंहयुक्तान्,
भविजननिचय हतवृजिनचय देशयैस्तीर्थमार्गम् ।
राणधररचिते विविधनययुत शास्त्रवृन्दे विधातु,
तीर्थोपुक्षा पूजाऽश्रुणा गगनगामोत्तमम् ।
(प्रोत्थायाऽहम् विनयमनुबध्दासनात् सदाधात) ॥६॥

सुरेणा नरशा जिनेणा तस्य, सुमर्यक्षतालाममिहाचयन्ति ।
अनुक्षा पर फलुमिहागमाना सदैवाद्विच्यन्ते गणेशितृपूजाम् ॥७॥

द्वयो गुरुधर्म इति त्रय जने भवान्बुधैर्निसगणाय योग्यम् ।
तदेव चेदागमनाह्निरस्त प्रतिक्षण सस्मृतिवृद्धिरारि ॥८॥

पूजा जिनाता शमिता सपर्या, धर्मस्य वृत्तिर्भविना शिवाय ।
सा चेद् भवेदागमनाप्यवेशा, नो चेद् भवता परितृद्धिकर्त्री ॥९॥

एतदेव दुष्पमास्तलायित, कर्म वा पचेत्किम भवद्विषाम् ।
दधिगार्धसम्भनो यदेव ते, त्रियते सुकृतमागमादर ॥१०॥

पूजा जिनेश । भवतो भविना कृता सा,
सम्यग् (सेवा) भवोदधितरिर्भवतीह जन्तो ।
सामायिकादिमुहृताचरण (महाफल) शिवाय,
चेदागमोत्तिपरमान्तरमाप्यतेऽत्र ॥११॥

साग्राम्य जिनशामास्व न भवेदभ्यचनादहता ।
सूरीणा सतत महादरवृत्तेर्नो नैव चाहन्मते ।

प्रोद्गायन्मयैव सायनगता धिन्नुदयागताद,
परतु भोक्तृगम्य सागमगताम् सद्वुद्धिर्गोयुगान् ॥८८॥

माप स्वद्वज्जानिनः । यमिता संमेव गाद,
मार्गोन्मर्षादनुधर्मलभ्य जाग्रदगदभागनम् ।
विच्यतम् मक्ष्म मयन्त्युता वेशगमातां तत्र,
गुणालेखन-सत्त्विय यदि भवन् पुमां अनुदुलभम् ॥८९॥

कथं शेषं पृथ तत्र सुररितं शोचिषम्,
कथं म्हात्मा गृणिष्यति चित् । गताद्वा ह्यमरता ।
कथं ते मोक्षप्राप्त्युत्तमोत्तमगुर्ति,
१ चेदेषा गुह्या भवति नुरने ह्यगमन्ति ॥९०॥

हास्याधायि जने घनं मम विमो । मौल्य परं दृश्यता-
मानो यन्निष्कन्धकालनिर्गो निष्पत्तये गमनाम् ।
सागत्याऽध्यतमुत्तमार्पणा मुनियतान् शातेयतीर्ष्यान् शितान्,
चैते तागममन्तति प्रभवति प्रोद्गाममोभाभ्यने ॥९१॥

अध्ययमेतद्विदुषा प्रयोष्यते, यद्वा प्राह्यतामेति समक्षमूहितम् ।
शूर्तं चिरान्तरं समाप्रयैत्यां किं व्रीमि निनसागममा-
वध्यत (वञ्चित) ॥९२॥

न्याय मायननीन एव विदितो यद्वीक्षिते शालके,
नश्यन्तीदरिषे रुचिमतिमता जाह्नवस्य आतादरा ।
सत्त्वि सातः । मया जगत् सुविदितं सौख्याकरं मूर्जितं,
ह्य । ते ह्यगममन्ततिर्न च मता पापात्म्याऽधीमता ॥९३॥

गरा जगत्या विल मास्यतेभिणो, धरन्ति मञ्जरा रालु दीपकालिनीम् ।
साफल्यमस्या विदधाति रिद्धांस्त्वदागमोद्बुद्धभविष्यदथ ॥१८॥

कथं लक्ष्यो देव प्रशमनसरतोऽप्याध्यशिवग ,
कथं सूरि श्रेय सरलतरमोक्षाध्यधृतये ।
कथं यस्या यामा भवजनिमतेदु लहतये,
न चेत्ते साक्षात् स्यान्निरुपमवृत्तिर्हार्गमगता ॥१९॥

तां तीर्थ जिनानां तु जिनपत्नय किं न दुष्टोक्तिरेषा,
मान्या सा सर्वमान्यै स्यत्मुद्रितचरी भक्त्याऽप्यागमानाम् ।
सत्य सौर प्रकाश प्रभदति अनता ज्योतिषेनैव मूर्ध्नि,
नैषा सूर्यस्य हानि स्वप्रभनसुपमया तद्दृष्टेः स्वताभार्त्त ॥२०॥

सुविदित रालु सज्जनसन्तते-र्यदधम परदोषनिवृत्त्यनम् ।
तदपि लष्टिचर नहि चेद् भवेत्, भवति सत्यवदाऽऽगमसन्तति ॥२१॥

न्यायो यदपि जिन । मानभर स्वयोध,
यत्तेन याधितमर न्यहिताय जहात् ।
नाथाऽऽगमावलिस्माञ्चितचित्तभारो
लङ्घ्येय मोक्षपदलीभनास्त्वह तम् ॥२२॥

मत्तो जनो न जगताद् समीक्ष्यकारी,
यत्सोऽधिगच्छति पदायमपेतमानम् ।
सार्वागमोत्तिरसपानविमुखचेता,
वेत्ता जगत्त्रयमिति प्रज्ञा ॥ मानम् ? ॥२३॥

चगनि जीवननात्महो । मत, प्रतिक्षण विशरार रगर्दितम् ।
तत्र जितागमसञ्चितसयमे , प्रतिफल पदमाप्यत उत्तमम् ॥२४॥

जिन ! त्वदागमा मया त्रिलोकिना ३ मौल्यदा,

यतो भया अतीतभाविदुःखभावमभृता ।

प्रदर्शितामर्षे पुनरुदात्तपद नये यतो

त्रिरूप तान् पद लभन् आरय समतपना ॥२५॥

मया जनोऽयं जिनराट् । मन्त्रगम-पात्रैर्हीनो न यद्दिन चाग ।

जानन् हि तस्य मनुज यदास-द्विद्वान्त्वा गहि साग्रतेजी ॥२६॥

जिनागमाना महिमोद्धृषाय, जया धिता या त्वमगम्यदर्शम् ।

सम्प्रातिर्ह्यस्य रक्षिता मुमुक्षा, गताधमाया जिनराट् तथापि ॥२७॥

मया गणरा जिनराट् तयामी, गारायभाषान्वितसमुमीन् यत् ।

त्रिरूप्य निष्ठानि पुष्पावेद रक्षाकर त्वागमज पर यन्म् ॥२८॥

वितन्वन् मत्पुत्रमद्वलावर्ति मया जिनाया जगतीह दीप्ता ।

पर तमस्कारपूजन्मनादौ, मया भणन्तीह सदागमया ॥२९॥

नार्हत्य महिमात्पद मय जिन ! त्रित्वाऽऽमरीमहणा,

नराजनन्मया धिय भयसि सगास्त्रिमागुद्धयाम् ।

नयामद्वगण-द्वारात्रिरचनाडधप्रतिष्ठोद्धय,

कित्वपाऽऽगमस-तन्निगननला साध्याद् मुधागा कृता ॥३०॥

महर् हरतु प्राप्तमिदं यशाऽग्निध, स्वया जिन-द्रोहितमयमेत ।

गदन्दीमात्रमिहापयन्व, सर्वागमाया प्रमयो विगीत ॥३१॥

य प्रात्यमावत्तमुपविवासो, जीषा भव तानयतोप्रभाषा ।

ब्रह्मानमाजऽपि सदागमा य, कस्तान् मुयाग्निं सतत्त्वरत्ता ॥३२॥

एतन्ननामप्रतरा अमी स्वतु, जीषा यथाश्रित्य मयाश्रितत्त्वम् ।

नामेव दाम्ब्यं त भयं तज्जत-मथा विदधागम इष्टदार्थी ॥३३॥

वृत्तघ्नता-द्युद्धिधरान् समस्तान्, जीवान् भवात्तारयितुमुदकम् ।
अभाययन्नुत्तमसत्त्वधारी, सदागमोऽय सतत प्रवृत्त ॥३४॥

सदागमाक्षेप सदागमा भुवि, वृत्तघ्नता ये भवभायभाविनीम् ।
त्रिन्त आशूषगता नराणां, सदा सदानन्पदाय मग्ना ॥३५॥
अतितरा ननु नेत्र निराधितो, जिपतिस्तनुते त्रिभिधा व्यधाम् ।
करणयोगमुना क्रियया पुन-यदि च (भवति) देशत
आगमजो त्रिधि ॥३६॥

विराधना या तिनराजराज्या, त्रिशोध्यत सा गुम्नोदनाद्यै ।
पर विराद्धा विशन्ऽऽगमाऽऽना, भर दुरन्त तनुते समेषु ॥३७॥
जिनोऽपि सार्वा निखिल विदन्नपि, प्रसङ्गप्राप्त निररक्षभायम् ।
साधुव्रजोद्धारपद न चानु-जानाति चेन्नागमवाग्-विह्वलम् ॥३८॥
यन्पि केवलमुत्तमता गत, निखिलबोधकता न परे यत ।
तदपि नन्विपद जिनपागमा , क्षणपद तत एत इहाहते ॥३९॥
शुद्धे पद तिनमतं भविता यदाऽऽदा-
धावर्त्तमन्त्यमधिगच्छति कालसौम्यान् ।

न्यायात् सदन्धकरणादुचिरागमात्,
जागृत्यहो ! जनिभृता (भुवि तदा) करुणाऽनमा य ॥४०॥

नीति सत्तमगोचरा ननु जने पूज्यत्वदान परे,
चत्री यत्पुरते महोत्सवप चक्र म्वर मोदत ।
मत्य तद् भवतारकाद्वितप भो आगमा शाश्वता ,
यूय इत्य जिनद्वरीनय इह प्रोक्षामपूजान्वितम् ॥४१॥

नरति नौल्लमस्युधिपारग, द्युतपदपद पदपदपद ।
 मनु च नारिक डलमतां तथा, तजु दभन नमनता विना ॥४॥
 देया दभन विन्यो तजु विनय ताप पूजयन्त न नम
 पूजा धन च दभन दभन इत पुने दभनाया दभनम् ।
 दभनयानाममान दभनः मुनिदुत मवदन्त धाम्नाः,
 मीति नारान् दभनानुदन्तः पुनः पुनः पुनः ॥५॥

जगत्पतिवमहता मन जिह्वारगता
 न मयदभनता धन परमर विराधमाव ।
 त्रिशष्टि जगत्त मु दभनभाषमाधन,
 सदाभा नमनता विनयानुपदगता ॥६॥

काय भागद्विध विनय । तव नम विनु दभन
 दधी जगत्तय दभन मवदन्तः मवदन्तः ।
 नमः नमः नमः नमः नमः विनय जगति पु
 न्यदुता धनिय ननुत आता मवदन्तः ॥७॥

मदागमा मदा नपु धमभाषवपुता,
 विना म, न सातय विनय इमे पु ।
 पर न नदन्तः मवदन्तः मवदन्तः मवी,
 सद्यरूपता परा दभन आपरुपत ॥८॥

धतान्तरा आद्री मदागमावर्गमिमा-
 मदापुराता पद मदागमावर्ग पद ।
 विना विनुद्विमावर्गता विनय मवदन्तः पद
 मुभाविनो वि नदन्तः विनयता सदा ॥९॥

नरो भवेत्तदा पुनर्विधृतपापकश्मल ,
 मुधमसाधनोदुरो विहाय कालमार्भकम् ।
 त्रिता भवस्य यौवनं तदा ध्रुव सदागमान् ,
 विचिन्त्य कार्यमाप्नुयाति मोक्षगामी च पुन ॥४८॥

अस्यते समस्तधमवदिमि , स मानसो य आगम समाश्रित ।
 एष परस्य शसने मत, यत्तन्मतो भवति दृष्टिरागमी ॥४९॥

आस्तिस्य किं मत भो । द्वित्रिधमनुपम लौकिक चोत्तर च,
 मत्यादबुद्धिरात्र गदितमनुमय सार्वसूस्तागमेषु ।
 नित्योऽनित्योऽपि जीवप्रभुग इह मतो मुद्रया स्यात्पदाङ्गया,
 मोक्षान्तस्त्वागमोक्तेरिति मननमिहानुत्तर चोत्तर तत ॥५०॥

सम्यक्त्वचिद्धानि शमादिकानि सद्भि प्रशस्यन्ति तदैव चेद् हृदि ।
 जिनेन्द्रदेवागमनासना-मुधो-क्षितत्वमीयेत बलीय आप्तै ॥५१॥

शमोऽद्यतन्तेषु भवेषु धीणा, निर्देसवेगघृणास्तितानि ।
 पर न जनागमसदृश तद् , जाता ततो नैव ममामिनिवृत्ति ॥५२॥

सदागमा भो । कथमहणापद, गता सत्ता वर्णपन्नादिसाम्ये ।
 वक्ता जिनेन्द्रैरिति वेत्त तत्र कथ, प्रमाणमित्यन्यपद न किं मतम् ॥५३॥

सदागमाना भगवान् प्रणेता, प्रघोष इत्य न सुखाकर स्यात् ।
 उच्यन्ते आप्तानु शब्दमात्राद् न चाथरूपास्तु वचो व्रजति ॥५४॥

वक्ताऽहन् भुवि दशनाश्रयगतोऽर्भकश्रित सत्रै ,
 किं सत्य तच्च उच्यते न पुरुषार्थान्योऽथ आ नो मत ।

मह्यिप्ता यदि तन्निष्पन्नरणा शब्दा मर्त्यामिधा ,
उत्थास्त १ तन्ना परस्परगतिनाज्जागमाना क्यचिन् ॥ ४॥

तत्तागमा । किं भवतां महत्त्व, तुरगशृङ्गाणि यत्ता न गृह्यम् ।
क्यायेष्टरगैऽन्यरथास्ते यद्वन निग्राथमाना इति रिक्ताश्रया ॥ ६॥

चित्ता गणि कृष भयन् मवी तपन महातप ,
मुपुण्यगानिमाधनोक्तञ्च कष्टमाभ्यन ।
यपोतिग न मुन्यत मन्नागमानृत ननु (भयमता)
ययार्थभावमाननाद्भवत इष्टनिष्ठय ॥ ४७॥

जैनस्य ननु मिद्वगागममतान मिद्धात्रिगान साधुपार ,
पाटकयुक्तमुनीन् मानदि मरी देवान् गुरुंआदरार ।
धर्म धारयति प्रधानपदनां प्राप्त सुष्ठुयादिक ,
तत्सत्य अतिरागमस्य जनतानि प्रेयसे साधनम् ॥ ८॥

आगम आप्ततमो यदि विश्व, विश्वविदा प्रणीताधपर म्या ।
न च हित्या कपभेदतपैस्तु शुद्धिं गोऽनुत आप्तपद तु ॥ ५९॥

परभरकरणिननिमृतिहरणिनिर्जबलभरणिनगति परा,
चिनपतिकथिता गणपतिहमिता मुनिततिविनताऽऽगमवितति ।
जमनरात्त धरमावर्त्ते नियतमनात्त मान तस्या,
मत्वा विबुधा आगममुबुधा मतसम्प्राधा मन्त सदा ॥ ६०॥

शरण शरण प्रज प्रज शरण जिनपागममपहतभरण,
हरण हरण यत यत हरण सञ्चितदुर्गतदुरितनते

वरण धरण धृणु धृणु धरण निनगुणसन्ततिसारमते ,

स्मरण स्मरण कुरु कुरु स्मरण (सरण) सवरनिर्जरमोऽगुणे ॥६१॥

गुणल पक्ष निश्चितममल रक्षसि भवधारिणमसुमन्तम् ।

कृतदा परमसुखो यदिह त्वा-भागम । यानि निगम्य निवृत्तिम् ॥६२॥

शस्त साधमुखै समारी य म्यादागम । तेऽध्वनि पाथ ।

प्राप्तो वीर्यमनाहतमत्ते भूत्वाऽतन्त्र गिरमत्येति ॥६३॥

स एव सम्यक्त्वधरोऽशतो वा, पापानिवृत्तो निखिलान्ध जीव ।

मदागमा । यो भजतामधीन , परो भगामेभ्यः कृमिस्वरूप ॥६४॥

देव गुरु धर्ममल भवत, सदागमाद्गीशरण समेत ।

रहस्यमन्त्रेण समेति चेन, दृष्टा । मयाम्भोधितल गमेति ॥६५॥

शरणमेति जनो व्यथयानुलो यदि पर परिपश्यति पालकम् ।

भविष्यतोऽपि तथैव सदागम, ननु भवत्तमपीद उपेक्षते ॥६६॥

अहन् सिद्धी गणपतिरुपाध्याय आत्तजनोऽसौ,

सम्यग्गुणैः शुचिर्मार्तनिपुण सद्गति सुतपस्वी ।

चेत्ते गुढागमरससुधयाऽऽहो भवेद् भावभूति-

नोचेन् ससाररूपे बलमनुगत ससरन्नीच (निन्द्य) रूप ॥६७॥

वगति त्रितमशेषविदा मत, परिणमेत् परिणामधर पुन ।

ननु सदागमपूर्णविदात्मता समूलनाश उपैति कथं दृष्टा । ॥६८॥

पाप न जात्येति यत्र क्रियाया, गतिस्थितिस्वामनमन्निभायाम् ।

धुर समेतीतरथाऽरवेऽपि, पर त्रिगुढागमसत्कृते हृदि ॥६९॥

जागर्षि जनागम । जतुनाते, बोध ममेत त्रियया वितन्वन् ।
विद्वत्पर्यायमुनि प्रप्ति , वमात्ततस्त्वत्पवीणैर्जगत्याम् ॥७६॥

बोधमुग्यानि पराणि मत्तानि, धिक्कृतसत्कृतमार्गैगमानि ।
नाऽऽगम । जगति नु त्रियया रहित , फलति तत्तस्त्व विद्वतात्मा ॥७७॥

सत्य चमुष्पदमनुबुद्धते टागमज्ञानमग्न्य,
जन तरुचेद् त्रिबुधपरिमत त्व चारित्रतीनाम् ।
स्व दानाग्नेवति नियत य क्रियायान् स चक्षु-
र्दक्षेतास्तु प्रतनुमतिकोऽप्राप्तसद्बोधवृत्त ॥७८॥

आगमा । जगति यूयमात्थ यद् , वस्त्रपर्यय भवेत् संपुण्यम् ।
ज्ञानमत्रिय नु तर्हि किं मुधा, यण्डयते क्रियात्र सद्ब्रतात्मिका ॥७९॥

सदागमा । भगद्विरेष जात्रितो न यो भवे-
यद् व्रजेद्विपादिता स सम्पदधको नर ।
न वेदसद्वयभागग निगोन्मेवमुद्धन,
सदा भवन् समीक्ष्य किं सगोन्मोऽत्र यो जिना ॥८०॥

न्यायस्त्रिलोकगतचतुर्गणे प्रसिद्धो
छाया त्रियो भवति यो भगतीतरोद् ।
उद्बुध्य त ननु सदागम । ते प्रवृत्ति-
यन् स्त्रिधावसजुपि त्रियमादधासि ॥८१॥

मयो प्रष्टे भारो य इह न मायात् स गल्ने,
निश्चन्धो लोकेनाद्वयमिति लघुप्राप्तमतिना ।

स्वयाऽमाना भोग वनगतितने न चिनिहिता,
दके मोहाद्भुगेहन्निष्ठा आगम । १८०॥

मानं किं श्रुत्या यदिह भवता य श्रुतिपरा,
मयान ते याता ननु च विमर्श विधितरम् ।
न तत्रास्मा भो ! कथमपि न तत्राप्यथ तन ,
पृथापमो न्यागो यदुत न पुषा दयमनश्य । (नयगति) ॥८३॥

मया मानस्य द्रव्य जनात्प्राप्तेगीरमयत्नं,
यदा गिद्धयेत्पुद्गलमममवितति पूषपन्ता ।
विमवाशो निरामन्मतिजुषामग्र मुनिषो,
पर तात् तद्विप्रदि च विषयोऽन्यायमनते ॥८४॥

महिमानमवितमेति साऽऽमातिराहती जन,
यतो हितोपदत्ताहृत्मुदुत्तुमातुनह्महापरस्परविरोधनाह ।
जगति योऽस्यां पर ताता तथेति तर्क्यादद्वयताधरा,
अद्वया पर अययुरहदुक्तता यतो न धैवमाधय परपर विधानश्रु
गताम् ॥८५॥

आगमश्रुतिमिद महनीय पूषमिहाहन्ताधुष्टपाद्,
मानमिहास्य मव निपुण्याना तद्गतशक्त्यमुषागरवि ।
चेद् गतमानमिद्वेदत्पात्र तत्रिनय न कथञ्चिच्छ्रिय,
मत्या मयमिद गतमाना मनुन सदा तत्पयत अद्वैतम् ॥८६॥

देवन्यशास्त्राणां समन्वितपतयो द्वयफाल्गुणध्याये-
जीवादीन् मयभाषामितपरिगतै पयै

बुद्ध्या प्रज्ञापनाया पदमसममितान् बोधयन्तीद्वयोधान् ।
जीवांसद् द्रव्यमावात्मकमितरन्निहाप्तागभीय श्रुत म्यान् ॥८७॥

शमोऽमम साम्यमुपैति चिन्वनात्, वेत्तन्मोन्नफलोद्भव म्यान् ।
तयोद्भव नैव सरागशास्त्रात्तत शमात्मात्मक आगम शुभ ॥८८॥

आगम । उद्धर मा भवभीत दृष्ट्वाऽगम्या तव गतिमीहा
कञ्चिच्छ्रितमुत्तारयसि त्वं लगति न यत्र सुदूतमननम् ।
कञ्चिदुपार्थमिवर्त्तमगन्तर्लीन कृत्वा तत उद्धरसे
चित्र काल तानन्त त्वं फलसि विलम्ब कृयाऽपि द्राक् ॥८९॥

आगम । तव सेवापर आत्मा वेत्तन्माष्टमपगतभेद,
तद्भव एव भवेत् स निष्प्रति पूर्णमात्मनि धनु इव ।
उदृष्ट्वा यदि तां मुनिरीर्त्त तद्भव एव सुदूर्त्तदवाङ्,
भवसि तदार्थो भवनाधस्त्य कुरु भवि श्रेष्ठं लघु सा सिद्धिम् ॥९०॥

उत्साहस्ते विधातु परमशिवपद सश्रिताना नराणा,
तेऽद्याप्यु तत्सदोक्त्या भवभयविधुरा साधन ते तथैव ।
कोऽत्रास्ति प्रथ्वरा यो विफल्यति समां सत्प्रवृत्तिं भवान्त ,
हाहा शुद्धागम । त्वं मतिवतिमनशाग्नेदय कार्यविधत्से ॥९१॥

या यत्यतेऽङ्गिनिचयो लघुसिद्धिमात्तु,
शुद्धागम । त्वमपि तत्पथपाटवोऽस्मि ।
सिद्धि पुनमविजनान् वरितु समुक्ता,
भयत्वमेव विविध विधिधा (तु विधिं) विधत्से ॥९२॥

चित्र भव्यगत मत भुविधर्मयमप्राप्तिः,
 विद्विन्नैव फलेन कदाचिदमय वत्त्वा पर फलम् ।
 वैचित्र्य प्रणिधाय विद्विषद्वै विद्विजिनेनगमाः,
 युष्मन्प्राप्तमल चतुःशरणमादत्ता फलप्रापयथा ॥९३॥

गुहागमः । त्व विविध विगता यत भव्यमया रात्रु जीव आदौ ।
 अदन् गणेशोऽपरपेयगी या, भविष्यतीति नियति विधत्त ॥९४॥

गम्यरूपोऽत्रि कथ विविधः, (विधसे),
 सम्यग्व्यकाले हि तथाविधा जनः ।
 जिनेन्द्रमुन्यै गगु चित्ररूपै,
 फले फलन्तीमृगुमागमक्रियाम् ॥९५॥

आदिष्टा विधयः सदागमः । भगोत्ताराय ये ये त्वया,
 द्यन्तान्नातिरिक्तान् भवति भविन प्राप्नु शिव भोक्तुकाः ।
 निर्वाण परम यथा फलतयान्ति पुरसाऽऽभिन्नाः,
 वैचित्र्य किमनदसो धृतमिहायत्सुप्रमादास्पन्म् ॥९६॥

सदागमः । त्वत्कथिताशया इमे, दधाविरे त्वकथि (इगदि)
 वाशयाङ्गिनः ।
 फल विविध विविधादि बालाद्रव्य मदत्त ननु ह्यः । कथ ते ॥९७॥

नयैरिहिनः । य तेऽस्ति रूपः, मन्त्रगमेमे च विचित्रताजुषः ।
 न चायद्वैतपरनयाश्रितस्त्य, प्राज्ञाद्य धार्यश्च फल नु याच्य ॥९८॥

समप्रथमार्थितयस्तुयावः प्रमाणतामिच्यति याच आप्ता ।
 नन्यागमः । त्व नियताथधम प्रमाणभागेननु त विदा कृत ॥९९॥

श्रद्धायुतैर्ननु भवान् प्रमितिस्वरूप,

नीत, सदागम ! सदापि यथार्थभाषात् ।

वपोगत प्रवरवारि यथा गृहीत,

उयण वयमिति सद्गुदीरयस्त्रम् ॥१००॥

भवाधिचत्रचञ्चरोऽपि जतनस्तद्वद्रणात्,

सदागमा सदागमा भवन्त्यनुनसद्गमा ।

पर भवभ्रमाँलघूनराधजोधनङ्गमा,

दययन्त आप्यतं भद्र त्रयोविता क्षरावलि (श्रिविश्रिति) ॥१०१॥

वाच्या न या सद्भिदुषा न गम्या, योगोद्यताना न च नेत्रगम्या ।

चक्षुष्मता साप्युदिता त्रया वाग्, न त्रा स्तुते ह्यागम-

सद्गिर क ॥१०२॥

परापरागमेक्षिता न चारता निवृत्तते,

परम्परागमेशिता न नाथ ! मे विद्यमाने ।

परम्परागमोक्षित पद न तारताऽऽगमा ,

परम्परागमाश्रयद्विरटयते न सन्ततो ॥१०३॥

जयन्तमनन्तगम सुगम, बिम्बत्रिखिलाथविकाशगमम्,

वरसवरणीवरमागपर, दुरितौघनिशारकमन्यधम् ।

ननु सेतरजीवनिधोधनर, स्वसिद्धियुत परसिद्धिरम्,

जिनराजमुद्योदितवान्यपर, नमताऽऽगममुग्रतर विनुधा । ॥१०४॥

आगममुद्यमाग्रदयनमन्य, सामायिनभरादौ सग्य,

दृग्ज्ञानाऽऽचरणाना नियम, शपनमग्र्यात्मनश्मविषमम् (?) ।

त्रिविधं त्रिविधं कार्यं भव्यै-श्रैकाग्रि-गुणितम्यपगम्यै ।
त्रिनतायकपथि निष्ठो मुख्य , य स्यान्त्यामाविष्टमनिसह्य ॥१८॥

नरः शशो गुणनालमाधियोऽपठ ॥ गम्भीरमनापदाधितः ।
प्रादात्तशऽनन्तरगुणापठ चतुर्विंशत्यन्तर्गता पदागमं न क ॥१९॥

त्रयमर्थं प्रथमं द्वितीयं तृतीयं चतुर्थं साया विपरीतं नरम् ।
यथोपपत्तिह तथा मुनीनांऽन्यत्रिणोष्ट चरण प्रणम्य
(कृतागममर्गादाम्) ॥२०॥

प्रान् चरण महिमा विपरीत, तयो र्द्वितीया प्रतिमिरपाया
(नेऽपाया) ।

निगमिषां सन् गच्छन् मन्त्र , प्रनिष्कमन्तागमनमग्निदि
(नुर्याध्ययतागमतमग्निदि) ॥२१॥

न पृष्टऽगमा दुष्टतयाग्निगुदता, जने समेषा कमिषिन् पुत्र प्रियाम् ।
आगाम्येश्वरऽनन्तरगुणापठ तपोऽगज राक्षसागमो व्रती ॥२२॥

मनोपो नैव नमो न च धनगिचिती सन्नता नराणा,
मोने या न समेता न द्वि तिनयनयमुपता यान्ति धर्म ।
तद्वा प्राप्नो वरेण्य शिष्यपुत्रगुणन मच्छरित्र मुनीश ,
प्रत्यादयातागमाय सततमुदिनर्षी सधराण्यमुत्त ॥२३॥

जैन-तागम उत्तमो यन इहाहारादिषेष्टाऽसिला,
निग्रायाऽद्विदया भवन्मसमितीगुप्तीश्च तिष्ठो वरा ।
तद्वाकाग्निशस्त्राक्यविहित मत्वा समस्त धुधा-
न पाठय शुभमाधवे व्रतदिनात् समापयन्ति गृहम् ॥२४॥

चारित्र विधियुक्तं तदा शिष्यपदायालं भवन्नान्यथा-
 ऽमौ श्रद्धाद्विधासमा यदि पगमत्रैपयेदध्यासात् ।
 ता चैव विद्युता निशेत् वरतरा या पिण्डनियुक्तिराव्,
 तत्तत्तामागमसत्यतत्तन्निदुषो घोषन्ति मूलात्मिकीम् ॥११॥

मान्या मदैव विधयो त्रिदुषा त्रिदुष्ता-
 श्रेतोहरा यदि परं शुचितर्कयिद्धा ।
 शातादिभिर्यदि भवन्त्यनुरूपरक्षा -
 श्युक्ततराध्ययनमागममाश्रये तत् ॥११३॥

द्विसानृतादीन् यन्तुभाषधामेत्युशन्ति सर्वेऽपि परं हि तीर्थिका ।
 पदकायवन्धादिनिदग्नु विहा आचारसङ्गं मनसा भयति ॥११४॥

जाताया भूरि सम्पदीतरजनस्तैन्यादित्र साध्यस
 तद्वत्तीर्थिकसम्पन्नं धृतिमतश्चारित्रिणस्तद् धुनम् ।
 अहं सूत्रकृतं तत् गणपेरैराचारसूत्रात् परं, (तत्तर्काङ्घ्रिनसयमा)
 तर्काङ्घ्रं व्रतवादमागममिमं विहा भयन्तु शिष्ये ॥११५॥

लब्ध्या रिक्तं गतचरदभयं श्रेष्ठिना गण्यतेऽद्वे,
 सौम्यं तत्र मुखं गणयति तद्विराधान् नृशान्तान् सुदृग्मान् ।
 सद्गुर्या क्तुं मनसि विधृतर्वास्तत्तृतीयं सरङ्गं,
 स्थान्तरायं हागमैर्हं प्रतिन्निमनघं श्रियते सर्वगुह्यं ॥११६॥

चिक्कणे चिक्कले (कर्म) काकिणीं वीक्ष्य विना,
 सदोद्धनुमीहेतुं तदनुबन्धम् ।

निहीतं न चाधस्तदीयं प्रतीत्य,

समाम्याति तुर्येऽङ्गशतान् समेयान् ।

समस्तेऽथ श्रेष्ठागम त्थ भयध्वम् ॥११७॥

आप्तो निर्भीक आप्तोऽनघरनकतवि शो दधान्ययज्ञात,
सोऽनुहस्ते पूजय्यागनमुन्तिममुन्मल्य पृत्त सुशील ।

सद्वाद तद्वद्वागममतिनिपुण पञ्चमेऽङ्ग चिनेश-

ऽऽचार्यानाश्रित्य सम्यग् नमव भगवतीमागम सत्यवृत्ता ॥११८॥

समेत्य दश्यान् प्रचुरान् सवालान्, वृत्तान्विर्वास्तत्र जनपु रित्तिम् ।
नेतु समाम्यायिक्या यतत, क्षाताकथाप्यत्र सत्रागमेपु ॥११९॥

आश्रित्य यश्यान् स्थितिमीयुषा परा, वृत्तान् सुवित्तान् सुशीरातनोति ।
न्पासकाना परमा समद्धा सैषोपमोपासक आगमे पुधा

(निदाम्) ॥१२०॥

स्वयश्चैयन प्राप्त त्रिभुवनिसरै पूज्यपदक,
तदुत्कीर्ति कुर्वन् निनपरिकरं यत्ननिपुणम् ।

तदर्थं कुर्यात् स प्रगुणफलद शुद्धपथग-

स्तथा न्याप्या पूजा निनपरिभिनान्वकृति वताम् ॥१२१॥

यवृत्ता भोयायाऽनपमविपरा सद्घतजुषो,

गुन्त्रान् पापाना प्रभत्र इह नैराव्ययपदे ।

पर सत्यद्वार त्रिमलतरमाप्यावलपद,

दश्या ये जाता स्मृतिरनुपमाऽनुसरकृता ॥१२२॥

ज्ञान समन्ति तिलिलाङ्गभृतामनून,

भोगेऽत्र दुःखमुग्रयोरनुमात्ररूपम् ।

प्राग्यद्वन्द्वमपन्मेतदिति प्रमित्य,

सुज्ञो त्रिपाकमनुसस्मरतीह शास्त्रम् ॥१०३॥

पाप पुण्य च यत् स्याद् भविजननिचये निश्चयादाश्रयात्-
श्लोथ शम्योऽस्ति विश्वे भवन्ति यदि पद मन्त्रामैकरूपम् ।

नागोऽपीष्टप्रदाता ननु तत् इति तद्वर्णनं प्रभूपर,
सद्ब्याख्या मुनिपसमुदित श्रीयता कममुक्त्यै ॥१०४॥

एष धीमद्विनाद मुनिपमुक्तिमिर्विश्वगायत्रमास,
पञ्चाङ्ग द्वादशाङ्ग परिकृतिसहित सूत्रपूर्वानुयोगे ।

युक्त पूर्वश्रुतिभिर्दशगणकयुतैश्चूलिरेश्विनरूपै ,
साधो ! सौतृममुक्तं समभ्युतभणक स्वागम चित्प्रसक्त्यै ॥१०५॥

अद्वा तर्कानुसारी भवति विधिगत यत् सधर्मान्वयधर्म,
ज्ञात पदकायहिंसादुरितविरतियुक् तत्प्रसिद्धयै ह्युपाङ्गम् ।
तीर्थाऽहन् भागयुक्तान् विविधगतिगतान् दर्शयन्चामिम तद् ,
यन्ते श्री औपपात चिननमतमहे (सञ्चित नूनमेव) ॥१०६॥

श्रुतीर्थिकं पुरा भवज्जिनान्तराध्वसञ्चित ,

स नाकिधाममोक्षसौख्यसयुतो भवन् यदा ।

दश्यते तदा मुने परा रति श्रीआदते,

राजपृच्छया युत ह्युपाङ्गरात्रप्रभक्त

(द्वितीयमाश्रये सदागम श्रुती रत सदा) ॥१०७॥

जीनाऽजीवप्रमुख्यान् यदि च तद्विशिष्टान् मत्पदार्थान् शृणोति ।

साफन्य तस्य य स्थाऽनुमननपटुरित्युपाङ्ग तृतीयम् ।

जीवाऽजीवाऽऽरयमुख्याऽभिगमपदयुत यद् वृणोत्यथभस्या,
पविष्य छुद्भिगम्य द्विविधमुत्पगत स्तौमि शस्तागम तम् ॥१८८॥

निरीर्णाना रक्षाविधिरतुलसाहसकृतिपरा,
सुरत्नाना यद्वद् भवति च पर प्रोतविधिना ।
यथा मान प्रोते सुगमविधिना रम्भविधि ,
तथाऽनन्ता ख्याता सुगमविधिनोपाङ्गनिचितौ ।
(तथोपाङ्गे तुय श्रुतिधृतिपरं सवमुदितम्) ॥१८९॥

अपि पूया द्वीपात्तरगा पूज्यगणा सुधिया शुचिरार्या-
स्तपि च जाता ये स्वद्वीपे पूज्यतराम्ते निकटतरत्यान् ।
तत्क्षेत्र महिमाञ्छितिपात्र न्यायमनुस्मृत्यैव विनुधा ,
जम्बूद्वीपपदोपगताङ्गा प्रक्षप्ति महयामि मुदाहम् ॥१९०॥

भोगो रक्षा च विश्वे तनुगृहसिषयाकल्पसत्पादिकाना,
सत्कारान्छुद्धितश्च न तु समधिगते साध्यसिद्धिस्तथैव ।
ज्ञानादौ दुर्लभे तत्प्रतिनियतमिह प्रापिते साधुधुर्य ,
सर्वं साध्य सुरेनेह भवति मनश्चित्प्रकल्पो रमेव ॥१९१॥

अर्यादा रक्षणीया ननु सुपथगतै पूवपुसु प्रवृत्ते-
स्मृत्या नैरात्ति सिद्धाभक्त उदितरुषि स्वीयमेवाचि भक्ष्यम् ।

तद्वन्मोक्षाध्वनीहापितगुचिन्दयो यवते सूरिपुत्रे,
माग दोषेऽप्रवृत्तो मुनिरुदितवृहत्कल्पसूत्र भयन् हि ॥१९२॥

शुद्धि पात्रानुक्ता न च समविधिना नैव सप्तश्च सर्वा,
नद्व्यारित्रपात्रे न सकलमुनिभिर्नैव चैवप्रकारा ।

सातोत्पत्त्यानैर भवन्ति चित्रा, रोगोपसर्गादिसमुद्भवा व्यथा ,
भवद् ध्रुवा साऽनशतोत्पत्त्या तना, सहेन सत्तुल्यमानप्रोद्यत ॥१४६॥

कृता बुद्धिर्धम भवति सुप्रता मानवभव,
पर वेदन्त्येऽशे भवति सुभगा म्याद् गतिरिह ।
दुराराध्यो ह्यन्नो भवति सुगमश्चन्दकमिद-

स्ततो विज्ञा विज्ञागमसगुममेयादरपन्म् ॥१४७॥

नर कृतज्ञो गुणकृतज्ञो पर , लवे परस्तत्स्तुतिद्वन्द्वराणाम् ।
माग प्रदद्याद्दमिष्टाना, दवेन्द्रस्तुत्या स्मरणात् कृतज्ञत ॥१४८॥

अयादि कालादिकृत तु कमणा, प्रायाय बुद्धयाऽर्हमुत्तेद् गणी तन्म ।
विद्या गणीना स्तुतिमहतीतो, बुद्धा न यत्साधनविप्रमोषा ॥१४९॥

सप्त कृत स्यान् सफलं मुनीना, समाधिमागम्य मूर्तिं प्रजेयु ।
प्रेतान् स्मरन् तत्सुसमाधिना ये, स्तुत्यस्ततो यो मरणे समाधि ॥१५०॥

यद्यपि केवलमुत्तममुक्त, तदपि न तीर्थपदाय समथम् ।
नन्दीध्रुतमिह तत्कममाप्तै-रुक्त नादये यथा वरनन्दी ॥१५१॥

व्याख्यातवग उदितो जिनमागगामी,
लोकोत्तरेतरविधे प्रभुमार्गमाख्यन् ।

द्वाराणि तद्विधिपगण्यनुयोगयुञ्जि,
मन्यापुयोगकरणे स्मरण हि तेषाम् ॥१५२॥

जिनागमानां चित्तरागमाना स्तुत्योद्गमाना स्तुतिराप्तमाना ।
जीयागया सिद्धगिरौ च सूर्य-पुरे शिलामाघपट जिनौकसी
(ऽर्हदागमा) ॥१५३॥

आम्नाप्नोऽसायत्यावर्त्ती नरो भ्रमी पय गुरु,
रुद गूढ गहनं नु भरतेतर प्रथमोगम् ।

सत्सम्यक्त्वो ग्रते दृढसमन्ति मोक्ष गन्ता,
हन्ता जा (दा) ते सदागमसंश्रयी ॥१५४॥

पापामयेषु परमौषधमागमोऽय, कल्याणसम्पत्तिरोगोद्गमवारिधार ।
सन्दहसानुनिलयैरूपविग्रहोऽय, मोगाध्यमद्गमनरो वरसाध
वाह ॥१५५॥

भद्रायानपि चो भवज्जिनपत मद्भावमत्योगिनो,
जैनद्रागमसञ्ज्ञिनेऽनिचयेऽनाभोगरोऽमद्गुरो (वाऽगुरो) ।

भद्राया विगतो भवद् इत्तरश्चेन कल्पितेऽर्थ नर ,
सन्मन्यस्त्वसुवेपमागगत्ति सन्मागगोत्तरी इदम् ॥१५६॥

गणधरं पुरतो यदुदीरुत, नियदन निनदशनसञ्ज्ञिनि ।
निरिलभाग्रिदा स गनोपमो, भविमतो महिमाऽऽगमसन्तते ॥१५७॥

भद्वेयोऽमौ जिनपतिगदिते द्वागमे शुद्धदेशी,
मिथ्यादृष्टिभगति यदि वाऽभत्र्यनीय कुपायम् ।
सत्सम्यक्त्व द्युतगणगदित दीपकाख्य पर स,
चेन्न ज्ञातो गनमननरो द्वागमोक्तान् पथो वै ॥१५८॥

जीवाऽजीवाधराणा शुचितरमुदित धधने मरुती च,
पुण्य पापेऽपचाये कृतदुरिततते शुद्धनिश्रेयमे च ।
ज्ञान मयेत विज्ञेयमि भवति तद्दुःष्यागमकातदृष्टि ॥१५९॥

न दृष्टो न विद्यो न च जगति वृत्तात्तसरणि-
 न वात्ता नो शब्दोऽणुरपि च यस्यास्ति विदित ।
 न दृशो न वेद्यो न च परिकरम्याशसरण
 यथ ज्ञेयो देवो यदि च न भवतीहागमगति ॥१६०॥

न यो द्रव्य दत्ते द्रविणनिचय नो न च गृह,
 न योपा नो पुन न च शरण्यदो रोगनिचितौ ।
 न यन्नाताऽरण्य न ऋषि चरणे त्रिममपरा-
 भव प्राप्ता साधुभवति शरण ह्यागमयलात् ॥१६१॥

यो द्रव्य ललना त्रिचित्रविषयान् स्वातन्त्र्यमुत्सादये-
 दाहारोऽपचितिं सैव गमयन्निष्प्राणयेत् कल्पनाम् ।
 दाने शीलधृता तपम्यनुषमे सद्भावनामावने,
 भय धमयरो नुन् शरण्ये मान्यो भवद्भागमात् ॥१६२॥

मुक्तिर्न भवद् भवधमिभृता कालादनादधुनात्,
 सत्य स्यात्तदिदं यदा गृहि भवन्नाशो ध्रुवाक्षानग ।
 मर्जेण भवधारिणा विषय सौर्य सन्नानादिज,
 युग्म नश्यदुपेक्ष्यते यदि पुनश्चेज्जनमार्गागमात् ॥१६३॥

सत्स्यस्यसहृदयेषु सदा सुरेषु, तथैव तिर्येषु च नारकेषु ।
 मदृष्टु तीर्थं न मत जिनेनैस्तत्राम्नि यज्ञो चिनपागमोदिति ॥१६४॥

मोक्षे पनुगतिभृता प्रचुरा समीहा,
 धीय च भूरि वनुयागहृदयोद्भव च ।
 सम्यग्दर्श मुमतयश्च तथापि न न
 लब्धा न कोऽपि महिमाऽद्भुत आगमानाम् ॥१६५॥

शून्या सैव गनयो न वनस्र आप्या,
सम्यस्त्ययोधयुगले, न जातु भुवि ।
एवम्य तत्र विमु कारणमुच्चल न
धारित्रमेव, यन्त्रि चिनरागमाऽऽयम् ॥१६६॥

नयम मद्य सवगेदुरो, निनरापि नयनरासि तत्र वै ।
नैर मोऽन्त्रि मयमादरा, पर भयसी चिनरागमोदुरान् अत्रि ॥१६७॥

वपण भदन तपन शुद्धता, यदागमाना ततिरुद्धरा धरेत् ।
तैव सामान्यतमासि विमै-न चागमैरुद्धितमन्त्रि दशाम् ॥१६८॥

न्यै समेतान समपय्यान् य, त्रयति ते मोक्षगमाय योग्या ।
सदागमानैर्निनमूरिधर्मा, मयै सदा सेयतमा भयवि ॥१६९॥

अष्टौ धरे जैनमतऽत्र शासने, प्रभाजकालत्र सदागमान् छित ।
आगो भवेत् प्रायश्चनी पर पुनर्पिदेशिका नैर तदुद्दिष्टा सलु ॥१७०॥

भावाया ममितिमता मतिमता वाचश्च गुणि परा,
य सव दिवम भणेदपि नर शास्त्रोत्तराचा रिधी ।
त्रिशीभूय परो नरो यदि पुनर्नरोशतीह क्षण,
नास्यामू उदिते, सदागममतिर्भूयान्नर सर्वदा ॥१७१॥

जादशो नैर दत्त करणविधिगतो नैर नैपेधिकोऽपि,
शिष्याणा सयमादौ चिनपतिमिरिहैका ततो मोक्षमार्गे ।
उसग सापनाद जिनपतिरुचित मोक्षमागप्रार्थना,
मवाना स्युस्तदतद्द्वयनिगदपरो ह्यागम मुक्तमान्य ॥१७२॥

त्रिगामा निरम्बरा जने पञ्चमोदहा,

निरम्बरत्वमेव मागमाहृत म्पुनत आ ।।

त्यन्ति वेगल मिया न चान्यनीर्थिकान्पि,

न चेपणा सगममास्तत श्रयति त्रितमा ॥१७३॥

यदाऽऽगमाना परमा विभूति-गीताथरम्पुत्वसुधीश्रुती त्रिता ।

तत्रैरधर्म त्रिजयोऽस्ति जेने न चागमै श्रूयमिहाम्नि शमनम् ॥१७४॥

दिगम्बराणा परमेश्वरा इह लिङ्गाण्युष्म जनरद्वरति ।

मयन्ति ते हाम्यपद हि लोके, नेय न्यथा इन्नपद समागमे ॥१७५॥

नगाटा रचयति नादमहित यजैनराग नाम्परी,

तियगवत् म्पुनतोऽज्ञता ननु सरेत्याहुर्निरागमा ।

ये ॥ स्वागमसप्रिता बुधरास्त योचनोन्मानता,

मन्वाना जिनराचमाहृतमत सर्वाङ्घ्रियोध स्तुयु ॥१७६॥

सामान्येन जनेमहाद्वितनिशीथोक्ता मता पञ्चमी,

ज्ञानम्योत्तमपयतामनुगताऽऽराध्या धुर सत्तमै ।

चेत् सूक्ष्मैक्षित्या पर यदि समालोच्येत त्रिज्ञेगणे,

शब्दास्ते ऽऽनिवेदिनस्त्विति नयात् सा पञ्चमी न्यागमात् ॥१७७॥

त्रिनागमाना त्रितसद्गमाना, हतागमाना धृतसत्तमानाम् ।

सत्सद्गमात् विमताधमाना, ततोत्वमाना स्तुतिमात्तमागाम् ॥१७८॥

हत्वा विस्तृतमिध्यात्वाऽऽध्य हत्वा कर्मफल शुभमध्य,

हत्कोटाकोटयधिक ध्याध्य भित्त्वा ग्रथिगत दुरिताध्यम् ।

लिखिताऽऽगमसन्ततिरिद्धतरा, देवद्वियुतै क्षमया श्रमिमि ।

ननुयोगतया रन्दिन्द्राणिधि-रनुतीर्थं मव्यजनै सेत्या ॥८५॥

धत्तावानपि शुद्धकायवचनो गुप्तिं च यो मानसी-

मत्युष्मा प्रतिपादयन्नपि नर सद्ब्रह्मानगो वन्द्य ।

इद्वोऽष्टाभिरपीह बुद्धिमुगुणैश्चेतोहरो ज्ञानिना,

श्रौते नैव मतोऽहं आगमततेश्चेच्छ्रद्धया सोऽस्मिन् ॥८६॥

चार्याता मुनिरिष्यत लघुतम शुद्धागमस्यापरे-

अर्थेष्टार्थगुरुपथयैरुगुणैरन्ध्र श्रुतोद्देगत

अन्वाख्यातपदोपगोऽपि सुमुनि (लघुमुनिरर) वन्द्य सर्वं श्रौतुमि-

नर् चेत्यर्थपराध्वलोप (पलाप) दुरित मत्वाऽऽगमान सत्रय

पाश्वस्थोऽपि च वन्द्यतापदगमी ज्ञाने चरित्रे दृष्टो,

शुद्धानां जिनशासनाश्रमजुषा सत्सयतानामपि ।

चेद् व्याख्याति जिनागमानयिन्तितान् सत्सयतानां गणै-

स्तन्मोक्षार्थपरै सदा श्रुचितमा सेत्या जिनेन्द्राऽऽगमा ॥८८॥

वर्षासु प्रत्यटो नो विन्निमनिकृते देशपुयन्तरेषु,

सत्साधु सयमान्य क्षितिजलमरता धूमयोनेवनस्य ।

रक्षाया सर्वदोषो यदिपगमपर ज्ञानिन प्रायमस्थ

विस्त्वा छेद श्रुताना विवृतिमनुसरेद्वागमा नि न नव्या ॥८९॥

स्मार स्मार जिनपतिजनिताभागमाना सुपञ्चति,

कार कार तदुदितिविभला सत्क्रियाणा प्रवृत्तिम् ।

धार धार गतिवृत्तिशयनोऽस्यासनेषूप्रयत्न,

लब्ध्याऽऽसद्गता निम्बिलविदुमितो निश्चयान् मोक्षगामी ॥९०॥

धामाते मदधर्मदशविधमिते मयमिते-

भवम् मयुषोऽहो नर्त्त १ शिव प्राप्नुमनय ।

अध्यायनाथ शुद्धागमननिमतान् मोक्षमयने

हनुमान् सम्यग्रथानिधर्मानुगाम्

॥१५॥

अपूय भूतिगति १ मता नेगितिमिता,

विभाय यद् न्य भवति पुनर्य्यादुःखम् ।

जिनाद् द्रव्योद्धारो भवति गणिना तद्व्यम्,

तदेद गे साभात्र नमनि नरन्त्यन्त्यम् ॥१६॥

पित्र चित्र तदतन्नगति चनमत विन्त्ये उन्त्रि,

नित्य नित्य स्वरायप्रपथनपदुनोद्वेग इत्यन्त्यम् ।

अदो साऽनन्तमात्रे समविद उन्त्रि इत्यन्त्यम्,

मान्यो मा यो हि लो गो त्रियनि इति इत्यन्त्यम् ॥१७॥

आगमा ह्यगमा बहुगोऽत्र मयन्त्यन्त्यम् विन्त्य-

ऽनन्तमागमनुगारिण एते त पर इत्यन्त्यम् इत्यन्त्यम् ।

दोपका समता भवन न धारका इत्यन्त्यम्,

यन्मत भुतधारिमिरत्र स्वावात् इत्यन्त्यम् ॥१८॥

यो नैरागमनस्यघोऽगमिण इत्यन्त्यम्

सम्यग् यो १ परी ते न इत्यन्त्यम्

नमो वत्ति यन्गमम इत्यन्त्यम्

स्यादागमैरसिको नर इद्वयोध-सत्त्व शुभ विनगत इत्येऽनुभिन्न ।
 ज्ञाता ततीयगुणमद्भ्यगुद्धताया , स्यात्तत्र तत्र परमादरभाक् च नियम्

गुराराधनतत्परा नर इमे साक्षात् सहस्रात्परे,
 इत्यते शुभयोगविघ्नत्रिगमे यद्वादरा म्यल्पना ।
 तेषां चा परिसेवना सुप्रिणिना साप्यल्पकाना यतो,
 य स्यादागमतत्परोऽपरसिक स स्यात्तथाचारवान् ॥१९७॥

यो ह्यगमपरतत्त्वमीत इहानर्त्तान्त्यभागागतो,
 नाऽसौ पश्यति धर्मतत्त्वनिपुण शस्त्रेऽपवादात्मताम् ।
 यावच्चक्षुषि वृत्तते तिमिरक तावन्धार्था न दृक् ,
 तत् सुष्ठ परमादरे द्रुतमना गुद्धागम सन्नयेत् ॥१९८॥

सुपान यशान भवक्षतसहस्रेषु सुल्भ,
 न, जीपान जातु प्रचुरतरपापात्तमनसाम् ।
 यदा जीवे भाव प्रचुरतरपक्षेऽनुभगो,
 महादान इत्याऽऽगमततिरसश्चेद्वदि भवेत् ॥१९९॥

अनन्त्यानक्षु प्रचुरतरसत्त पुण्यमुभग,
 मवेदान यस्मात् सुरनरगत सौख्यमतुलम् ।
 अल मोक्षार्थक भवभयभृतामागममत,
 महादान प्रान्त्ये सततविधिसत्पात्रसहितम् ॥२००॥

दाय दाय मुनिभ्यो विविधुतमभल दानमाप्नोति सौरय,
 ध्याय ध्याय जिनाना निरधविधिपद यत् करोत्यागमानाम् ।

धार धार गुरुणामुपनिममन्त बृहन्मन्त्रं वापा
हार हार नदीनि उपपदमुमग सेवनीय महाद्वय ॥ ११॥

निता दीक्षाया प्राणं हन्ति ना तु श्रद्धा,
मन्त्र प्रोक्तं नात्र तिनमहाशामानिन्म ।
यदि भिन्ना गुहागमर्था क्षात्रयने,
मन्त्र-हृद्यमै त्तु महादानात्मन्म् ॥ १२ ॥

मे विनेषो मन्त्र प्रीतिर्निनपट्टपादर,
सागमपाक्या मन्त्रुर्दीना दानादि (गुह्य) समादरे ।
मदनुत्तानेऽत्येषोऽथनागमे परमादगाद्,
धामापाध मन्त्राधूना भरदत त्व हि ॥ १३ ॥

त्यक्त्या गद् तात जननी तनूनमिहाङ्गां
बन्धु शान्तिं पुत्री पुत्र मित्राणि च मौह्यतान् ।
जा मातुम्नगापन्त्य बाष्ठादिविधातो,
विनत सूर्ये वेत् मन्त्रेऽनगागमसन्त्रिम् ॥ १४ ॥

पूनां मत्परमेष्ठिना यदि भगवत् कुर्यात् त्रिमन्त्र्य गदा,
पुत्रागैरगतानि गुचिनेर्मन्त्रान्तिना मन्त्रेदा (त) ।
मा वेत्तागममङ्गता यदि तदाऽप्यन्वायसम्पत्तये,
नो वेत् गा परमायसिद्धिर्विषत् दशान सुरादे सुखम् ॥ १५ ॥

ध्याने यो निरत शुभो मुनिगण सान्मन्त्रे दुर्दिन,
ध्याताऽमौ तिनसम्पद सुगुह्यता छत्रादिकाङ्क्षितम् ।
दृष्टो नैव जितो न चाऽमरपृता शेषा प्रहृष्टारिणी,
मत्वाऽमौ तिनपागमेऽथ उदितध्यानेऽगापन्त्य - ॥ १॥

मोक्षायोद्यत आहृत खलु भवेत् प्रीत पलायघ्न,
 पर्यायात्मरता श्रित प्रणिदधन् मोक्षो भव्यो नान्यथा ।
 दुग्धेनाऽमुषरो जगो भवतस्तौ शश्वत्सुग्न एव स्वदध्,
 श्रद्धायाऽऽगमसन्तते परमिद युक्त बुधो मन्यते ॥२०७॥

साय सिद्धिपद सदा भवभृता नायत्र दुःखान्तको,
 दुग्धामिन्नमपातसयुनमल प्रप्साश्रितिर्यत्र नो ।
 तादृक् सौरथयुत पद यदि पर नायत पचिद्विगते,
 निश्चेय पुनरेतदाप्तमथितान्छुद्वागमान् पण्डितै ॥२०८॥

नाशास्त्र मतमस्ति सम्मतिपद जिगामुग्माना जने,
 तत्राप्येक उशन्ति घन्तरहित सत्त्वलिपतादीश्वरात् ।
 गङ्गे शराद्विपादिमद्गतिपराम्भ्यान्ति केचन,
 सनक्षोदितमागम यदि पर मुन्युन्मुखा आहता ॥२०९॥

सत्य शास्त्रमत्रामृतैर्नररजैस्तुल्य पर गम्यते,
 व्याख्यात्रा निजनुद्विषैर्भवत्पलाहोषे यथाचायते ।
 आरम्भे च परिमहे यदि पर प्रस्ताऽनृत ख्यापये-
 ह्न्योऽसौ जिनपागमो निगदितो योऽस्मिन्नने माधुभि ॥२१०॥

पर जिनोक्तान्मततो विदूरगा वर्धन्ति भाष विगुण मतप्रियम् ।
 परम्परानिर्गतमुद्भवते सपुष्पतुल्य ॥ तथा जिनागमाः ॥२११॥
 अनेने गुणा कारणानु स्वरीयात्, प्रजाता क्षणे नाद्यमाप्य गुणैस्तत् ।
 तथोद्भाजने उत्परो नैत्र जिन, कथञ्चिद् भवेदागम शुद्धदष्टा ॥२१२॥
 द्रष्टे क्रियाया च गुणेषु नित्य, सत्त्व परार्थप्रतीतिनिवेद्यम् ।
 समो ह्यसत्त्व परतीर्थिकाना, स्वभासत्तोद्भवतो जिनागम ॥२१३॥

समवाय समवायो विदुषा परिपठति कल्पितमवाये ।

निखिला गुणादयोऽर्थं, धितास्ततो नागमस्त्वेषम् ॥२१३॥

साधर्म्यं वैधर्म्यं, पन्थाधर्मा तथा मतिर्मातु ।

ममवेतमेकमन्यत्र तथेति जिनागमो नैरम् ॥२१४॥

तान्त्वयतो ह्यभावा , धिता पर धन्तु मित्रताप्रयिण ।

इदमन्योऽन्यविरुद्ध, न वत्ति जिनपागमो जातु ॥२१५॥

यो प्रथम्य गतान्तरायपरमप्राप्त्यै निधत्ते युध ,

शास्त्रे मङ्गलमादित म मनुयात् प्राग् जन्मतो नास्तिरान् ।

माङ्गल्यैरुपिधी नु तात नुह धर्मोदुरा नास्तिकान्, (?)

नो जैनागममाश्रित पृथगुण श्रावण स्मरन् मङ्गले ॥२१६॥

यो जनागमयाह्वय म मनुते स्रष्टारमुत्कर्मण,

जीवानामगुम शुष च नियत कर्मापभोस्तेश्वर ।

सृष्ट्यन् प्रश्रियानमर्हति ननु शून्योऽन्य पुण्यं न तत् ,

मन्येताऽष्टतसङ्गम कृतवर्ति हाऽन्यागमान्ता स्थितिम् ॥२१७॥

विन्ति विदुषा निचयस्य सत्ता, नहि कार्यं म्यान् क्रियया रदितम् ।

मनुते परमेश्वरमक्रियक, समस्तपद न जिनागमग, ॥२१८॥

मनुतेऽश्रजमर्थसम ह्वान, जगता परमीश्वर ऋषिपुत्रे ।

रदित मतमुत्तमज्ञानमय न जिनागम एवमुक्तिपर (द) ॥२१९॥

नाकारण कार्यमिहास्ति किञ्चि-दिति प्रवाने विदुषां गर्भमेत ।

तथापि जैनागमबोधशून्या अपितुक् पुनमुदाहरति, ॥२२०॥

न मातृशुभ्यन्तनयस्य सम्पन्न, आवालभोपालमितीह सिद्धम् ।

म्लेच्छा हि तात परमेश्वरस्य, लुम्पन्त आख्यान्ति प्रभू न

चाऽऽगमा ॥२१॥

इमे बाह्यास्तीर्ष्या कथमपि नहि प्रोतति त्रिभो-

र्षेचस्तपा पण्ठे लुठति फणित्मानरहितम् ।

सम विश्वे इश्य भवति त्रिभुत कायरहिता-

न्तिक्षित्वाऽय ना भवति त्रिरामागमस्त ॥२२॥

पर पदार्था उदिता विहीना , शक्त्याऽत्र नाथाऽस्ति त्रिहीनशक्ति ।

नासौ म्रिया नैत्र गुणश्च नाथो, जिनागमक्षैर्व्यधित जग परम् ॥२३॥

पदार्थानां चित्रां ननु च जगता शक्तिममिता,

पृथिव्यम्भोरायुप्रभृतिभावपु नियताम् ।

विसुध्याऽध्यक्ष द्वाग् यतत इह तन्मतिमती,

तथा भित्वा सम्यग् चिनपकथिताऽऽगमगति ॥२४॥

जाता नैव सचेतना न च पुनश्चैतन्यान्या अपि,

तेनानहविभागमाहुरनला प्रथ्यादिद्रव्याभितम् ।

भूतप्रामविधानतो विधिरिह प्राणप्यपि प्राप्नुते,

ह्यौदारादिनिभागमाहुरमला जिनागमा सर्पथा ॥२५॥

द्रव्याण्यन-तानि भिदोऽप्यनन्ता, द्योध्यानि सर्वज्ञपदोक्तिमानात् ।

तद्द्रव्य-तद्भेदविधारयोधो निरागसर्वज्ञनरागमे ॥२६॥

जीवोक्तमोद्भाषितभूरिभेदा , क्षित्यादयो नाणुभिदोद्भवास्तत् ।

मेन मिदानिरोध औत्तरिकाद्या बहुभिजिनागमे ॥२७॥

अनन्ताः अर्थाः जगति त्रिमितो ध्येयानुगताः,

द्विषाम्नाया भवति विज्ञातमिति विदा ।

ततो ध्यान्तच्छायाप्रभृतिमद्रूपपदुता,

निनोक्ताना सिद्धा प्रमितिपदमात्तागमतति ॥२२८॥

गुणान् पर्यायाश्चागमततिरिहानन्तगणिता-

नुराच प्रत्यथ विनुधगण इत्य मतिमयेत ।

शिगुकीहाशाय परमततती मानमुन्ति,

न चाध्यहो वाधो ह्यगगत इहायै कुमतिमि ॥२२९॥

द्रये गुणे परिमिति न कणा आह,

युक्ते क्रियाभिरनुगामिभिरुत्पथान्यै ।

सोस्ता विचक्षणपदाय पराभिलापै-

नैपोऽस्ति विप्लव इहागमतसम्प्रदाये ॥२३०॥

वैशेषिकेण त्रिन्ति कथित स्वमूत्रे,

व्यायत्यधमसदृशात्मरुमथपातम् ।

निरादिपु प्रमुग्धममुवाच शिष्य,

आप्तागमोत्तिविमुग्धेन विद्वन्वित, किम् ? ॥२३१॥

साधर्म्यादिमते शिष्य कणभुचोऽयच्छादितत्त्वावनात्,

साहज्या, शैवमुगग्धममतयो भक्तेश्च वेदातिन ।

विश्वस्वप्रममानतामतिगुणाञ्छाया- निरात्मत्वता,

उचुरासूतरणे यथा मतिविये (गती) जैनागमास्तद्वयम् ॥२३२॥

ज्ञानानन्दविवर्जितं खलु शिवं वैशेषिका कल्पितै-
 दु र्मुक्तिमिहाक्षपादमतिकैरुदन्तिभिर्नृणां ।
 मेतु घेष्णयशसशास्त्रमतिभिर्दशात्मनो सद्यः,
 नित्यानन्दसुराश्रयं गतं न जेनागमास्तच्छ्रिता ॥२३३॥

पदार्थं मत्स्यं यन्न च खलु पदार्थात्मनि गतं,
 स्थितं तत्तस्मिन् यद् बहिरनुगतो बन्धनयतः ।
 इदं मन्यानोऽयं विदममिगतेऽर्थेऽस्मिन्नगता,
 कणादोऽप्यक्षः सा न भवति इति स्वागमवर्तते ॥२३४॥

भोक्षायाऽऽलिङ्गिता शुभा मुनिवरैर्लाकोत्तरा पद्धति-
 र्धाम्ना चेतनुरर्गते रिपुजने सत्कायते सौहृदै ।
 श्रीरण्डेन, तथापि शुद्धमनसं साम्यं द्वयेऽस्मिन् भवेद्,
 वैराग्यात्समक्षता जिनमते योग्यागमाना तति ॥२३५॥

समस्ता विद्वांसो विदितविविधार्थोद्ययगणा,
 न वृथाचैर्नाथं मरणमनिशं यन्त्रिरित्यगम् ।
 न चानायुष्कोऽप्राणति विदितसर्वोपधिगण-
 स्तथाऽप्यङ्गी नित्यं तदुभयमना आगमं श्रुत्वा ॥२३६॥

लोकोत्तराश्वगमितां प्रतिनां विशुद्धां,
 यन्मोक्षमेव विनिधयिष्याऽऽप्नुमिच्छा ।
 देवासुरादिसुखसाध्यपरा इमेऽन्ये,
 योऽन्यो वदैजिनपरागमतोऽपरोऽहं ॥२३७॥

दुःख सन्मुलामुरोत्तागतान् मृत्योरसूनाः दृढ,
 सौख्य पौद्रलालसम्भ्रमम् म्यात् प्रार्थनाया पदम् ।
 एव कमनिधनैरविधुर प्राणी भवेऽटाटयते,
 धन्योऽयं जिनपागमो यदुदिता मोक्षैकमागप्रया ॥२३८॥

हा हा ! मीपणकाल एव न यत् सत्यार्थदृश्यो रता ,
 सूर्याश प्रचुराश्च पुष्पकपरायत्तोद्यता वादिन ।
 भूमीश निरुधाश्च पञ्चपतिता दाम्निष्यलोभोद्यता,
 अल्पा मार्गतास्तथापि जयनानाप्तागम शुद्धवाक् ॥२३९॥

मनोपम वै सफल भुवनय, वाक्य स्वकीय व्ययित निवेदयेत् ।
 त्वेव सर्व क्षणिक त्रिषोध्यन्न चैव बाधस्त्रिगमागमे भवेत् ॥२४०॥

अनीन्द्रियार्थं नहि वेत्ति कश्चि-च्छिन्न भगो वा न च वेदनीय ।
 तथापि तद्वाच ह्यशुतीर्थिता, स्वीकर्तुर्न बाधाऽऽगम आप्तसम्पत्तेः ॥२४१॥

सौख्यं दुःखं ज्ञान धाम्नि, पश्यन् प्राणिषु चित्रविचित्रम् ।
 आर्मेको त्रिष्वयापी वा-यस्ति विरुद्ध न तथाऽऽगमगी ॥२४२॥

धार्वाकं पूजुस्ते नास्ति, परमभगामी चेतनयुक्त ।
 जातिस्मृतिदुःसाभ्या विद्ध, आगममेवाऽऽश्रयते शरणम् ॥२४३॥

मानं ह्येकं मतमध्यक्ष, श्रोतृषु शासन् न धरति लज्जाम् ।
 शब्दाद्वान्यविरोधं कुत्र-आध्यक्षेतरवागागमवाक् ॥२४४॥

। मुनिवसन-सिद्धिः ।

वितथयादशिरोमणिता दधत्, विगतवस्त्र इदं जिनशास्त्रगम् ।
अनृतमाह मुशुद्धसितान्तरान्, विविधमोहमुदीरयितुं रयात् ॥१॥

गणभृता गदित सितयाससा, प्रथमशास्त्रगत जिनवल्पिणम् ।
पदमधारक्षता सिन्ध्यावली, प्रथममिद्वगुणा मनु नगता ॥२॥

वितथयासमिमं गतयाससा, गतइदस्तत्र मन्वत आसिक्ते ॥३॥
वृत्तममयत नाप्तमतं यत्कं-यचनमागमगं श्रवणे सुगी ॥३॥

धृतमतं जिनरीरजिमोनं किं, धम्मनधारणमदमुपाश्रितम् ।
अधिरमासयुतं सुरनायक-प्रणतपादयुगम् दिगम्बर ॥४॥

धृतसमुच्चयं आगच्छदरितं, विमलसयमशालिजिनासगम् ।
मिथयमाप्तरि प्रथमेऽङ्गके, कथय दिग्गमनोऽनृतवाग् न किम् ॥५॥

सुरजितीर्णमुपाश्रितवान् जिनो-ऽम्बरमिति प्रतिपादितवान् गणी ।
धृतममुच्चय उत्तर आदिमे-ऽङ्ग इह साधुसमूहविराजित ॥६॥

जगदुरहदुपामनतत्परा, गणिवरा श्रुतसागरपारगा ।
वसनमानमुदस्तपरिमहा, मनमि बोदिकं । तन्नु चिन्तय ॥७॥

गणधरा समवायवृत्तान्तग, वच इहोदितरत्त उदित्वरम् ।
धर्मतीर्थपतेर्यसनादवा-वधिश्चयमिति प्रविचिन्तय ॥८॥

इषुमितेऽङ्ग उग्राव गणाधिपो, विपुलपवत आहतपादये ।
अपिररे रत्न सन्धर आहती, समुचितापकृतिं ननु पश्य तत् ॥९॥

न च यचो यचनीयमपाकृत-नयचय तिनकल्पयुक्तो ययम् ।
न हि भयति तमे मिचयोजिघता , सम श्लेषधिमेत्यधिप्रता ॥१०॥

न च ययम्नय युक्तिपद धृते, मुनिरंर गुभसयमहेतव ।
उपकृतौ धम उज्जितसङ्गमे रउहृरप्रभृती शिरगाधन ॥११॥

जनिरभूतव निश्चिनमूयता, रिशदथासस उत्तममाधनात् ।
इतरथा कथमभ्यरवर्जन, तव मनस्य रवे शुद्धमीक्ष्यते ॥१२॥

यदि पर सितयासम उद्भयम्नय मताद् वसनोभननतनात् ।
ससिचया इति तस्य मतामिधा, प्रगृमरी भवतीह न चापथा ॥१३॥

तत्र मते वृयमाधन उज्जिते, यनितया धरण न हि साध्यते ।
शियपद न च येयलयुक् पुन , सदहटाङ्गजहेतुरिलाहनि ॥१४॥

न च गताम्यरिषा न हि योषित , परमते यदिमा वसनोक्षिता ।
शुद्धतर तु निभालय योगिनीर्न रुचिर गचिन तव तन्मत ॥१५॥

शिगु-मदात्रिल-भूतगणादितो, भवति नग्न इहापि न शन्यसौ ।
चिनप-शासनसम्मतमाभयासनरजनमाभयसहते ॥१६॥

स्वपर-लिङ्गि-गृहाश्रितलिङ्गिना, निगदिता पदवी शिवभायिनी ।
श्रुतततो घटते गुभभाविना-भनुमत तदिहाम्बरवर्जित ! ॥१७॥

ममतया रहितो मुनिराहतो, यदि परो भयतीह शिव गमी ।
मतमिद सफलाघविनिगत, भयति शुद्धमना श्रुतभावुक् ॥१८॥

